

ΠΑΡΘΕΝΩΝ
ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

—
ΤΟΜΟΣ Α΄.
—

1871—1872

ΤΥΠΟΣ « ΠΑΡΘΕΝΩΝΟΣ » — ΟΔΟΣ ΣΤΑΔΙΟΥ, ΑΡΙΘ. 17.

ΠΑΡΟΕΝΩΝ

ΜΗΝΙΑΙΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ

Ν. Ε. ΜΑΝΙΤΑΚΗ.

ΤΟΜΟΣ Α'

ΜΟΥΣΙΚΗ

ΚΑΛΙΤΕΧΝΙΑ ΠΟΙΚΙΛΑ

ΣΚΙΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

ΑΘΗΝΑΙ

ΠΑΥΛΟΣ Σ. ΟΜΗΡΟΣ

ΤΗΣ ΑΓΑΘΗΣ ΚΑΙ ΜΑΚΑΡΙΑΣ ΨΥΧΗΣ

ΤΟΥ ΠΕΦΙΛΗΜΕΝΟΥ ΘΕΙΟΥ

ΠΑΥΛΟΥ Ξ. ΟΜΗΡΟΥ

ΕΥΓΝΩΜΟΣΥΝΗΣ ΤΕΚΜΗΡΙΟΝ

ΤΗΝ ΒΙΒΛΟΝ ΤΑΥΤΗΝ

ΕΥΞΕΒΩΣ ΑΝΑΤΙΘΕΙΝ

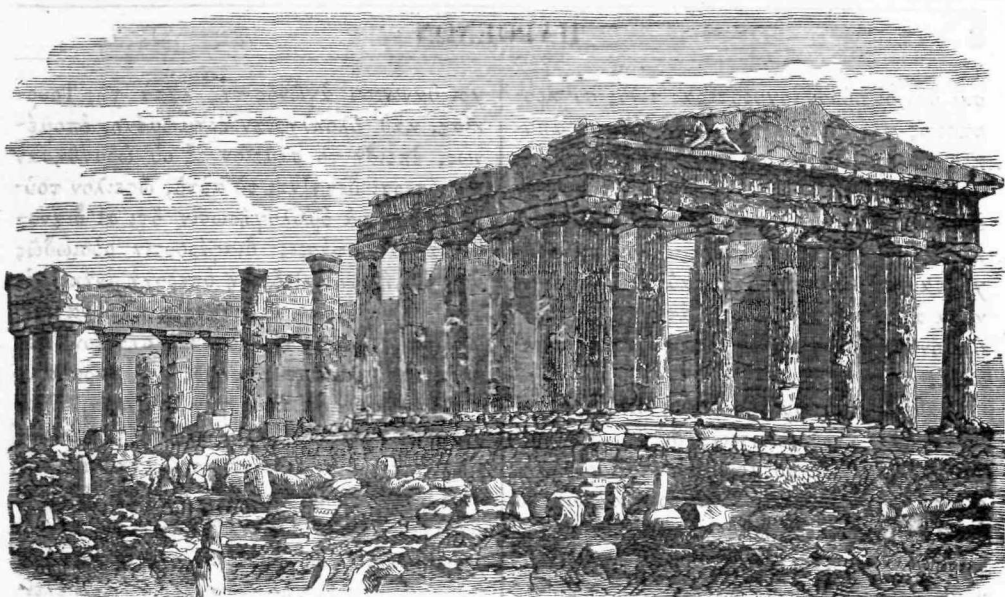
Ο ἀνεψιός αὐτοῦ

Ν. Ε. ΜΑΝΙΤΑΚΗΣ.

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ

τῶν Κ. Κ. τῶν λαβόντων μέρος εἰς τὴν σύνταξιν τοῦ Α' ἔτους.

-
ΕΜΜ. ΜΑΝΙΤΑΚΗΣ, ἀντισυνταγ. τοῦ Μηχανικοῦ καὶ διευθυντῆς τῶν δημοσίων ἔργων.	Κ. Ι. ΔΑΖΑΡΙΑΔΗΣ.
Ν. ΔΑΜΑΣΚΗΝΟΣ, τακτικὸς καθηγητῆς ἐν τῷ Ἐθνικῷ Πανεπιστημίῳ.	ΑΧΙΛΛΕΥΣ ΗΛΙΑΔΗΣ.
ΔΗΜ. ΠΑΠΑΡΡΗΓΟΠΟΥΛΟΣ, δικηγόρος.	Α. Ι. ΟΔΥΜΠΙΟΣ.
Α. Γ. ΣΚΑΛΙΑΔΗΣ.	ΑΡ. ΒΑΜΒΑΣ.
Σ. ΛΟΓΙΩΤΑΤΙΔΗΣ, διδάκτ. τῆς ἀρχαιολογίας.	Π. ΧΙΩΤΗΣ, καθηγητῆς γυμνασίου.
ΕΜΜ. Δ. ΡΟΙΔΗΣ.	Ν. ΜΑΚΑΡΟΣ.
ΑΧΙΛΛΕΥΣ ΠΑΡΑΣΧΟΣ.	ΗΛΙΑΣ ΠΟΤΑΜΙΑΝΟΣ, δικηγόρος.
ΑΔΕΞ. ΚΑΤΑΚΟΥΖΗΝΟΣ.	Μ. ΒΡΕΤΟΣ.
ΣΠΥΡΙΔΩΝ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ, δικηγόρος.	ΕΠ. ΣΧΙΝΑΣ, διδάκτωρ τὰ νομικά.
Κ. ΠΑΠΑΡΡΗΓΟΠΟΥΛΟΣ, τακτικὸς καθηγ. ἐν τῷ Ἐθνικῷ Πανεπιστημίῳ.	ΙΑΚ. ΚΡΙΕΛΑΣ.
Θ. Ι. ΤΥΠΑΛΛΟΣ.	ΜΑΡΚΟΣ ΔΙΒΑΝΙΟΣ, δικηγόρος.
Α. Γ. ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ.	ΜΑΡΙΑ Ν. ΣΑΡΙΠΟΛΟΥ.
ΝΕΟΚΛΗΣ ΚΑΖΑΖΗΣ, διδάκτωρ τὰ νομικά.	Ν. ΣΠΙΘΗΣ.
Ν. Ε. ΜΑΝΙΤΑΚΗΣ.	Δ. ΠΟΤΑΜΙΑΝΟΣ.
Γ. Κ. ΣΦΗΚΑΣ.	Κ. ΕΥΣΤΑΘΟΠΟΥΛΟΣ.
Δ. ΚΟΚΚΙΑΔΗΣ, ὕφηγ. ἐν τῷ Ἐθν. Πανεπιστημ.	Θ. Ι. ΚΟΔΟΚΟΤΡΩΝΗΣ.
Ν. Γ. ΠΟΛΙΤΗΣ.	Ε. ΠΕΤΡΙΤΣΗΣ, καθηγητῆς γυμνασίου.
Μ. ΚΥΡΓΟΥΣΙΟΣ.	Ι. ΛΥΡΙΤΗΣ.
Ν. Γ. ΜΟΣΧΟΒΑΚΗΣ.	ΙΩ. ΚΑΜΠΟΥΡΟΓΛΟΥΣ.
	Ι. Γ. ΦΡΑΓΚΙΑΣ.
	ΚΛΕΑΝΘΗΣ ΠΑΠΗΑΖΟΓΛΟΥΣ.
-

ΠΑΡΘΕΝΩΝ

ΕΤΟΣ Α΄.

Μάρτιος.

ΦΥΛΛΑΔΙΟΝ Α΄.

ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

ΤΗΣ

ΓΑΙΚΗΣ ΠΡΟΟΔΟΥ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ.¹

ΕΙΝΑΙ γενικῶς παραδεδεγμένον παρὰ τοῖς διπλωμάταις τοῖς ἔχουσι συμβουλευτικὴν φωνὴν εἰς πᾶν ὅ,τι ἔχει σχέσιν πρὸς τὸν ἀνατολικὸν ζήτημα, ἐπειδὴ κατεῖχον

¹ Τὴν λίαν ἐνδιαφέρουσαν πραγματείαν ταύτην, συγγραφεῖσαν γαλλιστὶ ὑπὸ τοῦ διευθυντοῦ τῶν δημοσίων ἔργων κ. Ε. Μανιτάκη, μεταφράσαντες δημοσιεύομεν σήμερον ἐν τῷ «Παρθενῶνι», βέβαιαι ὅτι καὶ οἱ ἐντὸς καὶ οἱ ἐκτὸς Ἕλληγες θέλουσι λίαν εὖ χαρισισθῆναι πληροφροῦμενοι δι' αὐτῆς, ἂν καὶ συνοπτικῶς, ποία ἡ Ἑλλάς, ἡ πρὸ τριακονταετίας καὶ πόσα ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης μέχρι σήμερον ἐτετέσθησαν ἔργα ἀνατρέποντα ἄρδην τὰς μορφὰς τῶν μισελλήνων ἀξιούντων ὅτι ἡ Ἑλλάς οὐδὲν βήμα πρὸς τὴν πρόοδον ἐποίησατο.

Ἡ πραγματεία αὕτη ἐδημοσιεύθη κατὰ πρῶτον διαρκούσης τῆς Κρητικῆς ἐπαναστάσεως τὸ 1866 ἔτος ὅτε λόγῳ γενομένου περὶ τῆς ἐνώσεως τῆς νήσου ταύτης μετὰ τῆς Ἑλλάδος οἱ ἐχθροὶ αὐτῆς καὶ τὰ πολυπληθῆ μισοαρητικὰ αὐτῶν ὄργανα γροεράς ὕψωσαν

ἄλλοτε ἢ κατέχουσιν εἰς τὰ μέρη ταῦτα ἐπισήμους θέσεις, ὅτι τὸ μικρὸν τῆς Ἑλλάδος βασιλεῖον ἐκ τῆς συστάσεώς του, ἐν ἔτει 1832—1833 οὐδεμίαν ἢ πάντῃ ἀσημάντους ἐποίησατο προόδους. Θεωροῦντες τὴν χώραν ταύτην ὡς καθιερωμένην πρόπον τινὰ τῷ Θεῷ τῆς αἰωνίου στασιμότητος, ὡς ἀνεπίδεκτον ἀναπτύξεως καὶ πολιτισμοῦ, ἤχθησαν πάντες εἰς τὸ πιστεῦφονὰς κατὰ τῆς ἰδέας ταύτης ἥτις ἄλλως ὡς ἐκ τῶν ὑστέρων ἀπεδείχθη ἀγχυρικῶς καὶ πρὸς ἄλλους σκοποῦς, τοὺς ἐποίους ἡ ἱστορία θέλει βεβαίως στηλιτεύσει, εἶχε βιασθῆν ἐν τῷ μέσῳ παρ' ἡγεμόνος, ὅστις τὴν ἱερὰν ἀρχὴν τῶν ἐθνικότητων ἐξεμετάλλευσε πρὸς ἴδιον του συμφέρον.

Ἐν ταῦτοις ἡ δημοσιεύσις τοῦ φυλλαδίου τούτου ἔσχε τὸ εὐάρεστον ἀποτέλεσμα, ὅπως ἔμεινε, νὰ καταβάλλῃ τὸ κυριώτερον ἐπιχείρημα τῶν ἐχθρῶν τῆς Ἑλλάδος ὅτι δηλαδὴ αὕτη δὲν εἶναι ἐπιδεικτικὴ πρόοδος. Οἱ φίλοι αὐτῆς ἐν Ἀγγλίᾳ, Γαλλίᾳ καὶ Γερμανίᾳ προθύμως ἠντήσαν ἐξ αὐτοῦ πρὸς υπεράσπισίν της. Καὶ αὐτὸς ὁ «Χρόνος» κατεχώρισε (χάρις εἰς τὴν ἐνέργειαν τῶν ἐν Λονδίῳ ὁμογενῶν) ἄρθρον δι' οὗ ἀπένευμεν αὐτῇ δικαιοσύνην.

Σ. τῆς Σ.

σαι ὅτι οἱ πόθοι ἰσχυροτέρας τινὸς συγχροτήσεως τῆς ἐθνικότητός της, δέον νὰ ἀποκρουσθῶσιν ὡς μὴ συζητήσεως ἄξιοι.

Αἱ προκαταλήψεις αὗται εἰσὶ τοσοῦτον ἐρριζωμέναι σήμερον εἰς τὰ πνεύματα, ὡς καὶ αὐτοὶ οἱ τῆς Ἑλλάδος φίλοι παραδέχονται τὰς κατηγορίας ταύτας ὡς γεγνηνὸτα ἀναμφέριστα, καίτοι ἀτυχῆ, καὶ περιορίζονται μόνον εἰς τὸ ἐλαττοῦν τὰς συνεπείας αὐτῶν.

Βαθῆως πεπεισμένοι ὅτι ἡ Ἑλλὰς εἶναι θῦμα τῆς περιφρονήσεως δι' ἧς, ἐκ τοῦ 1854, εἶναι τοῦ συρμοῦ νὰ καταβαρύνωσιν αὐτήν, ἐσκέφθη ὅτι, διὰ τοὺς κατωτέρω ὑποδειχθησομένους λόγους, καθῆκον εἶχον, εἰδικώτερον παρ' ὅ,τι ἄλλο τι πρόσωπον, ν' ἀποκρούσω τοὺς ἀπισχυρισμοὺς τούτους, τοὺς ἐσφαλμένους καὶ ἀδίκους.

Ὁ κ. Λαμαρτίνος, κατὰ τινὰ ἀξιωματικόν περιστασιν, διεκλήρυξε καὶ κατέδειξεν, ἐκ τοῦ ἐξώστου τοῦ Δημαρχείου τῶν Παρισίων, εἰς τὸν συνηθροισμένον ἐπὶ τὸ αὐτὸ λαὸν καὶ ζητοῦντα τὸν σχηματικὸν ἰδιαιτέρου ἐπὶ τῆς προόδου ὑπουργείου, ὅτι τοιοῦτον ὑπουργεῖον ὑπῆρχεν ἤδη τὸ τῶν δημοσίων ἔργων. Ἄρα, ἐὰν ἦναι ἀληθές, κατὰ τὴν διαβεβαίωσιν τοῦ κ. Λαμαρτίνου, ὅτι πρόοδος καὶ δημόσια ἔργα εἰσὶ συνώνυμα, θέλει ἴσως ἐπιτραπῆ εἰς τὸν διευθύνοντα, ἀπὸ τοῦ 1845, τὸ τμήμα τῶν δημοσίων ἔργων ἐν τῷ ὑπουργείῳ τῶν Ἐσωτερικῶν τῆς Ἑλλάδος ἵνα εἴπῃ τινὰ ἐπὶ τῆς γενομένης προόδου.

Ἡ κατὰ προτίμησιν ἐπιρριπτομένη μομφὴ κατὰ πρόσωπον τῶν διαδεχθεισῶν ἀλλήλας διοικήσεων ἐν Ἑλλάδι, εἶναι ἡ παντελής ἔλλειψις ὀδῶν. Οἱ ἀρεσκόμενοι νὰ δυσφημῶσι τὴν δυστυχῆ ταύτην χώραν, καὶ Κύριος γινώσκει ἡλικίος ἐστὶν ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν ἐν Γαλλίᾳ καὶ ἐν Ἀγγλίᾳ, δράττονται τοῦ ἐπιχειρήματος τούτου ὅπως καταθιβάσωσι τὴν Ἑλλάδα εἰς μοῖραν ἴσην πρὸς τὴν προσφιλεῖ αὐτῶν Τουρκίαν, ἠναγκασμένοι ὄντες νὰ ὁμολογήσωσι δι' ἰδίου αὐτῶν κινδύνου, ὅτι ἡ Τουρκία ὑπὸ τὴν ἐποψιν ταύτην, οὐδὲν ἔχει νὰ καταμεμφθῆ τῆς Ἑλλάδος. Φρονῶ ὅτι ἡ μομφὴ αὕτη κινεῖ ἀβάσιμος καὶ ἡ ἐξομοίωσις ὀλίγον διαίεια, ἐπεὶδὴ ἡ Ἑλλὰς ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ μέ-

χρι θανάτου ἀγῶνός τῆς κατὰ τῆς Τουρκίας, καθ' ὁλοκληρίαν ἠρημωμένη, ἐπομένως, ἐπεὶδὴ τὸ σημεῖον ἐξ οὗ ὠρμήθησαν ἀμφότεραι δὲν εἶναι τὸ αὐτὸ, ὦφειλον τοῦλάχιστον νὰ ὁμολογήσωσιν ὅτι αἱ διανυθεῖσαι ἀποστάσεις διαφέρουσιν οὐσιωδῶς ἀπ' ἀλλήλων καὶ ὅτι ἡ ὑπεροχὴ ἀνήκει εἰς τὴν χρεωστοῦσαν νὰ διατρέξῃ πλείονα δρόμον ὅπως φθάσῃ εἰς τὸ αὐτὸ σημεῖον. Δὲν πρόκειται λοιπὸν ἀκριβῶς νὰ παραβάλλῃ τις τὴν Ἑλλάδα πρὸς τὴν Τουρκίαν, ἀλλὰ νὰ γνωρίσῃ ὁποία ἦν ἡ πρώτη τὴν ἐπαύριον τῆς βιαίας ἀποχωρίσεώς της ἐκ τῆς δευτέρας, ὁποία κατέστη ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ταύτης, ἐὰν ὠφελήθη ἢ ἀπώλεσεν ἐν τῷ χωρισμῷ τούτῳ, ἐὰν ὑπὸ τὴν ἐποψιν τῆς παραγωγῆς καὶ τῆς καταναλώσεως ἀπελείφθη ἐκτὸς τῆς προβαίνουσας ἠθικῆς καὶ ὕλικῆς βελτιώσεως ἧτις ἐπισπάται τοὺς ἄλλους τῆς Εὐρώπης λαοὺς, ἐὰν μὴ κατέβαλε τὸ ἐπιβάλλον αὐτῇ εἰς τὴν δημιουργίαν τοῦ ἐπιχωρίου πλούτου τῆς ἡπείρου ἧς ἀποτελεῖ μέρος, συνελόντι εἰπεῖν, ἐὰν οἱ διπλωμάται βασιζόμενοι ἐπὶ πραγμάτων καταμεμφόμενοι τῆς ἀκινήσιαν της ἐν τῇ ὁδῷ τῆς προόδου.

Ἡ Ἑλλὰς, μετὰ τὸ τέλος τοῦ πολέμου τῆς ἀνεξαρτησίας, ἦν κατὰ γράμμα σωρὸς ἐρειπίων. Αἱ μόναι πόλεις αἱ ἐκφυγοῦσαι κατὰ μέρος τὰς καταστροφὰς ταύτας ὑπῆρχαν τὸ Ναύπλιον, ἡ Πύλος, ἡ Μεθώνη καὶ ἡ Κορώνη, ἐν τῇ Πελοποννήσῳ. Ἡ Χαλκὶς καὶ ἡ Κάρυστος, ἐν τῇ Εὐβοίᾳ. Ἡ Λαμία, ἡ Βόνιτσα καὶ ἡ Νάυπακτος, ἐν τῇ Στερεῇ Ἑλλάδι. Πᾶσαι αἱ ἄλλαι πόλεις, οἷον Τρίπολις, Ἄργος, Κόρινθος, Ἀνδρίτσαινα, Κυπαρισσία, Νησί, Καλάμαι, Μισθράς, Γύθειον, ἐν τῇ Πελοποννήσῳ· Μεσολόγγιον, Καρθαγαράς, Καρπενήσιον, Ἀγρίνιον, Ἀμφισσα, Γαλαξείδιον, Ἀταλάντη, Λεβάθεια, Θῆβαι, Μέγαρα, Ἀθῆναι, ἐν τῇ Στερεῇ Ἑλλάδι, καὶ Ξηροχώριον, ἐν Εὐβοίᾳ, εἶχον λεηλατηθῆ, πυρποληθῆ καὶ καταστραφῆ διὰ τοῦ πυρὸς καὶ τοῦ σιδήρου ὑπὸ τῶν στραταρχῶν τῆς Πύλης καὶ κυρίως ὑπὸ τοῦ Ἰβραῆμ πασᾶ ὅστις, μήπω ἀρκούμενος ἐν τοῖς ἄθλοις του, ἀξίους Γαγγισχάνου τινός, δύο μῆνας πρὸ τῆς ἐξώσεώς του ἐκ τῆς Πελοποννήσου ὑπὸ τοῦ Γαλλικοῦ στρατοῦ,

ἐπεχείρησε καὶ ἐπραγματοποίησε τὴν καταστροφήν τῶν δένδρων, ἤτοι ἐλαιῶν, συκῶν, λεμονεῶν καὶ πορτοκαλεῶν, ἅπερ ἦσαν ὁ μόνος πλοῦτος τοῦ τέπου.

Ἐκτοτε οὐχὶ μόνον πᾶσαι αἱ πόλεις αὐταὶ ἀνηγέρθησαν καὶ ὀλοσχερῶς ἀνεκαινίσθησαν ἐπὶ τῇ βάσει διαγραμμμάτων εὐθυγραμμίας, συνταχθέντων καὶ ἐγκριθέντων παρὰ τῆς κεντρικῆς ἀρχῆς, ἀλλὰ καὶ νέαι πόλεις ἐκτίσθησαν εἰς τὰ ἐξῆς μέρη·

1^{ον}) Ἐν Πάτραις, ἐνθα οὐχὶ μόνον ἡ ἄνω πόλις ἀνεσκευάσθη καθ' ὀλοκληρίαν, ἀλλὰ καὶ ἑτέρα πόλις, πολὺ πλέον εὐρύχωρος, ἔσχε τὴν καταβολὴν παρὰ τὴν θάλασσαν ἐπὶ τοποθεσίας καταστάσεως ὑγιεινῆς ὥστε ἐν τῷ χώρῳ τῆς τουρκικῆς πόλεως συγκειμένης ὑπὸ οἰκιῶν πλινθίνων, διακεχωρισμένων ὑπὸ ἀγυιῶν στενῶν καὶ σκολιδῶν, ὑψοῦται εὐρύχωρος πόλις ἧς αἱ πλατεῖαι καὶ ὁρθῶς τετμημένα ὁδοὶ εἰσὶ κρασπεδωμένα ἐξ οἰκιῶν οὐχὶ ἀναξίων τῶν τῆς Ἰταλίας.

2^{ον}) Ἐπὶ τοῦ ὁροθεσίου τῆς ἀρχαίας Σπάρτης, ἀνευρεθέντος ὑπὸ τοῦ Σατωβριάνδου, ἀνηγέρθη ἀνεπαισθῆτως ἑτέρα νέα Σπάρτη, μετ' οἰκιῶν κατ' εὐθυγραμμίαν ἐγνηγερμένων, καταστάσα ἡ ἔδρα τοῦ νομοῦ, ὡς καὶ τοῦ πρωτοδικείου τῆς περιφερείας, τῆς ἐπισκοπῆς καὶ τῶν ἄλλων νομαρχιακῶν ἀρχῶν τῆς Λακωνίας.

3^{ον}) Ἐν τῷ χώρῳ τῆς ἀρχαίας Μεγαλουπόλεως, ἐκτίσθη καὶ συνωκίσθη ἑτέρα νέα πόλις, λαβοῦσα τὸ ὄνομα τῆς προκάτοχου αὐτῆς καὶ τανῦν οὔσα μητρόπολις τῆς ἐπαρχίας.

4^{ον}) Παρὰ τὴν θάλασσαν, μεταξὺ Καλαμῶν καὶ Κορώνης, εἰς τὸ μέρος ὕπου ἀπεβιβάσθη, ἐν ἔτει 1828 ὁ ἀπελευθερωτῆς τῆς Γαλλίας στρατὸς, ὑψοῦται ἐπίσης ἑτέρα νέα πόλις, φέρουσα τὸ ἱστορικὸν ὄνομα Πεταλίδι, ἧτις θέλει ἀναμιμνήσκει τοὺς Ἕλληνας πᾶν ὅτι ὀφείλουν εἰς τὸ μέγα τοῦτο καὶ γενναῖον ἔθνος, καὶ τῆς ὁποίας τὸ ὄνομα ἔσεται αὐτοῖς συνώνυμον εὐεργεσίας καὶ αἰωνίου εὐγνωμοσύνης.

5^{ον}) Ἐν Πειραιεὶ, ὁ περιηγητῆς ὁ ἀποβιβασζόμενος ἐπὶ τῶν ὠραίων κρηπίδων του, δυσκόλως δύναται νὰ κατανοήσῃ ὅτι ἐξ ὅσων ὁ ὀρθαλμὸς του περιλαμβάνει κύκλω αὐτοῦ, οὐδὲν ὑπῆρχεν ἐν ἔτει 1835, οὔτε

πόλις, οὔτε πληθυσμὸς, οὔτε ἐμπόριον, οὔτε βιομηχανία, οὔτε ναυτιλία, καὶ ὅτι πρὸ τῆς χρονολογίας ταύτης οὐδὲν ἄλλο ἔβλεπέ τις ἢ τὸν ὑπὸ τῆς φύσεως δεδομένον λιμένα κεχωσμένον κατὰ τὸ ἤμισυ, ἀθλίαν τινὰ ἀποβάθραν ἐξ ἐπεβρίμμένων λίθων καὶ τὸ κατεβρίμμένον καφφενεῖον τοῦ γέροντος πατρὸς Τζελέπη.

6^{ον}) Ἐν Σύρῳ, κύκλω τοῦ φερωνύμου λιμένος τῆς κεῖται γραφικῶς, ἐν εἶδει ἀμφιθέατρο, ἡ πρωτεύουσα τοῦ διαμετακομιστικοῦ ἐμπορίου τῆς Ἑλλάδος, ἧς ἡ σπουδαιότης, ὁσημέραι ἐπαυζούσα, δὲν διαφεύγει βεβαίως τὴν γνώσιν τῶν ἐπισκεπτομένων αὐτῆν, χάρις εἰς τὰ πολυάριθμα σκάφη, ἀγγλικά, γαλλικά, αὐστριακά, ἰταλικά, ῥωσικά κλπ. Οἱ περιηγηταὶ οὗτοι ἠθέλον βεβαίως καταπλαγῆ, ἐὰν ἐλάμβανον τὸν κόπον νὰ ἐξετάσωσι τὴν ἱστορίαν τῆς ἑλληνικῆς ταύτης Ἑρμοπόλεως, νὰ μάθωσιν ὅτι καὶ ἡ πόλις αὕτη εἶναι δημιουργημα τῆς ἀνεξαρτησίας καὶ ὅτι πρὸ τῆς ἀξιωμανημονεύτου ταύτης ἐποχῆς οὐδὲν ἕτερον ὑπῆρχεν ἐκεῖ ἢ ἔρημός τις πλαταμῶν, τὸ μικρὸν παρεκκλήσιον τὸ ἀφιερωμένον εἰς τὸν Ἅγιον Νικόλαον, προστάτην τῶν ναυτιλλομένων καὶ κείμενον ἐπὶ τῆς νησίδος εἰς ἣν μετέδωκε τὸ ὄνομά του, καὶ ὅτι ἡ ἀνωμένη ὄρασις οὐδαμῶθι περισπᾶτο ἢ τρεπομένη ἐπὶ τὴν ἀκρόρειαν τοῦ ὄρους, τοῦ μᾶλλον προσεγγίζοντος, ἐφ' οὗ, ὡς ἐπὶ πεταύρου, ἐπικάθηται ἡ Σύρα τοῦ μεσαιῶνος, ἡ σκολιόδρομος Σύρα, ἡ ἀνώμαλος, ἡ ζοφώδης, ἡ ἀπομεμονωμένη, ἀχθομένη καὶ καταδικασμένη ἵνα βλέπη πρὸ τῶν ποδῶν τῆς ἀναπτυσσομένην τὴν κίνησιν τῆς ναυτιλίας, τοῦ ἐμπορίου καὶ τῆς βιομηχανίας.

7^{ον}) Πρὸς ἄρκτον ἀναπλέοντα, ἐν τῇ μεσημβρινῇ ἄκρᾳ τῆς Εὐβοίας καὶ ἐν τῷ βάθει κόλπου τινός, τὰ ἱστιοφόρα πλοῖα, ἱστάμενα ὑπὸ τῶν σφοδρῶν ἀπαρκτίων ἀνέμων τῶν ἐπικρατούντων εἰς τὰ πελάγη ταῦτα, εὐρίσκουσι ταχέως καταφύγιον καὶ πάντα τὰ μέσα τοῦ ἐπισιτισμοῦ ἐν τῷ κατασκευαζομένῳ λιμένι νεοκτίστου πόλεως, καλουμένης Ὁθωνοπόλεως.

8^{ον}) Τῆς κομοπόλεως Μιντζέλας κειμένης ἐπὶ τῆς χερσονήσου τῆς Θεσσαλομαγνησίας λεηλατηθείσης καὶ ἐμπρησθείσης

ὑπὸ τῶν Τούρκων, διαρκούντος τοῦ ὑπὲρ τῆς ἀνεξαρτησίας πολέμου, οἱ κάτοικοι αὐτῆς, διασπαρέντες εἰς τὰς σποράδας, ἤλθον μετὰ προγηθείσων συνενόησιν, ἐν ἔτει 1836, ἕνα συστήσωσιν ἀποικίαν ἐπὶ τῆς βορειοανατολικῆς ἐσχάτιας τοῦ βασιλείου, κατέναντι τῆς ἀρχαίας αὐτῶν πατρίδος, πρὸς τὴν εἴσοδον τοῦ κάλπου τοῦ Βόλου. Ἡ ὠραία μικρὰ πόλις των, ἀνακεκλιμένη κομψοπρεπῶς ἐπὶ τῆς θαλάσσης, εἰς τοὺς πόδας τῆς ἐσχάτης διακλαδώσεως τῆς Ὀθρουοῦ, ἐκλήθη πρότερον Ἀμαλιάπολις, ἐκ τοῦ ὀνόματος τῆς βασιλίσσης Ἀμαλίας· τανῦν φέρει τὸ ὄνομα Πελαγία, τοσοῦτον ἡδυπρόφερτον, μᾶλλον δὲ κλασσικόν.

9^{ον}) Τὰ γαληνιαῖα πάντοτε κύματα τοῦ λιμένος τῆς νήσου Μήλου, μιᾶς ἐκ τῶν μεγάλαιτέρων καὶ ὠραιότερων τοῦ ἀρχιπελάγους, εἶδον παρομοίως τὴν γέννησιν νέας τινὸς πόλεως, τὴν τοῦ Ἀδάμαντος, ὅστις ἦν ἀποικία τῶν Σφακιωτῶν, κατοίκων τῶν Λευκῶν ὄρεων τῆς νήσου Κρήτης.

10^{ον}) Τῆς πόλεως Κορίνθου, ἀνακτισθείσης ἀπὸ τοῦ χρόνου τοῦ ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας πολέμου, ἐπὶ τῇ βάσει διαγράμματος συνταχθέντος ἐν ἔτει 1829 παρὰ τοῦ κ. Πευτιᾶ, λοχαγοῦ τότε τοῦ σώματος τῶν μηχανικῶν γεωγράφων, καὶ καταστραφείσης ἐκ τοῦ σεισμοῦ τοῦ 1858, ἑτέρα Νέα Κόρινθος ἀνηγέρθη ὑπὸ τὴν πρώτην καὶ παρὰ τὰς ὄχθας τῆς θαλάσσης, μικρὸν πρὸς ἀνατολὰς τοῦ ἀρχαίου λιμένος Λεχέου.

Ἐξάγεται ὅθεν ἐκ τῶν προηγουμένων ὅτι οἱ Ἕλληνες ἀνακτησάμενοι ἐπὶ τῶν Τούρκων τῇ βοήθειᾳ τῶν εὐεργετῶν δυνάμεων, μικρὸν μέρος τῆς κληρονομίας αὐτῶν, εἰς σωρὸν ἑρείπιων καθεστηκός, ἀνεκτίσαν ἐν διαστήματι ἐνὸς τριτημορίου τοῦ αἰῶνος, 28 ἀρχαίας πόλεις καὶ ὠκοδομήσαντο 40 νέας πόλεις. Ἐν ταῖς πρώταις συγκαταλέγεται ἡ πρωτεύουσα τοῦ βασιλείου, ἥτις, αὐτὴ μόνη περιέχει πλείονας τῶν 5,000 οἰκιῶν. Ἀς ἀναγνώσῃ τις, εἰς τὸ δρομολόγιον τοῦ Σατωβριάνδου, τὴν περιγραφὴν τῶν τουρκικῶν Ἀθηνῶν, τοῦ σκελετοῦ ἐκείνου πόλεως ἔχοντος ἀγυῖας ἐλικοειδεῖς, στενάς καὶ ἐκ προβλήτων λίθων ἐστρωμένας, ὧν ἡ θλιβερὰ θέα ἀπεικονίζετο ὑπὸ τῶν πελαργῶν τῶν ποιοιμένων τὰς

καλιὰς αὐτῶν ἐπὶ τῆς στέγης τῶν ἀμόρφων οἰκιῶν, καὶ ἃς παραβάλλῃ αὐτὰς πρὸς τὰς σημερινὰς Ἀθήνας, τὰς εὐρύδους καὶ ὀρθῶς ῥυμοτομημένας, τὰς ἐξωραϊσμένας δι' ὠραίων ὠκοδομῶν κατεσκευασμένων ἰταλικῶ τῷ τρόπῳ καὶ τὴν χάριν, ὧν ἡ ἀρχαιότερα χρονολογεῖται ἀπὸ τοῦ 1834, καὶ ἐν τῷ μέσῳ τῶν ὁποίων διακρίνει τις πολυάριθμα δημόσια καθιδρύματα. Ἀς παραβάλλῃ ἐν τῇ φαντασίᾳ τοῦ τὸν στάσιμον καὶ στυγνὸν πληθυσμὸν τῶν πρώτων, πρὸς τὸν δεκαπλασιασθέντα πληθυσμὸν τῶν δευτέρων, ὅστις, ἐκ τοῦ τρόπου τοῦ ἐνδύεσθαι, τοῦ ζῆν καὶ τοῦ σκέπτεσθαι οὕτω καλῶς ἐξωμοιώθη πρὸς τὴν μεγάλην οἰογένειαν τῶν πεπολιτισμένων λαῶν τῆς Εὐρώπης, καὶ ἃς ἀντισχυρισθῇ ἔπειτα ὅτι ἡ Ἑλλὰς οὐδὲν ὠφελήθη ἐκ τοῦ ἀπὸ τῆς Τουρκίας χωρισμοῦ της. Προσθετέον εἰς τὰς ἀνακτισθείσας καὶ ὠκοδομηθείσας ταύτας πόλεις τὰς κώμας καὶ τὰ χωρία τὰ ὁποῖα, ἐξαιρουμένων ἐκείνων τοῦ Μάγνητος, τῆς Εὐβοίας, τῶν Σποράδων καὶ τῶν Κυκλάδων, εἶχον πυρποληθῆ ἢ καταστραφῆ καὶ ἄπερ ἀνεκτίσθησαν καὶ ἐξωραίσθησαν. Πολλὰ κώμας οἶον τὰ Φιλιατρά, οἱ Γαργαλιάνοι, ἡ Ἀγουλινίτσα, τὰ Λεχαινά, ἡ Δημητσάνα, ἡ Στεμνίτσα, τὰ Λαγκαδία, τὸ Λεωνίδιον, ὁ Πόρος, ἡ Ἐρμιόνη, ἡ Κύμη, ὁ Ἀστακός, τὸ Δαδί, ἡ Ῥάχοβα, ἡ Στυλὶς, χάρις εἰς τὰς ἐπιτοπίους ἐνεργείας ἀνυψώθησαν εἰς τὴν τάξιν τῶν μικρῶν πόλεων. Αὐταὶ αἱ νεόκτιστοι πόλεις αἱ μὴδέποτε καταστραφείσαι ἐπεσκευάσθησαν καὶ ἐμεγαλύνθησαν ἐπὶ τῇ βάσει διαγραμμάτων, οὕτως ὥστε οἱ Τούρκοι ὅτινες κατεῖχον αὐτὰς πλὴν τοῦ Ναυπλίου μέχρι τοῦ 1830, δυσκόλως ἤθελον τὰς ἀναγνώρισει.

Λαμβάνων τις ὡς βάσιν τὸν σημερινὸν πληθυσμὸν τῶν νεοκτίστων 33 πόλεων τὸν ἀνερχόμενον εἰς κατοίκους. . . .	195,000
τὸν πληθυσμὸν τῶν 9 πόλεων τῶν μὴ καταστραφεισῶν, ἀλλ' ἀνωκοδομηθεισῶν ὡς ἐκ τῆς φθορᾶς τῶν οἰκιῶν αὐτῶν, ἀνερχόμενον εἰς κατοίκους. . . .	31,000
καὶ τέλος τὸν πληθυσμὸν τῶν πρὸς μεταφορὰν	226,000

ἐκ μεταφορᾶς	226,000
κωμῶν τῶν μεταποιηθεισῶν εἰς μικρὰς πόλεις, ἀνερχόμενον εἰς κατοίκους.....	61,000
τὸ ὅλον	287,000

καὶ ὑπολογίζων 8 κατοίκους ἀνὰ πᾶσαν οἰκίαν, εὐρίσκει ὅτι αἱ ἀνακτιθεῖσαι πόλεις, ἀπὸ τοῦ 1833, περιέχουν 36,000 οἰκίας περίπου, αἱ ὁποῖαι, ἐκτιμώμεναι κατὰ μέσον ὄρον πρὸς 7,000 δραχμῶν ἑκάστη, ἀποφέρουσι κεφάλαιον ἐκ 252 ἑκατομμυρίων.

Προστιθέμενος εἰς ταῦτα τὸ δαπανηθὲν ποσὸν διὰ τὴν ἐπισκευὴν ἢ τὴν ἀνοικοδόμησιν τῶν οἰκιῶν 1600 χωρίων περίπου πυρποληθέντων ἢ καταστραφέντων, καταλήγει εἰς τὸν ἀριθμὸν 300 ἑκατομμυρίων.

Εἴαν τις τώρα βούλεται ἵνα μάθῃ τίνι τρόπῳ οἱ Ἕλληνες, ὡς ἐκ τοῦ πολέμου περιελθόντες εἰς τὴν κατάστασιν τοῦ Ἰωβ,

ἐπῆρκεσαν εἰς τὰς ὑπερόγκους δαπάνας τῆς οἰκίσεως, ἀπαντῶμεν ὅτι τὸ θαῦμα τοῦτο κατῴρθωσαν δι' ἐπιμόνου ἐργασίας κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλασσαν. Διὰ τῆς καλλιεργείας τῆς γῆς καὶ τῆς ἐπὶ τῶν πλοίων αὐτῶν μεταφορᾶς, καθάπερ καὶ πρὸ τοῦ πολέμου, τῶν σίτων τῆς Τουρκίας καὶ κυρίως τῆς Ρωσίας καὶ τῶν Παραδουναβίων Ἡγεμονειῶν εἰς Ἰταλίαν, Γαλλίαν καὶ Ἀγγλίαν, συνέβρευσαν παρ' αὐτοῖς τὰ ἀναγκαῖα χρήματα πρὸς τὴν ὕλικὴν ἀναγέννησιν τοῦ ἐθνικοῦ τούτου πυρῆνος ἐπινεμηθέντος αὐτοῖς τοσούτω φειδωλῶς.

Ὅπως δώσω τοῖς ἀναγνώσταις ἰδέαν τινὰ κατὰ προσεγγισμὸν τῶν ἐκ τῆς καλλιεργείας τῆς γῆς παρχαθέντων πόρων, ἤτοι τῆς ἀποτελεσθεῖσης ἐκ τῆς γεωργίας προόδου, ἀρκοῦμαι νὰ παραθέσω συγκριτικὸν πίνακα τῶν πραγματικῶν δημοσίων προσόδων τῶν ἐτῶν 1833 καὶ 1859.

ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΙ ΕΠΙΘΕΩΡΗΜΕΝΟΙ

ΤΩΝ ΕΣΟΔΩΝ ΤΩΝ ΕΤΩΝ 1833 ΚΑΙ 1859

Δήλωσις τῶν ἀντικειμένων	Ἔσοδα	
	1833	1859
I. Φόροι ἄμεσοι.		
1. Ἐγγετος φόρος καὶ δικαιώματα ἐπικαρπίας ἐπὶ τῆς καλλιεργείας τῶν ἐθνικῶν γαιῶν	4,127,927	9,331,264
2. Ὡσούτως ἐπὶ τῶν μελισσῶν		66,377
3. " ἐπὶ τῶν ζώων	523,977	1,502,324
4. " ἐπὶ τῶν οικοδομῶν		312,772
5. Φόρος ἐπιτηδεύματος		376,150
II. Φόροι ἔμμεσοι.		
1. Τελωνιακὰ τέλη	2,043,500	4,389,633
2. Φόρος χαρτοσήμου καὶ ἐγγραφῆς		1,333,326
3. Δικαιώματα διάφορα	239,040	533,110
III. Δημόσια Καταστήματα.		
1. Ταχυδρομεῖα	9,625	292,966
2. Τηλεγραφεῖα		9,786
3. Ἐθνικὸν Τυπογραφεῖον	8,633	5,680
IV. Μισθώσεις καὶ ἐθνικαὶ γαῖαι.		
1. Μεταλλεῖα καὶ ἄλλα ὄρυκτά	3,906	428,288
Πρὸς μεταφορὰν	6,938,608	19,222,096

	Ἐκ μεταφορᾶς	6,958,608	19,222,096
2. Μεταλλικά ὕδατα	663	663	4,556
3. Ἄλυκαί	157,830	157,830	543,375
4. Ἰχθυοτροφεία	102,812	102,812	195,932
5. Δάση	46,603	46,603	366,659
6. Δημόσιοι ἐλαιῶνες	105,125	105,125	133,105
7. Σταφίς Κορινθιακὴ καὶ οἶνοι	10,127	10,127	185,144
8. Κῆποι καὶ ἄλλαι περιφρακτοὶ γαῖαι	41,063	41,063	201,258
9. Κτήματα δι' ἐπιτροπείας νεμόμενα			22,067
10. Δημόσιοι οἰκοδομαὶ καὶ ἐργαστάσια σιδήρου κτλ.	99,981	99,981	55,198
11. Οὐρζῶνες	3,308	3,308	
V. Ἐκποιήσεις ἐθνικῶν γαιῶν.			
1. Τόκοι καὶ χρεωλύσιον ἐπὶ τῆς προικοδοτ. γαιῶν	5,088	5,088	313,282
2. Εἰσπράξεις διάφοροι κτλ.	19,745	19,745	335,753
3. Ὡσαύτως ἐκποιήσεις οἰκοπέδων			21,142
VI. Ἔσοδα διάφορα.			
1. Τόκοι ἐπὶ τῶν καθυστερουμένων φόρων			197,324
2. Ὡσαύτως 1000 μετοχῶν τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς			94,000
3. Ἄλλα ἔσοδα τυγαῖα	60,117	60,117	238,899
4. Ἔσοδα ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν κτημάτων			236,241
5. Εἰσπράξεις ἐπὶ τῶν κεκλεισμένων χρήσεων	110,200	110,200	1,599,611
Τὸ ἔλρον	7,721,270	7,721,270	23,965,638

Ἐξάγεται ἐκ τοῦ πίνακος τούτου ὅτι ἐν τῷ διαστήματι τῶν 26 ἐτῶν οὐχὶ μικρὸ τετραγαμῆνον ἕνεκα ἐμφυλίων ἐρίδων, αἱ ἐκ τῆς γεωργίας πρόσδοσι καὶ ἤρξαν κατὰ λόγον 4 πρὸς 3.

Ὅπως ἐνισχύσω τὸ πόρισμα τὸ ἐξαγόμενον ἐκ τῆς πολυσημάντου ἀντιπαρθέσεω τῶν ἀνωτέρω ἀριθμῶν προστίθῃμι τὸν ἀκόλουθον πίνακα τῆς εἰσαγωγῆς καὶ τῆς ἐξαγωγῆς τῶν ἐξ τελευταίων ἐτῶν τῶν προηγηθέντων τῆς ἐνώσεως τῆς Ἑπτανήσου.

Χῶραι	Ἀξία τῶν εἰσαχθέντων καὶ ἐξαχθέντων ἐμπορευμάτων κατὰ τὰ ἔτη					
	1858	1859	1860	1861	1862	1863
Γερμανία	11,704,074	10,201,259	12,022,590	11,173,373	10,472,199	11,052,650
Ἀμερικὴ	1,027,560	1,243,090	834,608	521,972	584,675	470,674
Ἀγγλία	20,387,040	21,644,015	27,444,432	25,834,767	24,003,341	27,832,630
Βέλγιον	579,184	244,466	443,856	295,471	752,325	705,653
Δακία	611,225	1,115,007	3,714,713	2,223,981	589,042	838,848
Αἴγυπτος	593,452	1,300,251	1,713,088	834,914	841,290	1,203,341
Γαλλία	9,567,436	10,269,024	9,736,556	11,155,475	11,093,680	12,037,766
Ὀλλανδία	1,406,140	952,004	746,319	503,173	434,955	64,005
Ἰταλία	3,486,120	2,612,036	2,836,184	3,011,051	3,061,097	2,848,064
Ῥωσία	1,720,486	2,207,513	4,565,764	3,940,977	2,255,110	4,210,540
Ἑπτανήσος	2,690,819	2,318,807	2,829,731	3,224,525	3,132,430	2,116,277
Τουρκία	12,100,090	14,745,769	14,113,267	13,281,901	14,945,077	16,138,971
Διάφορα κράτη	815,513	1,895,034	9,514	691		
Τὸ ἔλρον	66,689,139	70,748,275	81,012,622	76,022,271	72,156,221	79,539,419

Ἐκ τοῦ πίνακος τούτου ἐξάγεται ὅτι αἱ ἐμπορικαὶ πράξεις τοῦ Βασιλείου προώδυσαν πάντοτε ἔτι καὶ κατὰ τὰ ἔτη τῆς μεσοβασιλείας μετὰ τὴν πτώσιν τοῦ Ὁθωνος. Αἱ πράξεις αὗται ἐν ἔτει 1865, ἦτοι μετὰ τὴν ἔνωσιν τῆς Ἑπτανήσου καὶ τὴν ἐντελῆ ἀφομοίωσιν τοῦ τελωνιακοῦ συστήματος τῶν δύο κρατῶν ἦσαν μετὰ :

τῆς Γερμανίας.....	ἐκ Δραχ.	16,921,431
τῆς Ἀμερικῆς.....	»	1,451,421
τῆς Ἀγγλίας.....	»	43,908,926
τοῦ Βελγίου.....	»	577,463
τῆς Δακίας.....	»	3,770,044
τῆς Αἰγύπτου.....	»	1,588,781
τῆς Γαλλίας.....	»	14,218,266
τῆς Ὀλλανδίας.....	»	383,763
τῆς Ἰταλίας.....	»	3,949,561
τῆς Ρωσίας.....	»	7,582,670
τῆς Τουρκίας.....	»	22,613,933
Τὸ ὅλον		116,966,259

Σημειωτέον ὅτι πρόκειται ἐνταῦθα περὶ εἰδικοῦ ἐμπορίου, ἐπειδὴ τὸ ὅλον τοῦ γενικοῦ ἐμπορίου τοῦ αὐτοῦ ἔτους ἦν 144,923,108 δραχμῶν.

Ἄλλ' ἐὰν ἡ πρόοδος τῆς γεωργίας ὑπῆρξεν ἐπισημητῆ, ἡ πρόοδος τοῦ ἐμπορικοῦ ναυτικοῦ εἰκότως διελεύει τὸν θαυμασμόν. Τὸ ναυτικὸν τοῦτο εἶναι πράγματι ἡ πηγὴ τοῦ πλοῦτος τῆς Ἑλλάδος, ἧτις ἀνεκαθεν ὑπῆρξε χώρα πτωχὴ, ἅτε δὴ ὑπ' ὄρεον ἀπορρώγων ἐψίλωμένων καὶ ἀγρόνων κεκαλυμμένη. Τὸ ἐμπορικὸν τοῦτο ναυτικὸν, ὅπερ, μεταποιούμενον εἰς πολεμικὸν, συνετέλεσεν ἰσχυρῶς εἰς τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ ἀγῶνος, ἦν μετὰ τὸ πέρας αὐτοῦ λίαν ἠλαττωμένον, σχεδὸν κατεστραμμένον. Ἐν τοσούτῳ, τοιαύτη ὥθησις ἐδόθη εἰς τὴν ἀνάπτυξίν του, τοιαύτη τυγχάνει κατὰ θάλασσαν ἡ ἰκανότης τῶν Ἑλλήνων, ὥστε, εἰς ἕν τρίτον αἰῶνος πολιτικῆς ὑπάρξεως, ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐμπορικῶν πλοίων τῆς χώρας ἀνῆλθεν ἐκ 500 εἰς 5000 πλοῖα πρώτης καὶ δευτέρας κλάσεως! Κατὰ τὸν γενικὸν πίνακα τοῦ μετὰ τῶν ξένων ἔθνων ἐμπορίου τῆς Ἑλλάδος ἐπὶ τοῦ 1865, δημοσιευθέντα πρὸ μικροῦ ὑπὸ τοῦ ὑπουργείου τῶν οἰκονομικῶν, ἡ πραγματικὴ ποσότης τοῦ

ἐμπορικοῦ ναυτικοῦ τῶν ἰδίων κλάσεων, τῆ 31 δεκεμβρίου τοῦ αὐτοῦ ἔτους, ἀνῆρχετο εἰς 5,744 πλοῖα, συγκροτούμενα ὑπὸ 32,543 ναυτῶν καὶ ὄντα χωρητικότητος 326, 690 τόννων. Ἄλλως τε, ἡ ὑπὸ τὴν ἔποψιν ταύτην γενομένη πρόοδος οὐδέποτε διημφισβητήθη. Ὁ γαλλικὸς καὶ ὁ ἀγγλικὸς τύπος τὴν ἀνεγνώρισε καὶ πολλάκις τὴν ἐκήρυξε.

Ποιήσωμεν νῦν λόγον ἐτέρας τινὸς προόδου δηλονότι τῶν κατασκευασθειῶν ἐν Ἑλλάδι ὁδῶν ἐκ τοῦ χρόνου τῆς ἀναγεννήσεώς της, ἐπειδὴ παρὰ πάντων εὐλόγως ὁμολογεῖται ὅτι αἱ ὁδοὶ εἰσὶν ἐξαιρέτως ἡ λίθος τῆς βασιλείας τῆς ὑλικῆς προόδου μιᾶς χώρας.

Πρὶν ἢ ἐπιληφθῶ τοῦ θέματος τούτου ἐπιτραπήτω μοι νὰ ἀποτολήσω κατὰ τῆς γενικῆς ταύτης προτάσεως τροπολογίαν τινὰ τείνουσαν νὰ περιορίσῃ, κατὰ τινα βαθμὸν, τὴν δύναμιν τοῦ ἀξιώματος τούτου ὡς πρὸς τὴν Ἑλλάδα.

Ἡ χώρα αὕτη οὐχὶ μόνον περικυκλοῦται ὑπὸ θαλάσσης, τοῦθ' ὅπερ τὴν καθιστᾷ χερσόνησον, ἀλλὰ καὶ διατέμνεται ὑπὸ πολυαριθμῶν κόλπων, μᾶλλον ἢ ἤττον βαθέων, ἐξ ὧν εἷς, ὁ τῆς Κορίνθου διήκει ἐκ δυσμῶν πρὸς ἀνατολὰς σχεδὸν διαμπερές. Διὰ τὰς οὕτω ἐσχηματισμένας χώρας, αἱ ὁδοὶ, οὔσαι ἄλλως τε λίαν ὠφέλιμοι, οὐχ ἤττον στεροῦνται τοῦ χαρακτῆρος ἐκείνου τῆς ἀπολύτου ἀνάγκης ὃν ἔχουσιν ἀλλὰχοῦ ἔνθα ἡ ἔλλειψις αὐτῶν παραλύει τὴν γεωργίαν.

Ὅπως ἂν ἦ, αἱ διοικήσεις αἱ διαδεχθεῖσαι ἀλλήλας πρὸ πάντων ἀπὸ τοῦ 1856, ὠπλισθεῖσαι διὰ τῶν διατάξεων τοῦ νόμου τῆς 14 Σεπτεμβρίου 1852 ἀνέλαβον ὀριστικῶς ἵνα προικοδοτήσωσι κυρίως τὴν χώραν ὁδοὺς προωρισμένας νὰ διανοίξωσιν ἔξοδον πρὸς τὴν θάλασσαν εἰς τὰ προϊόντα τῶν μεσογείων τόπων. Τοιοῦτω τρόπῳ κατεσκευάσθησαν βαθμηδὸν αἱ ἐφεξῆς ὁδοὶ :

ΠΙΝΑΞ

ΤΩΝ ΕΘΝΙΚΩΝ ΟΔΩΝ (ΤΗΣ ΠΡΩΤΕΥΟΥΣΗΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΝΟΜΩΝ)

ΚΑΤΑΣΚΕΥΑΣΘΕΙΣΩΝ ΕΝ Τῷ ΒΑΣΙΛΕΙῳ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ἀπὸ τοῦ 1855.

Δήλωσις ὁδῶν		Μήκος κατὰ χιλιο- μέτρα
1	Ἐξ Ἀθηνῶν εἰς Πειραιᾶ	8.00
2	Ἐξ Ἀθηνῶν εἰς Ἐλευσίνα (ἱερὰ ὁδός).	22.00
3	Ἐξ Ἀθηνῶν εἰς Χαλκίδα (μέρος κατασκευασμένον).	21.50
4	Ἐξ Ἀθηνῶν εἰς Μαραθῶνα	50.00
5	Ἐξ Ἀθηνῶν εἰς Κηφισίαν	15.00
6	Ἐξ Ἐλευσίνος εἰς Θήσας διὰ τοῦ ὄρους Κιθαιρώνας.	48.00
7	Ἐξ Ἐλευσίνος εἰς Μέγαρα	20.00
8	Ἐκ Λαμίας εἰς Στυλίδαν	15.50
9	Ἐξ Ἀμφίσσης εἰς Ἰτέαν	12.70
10	Ἐκ Θηβῶν εἰς Χαλκίδα	34.70
11	Ἐκ Θηβῶν εἰς Λεβάδειαν (μέρος κατασκευασμένον).	19.70
12	Ἐκ Μεγάρων εἰς Καλαμακίον, διὰ τῶν Σκιραϊῶν πετρῶν (μέρος κατασκευασμένον).	11.00
13	Ἐκ Καλαμακίου εἰς Αὐτοράκιον, ἐπὶ τοῦ Ἰσθμοῦ τῆς Κορίνθου.	6.50
14	Ἐκ Καλαμακίου εἰς τὴν Νέαν Κόρινθον.	7.60
15	Ἐξ Ἄργους εἰς τὸ Ναύπλιον.	10.10
16	Ἐκ Μύλων τοῦ Ναυπλίου (Ἀέρνη) εἰς Τρίπολιν.	50.00
17	Ἐκ Τρίπολεως εἰς Μεγαλόπολιν.	32.80
18	Ἐκ Σπάρτης εἰς Γύθειον	47.50
19	Ἐκ Καλαμῶν εἰς Νησί.	10.00
20	Ἐκ Πύργου εἰς Κατάκτολον.	13.00
21	Ἐκ Ξηροχωρίου εἰς Ορεοὺς (μέρος κατασκευασμένον).	5.40
Τὸ ὅλον		461.00

(Ἔπεται τὸ τέλος.)

ΣΚΕΨΕΙΣ

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ ΤΟΥ ΑΣΤΥΚΟΥ

ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΚΩΔΙΚΟΣ

Δημοσιεύοντες τὰς ἡμετέρας σκέψεις περὶ τοῦ σχεδίου τοῦ ἑλληνικοῦ ἀστυκοῦ Κώδικος, ὅπερ ἡ τελευταία ἐπιτροπὴ, ἡ διὰ τοῦ ἀπὸ 16 φεβρουαρίου 1866 βασιλικοῦ διατάγματος διορισθεῖσα ἐτύπωσεν ἐσχάτως, ὀφείλομεν ἐν πρώτοις ν' ἀποδώσωμεν χάριτας πρὸς τὴν ἐπιτροπὴν ταύτην, ἥτις περὶ ἅπαντα τὴν ἀνάταξιν αὐτῆ ἐντολήν, ἀπαλλάττει ἡμᾶς ἀπὸ τῶν χῶρος τῶν διατάξεων τοῦ μέχρι σήμερον ἐν Ἑλλάδι ἰσχύοντος Βυζαντινοῦ δικαίου καὶ προκίζει ἡμᾶς δι' ἐθνικοῦ ἀστυκοῦ νόμου, ἐκπληρώσασα οὕτω τὸ κατ' αὐτὴν τὰς εὐχὰς τῶν νομικῶν καὶ τῶν Ἑλλήνων ἐν γένει. Ἀλλὰ φρονούμεν ὅτι τὸ εἰλικρινὲς τοῦτο

αἰσθημα καὶ ἡ φιλία ἥτις συνδέει ἡμᾶς πρὸς τὰ ἀξιότιμα μέλη τῆς ἐν λόγῳ ἐπιτροπῆς δὲν εἶναι ἀσυμβίβαστα πρὸς τὸ ἀτομικὸν δικαίωμα ἢ μάλλον καθῆκον τῆς ἐλευθέρως ἐξετάσεως ἔργου τοσοῦτον σπουδαίου καὶ τοσοῦτον ἐνδιαφέροντος τὴν ἡμετέραν πατρίδα· τὸ καθῆκον τοῦτο δὲν ἐπέτρεπεν ἡμῖν τὴν σιωπὴν, ἀν καὶ ἀπέχωμεν πολὺ τοῦ νὰ ὑπερτιμῶμεν τὸν ἀτομικὸν ἡμῶν λόγον καὶ τὰς μικρὰς ἡμῶν γνώσεις ὑπεράνω τοῦ λόγου καὶ τῶν πολλῶν γνώσεων τῆς ἐντίμου ἐπιτροπῆς τοῦ Κώδικος, ἀποφεύγοντες ὡς νόσον τοιαύτην ἀξίωσιν, τὴν ὅποιαν εὐφυῶς ὁ περιβόητος τῆς ἸΣΤ' ἑκατονταετηρίδος νομοδιδάσκαλος Dumoulin ἐκάλεσεν, *aquitate cerebrinam* ἢτοι *ἐγκεφαλικὴν ἐπιεικείαν*.

Με ὅλας τὰς πηγὰς καὶ τὰ βοηθήματα, τὰ ὁποῖα οἱ νομομαθεῖς εὐρίσκουσι σήμερον ἐν τοῖς κώδιξι καὶ τοῖς συγγράμμασι τῶν

ξένων ἔθνων, τὸ ἔργον τῆς ἐπιτροπῆς δὲν ἦτο βεβχίως ἄνευ δυσκολιῶν· διότι δὲν ἤρκει νὰ ἀντιγραφῶσιν αἱ διατάξεις τῶν ξένων νόμων, λαμβανομένων ἔτι ὑπ' ὄψιν τῶν ἐπ' αὐτῶν παρατηρήσεων τῶν νομομαθῶν. Τὸ ἔργον τῆς ἐπιτροπῆς ἦτο δυσχερέστερον καὶ δὲν πρέπει νὰ θαυμάζη τις ἐὰν δὲν ἐπέτυχεν ἐντελῶς. Ποίον δὲ ἦτο καθ' ἡμᾶς τὸ ἔργον τοῦτο; Οἱ συντάκται εἶχον νὰ ἐκλέξωσι μεταξὺ δύο ὁδῶν· ἠδύναντο ἢ νὰ συντάξωσι κώδικα ἀπεικονίζοντα τὴν τελευταίαν κατάστασιν τοῦ κατὰ τὴν ἐπιστήμην ἀστυκοῦ δικαίου, ἢτοι εἶδος συλλογῆς τῶν ἐντελεσμάτων καὶ νεωτάτων διατάξεων τῶν ξένων κωδικῶν καὶ τῶν σοφωτάτων σκέψεων τῶν ἐμβριθεστάτων συγγραφέων τοῦ δικαίου καὶ τῶν δικαστηρίων, ἢ νὰ προβῶσιν εἰς τὴν κωδικοποίησιν τῆς πρὸ ἡμῶν ἰσχυροῦσης νομοθεσίας καὶ τῶν ἡμετέρων ἐθίμων διορθοῦντες τὰ ἀπρηχαιωμένα καὶ συντάττοντες οὕτω κώδικα ἀναγκάζοντα μὲν ἡμᾶς νὰ ὤμεν ἐν προόδῳ ὡς πρὸς τὴν ἐνεστώσαν νομοθεσίαν μας, ἀλλὰ καὶ μὴ προσβάλλοντα ἐκεῖνα τῶν ἐθνικῶν ἡμῶν ἐθίμων εἰς ἃ εἴμεθα προσηλωμένοι.

Ἀμφότερα τὰ συστήματα ταῦτα δύνανται νὰ ὑποστηρίζωνται καὶ νὰ ἔχωσιν ὄπαδους, καθόσον ἐκάτερον ἔχει ὑπὲρ ἑαυτοῦ ἰσχυρισμοὺς σπουδαίους. Ἰπὲρ τοῦ πρώτου μὲν δύνανται τις πρὸ πάντων νὰ ἐπικαλεσθῆ τὸ αἰσθημα τοῦ ἀγαθοῦ, τοῦ τελείου, πρὸς ὃ ἀτενίζει· ἢ ἀνθρωπότης. Ἰπὲρ τοῦ δευτέρου δὲ συνηγορεῖ τὸ σέβας τῶν θεσμῶν, τῶν ἀρχαίων ἐθίμων ἔθνους λίαν ἀφωσιωμένου εἰς αὐτὰ, σέβας μὴ ἀσυμβίβαστον ὅμως μὲ τὰς βαθμιαίας προόδους τῆς ἐπιστήμης τοῦ δικαίου. Τὸ καθ' ἡμᾶς ἠθέλωμεν ἴσως ἐννοῆσει τὸ πρῶτον ἐὰν ἐπρόκειτο νὰ εἰσαχθῆ νομοθεσία εἰς ἔθνος μὴ ἔχον προτέραν ὑπαρξίν, εἰς ἔθνος ἀπαρτιζόμενον ἐκ χωρῶν ἔχουσῶν νόμους καὶ ἔθιμα ἀσυμβίβαστα πρὸς ἄλληλα ἢ καὶ εἰς ἔθνος ὑποστὰν αἰφνιδίαν καὶ ῥιζικὴν μεταβολήν, οἷα εἶναι ἡ ἀπώλεια τῆς αὐτονομίας του καὶ ἡ ὑπαγωγή εἰς τὴν ἐξουσίαν ἐχθροῦ κραταιοῦ, ἢ ἐπανάστασις πολιτικὴ τε καὶ κοινωνικὴ ἐν ἣ ἐξεδηλώθη καὶ ἡ κατὰ τῶν τῶς ἰσχυόντων θεσμῶν δυσἀρέσκεια τοῦ ἔθνους, ἢ ἀπεδείχθη τὸ πλημμελὲς καὶ τὸ

(ΠΑΡΘΕΝΩΝ.)

πρὸς τὸν χαρακτῆρα καὶ τὴν πρόδοον τοῦ ἔθνους ἀνάρμοστον αὐτῶν· καὶ τότε ἀκόμη ἢ εἰσαγωγή τῆς σχετικῶς τελείας ἐκεῖνης νομοθεσίας ἠδύνατο κατὰ τὴν ἐφαρμογὴν τῆς νὰ ἐγείρῃ μεγάλας δυσχερεῖας καὶ δικαίαν ἴσως ἀντίδρασιν· ἀλλὰ κατὰ τὰς περιπτώσεις ἐκεῖνας τοῦλάχιστον ἢ νομοθεσία ἐκεῖνη ἠδύνατο μετὰ τινα πάλιν νὰ εὐδοκιμήσῃ. Προκειμένου ὅμως περὶ ἔθνος ἔχοντος, ὡς τὸ ἡμέτερον, ἀρχαίαν ἱστορίαν, ἴδιον χαρακτῆρα, ἴδιον βίον, τρέφοντος ἰσχυροῦς καὶ τὰ ἀρχαῖα αὐτοῦ ἔθιμα, ζῶντος ἐν αὐτοῖς καὶ ἐν μέρει δι' αὐτῶν, φρονούμεν ὅτι τὸ δεύτερον σύστημα εἶναι οὐ μόνον προτιμητέον, ἀλλὰ τὸ μόνον ὀρθόν τε καὶ ὠφέλιμον. Οἱ νομομαθεῖς οἵτινες καλοῦνται εἰς τὴν ὑψηλὴν τιμὴν τοῦ νομοθετεῖν πρέπει, ὡς νομίζομεν, νὰ θυσιάζωσιν ἐνίοτε τὴν ἡδονὴν, ἣν αἰσθάνεται ὁ ἐπιστήμων νὰ πράξῃ ἔργον ὅσον τὸ δυνατόν τέλειον εἰς τὸ καθῆκον τοῦ νὰ ἐκφράσωσιν ἐν τοῖς νόμοις τὴν κοινὴν πεποίθησιν τοῦ ἔθνους, καὶ ἐπομένως εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ κατασταθῶσι πράγματι ὠφέλιμοι εἰς τὴν πατρίδα αὐτῶν, διότι καθ' ἡμᾶς οἱ νομοθέται καλούμενοι εἰς καιροὺς ὁμαλοῦς ὑπὸ αὐτοῦ τοῦ ἔθνους εἰς ὃ ἀνήκουσιν ὅπως νομοθετήσωσι δὲν εἶναι ἀνεξάρτητοι· εἶναι ἐντολοδοχοὶ οὕτως εἰπεῖν τοῦ ἔθνους αὐτῶν· ὀφείλουσι κατὰ τὰ ἦθη, τὰς ἀνάγκας, τὰς παραδόσεις καὶ τὸν χαρακτῆρα τοῦ ἔθνους νὰ ρυθμίζωσιν ἑαυτούς. Ὅθεν καθῆκον αὐτῶν εἶναι νὰ κανονίζωσι καὶ ρυθμίζωσι τὰς ἰδέας τοῦ ἔθνους των ὑποβάλλοντες ταύτας εἰς τὸν κανόνα καὶ τὸν ρυθμὸν τῆς ἐπιστήμης, οὐδόλως δὲ καινοτομοῦντες κατὰ τὰ κύρια καὶ τὰς βάσεις. Αἱ ἀτομικαὶ πεποιθήσεις τοῦ Νομοθέτου περὶ τοῦ ἀπολύτως ἀληθοῦς καὶ δικαίου δὲν πρέπει νὰ ἦναι ὁ κανὼν τοῦ ἔργου αὐτοῦ. Ὁ κανὼν αὐτοῦ πρέπει νὰ ἦναι ἡ κοινὴ συνείδησις, ἢ βούλησις τοῦ ἔθνους, ἣτις δέον νὰ ἐξακριβοῦται ὑπ' αὐτοῦ ποία τις ἐστίν· ἄλλως οἱ νόμοι εἶναι ἔργον ἀθαρτέον ὀλίγων ἀτόμων, ἀσχετοὶ πρὸς τὸ ἔθνος, οὐτινος τὰς σχέσεις κέκληνται νὰ ρυθμίσωσι, μέλλοντες εἰς πρώτην αὐτῶν ἐφαρμογὴν ν' ἀπαντήσωσι τὴν ἀντίδρασιν καὶ μετὰ ταῦτα τὴν ἀχρησίαν.

Πότερον δὲ τῶν προεκτεθέντων συστη-

μάτων νομοθεσίας ήκολούθησεν ή επιτροπή του άστυκού Κώδικος; Δυστυχώς εν τή εκθέσει τής επιτροπής, ήτις προηγείται του νομοσχεδίου, ουδεμίαν εις τήν έρώτησιν ταύτην εύρισκομεν άπάντησιν, αν και το ζήτημα ήναι σπουδαιότατον, διότι πρόκειται περι τής βάσεως ύλης τής εργασίας. Προσεπαθήσαμεν δε να εύρωμεν τήν λύσιν δια τής αναγνώσεως του σχεδίου του Κώδικος, άλλ' όμολογοϋμεν ότι δεν ήδυνήθημεν μετά ταύτην να κατατάξωμεν το έργον τουτο εις κανέν των δύο άνωτέρω συστημάτων.

Η έλλειψις ένότητος συστήματος ήτις παρατηρείται εν τώ σχεδίω του Κώδικος, πρέπει, ως νομιζομεν, ν' αποδοθῆ πρό πάντων εις τήν πληθύν των τε επιτροπών και των μελών αυτών, εις τας αλλαγάς των κατά καιρους άπαρτισάντων αυτάς προσώπων και εις τήν πολυετή διάρκειαν τής εργασίας αυτών. Είμαι δε σχεδόν περιττόν να προσθέσωμεν, ότι τα έλαττώματα ταύτα δεν δύνανται ν' αποδοθώσιν εις τήν παρούσαν πρό πάντων επιτροπήν άλλ' εις τας ήμετέρας κυβερνήσεις.

Είς τας έλλείψεις ταύτας και άλλας παρομοίας μάλλον ή εις τους λόγους, τους εν τή εκθέσει τής επιτροπής εύρισκομένους, όφειλομεν, ως νομιζομεν, και τήν μη αναθεώρησιν του ήδη παρ' ήμιν ισχύοντος μέρους του άστυκού νόμου, και του υπό προγενεστέρων έπιτροπών καταρτισθέντος μέρους του σχεδίου του Κώδικος.

Όπως τελειώσωμεν τας γενικάς παρατηρήσεις ύπολείπεται να ειπωμεν όλίγα περι τής γενικής διαιρέσεως του άστυκού κώδικος (1). Ουτος διηρέθη εις τέσσαρα βιβλία, των όποιων προηγούνται *γενικαι διατάξεις*, ήτοι βιβλίον Α' *περι προσώπων*, βιβλίον Β' *περι κτημάτων*, βιβλίον Γ' *περι κληρονομικού δικαίου*, βιβλίον Δ' *περι ένοχών*. Ο άστυκός νόμος επιδέχεται διαφόρους διαιρέσεις κατά τας διαφόρους έπόψεις εις ας άφορα τις. Ίσως ή διαιρέσις τής επιτροπής δεν είναι ή σπουδαιότερα, ουδέ ή έρθοτέρα, άλλά δεν επιμένομεν εις τουτο ως μη έχον

σημασίαν πρακτικήν, άλλά μόνον έπιστημονικήν. Όθεν περιοριζόμεθα να ειπωμεν ότι αι επιγραφαι των δύο πρώτων βιβλίων έχουν το έλάττωμα να μη δίδωσι πλήρη και σαφή ιδεαν περι των εν αυτοίς περιεχομένων. Το βιβλίον Α' τώ ότι περιέχει τα περι άπολαύσεως, αποβολής και αποκτήσεως των άστυκών δικαιωμάτων, τα περι των ληξιαρχικών πράξεων, τα περι κατοικίας, τα περι άφρανείας, και όλον το *οικογενειακόν δικαίον* τις δε δύναται να έννοήσῃ εκ τής επιγραφής «*περι προσώπων*» ότι το βιβλίον Α' περιέχει όλα τα άνωτέρω αντικείμενα του άστυκού δικαίου, πριν ή διέλθῃ τα διάφορα μέρη αυτου, ή αν δεν γνωρίζῃ άλλους ξένους άστυκούς κώδικας, εν οίς παρατηρείται ή αυτή έλλειψις; Νομιζομεν λοιπόν, ότι εις τας λέξεις «*περι προσώπων*,» πρέπει να προστεθώσιν αι λέξεις «*και περι οικογενειακού δικαίου*.» Οσαύτως το βιβλίον Β', καιτοι επιγραφόμενον *περι κτημάτων*,» δεν περιλαμβάνει μόνον τας περι διακρίσεως κτημάτων διατάξεις (μέρος Α'), άλλά περιέχει και όλον το πραγματικόν δικαίον εις τα εξ ακόλουθα μέρη αυτου, όπερ δεν καταδεικνύεται εκ μόνης τής επιγραφής. Όθεν φρονοϋμεν, ότι εις τας λέξεις «*περι κτημάτων*,» καλόν είναι να προστεθώσιν αι λέξεις «*και εμπραγματίων δικαίων*.»

Μετά τας γενικάς ταύτας σκέψεις έρχόμεθα εις διάφορα αντικείμενα του σχεδίου, ακολουθούντες τήν τάξιν αυτου και περιοριζόμενοι εις τας καθ' ήμας σπουδαιότερας παρατηρήσεις.

I

ΓΕΝΙΚΑΙ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Αυται συντάχθησαν κατά μίμησιν του προκαταρκτικού τίτλου του γαλλικού Κώδικος. Η άπλή άνάγνωσις τής επιγραφής «*Περί τής δημοσιεύσεως, των άποτελεσματίων και τής εφαρμογής των νόμων εν γένει*» αρκει όπως εξ αυτης μόνον πεισθη τις ότι αι *γενικαι διατάξεις* δεν είναι ειδικαι εις το άστυκόν δικαίον, άλλ' άφορῶσιν όλους τους νόμους τής Ελλάδος, και ως εκ τής φύσεως αυτών άνάγονται κυρίως εις το

(1) Άγνωσθμεν διατι ή επιγραφή αυτου φέρει «*άστυκός ελληνικός νόμος*,» και ουχι «*άστυκός ελληνικός κώδικς*.»

δημόσιον δίκαιον. Τὴν ἐπίκρισιν ταύτην ἤδη ἔκαμον οἱ πλείστοι Γάλλοι συγγραφεῖς καὶ ἐπὶ τοῦ προκαταρτικῆς τίτλου τοῦ γαλλικοῦ ἀστυκῆ Κώδικος, ἂν καὶ ἡ παρουσία τῶν γενικῶν ἐκείνων διατάξεων ἐν τῷ γαλλικῷ κώδικι ἠδύνατο νὰ δικαιολογηθῆ ἐκ τῆς περιστάσεως, ὅτι κατ' ἀρχὰς οἱ συντάκται αὐτοῦ δὲν εἶχον σκοπὸν νὰ συντάξωσιν ἀστυκὸν κώδικα, ἀλλὰ κώδικα γενικόν, περιλαμβάνοντα ὅλους τοὺς κώδικας ὕστερον δὲ, περιορίσαντες αὐτὸν εἰς τὸν ἀστυκὸν νόμον, δὲν ἠθέλησαν νὰ διαγράψωσι τὰς γενικὰς διατάξεις, ἴσως διότι ὁ ἄνθρωπος ἐν γένει λυπεῖται νὰ διαγράψῃ ὅ,τι ἔγραψεν. Ὅθεν ὑπὸ τὴν ἐπιστημονικὴν ἐποψίν θά ἦτο ὀρθότερον νὰ γίνῃ εἰδικὸς νόμος διὰ τὰς ἐν λόγῳ διατάξεις καὶ νὰ μὴ περιληφθῶσιν ἐν τῷ ἀστυκῷ κώδικι ἄλλως τὸ ἐλάττωμα τοῦτο δὲν εἶναι σπουδαῖον.

Ἀπ' ἐναντίας λίαν σπουδαίαν θεωροῦμεν τὴν ἐν τῷ ἄρθρῳ 1 ἔλλειψιν παντὸς ὀρισμοῦ χρόνου ἐντὸς τοῦ ὁποίου τὸ πολὺ ἡ Κυβέρνησις ὀφείλει νὰ καταχωρίσῃ τοὺς νόμους καὶ τὰ διατάγματα εἰς τὴν ἐφημερίδα τῆς κυβερνήσεως, ἕνεκα δὲ τῆς ἐλλείψεως ταύτης ἡ ἡμέρα τῆς ἐκδόσεως (promulgation) τῶν νόμων εἶναι ἀβεβαία.

Τὸ ἄρθρον 1 ἔχει καὶ δευτέραν ἔλλειψιν ὁμοίως φύσεως, μὴ ὀρίζον τὸν χρόνον ἐντὸς τοῦ ὁποίου οἱ νομάρχαι καὶ οἱ ἐπάρχαι χρεωπύων νὰ τοιχοκολλήσωσιν ἐν τῷ νομαρχεῖῳ ἢ ἐπαρχεῖῳ τὸ φύλλον τῆς ἐφημερίδος τῆς κυβερνήσεως ὅθεν ἡ ἡμέρα τῆς δημοσιεύσεως (publication) τῶν νόμων εἶναι καὶ αὕτη ἀβεβαία.

Ἐπειδὴ δὲ ἄνευ τῶν δημοσιεύσεων τούτων οἱ νόμοι δὲν εἶναι ἀνεγκαστικοὶ διὰ τοὺς πολίτας, ἡ λογικὴ συνέπεια τῶν ἐλλείψεων τούτων εἶναι ὅτι ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς κυβερνήσεως καὶ ἐκ τῶν νομαρχῶν ἢ ἀναβαλώσιν ἐπ' ἀόριστον τὴν ἐκτέλεσιν νόμου ψηφισθέντος παρὰ τῆς νομοθετικῆς ἐξουσίας, καὶ νὰ παραλύσωσιν οὕτω τὰς ἀποφάσεις τοῦ ἔθνους.

Τρίτον ἐλάττωμα τοῦ ἄρθρου 1 εἶναι ὅτι κατ' αὐτὸ ὁ νόμος δὲν εἶναι ἀναγκαστικὸς δι' ὅλον τὸ κράτος τὴν αὐτὴν ἡμέραν, ἀφοῦ ἡ δημοσίευσίς δὲν γίνεται πανταχοῦ τὴν αὐτὴν στιγμήν. Ἐνταῦθα ὁ ἡμέτερος Κώδιξ παραβαίνει τὴν ἀρχὴν τῆς

ἰσότητος ἐνώπιον τοῦ νόμου καὶ ἐπομένως τὸν οὐσιωδέστατον ὅρον τοῦ δικαίου. Ἡ διόρθωσις τοῦ ἐλαττώματος τούτου δὲν φαίνεται ἡμῖν δύσκολος ἄρκει νὰ τροποποιηθῆ τὸ ἄρθρον 1 οὕτως ὥστε νὰ γενικευθῆ ἡ τελευταία διατάξις τοῦ ἐδαφίου 6' τοῦ ἄρθρου, καὶ νὰ διαταχθῆ ὅπως οἱ νόμοι ὧσιν ὑποχρεωτικοὶ καθ' ὅλον τὸ ἑλληνικὸν κράτος τὴν αὐτὴν ἡμέραν, ἦτοι τεσσαράκοντα ἡμέρας ἀπὸ τῆς ἐν τῷ νομαρχεῖῳ τῆς πρωτεύουσῆς τοιχοκολλήσεως τοῦ δημοσιεύοντος τὸν νόμον φύλλου τῆς ἐφημερίδος τῆς κυβερνήσεως.

Τελευταῖον φρονοῦμεν ὅτι πρέπει νὰ ληφθῆ φροντίς καὶ περὶ τῶν νόμων τῶν ἐκτάκτως κατεπειγόντων, καὶ νὰ τεθῆ πρὸς ὑποχρεωτικὴν ἰσχὺν αὐτῶν πολὺ ταχύτερα προθεσμίαι.

Πρέπει ὅμως νὰ ὁμολογήσωμεν ὅτι σήμερον καὶ τὸ γαλλικὸν δίκαιον καὶ ὁ παρ' ἡμῖν ἰσχύων νόμος ἔχουσι τὰς ἀνωτέρω ἐλλείψεις (1) ἄλλ' ἐπειδὴ εἶναι γνωσταί, φρονοῦμεν, ὅτι εὐχῆς ἔργον εἶναι νὰ ἐκλείψωσιν ἐκ τοῦ ἡμετέρου νόμου, τοσοῦτω μᾶλλον, ὅσα ἡ διόρθωσις αὐτῶν εἶναι ἐφικτή.

Ταῦτα δὲ ἀποδεικνύουσιν ἤδη ὅτι ἡ ἐπιτροπὴ ὄφειλε νὰ ἐπαναθεωρήσῃ ἐπιμελῶς ὅλον τὸ παρ' ἡμῖν ἰσχύον μέρος τοῦ ἀστυκῆ ἑλληνικοῦ νόμου. Σημειωτέον ἐνταῦθα ὅτι αἱ παρ' αὐτῆς προτεινόμεναι μεταρρυθμίσεις εἰς τὰ ἄρθρα 5 καὶ 8 εἶναι ἐπιτυχεῖς καὶ σύμφωνοι πρὸς τὴν ἐπιστήμην τοῦ δικαίου.

(Ἀκολουθεῖ).

Ν. ΔΑΜΑΣΚΗΝΟΣ

ΠΕΡΙ ΑΘΑΝΑΣΙΑΣ ΨΥΧΗΣ

1

Ὁ ἄνθρωπος ἀνεκάθεν ἐνόησεν ὅτι ὁ ἐπίγειος βίος εἶναι ἀτελής ὅχι μόνον διότι περιστοιχίζεται ὑπὸ ἀναγκῶν ταπεινῶν καὶ συμφορῶν ἀπαραιτήτων, ἀλλὰ πρὸ πάντων διότι εἶναι βραχύς, παραβαλλόμενος

(1) Πλὴν τῆς τελευταίας ἐπὶ τοῦ γαλλικοῦ δικαίου, διότι αὕτη ἀναπληροῦται ἐν μέρει διὰ τῶν διαταγμάτων τῆς 27 νοεμβρίου 1816 καὶ τῆς 18 ἰανουαρίου 1817.

μάλιστα πρὸς τὴν ἔκτασιν τοῦ πνεύματος τοῦ διηνεκῶς προοδεύοντος καὶ τελειομένου. Εἶναι βραχὺς ἐπὶ τοσοῦτον ὁ ἀνθρώπινος βίος, ὥστε αἱ μὲν κοινωναίαι προέβησαν τῇ ἀληθείᾳ πολὺ, οὐδεὶς ὅμως ἄνθρωπος, ὅσον μεγαλοφυῆς καὶ ἂν ἦ, ἤρξατο ἅμα καὶ συνεπλήρωσεν ἔργον μέγα. Τοὺς καρποὺς τῶν κόπων γενεᾶς παρούσης, δρέπουσιν ἐπερχόμεναι γενεαί, καὶ τὸ συμπόσιον τὸ παρατιθέμενον ὑπὸ τῶν πρεσβυτέρων, ἀπολαμβάνουσιν οἱ νεώτεροι. Ἐκ τούτου καὶ οἱ βαρβαρότεροι λαοὶ ἐφαντάσθησαν μέλλοντος βίου εἰκόνα, ἀτελῆ μὲν ἀλλ' ὅπως δῆποτε μαρτυροῦσαν ὅτι συνησθάνοντο τὴν ἀντίφασιν τῶν δυνάμεων καὶ τῶν προαιρέσεων τοῦ πνεύματος πρὸς τὴν θνητὴν τοῦ σώματος φύσιν. Ἀλλὰ τὴν ἐλπίδα ταύτην διεδέχετο πολλάκις ἀθυμία δεινὴ καὶ δεινὴ ἀπελπισία· πρὸ τρισχιλίων περιπου ἐτῶν ὁ Σολομῶν μετ' ἀπαρχαμίλλου δυνάμεως εἶπεν·

α' Ὀλίγος ἐστὶ καὶ λυπηρὸς ὁ βίος ἡμῶν καὶ οὐκ ἔστιν ἴσως ἐν τελευταίᾳ ἀνθρώπου καὶ οὐκ ἐγνώσθη ὁ ἀναλύσας ἐξ ἄδου. Ὅτι αὐτοσχεδίως ἐγεννήθημεν καὶ μετὰ τοῦτο ἐσόμεθα ὡς οὐχ ὑπάρχοντες· ὅτι καπνὸς ἢ πνοὴ ἐν ῥίσιν ἡμῶν καὶ ὁ λόγος σπινθήρ ἐν κινήσει καρδίας ἡμῶν· οὗ σβεσθέντος τέφρα ἀποθήσεται τὸ σῶμα, καὶ τὸ πνεῦμα διαχυθήσεται ὡς χαῦνος ἀήρ· καὶ τὸ ὄνομα ἡμῶν ἐπιλησθήσεται ἐν χρόνῳ καὶ οὐδεὶς μνημονεύσει τῶν ἔργων ἡμῶν. Καὶ παρελεύσεται ὁ βίος ἡμῶν ὡς ἔχνη νεφέλης καὶ ὡς ὀμίχλη διασκεδασθήσεται διωχθεῖσα ὑπὸ ἀκτίνων ἡλίου καὶ ὑπὸ θερμότητος αὐτοῦ βαρυνθεῖσα. Σκιαῆς γὰρ πάροδος ὁ βίος ἡμῶν καὶ οὐκ ἔστιν ἀναποδισμὸς τῆς τελευτῆς ἡμῶν· ὅτι κατεσφραγίσθη καὶ οὐδεὶς ἀνεστράφη. Δεῦτε οὖν, ἀπολαύσωμεν τῶν ὄντων ἀγαθῶν, καὶ χρυσώμεθα τῇ κτήσει ὡς νεότητος σπουδαίως· οἴνου πολυτελοῦς καὶ μύρων πλησθῶμεν, καὶ μὴ παροδευσάτω ἡμᾶς ἄνθος ἔαρος· στεψώμεθα ῥόδων κάλυξι, πρὶν ἢ μαρανθῆναι. . . »

Ἡ εἰκὼν αὕτη τῶν φρονημάτων τοῦ ἀνθρώπου τοῦ μὴ πιστεύοντος εἰς μέλλουσαν ὑπαρξίν καὶ διὰ τοῦτο ἀγωνιζομένου μόνον νὰ πολλαπλασιάσῃ τὴν ἀπόλαυσιν τοῦ παρόντος βίου διὰ τῆς παραδόσεως αὐτοῦ εἰς τὰς ἡδονάς, εἶναι ἡ εἰκὼν τῶν πλείστων σήμερον ἀνθρώπων, οἵτινες καταπληττό-

μενοι ὑπὸ τῆς περὶ αὐτοῦς ὕλης, εἰς ταύτην μόνον πιστεύουσι καὶ ἐν αὐτῇ ζητοῦσι τὸ ἀγαθόν· ἡ δὲ μελαγχολικὴ ἔκφρασις, δι' ἣς περιβάλλονται τὰ αἰσθήματα τοῦ νεωτέρου κόσμου ἐκ τούτου ἰδίως προέρχεται, ὅτι ἐστεῖρευσεν ἐν μέρει ἡ ἀνεξάντλητος πηγὴ τῆς ἐλπίδος εἰς μέλλουσαν ζωὴν· διότι ἀληθῶς εἶναι ἀκατάληπτος ἡ ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ ὑπαρξὶς ἄνευ ὑπάρξεως καὶ πέραν τοῦ τάφου. Οἱ δὲ φιλόσοφοι ἐκεῖνοι οἵτινες κατεπολέμησαν τὰς ὑψίστας καὶ καλλίστας ἐλπίδας τῆς ἀνθρωπίνης καρδίας ἐνεπνέοντο ὑπὸ τῆς ἀπελπισίας μᾶλλον ἢ ὑπὸ τῆς ἐπιστήμης. Οἱ ἐπιχειρήσαντες ν' ἀποκαλύψωσι τὴν ἀθανασίαν καὶ μὴ δυνηθέντες νὰ ἀπαντήσωσιν αὐτὴν ἐν τῇ πλήρει καὶ διαυγεῖ αὐτῆς λαμπρότητι, δὲν ἠθέλησαν ν' ἀρκεσθῶσιν εἰς τὰ προσιτὰ τῷ ἀνθρώπῳ τεκμήρια, ἀλλὰ περιεφρόνησαν καὶ ἠρνήθησαν τὴν ἀθάνατον ψυχὴν λησιμονήσαντες τὸ τοῦ Ἀριστοτέλους, ὅτι: «πεπαιδευμένου ἐστὶν ἐπὶ τοσοῦτον τάληθές ἐπιζητεῖν, ἐφ' ὅσον ἡ τοῦ πράγματος φύσις ἐπιδέχεται.»

Ὁ εὐγλωττότερος καὶ ἐπιστημονικώτερος εὐαγγελιστῆς τῆς ἀθανασίας εἶναι ὁ Πλάτων· πρῶτος αὐτὸς ἀνῆλθεν εἰς τὰς ἀπωτάτας τῆς ἀνθρωπίνης διανοίας κορυφάς καὶ μετ' αὐτὸν οὐδεὶς ἄλλος ἠδυνήθη νὰ προσθέσῃ ἐπιχείρημα εἰς τὰ ἐπιχειρήματα ἐκείνου· ἀποδείξας αὐτῇ ἀσφαλῆς ὅτι ἂν ἡ ἀνθρωπότης ψηλαφᾷ ἐν τῇ ὕλῃ βαδίζει ὁμῶς μετὰ θάρρους καὶ μέχρι τινὸς ἀσφαλῶς ἐν τῇ ἰδέᾳ, καὶ ὅτι ὁ ὕλικὸς κόσμος εἶναι μᾶλλον ξένος, μᾶλλον ἀλλότριος τῷ ἀνθρώπῳ ἢ ὁ ἠθικὸς κόσμος, ὅστις ἀποτελεῖ τὴν ἀτομικότητα ἡμῶν καὶ ὃν ἐτόλμησαν νὰ ἀρνηθῶσιν οἱ ὕλισταιί.

Ὁ εὐγλωττότερος πολέμιος τῆς ἀθανασίας τῆς ψυχῆς εἶναι ὁ Ῥωμαῖος Λουκρήτιος, ὁπαδὸς τοῦ Ἐπικούρου ὃν θεοποιεῖ καὶ πρὸς ὃν ἀφιερῶν τὰς περιπαθεστέρους αὐτοῦ ἀποστροφάς. Μετ' ἀπαρχαμίλλου ὀληθῶς ἐνθουσιασμοῦ ἀγωνίζεται νὰ ἀποδείξῃ ἐν τῷ Γ' βιβλίῳ τοῦ περὶ τῆς τῶν ὄντων φύσεως ποιήματος αὐτοῦ ὅτι ἡ ἀθανασία δὲν ὑπάρχει, ὅτι ὁ φόβος τοῦ θανάτου ἐγέννησε τὴν ἐλπίδα ταύτην, ὅπως ὁ φόβος ἐγέννησε τοὺς θεοὺς. Σωρεῖται ἐπιχειρήματα ἐπὶ ἐπιχειρημάτων καὶ συμπεράσματα ἐπὶ συμπερασμάτων, καὶ ὅτε ἐπὶ τέλους πείθεται

ὅτι ἐκρήμνισε τοὺς ἐν τῇ καρδίᾳ τοῦ ἀνθρώπου πόθους καὶ διεσκέδασεν ὡς οὐμίχλην τὰς ἰσρὰς αὐτοῦ προαισθήσεις, τότε οὐ μόνον δὲν ἀθυμει, οὐ μόνον δὲν φρίττει ἐν τῷ μέσῳ τοῦ σκότους τοῦ ἐπεληθόντος, διότι ἐσδέσθη ἡ δᾶς ἢ φωταγωγοῦσα τὸν ἄνθρωπον ἐν τῷ βίῳ τούτῳ, ἀλλ' ἀπεναντίας πλήρης ἀλαζονείας παραδόξου ἐπιφωνεῖ :

«Τί εἶναι λοιπὸν ὁ θάνατος καὶ διατι τρέμομεν ἐνώπιον αὐτοῦ, ἀφοῦ ἡ ψυχὴ καταστρέφεται μετὰ τοῦ σώματος; ὅπως κατὰ τοὺς πρὶν τῆς γεννήσεως ἡμῶν αἰῶνας εἴμεθα ἀνάισθητοι εἰς τοὺς θορύβους τῆς Ῥώμης, ὅτε οἱ Καρχηδόνιοι ἐπέδραμον κατ' αὐτῆς, ὅτε οἱ ἄερες τεταραγμένοι ἐκόμιζον τὸν μακρόθεν ἐρχόμενον κρότον τῶν ὕπλων, ὅτε τὸ ἀνθρώπινον γένος ἀνέμενε μετέωρον ἐπὶ γῆς καὶ θαλάσσης τίνος τῶν δύο λαῶν ἔμελλε νὰ γίνῃ ἔρμαιον, ἐπίσης ὅταν δὲν θὰ ὑπάρχωμεν πλέον, ὅταν ὁ θάνατος διαχωρίσῃ τὰς δύο οὐσίας, ὧν ἡ ἔνωσις ἀποτελεῖ τὴν ζωὴν, θὰ εἴμεθα ξένοι πρὸς τὰ περὶ ἡμᾶς συμβαίνοντα καὶ οὐδεὶς θόρυβος θέλει δυνηθῆ νὰ ἐξεγείρῃ ἐν ἡμῖν αἴσθημα ζωῆς.

«Δὲν πρέπει νὰ φοβούμεθα συμφορὰν, ἣν δὲν δυνάμεθα νὰ αἰσθανθῶμεν. Ἄφοῦ ὁ θάνατος τότε ἐπέρχεται, ὅτε καταστρέφει ἐν ἡμῖν πᾶσαν συείδησιν, κωλύον οὕτως εἶπαι νὰ αἰσθανθῶμεν αὐτὸν, διατι τρέμομεν πρὸς τὸ μορμολύκειον τοῦτο; Τὸ μὴ ὑπάρχον οὔτε εὐτυχὲς οὔτε δυστυχὲς δύναται νὰ ἦναι, καὶ ἐκεῖνος ὃν αἰώνιος θάνατος ἀπελύτρωσε τῆς ζωῆς, διαφέρει πρὸς τὸν οὐδέποτε γεννηθέντα;

«Διὰ τοῦτο ὅταν ἀκούσῃς ἄνθρωπον παραπενοῦμενον κατὰ τῆς τύχης ἥτις κατεδίκασεν αὐτὸν νὰ χρησιμεύσῃ ὡς βορὰ σκολήκων, πυρὸς, ζῶων ἀγρίων, ἔσο βέβαιος ὅτι δὲν εἶναι εἰλικρινής. Ὅτι ἡ καρδία αὐτοῦ ταράσσεται ὑπὸ ἀορίστων φόβων. Λέγει μὲν ὅτι ὁ θάνατος καταστρέφει πᾶν αἴσθημα ἡμῶν, ἀλλὰ δὲν πιστεύει εἰς τὸν λόγον αὐτοῦ δὲν δύναται νὰ φαντασθῇ ἑαυτὸν θησκοντα ὀλόκληρον καὶ ἄκων καταλείπει πάντοτε σῶον ἐν μέρῳ τῆς ὑπάρξεως αὐτοῦ. Ὅτε κατὰ τὸν βίον φαντάζεται ὅτι τὸ πτώμα αὐτοῦ θὰ σπαρραχθῇ ὑπὸ θηρίων καὶ σαρκοβόρων ὀρνέων, κλαίει διὰ τὴν συμφορὰν ταύτην, ἀλλὰ κλαίει διότι δὲν ἀπογυμνοῦται

ἐντελῶς ἑαυτοῦ, διότι δὲν ἀποσπᾶται ἀπὸ τοῦ σώματος τὸ ὅποιον ὁ θάνατος κατέρριψε, διότι νομίζει ὅτι ὑπάρχει εἰσέτι καὶ ὄρθιος αὐτὸς ζῶν, παρὰ τὰ πλευρὰ τοῦ πτώματος αὐτοῦ, ζωογονεῖ ἐπὶ τὸ πτώμα τοῦτο διὰ τῆς ἰδίας αἰσθητικότητος ἀγανακτεῖ λοιπὸν, διότι ἐγεννήθη θνητὸς, ἀλλὰ δὲν ἐννοεῖ ὅτι ὁ ἀληθὴς θάνατος δὲν καταλείπει ζῶν ἄλλο ὁμοίωμα τοῦ θανόντος στενάζον διὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ καὶ θρηνοῦν ὄρθιον πρᾶ τὸ κατέρριμμένον σῶμα.

«Ἀλλὰ, λέγει, ἡ οἰκογένεια ἧς ἀπετέλουν τὴν εὐδαιμονίαν, ἡ ἐνάρετος σύζυγος, τὰ προσφιλῆ μου τέκνα τὰ ὅποια ἐπέτουν ἐνώπιόν μου διὰ νὰ ἀρπάσωσι τοὺς πρῶτους μου ἀσπασμοὺς καὶ τὰ ὅποια ἐπλήρουν τὴν καρδίαν μου ἀνεκλαλήτου καὶ ἐνδομύχου εὐδαιμονίας, ἡ δόξα ἣν εἰσέτι δὲν ἐπέτυχον πλήρη, οἱ φίλοι εἰς οὓς δὲν ἠδυνήθην νὰ φανῶ χρήσιμος, ὦ! δυστυχὲς ἐγὼ, πάντα ταῦτα θὰ ἀναρπαγῶσιν εἰς μίαν στιγμὴν καὶ θὰ ἀπολέσω ἐν κατηραμένῃ ὥρᾳ πάσας τὰς ἡδονὰς τῆς ζωῆς.—Ἄναμφισβότως ἀλλὰ δὲν προσθέτεις ὅτι ὁ θάνατος σοῦ ἀφαιρεῖ καὶ τὴν συνείδησιν ταύτην τῆς ἀπωλείας μολύβδινος κατέπεσεν ἐπὶ τῶν βλεφάρων σου καὶ ἰδοὺ σὺ εἰς αἰῶνα τὸν ἄπαντα ἀπηλλαγμένος πάσης οὐδύνης.»

Πόθεν ἄρᾳ γε ὁ Λουκρήτιος ἤντλει τὴν φοβερὰν ταύτην δυνάμιν τοῦ λόγου, καθ' ἣν στιγμὴν ἀπὸ ἀθανάτου καὶ μακαρίου ἀπέδειξεν ἑαυτὸν θνητὸν καὶ ταλαίπωρον; Τὸν ἐνθουσιασμὸν ἐννοοῦμεν εἰς μόνον τὰ εὐγενῆ αἰσθήματα, ἀλλὰ πῶς ἤδη ἐγεννήθη ἐν τῷ μέσῳ ἀπελπιστικωτάτης θεωρίας; Προηγουμένως κατέρριψεν ἀπὸ τοὺς οὐρανούς τὸν Θεὸν, ἤδη συντρίβει οὕτως εἰπεῖν τὴν ψυχὴν καὶ ἀντὶ νὰ κλαύσῃ ἐπὶ τῶν καταπληκτικῶν τούτων ἐρεπιῶν, ᾄδει τὰ νικητήρια. Ὅπως ὁ Βρούτος κρατῶν ἀνά χειρὰς τὸ ξίφος καὶ μέλλων νὰ αυτοκτονήσῃ ἀνέκραξε μεθ' ὑπερηφανείας : Ἥδη εἴμαι κύριος ἑμαντοῦ, — οὕτως ὁ Λουκρήτιος κρατῶν ἀνά χειρὰς τὸ ξίφος θλιβερᾶ φιλοσοφίας καὶ αυτοκτονῶν ἐν τῷ μέλλοντι βίῳ ἀλαζονεύεται διότι ἐγύμνωσεν ἀφ' ἐνὸς τοὺς οὐρανούς ἀπὸ τὸν Δημιουργόν, οὕτινος τὴν ὑπεροχὴν δὲν ὑπέφερον, ἐνθουσιᾷ δὲ ἀφ' ἐτέρου, διότι συνειδῶς ἑαυτὸν ἀθλιώτερον τοῦ σκόληκος τοῦ μὴ ἔχοντος τοῦ-

λάχιστον τὴν συνειδήσιν τῆς ἰδίας ἐκυτοῦ ἀθλιότητος, μόνος αὐτῆς πρόκειται νὰ πηλίκῃ ἐν τῷ βίῳ τούτῳ, ἐνάρετος μὲν ἄνευ ἐλπίδος ἀμοιβῆς, μοχθηρὸς δὲ ἄνευ φόβου τιμωρίας.

Ὁ πολεμῶν τὴν ἀθανασίαν ἔχει ὑπὲρ ἐαυτοῦ τὴν φοβερὰν τοῦ θανάτου εἰκόνα, ἣτις ἀπλοῦται ἐνώπιον ἡμῶν σιωπηλῆ, ἀτάραχος, ἀνάσθητος· ἐνώπιον ταύτης ἡ ψυχρὰ λογικὴ εὐχερῶς ἠττάται καὶ ὁ ἐν οἰκίᾳ πένθους εἰσπορῶμενος εἰς μάτην θέλει ἀναπτύξει τὰ ἄριστα καὶ εὐγλωττότερα τῶν ἐπιχειρημάτων τοῦ Πλάτωνος καὶ πάσης τῆς μετ' αὐτὸν φιλοσοφίας. Ἡ ὀδύνη εἶναι ἰσχυρὰ καὶ ἀσθενῆς ἡ παραμυθία· ἀλλ' ἄρα γε ἡ ὀδύνη αὕτη δύναται νὰ θεωρηθῆ ὡς πεποίθησις κατὰ τὴν στιγμὴν τοῦλάχιστον ἐκείνην, ὅτι τὸ προσφιλὲς ἔν παρὰ τῷ ὁποίῳ εὐρισκόμεθα ἀπωλέσθη δι' ἡμᾶς· ἐντελῶς; Ὁχι· ἑσθαιῶς· ἀπωλέσθη ὁ ἀνθρώπος ὁ μετ' ἡμῶν ζῶν, ὁ μετ' ἡμῶν πάσχων καὶ χαίρων, ἀπωλέσθη ἡ ἀρμονία ἐκείνη τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ σώματος μετὰ τῆς ὁποίας ἀνεστράφημεν, ἀπωλέσθη τελευταῖον ἡ περιπόθητος ἐκείνη μορφή ἣν ἐξωογόνει ἡ ἔνδον ψυχὴ. Θρηνοῦσι μακρὰν ἀποδημίαν καὶ θέλετε νὰ μὴ θρηνώσι τὴν ἀπωτάτην πασῶν; ἀλλ' ὅτε ὁ περετὸς τῆς ὀδύνης σιγάσῃ, ὅτε ὁ νοῦς ὁ ἀνθρώπινος δὲν θαρύνεται πλέον ὑπὸ τῆς ὕλικῆς; παραστάσεως τοῦ θανάτου, τότε πειθόμεθα ὅτι δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ μὴ σώζεται ἔτι τὸ προσφιλὲς ἐκεῖνο ὄν καὶ τιμῶμεν τὴν μνήμην καὶ τὴν κόνιν αὐτοῦ καὶ θυσίας καὶ εὐχὰς ἀπονέμεμεν αὐτῷ.

Συγκείμεθα ἐκ ψυχῆς καὶ σώματος. Ψυχὴ εἶναι τὸ ἐν ἡμῖν σκεπτόμενον ὄν, τὸ ὁποῖον συγκοινωνεῖ μετὰ τοῦ ἐξωτερικοῦ κόσμου διὰ τοῦ αἰσθανομένου σώματος. Τὸν ἐξωτερικὸν κόσμον δὲν δυνάμεθα ν' ἀντιληφθῶμεν εἰμὴ διὰ τῶν αἰσθητηρίων· ἀλλ' ὑπάρχει ἕτερος ἐν ἡμῖν κόσμος ἀνεξάρτητος τῆς ὕλης καίτοι πολλάκις ρυθμίζων αὐτὴν, ἀνεξάρτητος τῶν αἰσθητηρίων καίτοι πολλάκις ἐξεγειρόμενος ὑπ' αὐτῶν. Ἐκτὸς τούτου ὑπάρχουσι φαινόμενα σώματος καὶ φαινόμενα συνειδήσεως· τὸ σῶμα εἶναι στερεὸν ἢ ἀερώδες ἢ υδατώδες· ἔχει ὄσμήν ἢ εἶναι ἄοσμον, κατέχει μείζονα ἢ ἐλάσσονα χῶρον, ἔχει σχῆμα τοιοῦτον ἢ τοιοῦτο, βλέποντες δὲ εἰς τὸν ἐξωτερικὸν κόσμον μίαν ἢ πολλὰς

ἐκ τῶν ἰδιοτήτων τούτων τῶν σωμάτων ἀποδίδομεν αὐτὰς εἰς ὠρισμένον σῶμα ἢ εἰς ὠρισμένον εἶδος σωμάτων, ἀλλ' ἡ ἐν ἡμῖν δύναμις, ἡ διακρίνουσα τὴν δεῖνα ἢ δεῖνα ἰδιότητα καὶ ἡ ὀρίζουσα αὐτὴν, ἡ λογικὴ ἐν ἄλλαις λέξεσι δύναμις, ἡ ἀποφαινομένη περὶ τῆς δεῖνος ἢ δεῖνος ἰδιότητος τοῦ σώματος δὲν παρουσιάζει πλέον τὰ προσόντα τῆς ὕλης. Ὄταν φέρονται ἐνώπιόν μου δύο ἄνισα τεμάχια ξύλου διακρίνω ἀμέσως ὅτι πρόκειται περὶ δύο σωμάτων ὧν τὸ ἓν εἶναι μείζον τοῦ ἑτέρου· ἀλλ' ἡ κρίσις αὕτη περὶ τοῦ ἄνισου ἢ γενομένη ἐν τῇ συνειδήσει ἐμοῦ εἶναι ἐπίσης φαινόμενον, φαινόμενον ὅμως οὐχὶ σώματος ὕλικου. Ἡ βούλησις εἶναι ἰδιότης σώματος; πάντα τὰ φαινόμενα τῆς συνειδήσεως εἰσὶν ἰδιότητες πνεύματος καὶ οὐχὶ σώματος, εἰσὶν ἰδιότητες αὐλοῦ ὄντος· ἀλλὰ μόνον ἡ ὕλη καταστρέφεται, ἄρα τὸ ἐν ἡμῖν αὐλον ὄν δὲν καταστρέφεται.

Τὸ σῶμα διαίρεται, καὶ διαίρεται ἐπ' ἄπειρον· ἐπὶ σώματος τί ἀπλοῦστερον τοῦ ἡμῖσεως, τοῦ γαστρίου, τοῦ ὀφθαλμοῦ, τοῦ μυριστοῦ αὐτοῦ; ἀλλὰ τὸ ἐν ἡμῖν ὄν τὸ ἀποτελοῦν τὴν ἀτομικότητα ἡμῶν ἢ ὑπάρχει ἢ δὲν ὑπάρχει· εὐχερῶς φαντάζομαι τὸ τέταρτον καὶ τὸ ὅγδοον λίθου, ἀλλ' οὐδεὶς ποτε ἐφαντάσθη τὸ ἦμισον καὶ τὸ τέταρτον ἠθικῆς ἀτομικότητος. Ὁ ἀνθρώπος δύναται ν' ἀπολέσῃ τὰς χεῖρας καὶ τοὺς πόδας, τὴν βίαν καὶ τὰ ὄψα, ἀλλὰ τὸ ἐν αὐτῷ ἠθικὸν ὄν ὑπάρχει πλήρες καὶ καταστρέφεται μὲν παντελῶς ἀπὸ τοῦ κόσμου τούτου, ἀλλὰ δὲν διαίρεται· τὸ αὐλον μόνον δὲν διαίρεται, δὲν ἀποσυντίθεται, ὅ,τι δὲ δὲν ἀποσυντίθεται καὶ δὲν διαίρεται εἶναι ἀθάνατον.

Ὁ Κερτέσιος εἶπε: Cogito ergo sum: αἰσθάνομαι ὅμως ἐκυτὸν ἀτελῆ καὶ πεπερασμένον· ἀλλ' ὁ ἀποφαινόμενος περὶ τῆς ἰδίας αὐτοῦ ἀτελείας καὶ τοῦ πεπερασμένου αὐτοῦ ἔχει τὴν συνειδήσιν τοῦ τελείου καὶ τοῦ ἀπείρου· ἀτέλεια καὶ πεπερασμένον, τελειότης καὶ ἄπειρον εἶναι ἔννοιαι σχετικαί, αἵτινες ἢ ὑπάρχουσι ἀμοιβαίως ἢ δὲν ὑπάρχουσι ποσῶς. Τὸ ὄν τὸ ἔχον ἐν ἑαυτῷ τὴν ἔννοιαν τοῦ ἀπείρου καὶ τοῦ τελείου ἔχει ἐν ἑαυτῷ τὴν εἰκόνα αὐτοῦ τοῦ Θεοῦ· ἀλλὰ τοῦ ὑπερτάτου ὄντος αἱ ἰδιότητες δὲν δύναται νὰ ἐννοηθῶσιν εἰμὴ ὑπὸ ὄντος ἀθανάτου.

Ὅτι ὑπάρχει ἠθικὸς νόμος οὐδὲ αὐτοὶ οἱ ὑλισταὶ ἠρνήθησαν, ἀλλὰ τὸ κύρος τοῦ ἠθικοῦ νόμου εἶναι ἡ ποινή ἄνευ τῆς ποινῆς· ὁ ἠθικὸς νόμος εἶναι γράμμα νεκρὸν· οἷαδὴ ποτε κακὴ πράξις συνεπάγεται ἀπαραίτητως ποινήν· ἀλλ' οἱ μὲν ἄνθρωποι παιδεύουσιν εἰς στενότερον τῆς ἠθικῆς κύκλον, ἢ δὲ τύψις τῆς συνειδήσεως δὲν εἶναι ποινή· εἶναι προαίσθημα ποινῆς καὶ ἐν μόνον ἐγκλημα μένον ἀτιμώρητον ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ, ἐὰν πρὸς στιγμήν δὲν παραδεχθῶμεν καὶ μέλλοντα βίον, ἀνατρέπει τὸ κύρος τῆς ἠθικῆς, τουτέστιν αὐτὴν τὴν ἠθικὴν· κατ' ἀνάγκην ἄρα ὑπάρχει βίος ἕτερος, ἐν ᾧ συμπληροῦται τὸ κύρος τοῦ ἠθικοῦ νόμου. Καὶ μήπως ἡ ἀρετὴ ἀνταμείβεται πάντοτε ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ; Πόσαι ἀρεταὶ ἔρχονται καὶ παρέρχονται ἄγνωστοι ἢ καὶ καταφρονούμεναι! Πόσαι θυσίαι γίνονται, δι' ἃς οὐδ' αὐτὸς ὁ θυσιαζόμενος δύναται νὰ αἰσθανθῇ τὴν εὐδαίμονα χαρὰν τοῦ ἐναρέτου! Ποία ἡ ἀμοιβὴ τῶν τριακοσίων; Ποία ἡ ἀμοιβὴ ἐκείνων, οἵτινες θυσιαζοῦσι τὴν ζωὴν αὐτῶν ὑπὲρ τῆς πατρίδος; Ἡ δόξα καὶ ἡ ὑστεροφημία! ἀλλ' εἰς ταῦτα κωφεύει ὁ χοῦς αὐτῶν! ἡ δόξα καὶ ἡ ὑστεροφημία εἶναι σκιὰ τῆς ἄλλης ἐκείνης ἀθανασίας, ἣτις ἀποδίδει τὸ βραβεῖον εἰς τὴν ψυχὴν τὴν ἀγωνισθεῖσαν ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ. Ἡ ὑπάρχει ἀθανασία, ἢ ἡ ἀρετὴ καὶ ἡ κακία εἶναι λέξεις κεναὶ ἐννοίας καὶ ὁ ἠθικὸς νόμος χίμαιρα.

Ἡ συνείδησις ἡμῶν ἀποτροπιάζεται τὸν θάνατον· αἰσθημα ἀναγκαῖον καὶ αὐθόρμητον οὐχὶ ἀλγεινῆς μόνον ἐντυπώσεως ἀλλὰ καὶ φρίκης ἐγείρεται ἐν τῇ καρδίᾳ ἡμῶν ἐπὶ τῇ θέᾳ θανάτου· ἡ συνείδησις δὲν δύναται νὰ συνοικειωθῇ πρὸς τὴν ἡμερίαν τοῦ θανάτου καὶ δὲν θέλει καὶ νὰ πιστεῦσῃ πολλάκις εἰς αὐτόν. Φαντάζεται ὅτι ἀπατᾶται, ὅτι βλέπει πικρὸν ὄνειρον καὶ ὅτι ἐκεῖνος θν νομίζει διὰ παντός ἀπολεσθέντα, ἰδοὺ θὰ ἐγερθῇ μετ' ὀλίγον. Τὸ αὐθόρμητον καὶ ἀναγκαῖον τοῦτο αἰσθημα ἀποδεικνύει ὅτι ἡ ἔμφυτος συνείδησις καταδικάζει τὸν θάνατον καὶ θεωρεῖ αὐτὸν κακόν, θεωρεῖ αὐτὸν ἐγκλημα διαπραχτόμενον ὑπὸ τῶν νόμων τῆς φύσεως κατὰ τοῦ ἀνθρώπου. Ἀλλ' οἱ νόμοι τῆς φύσεως εἶναι σοφώτατοι καὶ δικαιοτάτοι· δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ δια-

πράττωσι τὸ κακόν. Ἡ συνείδησις ἡμῶν καταδικάζει τὸν φονέα, ἀλλ' ὁ φονεὺς τιμωρεῖται ὑπὸ τε τοῦ ἠθικοῦ καὶ τοῦ θετικοῦ νόμου καὶ ἀνορθοῦται ἡ ἀδικία διὰ τῆς ποινῆς· ἡ συνείδησις ἡμῶν καταδικάζει τὴν φύσιν, ἀλλὰ τίς καὶ πῶς ἀνορθοῖ τὴν ἀδικίαν; Ἡ λοιπὸν ὑπάρχει ἀθανασία καὶ ὁ θάνατος εἶναι ἀπλῆ μεταβάσις, ἢ ὁ μέγιστος τῶν ἀδικούντων εἶναι ἡ φύσις, ἣτις ἐν τούτοις διέπει τὰ πάντα ἀναλλοίωτος καὶ ἀτάραχος. Ἡ δὲ συνείδησις αὐτῆ ὅτι ὁ θάνατος εἶναι ἀντίφασις τῶν δυνάμεων ἡμῶν πρὸς τὴν φύσιν τότε ἰδίως ἐξεγείρεται, ὅτε ἐνῶ ἀνεστράφημεν, ἐνῶ ἐθαυμάσαμεν μεγαλοφυᾶ ἄνδρα, διαιμόνιον πνεῦμα, αἴφνης μάθωμεν ὅτι ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς ἐξεμέτρησε τὸ ζῆν. Ἡ καρδία ἡμῶν δυσπιστεῖ ἐπὶ τοσοῦτον, ὥστε ἐπὶ μακρὸν χρόνον δὲν δύναται νὰ πεισθῇ ὅτι ἡ μεγαλοφυᾶ ἐκείνη μετεβλήθη εἰς χοῦν. Ἐπὶ ἐξόχων ἀνδρῶν, ὧν αἱ ἠθικαὶ καλλοναὶ καὶ ἡ ἀθάνατος φύσις ὑπερέχουσι εἶναι ἐπόμενον νὰ φαίνεται ζωηρὰ ἡ ἀντίφασις· καὶ μόνον τότε ἡ ἀνωμαλία ἐκείνη ἐκλείπει, ὅτε πεισθῶμεν ὅτι ἀπωλέσθη ἡ μορφή καὶ τὸ σῶμα αὐτῶν, ἀλλὰ διασώζεται ἔτι ἡ ἀθάνατος αὐτῶν φύσις.

Αἰσθανόμεθα τὸ καλόν· ἡ καρδία ἡμῶν συγκινεῖται βαθύτατα ἐνώπιον τοῦ κάλλους καὶ πρὸ πάντων τοῦ ἠθικοῦ κάλλους· ἀλλ' ἐν ᾧ ἐν τῷ νῶ ἡμῶν ὑπάρχει ὁ ἰδεώδης τύπος τοῦ καλοῦ, ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ οὐδαμοῦ ἀπαντῶμεν τὸ ἰδεῶδες· ἡ ὥραιότερα γυνὴ εἶναι μυριάκις κατωτέρα τῆς γυναικὸς ἐκείνης, ἢ ἡ φαντασία ἡμῶν πλάττει Ποῦ λοιπὸν θέλομεν ἀπαντήσῃ τὸ ἰδανικόν, τὸ ὁποῖον ἡ καρδία ἡμῶν ἀκορέστως ἐπιζητεῖ; τοῦ λοιπὸν θέλομεν ἱκανοποιηθῇ οἱ βαθύτατοι πόθοι τῆς καρδίας; Ὑπάρχουσι ἄνθρωποι ἀγαπῶντες μετὰ παραδόξου δυνάμεως· ἃς λέγῃ ὅσον θέλει ἡ κοινωνία τοῦς ποιητὰς παράφρονας· αἰσθάνονται πολὺ βαθύτερον τῶν ἄλλων ἀνθρώπων καὶ προσεγγίζοντες μᾶλλον πρὸς τὸ ἰδανικὸν λογίζονται μὲν ἐπιδιώκοντες χίμαιραν ὑπὸ τῶν κοινῶν ἀνθρώπων, ἀληθῶς ὅμως ἐπιδιώκουσι τὸ τέλειον ἐκεῖνο καλόν, τὸ ὁποῖον ἢ μὲν καρδία αὐτῶν ἀντιλαμβάνεται σαφέστερον καὶ διαυγέστερον τοῦ ἐπιλοῖπου κόσμου, ἢ δὲ γλῶσσα αὐτῶν ψάλλει περιπα-

θέστερον τὴν ἀντίθεσιν μεταξύ ἰδέας καὶ πραγματικότητος. Ἰπάρχουσιν ἄνθρωποι ἀγαπῶντες μετὰ παραδόξου δυνάμεως· ἀλλὰ τί διεγείρει ἐν ἑαυτοῖς τὴν δύναμιν ταύτην; τὸ ἀγαπῶμενον ἀντικείμενον; Ὅχι βεβαίως· τὸ ἀντικείμενον τοῦτο εἶναι ἀπλῆ ἀφορμὴ τοῦ ἔρωτος. Ὅ, τι ἀγαπῶμεν ἡμεῖς, ἀγαπῶμεν ἴσως μόνον ἡμεῖς καὶ εἶναι ἀδιάφορον ἢ ἀπεχθές πρὸς τοὺς λοιποὺς τῶν ἀνθρώπων. Ὁ ἔραστὴς ἀπὸ τὰ βάρη τῆς καρδίας αὐτοῦ ἀντλεῖ τοὺς θηταυροὺς, δι' ὧν κοσμεῖ τὴν ἐρωμένην αὐτοῦ. Ἀληθὴς ἔρως εἶναι ἐκείνος ὅστις γεννᾶται ἄνευ ἐλπίδος ἀμοιβῆς, ἄνευ ἐπεφυλάξεως, ὅστις θαυμάζει πολυλάκις ἀντικείμενον ἀνάξιον τοσοῦτου ἔρωτος, ἀλλὰ μετὰ ἐνθουσιασμοῦ, μετ' αὐταπαρνήσεως, μετὰ θυσίας, μετὰ πίστεως μὴ κλονιζομένης, μὴδὲ ὑπὸ τοῦ θανάτου, μὴδὲ ὑπὸ τῆς περιφρονήσεως, μὴδὲ ὑπὸ αὐτῆς τῆς προδοσίας. Τί θὰ γίνῃ λοιπὸν ἢ φοβερὰ αὕτη δύναμις, ἐὰν αἰφνης καὶ ἐν τῇ ἀκμῇ αὐτῆς ἐπέλθῃ ὁ θάνατος; Ὁ ἀγαπῶν δνειροπολεῖ τὴν αἰωνιότητα καὶ ἡ φύσις θὰ προσηλώσῃ αὐτὸν εἰς τὸν στενὸν τοῦτον χώρον τῆς ἐνταῦθα ζωῆς; τὴν ἀπεριόριστον ταύτην δύναμιν τῆς ἀγάπης, τὴν ὁποῖαν δὲν καταβόλλουσιν ὁ χρόνος καὶ ἡ ἀπόστασις, θὰ καταβάλῃ μία στιγμὴ, ἀρκεῖ νὰ ἦναι ἡ στιγμὴ τοῦ θανάτου; καὶ ὁ μέχρις αὐταπαρνήσεως ἔρως θὰ συντριβῇ ὑπὸ τὸ ψυχρὸν μάρμαρον; Δὲν θ' ἀπαντήσωμεν τέλειον καὶ αἰώνιον τὸ ὄν ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἐλατρεύσαμεν ἐνταῦθα ἀτελές, μετ' ἴσης δυνάμεως, μετὰ μείζονος μάλιστα τῆς πρὸς τὸν Θεὸν ἀπονεμομένης λατρείας; καὶ ὅτε καταπέσῃ ἡ φυλακὴ αὕτη τοῦ σώματος δὲν θὰ συναντηθῶσι καὶ δὲν θὰ ἀσπασθῶσιν ἀλλήλους οὐχὶ πλέον διὰ τῶν χειλέων, ἀλλὰ εἰλικρινῆς ψυχὴ πρὸς εἰλικρινῆ ψυχὴν ἐν χώρᾳ ἐν ἧ δὲν ὑπάρχει πλέον προδοσία, ἐν ἧ τὸ ἠθικὸν κάλλος δὲν φθείρεται ὑπὸ τοῦ χρόνου καὶ ἡ θερμὴ τῶν αἰσθημάτων δὲν ἀμβλύνεται ὑπὸ τοῦ γήρατος;

Ἀλλὰ δὲν λαλεῖ εὐγλώττως ὑπὲρ τοῦ μέλλοντος βίου καὶ ὁ πρὸς τὴν ἀλήθειαν ἔρως; Παραδιδόμεθα ἀκορέστως εἰς τὴν μελέτην καὶ γνῶσιν τῆς φύσεως, λέγομεν ἑαυτοὺς θνητοὺς καὶ ὅμως ἐπιδιώκομεν πάντοτε τοὺς αἰώνιους καὶ ἀναλλοιώτους νό-

μους· ἡ ψυχὴ ἡμῶν τρέφεται διὰ τῆς αἰωνιότητος καὶ ἡ αἰωνιότης αὕτη θὰ διαφύγῃ τὴν ψυχὴν ἡμῶν; Ὁ ἄνθρωπος λοιπὸν ἐπλάσθη μόνον, ἵνα παλαίσῃ πρὸς τὸν χρόνον καὶ συντριβῇ ὑπὸ τοῦ χρόνου; Καὶ ἐνῷ παλαίει τελειοποιούμενος, συμβεβηκὸς τυχαῖον, ὁ θάνατος θὰ ἐμποδίσῃ αὐτὸν νὰ ἀπολαύσῃ τὸ αἰδίον, ὅπερ ἐφρατάσθη μόνον ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ; Ἡ δὲ εὐδαιμονία ἦν ἀκορέστως ἐπιζητεῖ ἡ καρδία ἡμῶν, καὶ ἦν οὐδέποτε ἐπιτυγχάνει, ἥτις ἀποκαλύπτεται ἡμῖν ὡς ἐν δνειρῷ καὶ ἥτις διαλύεται ἅμα περιστρέφωμεν περὶ ἡμᾶς τὸ βλέμμα· ἥτις εἶναι κατοπτρισμὸς τῆς ἀληθείας τοῦ οὐρανοῦ δάσεως ἐν τῇ ἐρήμῳ τοῦ παρόντος βίου, αὕτη ἀφοῦ θέλξῃ καὶ καταναλώσῃ ἡμᾶς θὰ διαφύγῃ μετὰ τοῦ τελευταίου στεναγμοῦ;

Ἡ ψυχὴ ἡμῶν δὲν εἶναι σώμα· ἡ ψυχὴ ἡμῶν δὲν διαιρεῖται· ἡ ψυχὴ ἡμῶν πίπτει, ἀλλ' ἔχει τὴν συνείδησιν ὅτι θέον νὰ ἐξιλεώσῃ ἑαυτήν· ἐρᾶται, ἀλλ' ἔχει τὴν συνήδειςιν ὅτι ἐρᾶται ἰδίας φαντασμαγορίας· ποθεῖ τὴν ἀλήθειαν, ἀλλὰ πλανᾶται· ποθεῖ τὴν εὐδαιμονίαν, ἀλλὰ καταβάλλεται ὑπὸ τῆς συμφορᾶς· πάντα ταῦτα δὲν εἶναι τεκμήριον ὅτι ὁ βίος οὗτος εἶναι προανάκρουσμα μελλούσης ἀρμονίας; Ἐχομεν βαθυτάτην τὴν πεποιθήσιν ὅτι μόνη ἡ συζήτησις περὶ τοῦ ἀθανάτου ἢ μὴ τῆς ψυχῆς ἀποδεικνύει τὴν ἀθανασίαν ἡμῶν· καὶ ὁ Λουκῆτιος καὶ πάντες οἱ υλισταὶ οἱ καταπολεμοῦντες τὴν ἀγίαν ταύτην ἐλπίδα ἡττώνται αὐτὴν ἐκείνην τὴν στιγμὴν καθ' ἣν θέτουσιν ἐπὶ κεφαλῆς τὸν στέφανον τῆς νίκης. Θνητὰ ὄντα δὲν δύνανται ν' ἀποδείξωσιν ἑαυτὰ θνητὰ, καὶ ὅστις προφέρει τὴν λέξιν ἀθανασία, ἔτω καὶ ἵνα ἀρνηθῇ αὐτὴν, εἶναι ὄν ἀθάνατον.

II

Ἀλλὰ ποία ἡ κατάστασις τῆς ψυχῆς μετὰ τὴν ἀπὸ τοῦ σώματος ἐξοδον; Ἴδου ζήτημα ἔτι σκοτεινότερον, ἔτι ἀπροσιτώτερον. Δὲν εἶναι δυνατόν νὰ κατανοήσωμεν σαφῶς βίον μακάριον ἐνόσῳ δεσμευόμεθα ὑπὸ τοῦ σώματος. Καὶ ὅμως δι' αὐτῶν τούτων τῶν νόμων καὶ προαισθημάτων, δι' ὧν ἀποκαλύπτεται ἡμῖν ἡ ἀθανασία τῆς ψυχῆς, ἀ-

ποκαλύπτεται ἅμα ἐν ἀμυδρᾷ καὶ τεθολω-
μένη εἰκόνι ἢ κατάστασις τῆς θανάτου
ταύτης ψυχῆς μετὰ θάνατον. Ἡ ψυχὴ ἄρα
γε τηρεῖ τὴν ἀτομικότητα αὐτῆς τὴν ἐπι-
τῆς γῆς, ἔχει τὴν συνείδησιν τῶν ἐνταῦθα
πεπραγμένων; Ἄν δὲν σώζῃ αὐτὴν, τότε
ἡ ἀθανασία εἶναι μάταιον χρῆμα. Τί πρὸς
ἐμὲ ἂν ἡ ψυχὴ μου ἦναι ἀθάνατος, ὅταν
ἐγὼ ὁ πρὸς ὑμᾶς ἀποτεινόμενος ἤδη, ὁ
πάσχων καὶ ὁ χαίρων ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ
οὐδεμίαν μετὰ θάνατον θὰ ἔχω ἀνάμνησιν
τῶν ἐνταῦθα πεπραγμένων; ἀλλ' ἂν ἡ τῆς
ψυχῆς ἀθανασία ἀποδεικνύεται διὰ τοῦ ἡ-
θικοῦ νόμου καὶ τοῦ κύρους αὐτοῦ, διὰ τοῦ
αὐτοῦ ἠθικοῦ νόμου ἀποδεικνύεται ὅτι τηρεῖ
αὐτὴ καὶ μετὰ θάνατον τὴν συνείδησιν τῶν
ἐν τῷ βίῳ τούτῳ πεπραγμένων. Εἴπομεν ὅτι
αἱ ἀγαθαὶ καὶ αἱ κακαὶ πράξεις συνεπαίρονται
κατ' ἀνάγκην τὴν ποινὴν ἐκείνην ἢν προαι-
σθανομένη ἢ συνείδησις τεράττεται. Καὶ
τιμωρεῖ μὲν ἡ κοινωνία τὴν κακίαν καὶ ἐ-
ξαγνίζεταί πολλακίς ὁ κακουργήσας, ἀλλ'
εἰς στενὸν πάντοτε κύκλον, σπανίως δ' ἀν-
ταμείβει τὴν ἀρετὴν. Διὰ δὲ τοὺς πεποιοθί-
τας εἰς τὴν ἀθανασίαν τῆς ψυχῆς, εἶναι εὐ-
τύχημα αὐτὴ αὐτὴ ἢ ὑπὸ τῶν ἀπλουστέρ-
ων κατακρινόμενη σπουδὴ μὲν τῆς κοινω-
νίας εἰς τὸ τιμωρεῖν τὴν κακίαν, ἀκηδία δὲ
εἰς τὸ ἀμείβειν τὴν ἀρετὴν· διότι ἡ μὲν ἀ-
ρετὴ θέλει δρέψῃ ἐν τῇ αἰωνιότητι τὸν ἀ-
μάραντον στέφανον τῶν ἐδῶ ἀγώνων, ἐνώ-
πιον τοῦ ὁποίου εἶναι μηδὲν πᾶσα ἐν τῇ γῇ
ἀμοιβή· ἐνῶ ἡ κακία ἥτις μέλλει νὰ παι-
δευθῇ δι' ἀτελευτήτου ποινῆς, φιλάθρωπον
ἦτο νὰ ἐξαγνίζεταί ἐν τῷ βίῳ τούτῳ διὰ
τῆς ποινῆς τῶν ἀνθρωπίνων νόμων. Ἀλλ'
ἀφοῦ οὐδ' ἡ ποινὴ οὐδ' ἡ ἀμοιβὴ εἰσὶ πλή-
ρεις ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ συμπληροῦνται δὲ
ἐν τῇ αἰωνιότητι, θὰ ἦτο παράλογον νὰ
ὑποθέσωμεν ὅτι ἡ ψυχὴ ἀγνοεῖ ἐν τῇ ἀθα-
νασίᾳ διατί παιδεύεται καὶ διατί ἀμείβεται.
Διασώζει ἄρα τὴν ἀνάμνησιν τῶν ἐνταῦθα
πεπραγμένων. Ποία δὲ εἶναι ἡ μακαριότης
ἐκείνη, ἢν μετὰ τοσούτης ἀνυπομονησίας
ἀνέμενον ὁ Σακράτης καθ' ἢν στιγμὴν παρ-
εσκευάζετο δι' αὐτὸν τὸ κώνειον; Αὐτὴ ἐ-
κείνη περὶ ἧς ὁ δαιμόνιος ἀνὴρ λέγει· «εἰ
μέλλομεν ποτε καθαρῶς τι εἶσεσθαι, ἀ-
παλλακτέον τοῦ σώματος, καὶ αὐτῇ τῇ ψυ-
χῇ θεατέον αὐτὰ τὰ πράγματα καὶ τότε, ὡς

(ΠΑΡΘΕΝΩΝ)

ἔοικεν, ἡμῖν ἔσται οὗ ἐπιθυμοῦμέν τε καὶ
φαμὲν ἐρασταὶ εἶναι, φρονήσεως, ἐπειδὴν
τελευτήσωμεν, ὡς ὁ λόγος σημαίνει, ζῶσι
δὲ οὐ. Εἰ γὰρ μὴ οἶόν τε μετὰ τοῦ σώμα-
τος μηδὲν καθαρὸν γινῶναι, δυοῖν θάτερον,
ἢ οὐδαμοῦ ἐστὶ κτήσασθαι τὸ εἰδέναι ἢ τε-
λευτήσασθαι· τότε γὰρ αὐτὴ καθ' αὐτὴν ἔσε-
ται ἡ ψυχὴ χωρὶς τοῦ σώματος, πρότερον
δ' οὐ.»

Ἡ ψυχὴ μετὰ θάνατον σώζει αὐτὰς ἐκεί-
νας τὰς δυνάμεις δι' ὧν ἐκδηλοῦται ἐν τῷ
κόσμῳ τούτῳ ἡ ἀθάνατος αὐτῆ φύσις· ἦτοι
τὴν βούλησιν, τὴν διάνοιαν, τὴν εὐαισθη-
σίαν, σώζει τὸν αὐτὸν ἔρωτα τοῦ καλοῦ,
τοῦ ἀγαθοῦ, τοῦ ἀληθοῦς. Ἐκεῖ ἐν τῷ μέσῳ
τοῦ καλοῦ, τὸ ὁποῖον δὲν δεσμεύεται περὶ
τὴν ἔμφασιν αὐτοῦ ὑπὸ τῆς ὕλης, τοῦ ἀγα-
θοῦ τοῦ μὴ διαταραττομένου ὑπὸ γήινων
περισπασμῶν, τοῦ ἀληθοῦς τοῦ μὴ ἐπισκο-
τιζομένου ὑπὸ τῆς ἀσθενοῦς καὶ θνητῆς φύ-
σεως, θέλομεν ἀπολαμβάνει τῆς εὐδαιμο-
νίας ἐκείνης, ἧς ἀμυδρὰν ἔννοιαν παρέχου-
σιν ἡμῖν αἱ ἱεραὶ, ἀλλὰ καὶ σπάνιαι στιγ-
μαὶ τῶν ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ συγκινήσεων
τῶν διεγειρομένων ὑπὸ τῆς ἀρετῆς, τῆς
θυσίας, τῆς ἐπιστήμης. Ἄν ἐν τῷ βίῳ τού-
τῳ συγκινοῦμεθα βαθύτατα ἐπὶ τῇ θεᾷ ὡ-
ραίας εἰκόνας, ἢ ὠραίου ἀγάλματος, ὁποῖαν
ἄρα γε συγκίνησιν θέλει αἰσθανθῆ ἡ ψυχὴ
ἡμῶν ἀπαντῶσα τὸ εἰλικρινὲς ἠθικὸν κάλ-
λος, οὐτινος σύμβολον εἶναι τὸ ὕλικόν; Ἄν
πάσας τὰς ἀηδίας τῆς ζωῆς, ἂν πάσας τὰς
ταλαιπωρίας μακρὰς μελέτης ἐξαγοράζῃ
ἡ ἀνακάλυψις καὶ τῆς ἐλαχίστης ἀληθείας,
διὰ μακαριωτάτης ἐνδομύχου ἀμοιβῆς, ὁποῖα
ἄρα γε ἔσεται ἡ εὐδαιμονία τῆς ψυχῆς, παρ-
ρακαθημένης εἰς τὴν πλησίφωτον ἐστὶν τῆς
ἀληθείας; Ἡ καρδία ἡμῶν ἥτις ἠγάπησεν
ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ εὐθραυστα ὄντα, θέλει
ἀσπασθῆ τὸ τελειότατον τῶν ὄντων, καὶ
τὸ πνεῦμα ἡμῶν τὸ περιπλανηθὲν εἰς μα-
ταίους ἀγῶνας πρὸς εὐρεσιν τῆς ἀληθείας
ἐπὶ γῆς, ἐκεῖ θέλει περιαυγασθῆ ὑπὸ τῆς ἀ-
μέσου τοῦ Θεοῦ θεωρίας. Καρδία καὶ νοῦς
εὐρόντα ἐπὶ τέλους τὴν γῆν τῆς ἐπαγ-
γελίας, ἢν ὄνειροπολοῦσιν ἐνταῦθα, θέλουσιν
ἀπολαμβάνει τῆς ὑπερτάτης καὶ ἀγιωτάτης
ἡδονῆς πλησίον τῆς ἀπολύτου τελειότητος
ἧτις εἶναι τὸ ἀληθές, τὸ καλόν, τὸ ἀγαθόν,
ἦτοι ἡ τριπλῆ εἰκὼν τοῦ αὐτοῦ ἰδεώδους

πρὸς ὃ τείνουσι τὸ πνεῦμα, ἡ βούλησις καὶ ἡ καρδία ἡμῶν.

Δ. ΠΑΠΑΡΡΗΓΟΠΟΥΛΟΣ.

ΜΙΑ ΝΥΞ ΕΝ ΧΑΡΤΟΠΑΙΓΝΙΩ.

(Μετάφρασις)

Καταδρομαὶ τύχης τὰς ὁποίας πρὸς μεγάλην μου θλίψιν δὲν εἰμπορῶ νὰ ἀποδώσω εἰς τὰς ἰδίας μου τρέλας μὲ ἠνάγκασαν νὰ ζητήσω θέσιν τινὰ εἰς τὴν διεύθυνσιν τῆς ἀστυνομίας τοῦ Λονδίνου, καὶ εἰσηλθὼν εἰς τὴν ἐνεργητικὴν ὑπηρεσίαν ἣτις εἰδικὸν καθήκον ἔχει νὰ καταδιώκῃ τὰ σπουδαιότατα ἐγκλήματα καὶ ἣτις συχνάκις ἐκτελεῖ δυσκόλους ἐντολάς.

Πρὸ ἑνὸς περιήπου ἔτους εἶχον εἰσέλθει εἰς τὴν ὑπηρεσίαν ταύτην καὶ ἀνεκάλυφα, οὐχὶ εὐκόλως καὶ ἀκινδύνως, τοὺς αὐτουργοὺς τεχνικωτάτης συνωμοσίας καθ' ἑνὸς πλουσίου ἐμπόρου, ὅταν ὁ ἀρχηγὸς μου με ἐκάλεσε.

Μετὰ μακρὰν συνδιάλεξιν καθ' ἣν ἠθέλησα νὰ πλέξω τὸ ἐγκώμιον τῆς ἰκανότητος καὶ τῆς ἐνεργητικότητος μου, μοὶ ἀνήγγειλεν ὅτι μὲ ἐχρειάζετο δι' ἄλλην τινὰ ὑπόθεσιν. Ἐπειτα, καθ' ἣν στιγμὴν ἠγειρόμην διὰ νὰ ἀναχωρήσω·

— Νομίζω, μὲ εἶπεν, ὅτι σὰς εἶδα ἀλλοῦ, εἰς θέσιν ὅλως διάφορον αὐτῆς εἰς ἣν σὰς βλέπω σήμερον. Μὴ ἀνησυχῆτε διὰ τοῦτο. Δὲν θέλω, ἐάν δὲν μὲ ὑποχρεοῖ ἡ ἀνάγκη, νὰ ἐρευνῶ τὰ ἀλλότρια μυστικά. Ἡ σύστασις ἐκεῖνου ὅστις σὰς εἰσήγαγεν εἰς τὴν ἀστυνομικὴν ὑπηρεσίαν ἦτο πανίσχυρος, καὶ ἐδικαιώθη ὡς ἐκ τῆς νοημοσύνης καὶ τῆς ἐπιδεξιότητος τὰς ὁποίας ἀνεπτύξατε κατὰ τὴν τελευταίαν ἀποστολὴν τὴν ὁποίαν σὰς ἐνεπιστεύθησαν. Εἶμαι βέβαιος ὅτι εἰς τὸ παρελθὸν σας δὲν θὰ εὔρη τις εἰμὴ παραπτώματα ἀσύνετα. Δὲν θέλω νὰ ἐξετάσω περισσότερα. Αὔριον, πιθανῶς θὰ σὰς καλέσω καὶ πάλιν.

Ἐπιστρέφων οἶκαδε, ἐσκεπτόμην ὅτι βεβαίως τὸν ἠπάτα ἡ μνήμη, διότι, κατὰ

τὰς εὐδαίμονας ἡμέρας μου, σπανιότατα ἐνεφανίσθη εἰς τὸ Λονδίνον καὶ δὲν ἐνθυμούμην νὰ εἶδᾶ ποτε τὸν ὑπάλληλον τοῦτον, παρ' οὗ ὤφειλον τώρα νὰ λαμβάνω διαταγὰς. Ἐν τούτοις, διηγήθην εἰς τὴν σύζυγόν μου τὴν συνδιάλεξιν ταύτην. Μοὶ παρετήρησεν ὅτι εἶχα μεταβῆ ἄλλοτε εἰς τὰ ἵπποδρόμια τοῦ Δονκάστερ, καὶ ἐκεῖ ἴσως εἴλκυσα τὴν προσοχὴν τοῦ σημερινοῦ ἀρχηγοῦ μου. Ἀλλὰ δὲν ἔθιξε πλεόν τὸ ζήτημα τοῦτο, καὶ ἐγὼ αὐτὸς δὲ οὐδεμίαν εἶχον διάθεσιν νὰ τὸ θίξω ἐκ νέου.

Μετὰ τρεῖς ἡμέρας, μὲ ἐκάλεσε πλησίον του, καὶ ἔμαθον ὅτι μὲ ἐξέλεξε μεταξὺ ὄλων διὰ νὰ μοὶ ἀναθέσῃ λεπτὴν τινὰ ὑπόθεσιν ἣτις θὰ ἠρέθιζε τὴν φιλοδοξίαν τῶν πανουργοτέρων καὶ ἐμπειροτέρων ἀνδρῶν τῆς λεγεῶνος ἡμῶν.

— Ἰδοῦ, μὲ εἶπε, περιγραφή μιᾶς ἐταιρίας κακούργων, βαλαντιοτόμων καὶ παραχαρὰκτων. Πρέπει νὰ ἀνακαλύψετε τὰ κατὰ φύγιά των καὶ τὴν νομικὴν ἀπόδειξιν τῶν ἐγκλημάτων των. Μέχρι τοῦδε ἀπετύχαμεν εἰς τὰς ἐρεῦνας μας, πιθανῶς ἀπὸ τὴν ὑπερβολὴν τοῦ ζήλου τῶν ἀξιωματικῶν μας. Ἐστὲ φρονιμώτερος. Θὰ περιπλοκῆτε μὲ κακούργους πανουργοτάτους, καὶ χρειαζέσθε ὑπομονὴν διὰ νὰ κατορθώσετε νὰ τοὺς παραδώσετε εἰς τὴν δικαιοσύνην. Ἐν τῶν τελευταίων θυμάτων των εἶναι ὁ νέος Μόρτων, υἱὸς ἐκ δευτέρου γάμου τῆς λέδης Ἑβερτων. Ἡ διακεκριμένη αὐτῆ γυνὴ ζητεῖ τὴν συνδρομὴν μας διὰ νὰ σώσῃ τὸν δυστυχῆ αὐτὸν νέον ἐκ τῶν ἐιδρῶν εἰς ἃς τὸν ἐνέπλεξαν. Θὰ μεταβῆτε εἰς τὴν οἰκίαν τῆς αὔριον εἰς τὰς πέντε, μὲ πολιτικὰ ἐνδύματα, καὶ θὰ λάβετε παρ' αὐτῆς τὰς ἀναγκαίας πληροφορίες. Ἐνθυμηθῆτε ὅτι πρέπει νὰ μὲ δίδετε λόγον τῶν ἐνεργειῶν σας ἀπ' εὐθείας, καὶ ὅτι θὰ σὰς δοθῇ ἀμέσως πᾶσα ζητηθησομένη συνδρομὴ.

Τὸν ἀφῆκα μετὰ τὰς τελευταίας ταύτας συστάσεις, λίαν εὐχαριστημένος διότι ἐπελαμβανόμεν ὑπόθεσιν λίαν δυσχερῆ, ἐπικίνδυνον ἴσως, ἀλλ' ἣτις μὲ ἤρσκε δι' αὐτὸ τοῦτο ὅτι ἐποίκιλλε τὴν μονοτονίαν τῶν καθημερινῶν καθηκόντων μου.

Ἐπέστρεψα εἰς τὸ οἶκόν μου, καὶ ἀφοῦ ἐνεδύθην τὰ πολιτικὰ φορέματα τὰ ὁποία ἡ προσφιλές μου Αἰμυλία εἶχε σώσει ἐκ τοῦ

ναυαγίου τῆς περιουσίας μας, ἐπορεύθη ἐν εἰς τῆς λέδης Ἐβερτων. Τὴν εὐρον εἰς τὴν αἰθουσαν τῆς μετὰ τῆς θυγατρὸς τῆς, ὠραίας καὶ θελκτικωτάτης νεάνιδος. Κατ' ἀρχὰς ἐφάνη πολὺ ἐκπλαγείσα διὰ τὸ ἐξωτερικόν μου, ὅπως διάφορον βεβαίως ἐκείνου τὸ ὁποῖον ἤξευρεν ὅτι εἶχον οἱ ἀστυνομικοὶ πράκτορες. Ἀλλ' ἀφοῦ ἀνέγνωσε προσεκτικῶς τὴν σημείωσιν τὴν ὁποίαν ἤμην ἐπιφορτισμένος νὰ τῇ παρουσιάσω, κατέστειλε τὰς ἀμφιβολίας τῆς καὶ με ἐδέχθη εὐμενῶς.

— Καθήσατε, κύριε Οὐάτερς, με εἶπε δαικνύσά μοι διὰ τοῦ δακτύλου καθέδραν. Ἡ σημείωσις αὕτη με εἰδοποιεῖ ὅτι σὰς ἐξέλεξαν εἰδικῶς διὰ νὰ προσπαθήσετε νὰ ἀποσπάσετε τὸν υἱόν μου ἀπὸ τὴν ὀλεθρίαν πλεκτάνην εἰς ἣν ἀφ' ἐαυτοῦ περιέπεσεν...

Ἦθελα νὰ τῇ ἀποκριθῶ καὶ νὰ τῇ ἐξηγήσω ποία ἡ ἀποστολή μου· ἀλλὰ, καταβληθεὶς ὑπὸ τοῦ ὑψηλόφρονος ὕφους τῆς λέδης καὶ τοῦ αἰσθηματος τῆς ἰδίας μου θέσεως, ἐσιώπησα καὶ ἔκλινα πρὸ αὐτῆς μετὰ σεβασμοῦ.

Ἐπανελάθεν αὕτη τὴν ὁμιλίαν, καὶ ἰδοὺ ἐν συνόψει αἱ πληροφορίαι αἱ μοι ἔδωκε.

Πρὸ τινων μηνῶν, ὁ Κ. Κάρλος Μόρτων εἶχε κατασταθῆ ἐνήλιξ, ἀπὸ τῆς ἐποχῆς δ' ἐκείνης εἶχε περιπέσει εἰς συμμορίαν τινὰ αἰσχροκερδῶν. Παρασυρθεὶς ὑπὸ τοῦ πάθους τοῦ χαρτοπαιγνίου, διήρχετο ἡμέρας καὶ νύκτας εἰς πυρετώδεις σπασμούς. Ἐνόμιζεν ὅτι εἶχεν ἀτυχίαν, πράγματι ὁμοῦς ἦτο παίγιον φρικώδους κλοπῆς. Ὅχι μόνον εἶχε καταστρέψει τὴν κληρονομίαν του καὶ ὅσα χρήματα εἶχεν ἐπιτύχει ἐκ τῆς ἀσυνέτου ἀδυναμίας τῆς μητρὸς του, ἀλλ' εἶχε συνάψει καὶ χρεὴ καὶ ὑπογράψει συναλλάγματα διὰ ποσὸν ὑπέρογκον. Τὸ κύριον ὄργανον τοῦ διαβολικοῦ ἐκείνου ἔργου ἦτο ἄνθρωπος τις με καλοὺς τρόπους καὶ εὐγενῆς ἐξωτερικόν, ὁ Σανδφόρδ, πραγματικὸς ἀρχηγὸς τῆς συμμορίας ἐκείνης τῶν κλεπτῶν τὴν ὁποίαν ἀνεδέχθη νὰ ἀνακαλύψω. Παράδοξον πρᾶγμα! Ὁ Κ. Μόρτων εἶχεν ἀκλόνητον πίστιν εἰς τὴν τιμιότητα τοῦ ἀνθρώπου ἐκείνου. Ἀπατώμενος, κλεπτόμενος, γυμνούμενος, δὲν ἐζήτηε εἰμὴ τὰς συμβουλάς τοῦ Σανδφόρδ καὶ παρ' αὐτοῦ μόνον ἤλπιζε νὰ ἀπαλλαγῇ ἐκ τῆς ἐλευσίνης ἐκεί-

νης καταστάσεως. Μετὰ τὰς ἐξηγήσεις ταύτας, ἡ λέδη Ἐβερτων προσέθηκεν ὅτι ἡ περιουσία τῆς δὲν ἦτο πολὺ σημαντικὴ, καὶ ὅτι ἡ πρὸς τὸν υἱόν τῆς ἐπιεικεία τῆς καὶ αἱ ὑποχρεώσεις τὰς ὁποίας ὄφειλε νὰ ἐκπληρώσῃ τὴν ἔφερον εἰς θέσιν λίαν ἀμύχανον.

Τὴν ἤκουσα μετὰ ζωηροτάτης περιεργείας, καὶ πολλάκις, ἐνῶ μοι διεγράφε διακριτικούς τινὰς χαρακτῆρας τοῦ Σανδφόρδ, με ἤλθεν ἡ σκέψις ὅτι οὗτος ἦτο ὁ ἴδιος κακοῦργος τὸν ὁποῖον δυστυχῶς ἐγνώριζα πρὸ πολλοῦ καὶ ὅστις μοῦ ὄφειλεν ὠραίαν ἀνταπόδοσιν, ἡ ἰδέα δὲ αὕτη ἠύξανε τὸν ζῆλόν μου. Ἐν τούτοις δὲν ἐξέφρασα τὰς ὑπονοίας μου, καὶ ἀφοῦ ἐπιμόνως παρεκάλεσα τὴν λέδην Ἐβερτων νὰ μὴ δώσῃ εἰς τὸν υἱόν τῆς οὐδὲ ἐλαχίστην νύξιν περὶ τῆς ἐπιχειρήσεώς μας, τὴν ἀπεχαιρέτισα διὰ νὰ θέσω εἰς ἐνέργειαν τὸ σχέδιον τὸ ὁποῖον εἶχον συλλάβει. Συνεφανήσαμεν δὲ ὅτι ἀντὶ νὰ ἐπανελάθω εἰς τὸ μέγαρόν τῆς, ὅπερ ἠδύνατο νὰ γεννήσῃ ὑπονοίας, προτιμότερον ἦτο νὰ τῇ γράψω διὰ τοῦ ταχυδρομίου τὸ ἀποτέλεσμα τῶν ἐνεργειῶν μου.

— Ἐὰν ἦναι ἐκεῖνος, ἔλεγον κατ' ἐμαυτὸν ἐνῶ ἐβάδιζον, καὶ εἰς μόνην τὴν ἰδέαν ταύτην ἀνέβραζε τὸ αἷμά μου. Ἐὰν ὁ ὑποτιθέμενος οὗτος Σανδφόρδ ἦτο ὡς φαντάζομαι ὁ ἀπεχθὴς Κάρδων, ποία νίκη! ποῖος θρίαμβος!

Ἡ λέδη Ἐβερτων δὲν εἶγεν ἀνάγκην νὰ ὑποκινήσῃ τὸν ζῆλόν μου! Ἰπαρξίς καταστραφείσα, γλυκεῖα νεκρὰ σύζυγος περιελθούσα, διὰ τῶν τεχνασμάτων τοῦ ἀθλίου ἐκείνου, εἰς κατάστασιν παραπλησίαν τῇ πενίᾳ! Τοιαῦται σκέψεις ἔδιδον ἐνεργητικότητα καὶ δραστηριότητα καὶ εἰς αὐτὸν τὸν μᾶλλον ἄνδρον. Εἶθε νὰ ἐπαληθεύσῃ τὰ προαισθητά μου, καὶ τότε, ὦ ἔχθρὲ μου, πρόσεξον! Ἡ ἐκδίκησις εἶναι ἐπὶ τὰ ἔχνη σου.

Με εἶχον πληροφορήσει ὅτι ὁ Σανδφόρδ ἐσύχναζεν εἰς τὸ ἰταλικὸν θέατρον, καὶ μοῦ περιέγραψαν τὸ θεωρεῖόν του. Τὴν ἐσπέραν ἐκείνην παριστάνετο δράμα τι τοῦ ὁποῖου ἡ ἐπιτυχία ὄφειλε νὰ τὸν ἐλκύσῃ. Ἦνάρασα εἰσιτήριο, εἰσηλθὼν δὲ εἰς τὸ θέατρον καθ' ἣν στιγμὴν ἤρχιζεν ὁ χορὸς καὶ περιέφερον τὸ βλέμμα ἔνθεν καὶ ἔνθεν. Τὸ

θεωρείον τὸ ὁποῖον μοῦ εἶχον περιγράψει ἄτο κενόν, καὶ τοῦτο μὲ ἐλύπησεν. Ἄλλὰ μετ' οὐ πολὺ εἶδον εἰσερχόμενον τὸν Κάρδων, τὸν ἀληθῆ μου Κάρδων. Ἡ φυσιογνωμία του ἦτο αὐθαδεστέρα ἢ ἄλλοτε. Ἐδίδε τὸν βραχίονα εἰς νεανίαν εὐγενῆ, ὠχροπρόσωπον, ὅστις, κατὰ τὴν περιγραφὴν τῆς λέξης Ἐβερτων, δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ ἦτο ἄλλος ἢ ὁ Κ. Μόρτων. Ἀμέσως ἐσχημάτισα τὸ σχέδιόν μου. Ἐσκέφθην μόνον ἐπ' ὀλίγας στιγμὰς, διὰ νὰ δαμάσω τὴν συγκίνησιν τὴν ὁποίαν ἠσθάνθην εἰς τὴν θεάν ἐκείνου ὅστις τοσοῦτον μὲ εἶχεν ἀδικήσει, καὶ ἤνοιξα τὴν θύραν τοῦ θεωρείου του. Ὁ Κάρδων εἶχεν ἐστραμμένα τὰ νῶτα. Τὸν ἐκτύπησα ἐλαφρῶς ἐπὶ τοῦ ὤμου· ἐστράφη ζωηρῶς πρὸς τὸ μέρος μου, καὶ ἐφάνη τοσοῦτον ἐκπλαγείς, τοσοῦτον ἀπολιθωθείς, ὡς ἐὰν εἶδεν αἴφνης ἐνώπιόν του ὀρθούμενον μυθῶδες τι τέρας, βασιλίσκον τινά. Ἐν τούτοις εἶχον φιλικὴν φυσιογνωμίαν, καὶ τῷ ἔτεινα τὴν χεῖρα, ὡσεὶ προτρέπων αὐτὸν νὰ ἀνανεώσῃ τὰς ἀρχαίας σχέσεις.

— Ὁ Οὐάτερς! ἐφέλλισε τείνων ἐπίσης, ἀλλὰ μηχανικῶς τὴν χεῖρά του πρὸς ἐμέ· ποῖος νὰ μὲ ἔλεγεν ὅτι θὰ σὰς ἔβλεπα ἐδῶ!

— Βεβαίως ὄχι ὑμεῖς, τῷ ἀπεκρίθην, ὑμεῖς, ὅστις φαίνεσθε τοσοῦτον τεταραγμένος συναντῶν ἕνα ἀρχαῖον φίλον, ὡς ἐὰν εἶχατε ἐνώπιόν σας δράκοντα ἔτοιμον νὰ σὰς καταφάγῃ.

— Σιωπῆ! ἔλατε μὲ μὲ εἰς τὸν δίαυλον... Εἰς τῶν ἀρχαίων μου φίλων! εἶπε πρὸς τὸν Μόρτων. Ἐπανερχομαι ἀμέσως...

— Πῶς; εἶσθε ὑμεῖς! μὲ εἶπεν ἐπαναλαμβάνων τὸ σύνθημα φλέγμα του, ἅμα εὐρέθημεν μόνου. Μὲ εἶπον ὅτι ἀπεσύρθητε ἀπὸ τὸν κόσμον... δὲν ἤξεύρω ποῦ!...

— Ναί, ἤμην κατεστραμμένος, χωρὶς μέσα... ἤξεύρετε κατὶ τι.

— Φίλε μου Οὐάτερς, δὲν ἤμπορεῖτε νὰ φαντασθῆτε...

— Δὲν φαντάζομαι τίποτε, φίλτατε Κάρδων, ἤμην εἰς τὸ βάραθρον... Ἄλλ' εὐτυχῶς, ὁ γέρον θεὸς μου!...

— Ἄ! ἀπέθανεν ὁ Πισογράβ, ἀνέκραξεν ὁ Κάρδων μετὰ τόνου περιχαροῦς, καὶ εἶσθε κληρονόμος του; Σὰς συγχαίρω, καλέ μου φίλε. Αὐτὸ εἶναι εὖνοια τῆς τύχης.

— Ναί!... Ἄλλ' ἐνθυμηθῆτε ὅτι παρήτησα τὸ χαρτοπαίγιον. Φθάνουν πλέον αἱ τρέλαι! Ὡραίσθην εἰς τὴν Αἰμιλιάν νὰ μὴν ἐγγίσω χαρτίον.

Ὁ Κάρδων μὲ ἐκύτταξε μὲ ὑπὸς εἰρωνικόν, ὡς ἄνθρωπος γνωρίζων ποῖαν ἀξίαν ἔχουσιν οἱ ὄρκοι τῶν χαρτοπαικτῶν, καὶ ἀμέσως ἀπεκρίθη·

— Κάλλιστα, φίλε μου, κάλλιστα ἔχετε ἐντελῶς δίκαιον. Ἄλλ' ἔλθετε νὰ σὰς παρουσιάσω εἰς τὸν Κ. Μόρτων, υἱὸν μεγάλης οἰκογενείας. Νὰ σὰς εἰπῶ, Οὐάτερς, προσέθηκεν ἐμπιστευτικῶς, ἕνεκα οἰκογενειακῶν λόγων καὶ ἄλλων τοὺς ὁποίους θὰ σὰς ἐξηγήσω βραδύτερον, ἔλαβον τὸ ὄνομα Σανδφόρδ.

— Σανδφόρδ!

— Ναί. Μὴ τὸ λησμονήσετε, καὶ ἄς ἐπιστρέψωμεν πρὶν τελειώσῃ ὁ χορός.

Μὲ παρουσίασεν εἰς τὸν Κ. Μόρτων ὡς ἕνα τῶν καλλίστων του φίλων, τὸν ὁποῖον δὲν εἶχεν ἰδεῖ πρὸ πολλῶν μηνῶν· ἔπειτα μὰς πρότεινε νὰ διέλθωμεν ὀλίγας στιγμὰς εἰς γειτονικόν τι καφενεῖον, ὅπερ καὶ ἐδέχθημεν. Ἐξερχόμενοι, συνητήσαμεν τὸν ἀρχηγόν μου εἰς τὰ ἔνω τῆς κλίμακος. Ἐβρίψεν ἐπ' ἐμοῦ ταχὺ βλέμμα, χωρὶς νὰ φανῆ ὅτι μὲ ἀνεγνώρισεν. Ἐσκέφθην ὅτι τῶν ὄντι δὲν μὲ εἶχεν ἀναγνωρίσει ὑπὸ τὴν νέαν μου ἐνδυμασίαν· ἀλλὰ στραφείς μετὰ τινὰ βήματα, ἀπήντησα ἐκ νέου τὸ βλέμμα του ὅπερ τὴν φορὰν ταύτην ἐξέφραζε συγχρόνως ἔκπληξιν καὶ ἐνθάρρουνσιν. Ἐπειτα ἔπειτα ἔγινεν ἄφαντος.

Εἰς τὸ καφενεῖον ἐπίομεν λίαν εὐθύμως καὶ λίαν ἐγκαρδίως φιάλας τινὰς οἴνου. Πρὸ πάντων ὁ Σανδφόρδ ἦτο παιδροτάτης διαθέσεως, πλήρης ζωηρότητος καὶ πνεύματος, καὶ διηγείτο πλεῖστα διασκεδαστικὰ ἀνέκδοτα. Ἐβλεπεν ἐν ἐμοὶ νέαν βορὰν, καὶ ἤδη ἔχαιρεν ἐπὶ τῇ νίκῃ τὴν ὁποίαν ἐμελέτα νὰ ἄρῃ ἐπὶ τῶν καλῶν μου προθέσεων καὶ τῶν ὑποσχέσεων ἃς εἶχα δώσει εἰς τὴν σύζυγόν μου.

Εἰς τὰς δώδεκα καὶ ἡμισυ μὰς ἠρώτησεν ἐὰν ἠθέλαμεν νὰ μεταβῶμεν μετ' αὐτοῦ εἰς ἄλλο κατάστημα. Ὁ Μόρτων, ὅστις ἀπὸ τινων στιγμῶν ἐφαίνετο ἀνήσυχος καὶ ἀνυπόμονος, προθύμως ἐδέχθη τὴν πρότασιν.

— Θὰ ἔλθετε μαζί μου, Οὐάτερς, μὲ εἶ-

πεν ὁ Σανδφόρδ, δὲν ἤξεύρω ἐὰν ὑπάρχῃ εἰς τὰ συζυγικά ἀρχεῖα συμβόλαιόν τι διὰ τοῦ ὁποίου πιστός τις σύζυγος ὑποχρεοῦται μῆτε νὰ παρευρίσκειται ὡς θεατῆς εἰς χαρτοπαίγιον.

— Οὔτε ἐγὼ δὲν πιστεύω. Ἀλλὰ μὴ μὲ ἀναγκάσετε νὰ παίξω.

— Βεβαίως ὄχι, ἀπήντησε μετὰ διαβολικοῦ μειδιήματος. Ἡ ἀρετὴ σας δὲν θὰ ἐκτεθῆ εἰς νέαν δοκιμασίαν, σὰς ὑπόσχομαι.

Μετ' ὀλίγον ἐφθάσαμεν εἰς μίαν ἐκ τῶν γαιτονεουσῶν μὲ τὸ Στρανδ ὁδῶν, εἰς τὴν θύραν οἰκίαν ἐγκύσης εὐσεβαστότατον ἐξωτερικόν. Ἀπεκρίθησαν ἀμέσως εἰς κτύπημα βόπτρου ἠχῆσαν παρὰ τοῦ Στανδφόρδ διὰ τρόπου ἰδιαιτέρου. Ἐψιθύρισε διὰ τῆς ὀπῆς τοῦ κλειθροῦ σύνθημά τι τὸ ὁποῖον δὲν ἠδυνήθη νὰ ἀκούσω, καὶ ἡ θύρα ἤνοιξεν.

Ἀνέβημεν εἰς τὸν πρῶτον ὄροφον τοῦ ὁποίου τὰ παραθυρόφυλλα τοσοῦτον ἐπιμελῶς ἦσαν κεκλεισμένα, ὥστε οὐδὲν τῶν ἐκεῖ συμβαινόντων ἠδύνητο νὰ ἀκουσθῆ εἰς τὴν ὁδόν. Λαμπρὰ φωτοχυσία, μία βουλέτα, παιγνιόχαρτα καὶ κύβοι, καὶ δροσιτικά ἄφθονα ἐμαρτύρουν ἀρκούντως πού εὐρισκόμεθα. Ἡμίσεια δωδεκάς ἀθῶων παικτῶν, καὶ δωδεκάς ἀπατεῶνων τῶν ὁποίων ἡ ἀπαίσιος φουτογνωμία μὲ ἐτάραξε πρὸς στιγμὴν μὲς εἶχον προλάβει. Ἐφοβοῦμεν μήπως κανεὶς ἐξ αὐτῶν ἀναγνωρίσῃ τὸ ἀληθές μου ἐπάγγελμα. Ἀλλὰ μετ' ὀλίγον ἐσκέφθη ὅτι τοῦτο ἦτο σχεδὸν ἀδύνατον. Δὲν εἶχα κατατρυφή πρὸ πολλοῦ χρόνου εἰς τὴν ἀστυνομίαν, καὶ μέχρι τῆς στιγμῆς ἐκείνης οὐδεμίαν ἔρευναν εἶχα κάμει εἰς τὰ καταγώγια τῶν κλεπτῶν ἐκείνων. Ἐν τούτοις μὲ ἐκύτταξαν ὑπόπτως. Εἷς ἐξ αὐτῶν μάλιστα, ξένος, ἐπλησίασε τὸν Σανδφόρδ καὶ τῷ ἀπέτεινε πολλὰς ἐρωτήσεις, προφανῶς ἀφρώσας με. Ἦκουσα δὲ τὸν Σανδφόρδ λέγοντα αὐτῷ: «Ἐγγυῶμαι» ἔπειτα ἐψιθύρισε εἰς τὸ ὅτιον του λέξεις τινὰς αἵτινες τὸν ἔκαμον νὰ μειδιάσῃ, καὶ μετέβαλον ἐντελῶς τὰς πρὸς ἐμὲ διαθέσεις του.

Τοῦτο μὲ ἐνεθάρρυνε, διότι ἂν καὶ εἶχον πιστόλια, πολὺ ὀλίγον ὅμως ἤλπιζον νὰ σωθῶ ἐὰν διήγειρον τὴν δυσπιστίαν τῶν κληρῶν ἐκείνων.

Μοὶ προέτεινον νὰ παίξω. Κατ' ἀρχὰς

ἠρονήθη. Ἐπειτα ἐνέδωκα ὡς ἐὰν μὴ ἤδυναμην νὰ ἀντισταθῶ εἰς τὸν πειρασμόν, ἀλλὰ δὲν ἠθέλησα νὰ διακυβεύσω εἰμὴ μικρὰν ποσότητα, μὲ ἕκαμον δὲ τὴν χάριν νὰ μὲ ἀφήσωσι νὰ κερδήσω 200 περίπου φράγκα. Ὁ Κ. Μόρτων ἦτο προσηλωμένος εἰς παιγνίδιον κύβων. Ἐχανε πολλὰ, καὶ ἀφοῦ ἔχασεν ὅσα ἔφερε μεθ' ἑαυτοῦ χρήματα, ὑπέγραψε συναλλάγματα. Ἡ τόλμη μὲ τὴν ὁποίαν τὸν ἠπάτων ἦτο ἀληθῶς ἀπίστευτος. Ἐπρεπε νὰ ἦναι τις τυφλὸς διὰ νὰ μὴ τὸ παρατηρήσῃ. Ἐν τούτοις οὐδόλως ἐδυσπίστησε περὶ τῆς τιμιότητος τῶν ἀντιπάλων του, καὶ ἀφίνετο καθ' ὀλοκλήριαν νὰ ὀδηγῆται ὑπὸ τοῦ φίλου τοῦ Σανδφόρδ ὅστις, διὰ νὰ τὸν συμβουλεύῃ καλλίτερον, ἀπαίχε τοῦ παίζειν. Εἰς τὰς εἰς τῆς πρῶτας ἡ ἀξίεραστος ἐκείνη συναναστροφή διελύθη. Ἐκαστος τῶν ἀπαρτιζόντων αὐτὴν ἀπεσύρθη δι' ὀπισθίας τινὰς θύρας, καὶ ἔλαθεν ἐξερχόμενος ἄλλην λέξιν συνθηματικὴν διὰ τὸ ἐσπέρας.

Μετέβην νὰ ἐκθέσω τὰς ἐνεργείας μου εἰς τὸν προεστάμενόν μου. Ἐφάνη κατευχαριστηθεὶς διὰ τὰ πρῶτα διαδήματα, καὶ μὲ παρεκίνησεν ἐπιμόνος νὰ ἦμαι λίαν ὑπομονητικὸς καὶ λίαν προσεκτικὸς. Ἐπειδὴ ἐγνωρίζω τὸ σύνθημα, θὰ ἦτο εὐκολον νὰ εἰσέλθωμεν εἰς τὸ καταγώγιον τὴν ἰδίαν ἐκείνην νύκτα, ἀλλὰ τότε δὲν θὰ ἐπετυγχάνομεν ἐντελῶς τοῦ σκοποῦ μας. Μέλη τινὰ τῆς συμμορίας ἐκείνης, καὶ μεταξὺ ἄλλων ὁ Σανδφόρδ, ὑπετίθεντο ὅτι παρεπίουον χαρτονομίσματα. Ἐπρεπε λοιπὸν νὰ τοὺς ἐπιτηρῶμεν ἐκ τοῦ πλησίον διὰ νὰ δυνηθῶμεν νὰ θεβαιώσωμεν τὸ ἐγκλημα τοῦτο, καὶ ἔπρεπεν ἐπίσης νὰ ἐπανακτῶμεν, ἐφ' ὅσον ἦτο δυνατόν, τὰς ποσότητας τὰς ὁποίας ἀφῆρασαν ἀπὸ τὸν Μόρτων.

Παρήλθον ὀκτὼ περίπου ἡμέραι χωρὶς νὰ συμβῆ σπουδαίον τι. Τὸ παιγνίδιον ἤρχιζε καθ' ἐσπέραν κατὰ τὸ σύνθημα. Ὁ ἄφρων Μόρτων παρασύρετο εἰς αὐτὰ ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον. Προσῆθ μάλιστα εἰς τὸ νὰ λάβῃ καὶ νὰ παίξῃ τὰ τιμαλφῆ τῆς ἀδελφῆς του, τὸσον τὸ τρομερὸν τοῦτο πάθος τῆς χαρτοπαιζίας δύναται νὰ βυθίσῃ τὸν ἄνθρωπον εἰς τὴν ἐκφυλίσειν. Κατὰ τὰς συμβουλὰς τοῦ Σανδφόρδ, ἠτοιμάζετο νὰ ὑποθηκεύσῃ τὰ κτήματά του διὰ νὰ πληρώσῃ τὰ ὑπέ-

ρογκα χρέη του, — χρέη τῆς τιμῆς, — καὶ νὰ ἐπανεύρη τὴν καλὴν φλέβα τῆς τύχης.

Πρὶν τὸν ὠθήσωσιν εἰς τὸ τελευταῖον τοῦτο μέτρον ἀπεφάσιζαν νὰ μεταχειρισθῶσι νέαν μηχανορραφίαν. Ὁ Κ. Μόρτων ἐνόμιζεν ἑαυτὸν πολὺ δυνατὸν εἰς τὸ ἐκαρτέ· τὸν προσεκάλεσαν λοιπὸν νὰ λάβῃ μέρος, καὶ τὸν ἀφῆκαν νὰ κερδήσῃ ἐπαναληπτικῶς, ἐνῶ οἱ ἀντίπαλοί του ἐφαίνοντο ἀπελπιζόμενοι. Ἐκεῖ ἀκριβῶς ὑπῆρχεν ἡ ἐνέδρα εἰς ἣν εἶχον ἐμπέσει ἐγὼ ὁ ἴδιος· ἐνόησα δὲ ἐκ τούτου ὅτι προϋτίθεντο μεγάλην τινὰ ὑπόθεσιν, καὶ δὲν ἔχασα καιρὸν.

Εἰδοποίησα δι' ἐνὸς τῶν ἐμπιστευμένων μου τὸν Σανδφόρδ ὅτι ἔμενον εἰς Λονδίνον ὅπως συνάξω τὰς ὀλίγας ἑκατοντάδας τῶν χιλιάδων φράγκων τὰς ὁποίας μοῦ ἐκληροδότησεν ὁ θεῖός μου Πασγράβ, καὶ ὅτι ἔπειτα ἔμελλον νὰ ἐπιστρέψω εἰς Ἰορκσίρ. Ποῖον καταθῆνιον βλέμμα ἠκόντισεν ἐπ' ἐμοῦ ὁ κακοῦργος ἐκεῖνος ὅταν ἤκουσε τὴν εἰδήσιν ἐκείνην! Ἄ! Σανδφόρδ, μὲ ὄλην τὴν πονηρίαν σου βεβαίως θὰ ἦτο πολὺ ἀνόητος πιστεύσας ὅτι ἦτο δυνατὸν νὰ λησμονήσω τόσον ταχέως τὸ κακὸν τὸ ὁποῖον μοῦ ἔκαμες.

Ἦ κρίσιμος ὦρα ἔφθασεν. Ὁ Κ. Μόρτων ἔμελλε νὰ λάβῃ τὰ χρήματα τὰ ὁποῖα ἐδανείσθη ὑποθηκεύσας τὰ κτήματά του, καὶ ἐμήνυσα ὅτι κατ' ἐκείνην τὴν ἡμέραν ἔμελλε καὶ ἐγὼ νὰ γίνω κάτοχος τῆς μυθώδους κληρονομίας τοῦ θείου μου.

Ὁ δυστυχὴς Μόρτων, ἐξαφθεις ἐκ τῶν ἐπιτυχιῶν τοῦ ἐκαρτέ, καὶ παροτρυνόμενος ὑπὸ τοῦ φίλου του Σανδφόρδ, ἀντὶ νὰ μεταχειρισθῇ τὰς ληφθησομένας ποσότητας πρὸς ἐξόφλησιν τῶν συναλλαγμάτων του, ἐξεδήλωσε τὴν ἐπιθυμίαν νὰ παίξῃ ὅλα ἐκεῖνα τὰ χρήματα μὲ τὰς διαφόρους ποσότητας τὰς ὁποίας εἶχε χάσει ἀπὸ τινων μηνῶν. Οἱ πονηροὶ κλέπται, οἵτινες εἶχον τὰ συναλλάγματά του εἰς χεῖράς των, προσεποιήθησαν κατ' ἀρχὰς τοὺς πολὺ δυσηρεστημένους διὰ τὴν πρότασιν ταύτην, καὶ ἐκήρυξαν ὅτι πρὸ παντὸς ἄλλου ἤθελον νὰ πληρωθῶσιν· ἔπειτα ἐνέδωκαν, ὡς εἶχε προσυμφωνηθῆ, εἰς τὰς παρακλήσεις τοῦ Σανδφόρδ, καὶ ἀπερασίθη ὥστε ὁ Μόρτων νὰ ἐξακολουθήσῃ παίζων ἐκαρτέ. Δὲν ἀμφίβαλεν οὗτος περὶ τῆς ὑπεροχῆς του, καὶ ἐκήρυξε μὲ

ὑφος φαιδρὸν εἰς τὸν ἄπιστον σύμβουλόν του ὅτι ἅμα ἀνέκτα τὰ ἀπολεσθέντα, δὲν θὰ ἤγχιζε πλέον μῆτε κύβους μῆτε χαρτία. Δὲν ἤκουσε τοὺς σαρδονικοὺς γέλωτας τῶν κλεπτῶν, ὅταν ὁ Σανδφόρδ τοῖς ἀνεκοίνωσε τὴν ὠραίαν ἐκείνην ἀπόφασιν.

Ἡ ἀπαισία συνέντευξις, ἡ τοσοῦτον ἀνυπομόνως παρὰ τοῦ Κ. Μόρτων καὶ τῶν συμπαικτῶν του, παρὰ τοῦ τυφλοῦ θύματος καὶ τῶν θυσιαστῶν του περιμενομένη, προσδιωρίσθη διὰ τὴν ἐπιούσαν τῆς ἡμέρας καθ' ἣν οἱ τοκογλύφοι ἔμελλον νὰ πληρώσωσι τὸ βαλάντιόν του διὰ τραπέζικων γραμματίων· καὶ ἠθάνθη πυρετώδῃ ἀγωνίαν εἰς τὴν προσέγγισιν τῆς ἡμέρας ἐκείνης.

Κατ' ἐκείνην τὴν ἀξιομνημόνευτον ἐσπέραν δὲν ἔμελλον νὰ συναθροισθῶσιν εἰμὴ οἱ ἀρχηγοὶ τῆς συνωμοσίας, οὐκ ἄλλο, καὶ οὐδεὶς ξένος, ἐκτὸς ἐνὸς, ἔνεκα τῆς νομιζομένης κληρονομίας ἧτις ἐπρόκειτο νὰ μοι δοθῇ.

Ἐτόλμησα νὰ ἀπευθύνω μίαν παρατήρησιν εἰς τὸν Κ. Μόρτων, δοκίσας αὐτὸν εἰς τὴν τιμὴν του ὡς εὐγενοῦς νὰ τηρήσῃ ἐχεμύθειαν.

— Πρὶν ἀρχίσετε νὰ παίζετε αὔριον τὸ ἐσπέρας, ζητήσατε νὰ σᾶς παριουσιάσωσι τὰ συναλλάγματά σας, τὰ τιμαλφῆ σας, καὶ βεβαιωθῆτε ὅτι οἱ ἀντίπαλοί σας καταθέτουσι πραγματικῶς εἰς τὴν τράπεζαν τὸ ἰσότιμον τῶν νέων ποσοτήτων τὰς ὁποίας θὰ καταθέσετε ὑμεῖς.

Μὲ ὑπασχέθη ἐνόρκως ὅτι θὰ λάβῃ τὴν προφύλαξιν ταύτην, χωρὶς νὰ μαντεύσῃ τὴν σπουδαιότητα αὐτῆς.

Ἀφοῦ διέθεσα τὰ πάντα καλῶς, ἔφθασα κατὰ τὸ μεσονύκτιον εἰς τὴν μυστηριώδη θύραν. Εἰς τὸ σύνθημα τὸ ὁποῖον ἐπρόφερα, ἠνοιχθη. Κατ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν φιλονεικία ζωηρὰ ἐξεγείρετο μεταξύ τῶν παικτῶν. Κατὰ τὴν συμβουλήν τὴν ὁποίαν τῷ ἔδωκα, ὁ Κ. Μόρτων ἐπέμενε νὰ καταθέσωσιν ἴσην ποσότητα μὲ τὴν παρ' αὐτοῦ κατατιθεμένην· διότι δὲν ἀμφίβαλε περὶ τῆς ἐπιτυχίας του καὶ ἤθελε νὰ ἐπανακτήσῃ μέχρις ὀβολοῦ ὅσα εἶχε χάσει. Ὅταν συνήθροισαν τὰ συναλλάγματά του, τὰ τιμαλφῆ του καὶ πλείστους κυλίνδρους λιθρῶν, ἔλειπεν ἀκόμη ποσότης ἀρκετὰ ση-

μαντική ὅπως ἐξισωθῆ με τὴν παρ' αὐτοῦ κατατεθεῖσαν.

— Ἄ! ἀνέκραζεν ὁ Σανδφόρδ ἰδὼν με εἰσερχόμενον, ἰδὼν ἢ ὑπόθεσίς μας τελειωμένη· ὁ Οὐάτερς θὰ μᾶς δανείσῃ διὰ μίαν ὥραν ἢ δύο ὅσα μᾶς χρειάζονται. Θὰ σᾶς τὰ ἐπιστρέψωμεν ἀμέσως, ἐπιθύρῃσεν εἰς τὸ οὖς μου, καὶ με κέρδος.

— Εὐχαριστῶ! ἀπεκρίθη ψυχρῶς, οὐδέποτε ἀποχωρίζομαι τοῦ ἀργυρίου μου εἰμὴ ὅταν τὸ χάνω.

Μοχθῆρὸν μειδίαμα ἐπλανήθη ἐπὶ τῶν χειλέων του· ἀλλὰ δὲν προσέθηκεν οὔτε λέξιν. Τέλος ἀπεφασίσθη εἰς τῶν παικτῶν νὰ μεταβῆ πρὸς εὐρεσίαν τῆς ἀναγκαίας ποσοτήτος διὰ νὰ γίνῃ ἢ ἀπαιτουμένη παρὰ τοῦ Κ. Μόρτων συμπλήρωσις. Μετὰ ἡμίσειαν ὥραν ἐπανῆλθε φέρον δέσμην χαρτονομισμάτων. Δὲν ἀμφίβαλα ὅτι ἦσαν πλαστά, ἀλλὰ τοῦτο ἀκριβῶς ἐπεθύμουν καὶ ἐγώ. Ὁ Κ. Μόρτων τὰ παρατήρησε, τὰ ἠρίθμησε, καὶ τὸ παιγνίδιον ἤρχισεν.

Ενθυμοῦμαι καθαρῶς ὡς ἔαν συνέβη πρὸ ὀλίγου τι ἠσθάνθη παρασταθεὶς εἰς ἐκείνην τὴν σκηνήν. Εἰς τοσοῦτον ἐρεθισμὸν εὐρισκόμην ὥστε διὰ νὰ κατευάσω τὸν πυρετώδη ἀναβρασμὸν τοῦ αἵματός μου ἔπια ἐπανειλημμένως πολλὰ ποτήρια ὕδατος. Εὐτυχῶς, οἱ παῖκται τοσοῦτον ἦσαν ἀπησχολημένοι ὥστε δὲν παρατήρησαν τὴν ταραχὴν μου. Ὁ Μόρτων ἔχανε συνεχῶς· αἱ καταθέσεις του ἐδιπλασιάζοντο, ἐτριπλασιάζοντο, ἐτετραπλασιάζοντο. Ἡ κεφαλή του ἔκαιεν· ἔπαιζε καὶ ἔχανεν ὡς ἄνθρωπος μὴ ἔχων πλέον λογικόν.

— Σιωπή! τί ἤκουσα; ἀνέκραζεν αἴφνης ὁ Σανδφόρδ, ὅστις ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἀπέθετο τὸ ὑποκριτικὸν προσωπεῖον τὸ ὁποῖον πρὸ τοσοῦτου χρόνου ἐτήρει ἀπέναντι τοῦ Μόρτων· νομίζω θύρῳός τις ἔγινε κάτω.

Ὁ θύρῳος ἐκεῖνος εἶχεν ἐπίσης πλήξει τὰ ὠτά μου· ἀλλ' ἤξευρα τί ἐσήμαινεν.

— Ἀδόλφε, ἐπανελάθειν ὁ Σανδφόρδ, σῦρε τὸν προσκλητήριον κώδωνα.

Τὸ παιγνίδιον ἀνεστάλη, καὶ ὅλοι οἱ κακοῦργοι ἔμειναν σιωπηλοὶ καὶ ἀκίνητοι.

Εἰς τὸν προσκλητήριον κώδωνα ἕτερος κώδων ἀπεκρίθη· ἐν... δύο... τρία.

— Πολὺ καλὰ, ἀνέκραζεν ὁ Σανδφόρδ,

τὸ δρᾶμα πλησιάζει νὰ τελειώσῃ.

Συμφώνως με τὰς ὁδηγίας μου, δύο ἐκ τῶν ἀξιοματικῶν μας, ἐνδεδυμένοι πολιτικά φορέματα, ὤφειλον νὰ παρουσιασθῶσιν εἰς τὴν θύραν τοῦ καταγωγίου, νὰ εἰσέλθωσι ποιοῦντες χρῆσιν τοῦ συνθήματος ὕπερ τοῖς ἐφανέρωσα, νὰ συλλάβωσι καὶ νὰ δεσμεύσωσι τὸν θυρῳρόν. Τοῖς εἶπον ἐπίσης πῶς ἔπρεπε νὰ ἀποκριθῶσιν εἰς τὸ σύνθημα τὸ ὁποῖον ἠδύνατο νὰ τοῖς δοθῆ διὰ τοῦ κώδωνος τοῦ πρώτου ὀρόφου. Ὄφειλον ἀκολούθως νὰ εἰσάξωσιν εἰς τὴν οἰκίαν τοὺς συντρόφους των, νὰ ἀναβῶσιν ἐν σιωπῇ τὴν κλίμακα, νὰ μείνωσιν εἰς τὸν δίαυλον μέχρῃς οὐ τοὺς καλέσω, καὶ τότε νὰ δρῆσωσιν ἐπὶ τῶν παικτῶν.

Ληφθεῖσάν τῶν προφυλάξεων τούτων, ἐν μόνον ἐφοβούμην· μήπως, κατὰ τὴν κρίσιμον στιγμὴν, οἱ κλέπται λάθωσι καιρὸν νὰ σβέσωσι τὰ φῶτα, νὰ ἐξαφανίσωσι τὰ πλαστά χαρτονομίσματα· καὶ νὰ διαφύγωσι διὰ τινος μυστικῆς ἐξόδου τὴν ὁποῖαν δὲν ἐγνώριζα ἴσως.

Ἄμα ἐπανεληφθῆ τὸ παιγνίδιον, ἠγέρθη. Καὶ πρῶτον μὲν ἐβεβαιώθη ὅτι τὰ πιστόλιά μου ἦταν πρόχειρα, διότι ἤξευρα ὅτι ἔμελλον νὰ συνάψω λυσσώδη πάλην μετ' ἀνθρώπων ἀπηλπισμένων. Ἐπειτα ἐπλησίασα εἰς τὴν θύραν, καὶ τὴν διήνοιξα ἐλαφρῶς, ὡς ἔαν ἐζήτηον νὰ διακρίνω πόθεν προήρχετο ὁ κρότος οὗτος ὅστις μᾶς εἶχε πτοήσει. Πρὸς μεγάλην μου εὐχαρίστησιν, εἶδον ὅτι ὁ δίαυλος καὶ αἱ κλίμακες ἦσαν πλήρεις κλητῆρων σιωπηλῶν καὶ σοβαρῶν ὡς ὁ θάνατος. Ἐπανῆλθον πλησίον τῆς τραπέζης πρὸ τῆς ὁποίας ἐκάθητο ὁ Κ. Μόρτων. Ἐπαιζε τὴν τελευταίαν του κατάθεσιν καὶ τὴν ἔχασεν. ἠγέρθη μετὰ βλέμματος πεπλανημένου, τὸ πρόσωπον ἔχων λευκὸν ὡς σουδάριον, καὶ ἐκ τῶν συνεσφιγμένων ὀδόντων του ἐξέφυγε κραυγὴ κατάρας. Ὁ Σανδφόρδ καὶ οἱ συνέταιροί του ἤρπασαν τὸν θησαυρὸν των μετὰ παραφόρου χαρᾶς.

— Ἄθλιε! ἄτιμε! ἀνέκραζεν ὁ Μόρτων δράττων αὐτὸν ἐκ τοῦ λαίμου, σὺ με κατέστρεψας.

— Βεβκίως, ἀπήντησεν ἡσύχως ὁ Σανδφόρδ ἀπαλλασσόμενος ἐκ τῆς περισφιγέως τοῦ θύματός του, καὶ νομίζω ὅτι ἀρκετὰ

ἐπιτηδεύεις διεύθυνα τὴν ὑπόθεσιν. Καὶ τώρα, καλέ μου κύριε, ὅλοι οἱ ἔδυρμοί σας εἶναι ἐντελῶς ἀνωφελεῖς.

Ὁ Μόρτων τὸν παρετήρησεν ἐν σιωπῇ μετ' ἐκφράσεως ἀπελπισίας.

— Μίαν στιγμήν, Κάρδων, ἀνέκραξα δράττων ταχέως δέσμην χαρτονομισμάτων πλαστῶν. Μὲ φίνεται ὅτι δὲν ἐτέθη ἐπὶ τῆς τραπέζης ἡ κατάθεσις ἡ ζητηθεῖσα ὑπὸ τοῦ Κ. Μόρτων, διότι τὰ χαρτονομίσματα εἶναι πλαστά!

— Σκύλος ὅπου εἶσαι! δὲν λυπεῖσαι λοιπὸν τὴν ζωὴν σου; ἀπεκρίθη ὁ Σκνδφόρδ δρμῶν πρὸς ἐμὲ διὰ νὰ ἀναλάβῃ τὰ χαρτονομίσματα.

Ἄλλ' ἤμην ἐπίσης εὐστροφος ὡς αὐτὸν, καὶ ἐστήριξα τὸ πιστόλιόν μου ἐπὶ τοῦ στήθους του. Ὅλη ἡ ὁμάς τῶν κλεπτῶν συνηθροίσθη περὶ ἡμᾶς. Ὁ Μόρτων παρετήρει τὴν σκηνὴν ἐκείνην μετὰ πεπλανημένου βλέμματος μὴ ἠξέυρων τί νὰ συμπεράνῃ.

— Ἀποσπάσατέ του αὐτὰ τὰ χαρτῖα, ἔλεγεν ὁ Σκνδφόρδ, συλλαβετέ τον, πνίξτε τον.

— Προσέξτε, ἄθλιοι, ἀέκραξα, ἡ τελευταία ὥρα σας ἐσήμανε. Σύντροφοι, εἰσέλθετε καὶ ἐκπληρώσατε τὸ καθήκόν σας.

Πάρκυτα ἡ αἴθουσα ἐπληρώθη ὑπὸ τῶν ἀστυνομικῶν τῶν φυλαττόντων εἰς τὸν δίκυλον. Οἱ κακοῦργοι, ἐκπληκτοὶ, παράλυτοι ἕνεκα τῆς αἰφνιδίας ἐκείνης ἐμφανίσεως, οὔτε κἀν νὰ ἀντισταθῶσιν ἀπεπειράθησαν, μολοντί πολλοὶ ἐξ αὐτῶν ἦσαν ὠπλισμένοι, καὶ ἀφῆκαν νὰ ὀδηγηθῶσιν εἰς τὴν φυλακὴν.

Τρεῖς ἐξ αὐτῶν, ἰδίως ὁ Σκνδφόρδ, κατεδικάσθησαν εἰς ὑπερορίαν διὰ βίου· οἱ ἄλλοι εἰς πολυετῆ εἰρκτὴν.

Τὸ ἔργον μου ἐξεπληρώθη. Οἱ ἀρχηγοὶ μου ἐδήλωσαν τὴν εὐχαριστήσιν των καὶ μετ' ὀλίγον μὲ ἐπροβίβασαν. Ὁ Κ. Μόρτων ἐπανέκτησε τὰς συναλλαγματικὰς του καὶ τὰ χρήματά του. Ἔνεκα τῶν θλίψεων τὰς ὁποίας ὑπέστη ἀπεστράφη διὰ παντὸς τὰ χαρτοπαικτεῖα, αὐτὸς δὲ καὶ ἡ μήτηρ του ἐδείχθησαν πάντοτε εὐγνωμονέστατοι διὰ τὴν ἐκδόλυσιν ἣν παρέσχον αὐτοῖς.

Α. Γ. ΣΚΑΛΙΔΗΣ

ΣΑΙΚΣΠΗΡ

ΙΟΥΛΙΑ καὶ ΡΩΜΑΙΟΣ.

Π ρ ό σ ω π α.

ΔΕΛΑΣΚΑΛΑΣ, πρίγκηψ τῆς Βερόνης,
ΠΑΡΙΣ, νέος εὐπατρίδης, συγγενῆς τοῦ πρίγκηπος.

ΜΟΝΤΕΓΟΣ) ἀρχηγοὶ τῶν δύο ἐχθρικοπουλέτου) κῶν οἰκογενειῶν.

Εἰς ΓΕΡΩΝ, συγγενῆς τοῦ πρίγκηπος καὶ φίλος τοῦ Ρωμαίου.

ΡΩΜΑΙΟΣ, υἱὸς τοῦ Μοντέγου.

ΜΕΡΚΟΥΤΙΟΣ, συγγενῆς τοῦ πρίγκηπος καὶ φίλος τοῦ Ρωμαίου.

ΒΕΝΒΟΛΙΟΣ, ἀνεψιὸς τοῦ Μοντέγου καὶ φίλος τοῦ Ρωμαίου.

ΤΥΠΑΛΛΟΣ, ἀνεψιὸς τῆς κυρίας Καπουλέτου.

ΑΔΕΛΦΟΣ ΛΑΥΡΕΝΤΙΟΣ, μοναχὸς Φραγκισκάνος.

ΑΔΕΛΦΟΣ ΙΩΑΝΝΗΣ, μοναχὸς τοῦ αὐτοῦ τάγματος.

ΒΑΛΘΑΣΑΡ, ὑπηρέτης τοῦ Ρωμαίου
ΣΑΜΨΩΝ) ὑπηρέται τοῦ Καπουλέ-
ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ,) του.

ΑΒΡΑΑΜ, ὑπηρέτης τοῦ Μοντέγου.

ΦΑΡΜΑΚΟΠΩΛΗΣ.

ΤΡΕΙΣ ΜΟΥΣΙΚΟΙ.

ΧΟΡΟΣ.

ΑΚΟΛΟΥΘΟΣ ΤΟΥ ΠΑΡΙΔΟΣ.

ΑΚΟΛΟΥΘΟΣ ΤΟΥ ΜΕΡΚΟΥΤΙΟΥ.

ΠΕΤΡΟΣ.

ΑΣΙΩΜΑΤΙΚΟΣ.

ΚΥΡΙΑ ΜΟΝΤΕΓΟΥ.

ΚΥΡΙΑ ΚΑΠΟΥΛΕΤΟΥ.

ΙΟΥΛΙΑ, θυγάτηρ τοῦ Καπουλέτου.

ΤΡΟΦΟΣ, τῆς Ιουλίας.

Πολῖται τῆς Βερόνης, ἄνδρες καὶ γυναῖκες συγγενεῖς τῶν οἰκογενειῶν Μοντέγου καὶ Καπουλέτου, προσωπιδιοφόροι, φύλακες καὶ ὑπηρέται κτλ.

Ἡ σκηνὴ εἰς Βερόνην· ἐν τῇ πέμπτῃ πράξει πρὸς στιγμήν εἰς Μάντουαν.

○○○○○○○○○○

ΠΡΑΞΙΣ ΠΡΩΤΗ.

Χ ο ρ ό ς.

« Εἰς τὴν ὥραιαν Βερόνην ἔνθα ἐκτυλίσ-

σεται τὸ ἡμέτερον δρᾶμα, ἡ ἀρχαία ἔχθρα δύο οικογενειῶν ἐξίσου εὐγενῶν ἐξεγείρεται ἐκ νέου, καὶ αἱ χεῖρες τῶν πολιτῶν βάπτονται εἰς τὸ αἷμα τῶν πολιτῶν. Ἐκ τῶν κόλπων τῶν δύο τούτων ἐχθρῶν πρὸς ἀλλήλας οικογενειῶν γεννᾶται ζεῦγος ἐρωτικόν ἢ τύχη καταδιώκει τοὺς ἐραστὰς, μόνος δὲ ὁ πανόδυρτος θάνατός των δύναται νὰ ἐξαλείψῃ καὶ θάψῃ τὸ μῖσος τῶν οικογενειῶν των. Ἐλθετε νὰ ἴδῃτε ποῖαν ἀπαισίαν καὶ ταχεῖαν αὐλακα, ποῖον ἕγνος θανάτου καὶ θλίψεως ἀφῆκεν ὁ ἔρωσ των! Ἐλθετε νὰ παρασταθῆτε θεαταὶ τοῦ μίσους τούτου ὕπερ μόνον πρὸ τῶν πτωμάτων δύο παιδιῶν κατεπραύνθη. Τοιοῦτον εἶναι τὸ ἔργον ὕπερ τὸ θέατρον ἡμῶν μέλλει νὰ σᾶς παρουσιάσῃ πρὸς τοῦτο δύο μόνον ὥρας σᾶς ζητοῦμεν καὶ ἂν μᾶς διαφύγωσιν ἔλλειψεις τινές, ὁ ζῆλος ὁμῶς ἡμῶν θέλει τὰς ἐπανορθώσει.»

ΣΚΗΝΗ Α΄.

Ἀημοσία πλατεῖα.

(Εἰσέρχονται ὁ Σαμφῶν καὶ ὁ Γρηγόριος ὀπλισμένοι διὰ ξιφῶν καὶ ἀσπίδων.)

ΣΑΜΨΩΝ.—Γρηγόρη, εἰς τὴν τιμὴν μου δὲν ὄψῃ νὰ μᾶς πάρουν ἀπὸ κάτω.

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ.—Ἀπὸ κάτω! καὶ λοιπὸν θὰ γίνουμε χαμάλιδες;

ΣΑΜΨΩΝ.—Θέλω νὰ εἰπῶ πῶς ἐὰν μᾶς παραφορτωθοῦν θὰ ἀντισταθοῦμε.

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ.—Καὶ θέλει ρῶτημα; ὅσο ζῆς βᾶσταγε καλὰ τὸ κεφάλι στοὺς ὤμους.

ΣΑΜΨΩΝ.—Ἐγὼ ἄμα ἀρχίσω νὰ κτυπῶ δὲν κρατιοῦμαι πλέον.

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ.—Τὸ καλὸ εἶναι ὅπου ἀργεῖς νὰ ἀρχίσῃς.

ΣΑΜΨΩΝ.—Ἄργῳ! Ἄς ἰδῶ κανένα σκυλομοντέγον καὶ τότε βλέπεις πῶς κινουῦμαι.

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ.—Ναὶ βέβαια κινεῖσαι, δηλαδὴ φεύγεις. Τὸ παληκάρι στέκει εἰς τὸν τόπον καὶ δὲν φεύγει.

ΣΑΜΨΩΝ.—Σὲ λέγω ὅτι ἀρκεῖ νὰ ἰδῶ κανένα σκυλομοντέγον διὰ νὰ μοῦ ἀνάψουν τὰ κανδύλια ἀμέσως πέρνω τὸ μέρος τοῦ τοίχου καὶ κακὰ ξεμπερδεύματα δι' ἐκεῖνον ποῦ μοῦ ἀντισταθῇ, εἴτε ἄνδρας εἶναι, εἴτε κορίτσι, εἴτε γυναῖκα.

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ.—Αὐτὸ θὰ εἰπῇ ὅτι εἶσαι

(ΠΑΡΘΕΝΩΝ.)

δειλὸς, διότι μόνον οἱ δειλοὶ πέρνουν τὸ μέρος τοῦ τοίχου.

ΣΑΜΨΩΝ.—Ἐγεις δίκαιον δι' αὐτὸ καὶ αἱ γυναῖκες, ἐπειδὴ εἶναι εὐθραυστα ἀγγεία, στρυμόνονται πάντοτε σιμὰ εἰς τὸν τοῖχον· ἐπομένως θὰ διώξω μακριὰ ἀπὸ τὸν τοῖχον τοὺς ὑπηρετάς τοῦ Μοντέγου, καὶ θὰ καρφώσω τὰς ὑπηρετρίδας.

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ.—Φιλονεικοῦν οἱ κύριοί μας, ἐμβαίνομεν καὶ ἡμεῖς εἰς τὴν φιλονεικίαν.

ΣΑΜΨΩΝ.—Τὸ ἴδιο εἶναι· θέλω νὰ φανῶ τύραννος· ὅταν θὰ πολεμῶ μὲ τοὺς ἄνδρας, θέλω νὰ ἤμαι σκληρὸς μὲ τὰ κορίτσια, θὰ τινάξω τὴν προβιά τους.

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ.—Θὰ τινάξῃς τὴν προβιά τῶν κοριτσιῶν!

ΣΑΜΨΩΝ.—Τὴν προβιά, τὴν παρθενιά, ἐξήγησέ το ὅπως θέλεις.

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ.—Εὐχαριστῶ, ἄς τὸ ἐξηγήσουν ἐκεῖναις ποῦ θὰ τὸ πάθουν.

ΣΑΜΨΩΝ.—Θὰ πάθουν καὶ θὰ αἰσθανθοῦν, εἶμαι γερὸ κόκκαλο.

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ.—Σιῶπα, μὴ φλυαρῆς. Τράβα τὸ σπαθί σου, ἰδοὺ ἔρχονται δύο ἀπὸ τὸ σπῆτι τοῦ Μοντέγου.

ΣΑΜΨΩΝ.—Τὸ σπαθί μου εἶναι τραβηγμένο· δόσε τους αἰτία νὰ πιασθοῦμε, ἐγὼ θὰ ἔλθω ἀπὸ πίσω σου.

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ.—Δηλαδὴ θὰ γυρίσῃς τὸν πεισινόν σου καὶ θὰ φύγῃς;

ΣΑΜΨΩΝ.—Μὴ φοβῆσαι δι' ἐμέ.

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ.—Ὡ βέβαια, δὲν φοβοῦμαι διὰ σέ, ἀλλὰ φοβοῦμαι διὰ τὸν φόβον σου.

ΣΑΜΨΩΝ.—Ἄς κάμωμεν τρόπον νὰ ἦναι ὁ νόμος ὕπερ ἡμῶν ἄς τοὺς ἀφήσωμεν νὰ ἔλθουν.

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ.—Θὰ στραβώσω τὸ στόμα μου ὅταν περάσουν ἄς τὸ πάρουν ὅπως θέλουν.

ΣΑΜΨΩΝ.—Βέβαια, καὶ ἂν τολμήσουν ἄς κινηθοῦν. Ἐγὼ θὰ δαγκάνω τὸ δάκτυλό μου καὶ θὰ τοὺς κυττάζω. Ἐὰν τὸ ὑποφέρουν, θὰ εἰπῇ ὅτι εἶναι ἀνανδροί.

(Εἰσέρχονται ὁ Ἀβραὰμ καὶ ὁ Βαλθάσαρ.)

ΑΒΡΑΑΜ.—Δι' ἡμᾶς δαγκάνετε τὸ δάκτυλό σας, κύριε;

ΣΑΜΨΩΝ.—Κύριε, δαγκάνω τὸ δάκτυλό μου.

ΑΒΡΑΑΜ.—Λοιπὸν δι' ἡμᾶς δαγκάνετε τὸ δάκτυλό σας;

ΣΑΜΨΩΝ.—(Κατ' ἰδίαν πρὸς τὸν Γρηγόριον.)—Μοῦ ἐπιτρέπει ὁ νόμος νὰ ἀποκριθῶ *ναί*.

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ.—Ὄχι.

ΣΑΜΨΩΝ.—Ὄχι, κύριε, δὲν δαγκάνω διὰ σὰς τὸ δάκτυλό μου, ἀλλὰ διότι μοῦ ἀρέσει νὰ δαγκάνω τὸ δάκτυλό μου.

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ.—Κρεμνᾶτε καθὼς βλέπω τὸ ζωνάρι σας διὰ καυγᾶ.

ΑΒΡΑΑΜ.—Διὰ καυγᾶ; καθόλου, κύριε!

ΣΑΜΨΩΝ.—Μὴ στενοχωρηθεῖτε, ἐὰν αὐτὸ σὰς εὐχαριστῇ ὑπηρετῶ κύριον ὁ ὁποῖος εἶναι τοῦλάχιστον σὺν τὸν ἰδικόν σας.

ΑΒΡΑΑΜ.—Δὲν εἶναι σὺν τὸν ἰδικόν μου!

ΣΑΜΨΩΝ.—Κύριε! κύριε!

(Ἐμφανίζεται ὁ Βενβόλιος εἰς τὸ βάθος τοῦ θεάτρου)

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ. (Πρὸς τὸν Σαμψών.)—Εἰπέ ἔτι εἶναι καλλίτερος μάλιστα. Ἴδου ἔρχεται ἕνας συγγενῆς τοῦ κυρίου μας.

ΣΑΜΨΩΝ.—Ναί, κύριε, εἶναι μάλιστα καλλίτερος.

ΑΒΡΑΑΜ.—Ψεῦδεςαι.

ΣΑΜΨΩΝ.—Ἐξω τὰ σπαθιά, ἐὰν ἦσθε παληκάρια.—Γρηγόριε, μὴ λησμονήσης τὸ περίφημο κόλπο σου. (Συμπλέκονται.)

ΒΕΝΒΟΛΙΟΣ.—Κάτω τὰ σπαθιά, ἀνόητοι! δὲν ἤξεύρετε τί κάμνετε. (Τοὺς ἀναγκάζει νὰ ἐπαναφέρουν τὰ ξίφη εἰς τὰς θήκας.)

(Ἐισέρχεται ὁ Τυπάλδος.)

ΤΥΠΑΛΔΟΣ.—Πῶς, σὲ εὕρισκα μὲ ξίφος γυμνὸν ἐν μέσῳ αὐτῶν τῶν ἀνάνδρων ὑπηρετῶν. Στρέψον, Βενβόλιε, καὶ κύτταξε· ὁ θάνατός σου εἶναι εἰς τὴν αἰχμὴν τοῦ ξίφους μου.

ΒΕΝΒΟΛΙΟΣ.—Ἐπροσπάθουν νὰ τοῦ χωρίσω καὶ νὰ τοὺς εἰρηνεύσω. Ἐπανάφερε τὸ ξίφος εἰς τὴν θήκην, ἢ μεταχειρίσθητι αὐτὸ ὡς ἐγώ, διὰ νὰ κατευνάσωμεν αὐτὴν τὴν ἔριδα.

ΤΥΠΑΛΔΟΣ.—Πῶς! ἐξιφούλησας καὶ ὀμιλεῖς περὶ εἰρήνης! Μισῶ αὐτὴν τὴν λέξιν, ὡς μισῶ τὸν ἄδην, σὲ καὶ ὄλους τοὺς Μοντέγους. Εἰς προσοχὴν, ἀνάνδρε! (Κτυπῶνται.)

(Ἐισέρχονται διάφοροι ἐκ τῶν δύο οἰκογενειῶν, διακροῦνται εἰς δύο καὶ ἡ συμπλοκὴ καθίσταται

γενικὴ. Τότε προστρέχουσι πολῖται μετὰ ράβδων καὶ λογγῶν.)

ΠΟΛΙΤΑΙ.—Ἐμπρός, φέρετε ράβδους, ρόπαλα, δόρατα! σπάσχετε τὰ πλευρά των! Κάτω οἱ Καπουλέτοι! Κάτω οἱ Μοντέγοι! (Ἐισίρχεται ὁ Καπουλέτος φορῶν κοιτωνίτην μετὰ τῆς κυρίας Καπουλέτου.)

ΚΑΠΟΥΛΑΕΤΟΣ.—Τὶ θόρυβος εἶναι αὐτός; Φέρετέ μοι τὸ μέγα ξίφος!

ΚΑ. ΚΑΠΟΥΛΑΕΤΟΥ.—Διατί ζητεῖτε τὸ μέγα ξίφος σας; ἀρκεῖ μία βακτηρία.

ΚΑΠΟΥΛΑΕΤΟΣ.—Θέλω τὸ ξίφος μου! ὁ γέρον Μοντέγος ἔρχεται νὰ μὲ προσβάλλῃ, ἰδοὺ αὐτός! ὁ σίδηρος ἀστράπτει εἰς τὴν χειρὰ του καὶ μὲ προκαλεῖ.

(Ἐισίρχονται ὁ Μοντέγος καὶ ἡ κυρία Μοντέγου.)

ΜΟΝΤΕΓΟΣ.—Καπουλέτε!... Καπουλέτε!... ἄθλιε Καπουλέτε!—(Πρὸς τοὺς περὶ αὐτόν.) Ἀφήσατέ με εἰς! Μὴ μὲ κρατεῖτε!

ΚΑ. ΜΟΝΤΕΓΟΥ.—Δὲν θὰ κινηθῆς ἀπ' ἐδῶ· δὲν θὰ κάμης οὔτε βῆμα πρὸς τὸν ἐχθρόν σου!

(Ἐισέρχεται ὁ πρίγκηψ μετὰ τῆς ἀκολουθίας του.)

ΠΡΙΓΚΗΨ.—Ἀνάρται ὑπήκοοι, ἐχθροὶ τῆς εἰρήνης, οἵτινες βεβηλοῦτε τὸν χάλυβα τοῦτον βάπτοντες αὐτόν εἰς ἀδελφικὸν αἷμα!... (Ἡ πάλη ἐξακολουθεῖ).—Ἐ λοιπόν! μὲ ἀκούετε;... Ἄνθρωποι εἶναι αὐτοὶ ἢ ἄγρια θηρία. Τὰ βασανιστήρια εἶναι ἔτοιμα δι' ἐκεῖνον ὅστις δὲν μὲ ὑπακούσῃ. Παύσατε σβύνοντες τὴν κατατρόγουσαν ὑμᾶς λύσσαν εἰς τὸ αἷμα τὸ ὁποῖον τρέχει κρουνηδὸν ἐκ τῶν φλεβῶν σας! Παύσατε! αἱ φονικαὶ χεῖρές σας ἄς ρίψωσι χαμαὶ τὸν σίδηρον. Παύσατε, λέγω· ἰδοὺ ἡ ἀπόφασις τοῦ πρίγκηπος, ἀπόφασις τὴν ὁποίαν τῷ ὑπαγορεύει δικαία ὀργή. Ἐνεκα σοῦ, γέρον Καπουλέτε, καὶ ἔνεκα σοῦ, γέρον Μοντέγε, τρεῖς ἐμφύλια ρήξεις, προσληθούσαι ἐκ μιᾶς λέξεως, διατάραξαν τὴν ἡσυχίαν τῆς πόλεως μου καὶ ἠνάγκασαν τοὺς ἀρχαίους πολῖτας τῆς Βερόνης νὰ ἀποθέσωσι τὰ σοβαρὰ καὶ κόσμια ἐνδύματά των καὶ νὰ ὀπλίτωσι τὰς τρεμούσας ὑπὸ τοῦ γήρατος χειρὰς των διὰ παλαιῶν δοράτων· τὰ ὄπλα ταῦτα ἐπαλαιώθησαν ὑπὸ τῆς εἰρήνης, ἀλλὰ τὸ μίσός σας δὲν ἠδυνήθη νὰ παλαιωθῇ. Ἐὰν καὶ ἄλ-

λοτε ταραξέτε τὴν ἡσυχίαν τῆς πόλεως, μάθετε ὅτι τὴν δικτάραξιν ταύτην θὰ τὴν πληρώσετε μετὰ τὴν ζωὴν σας. Καὶ τώρα, ὑπάγετε, ἀποσυρθῆτε ἐν εἰρήνῃ. Σὺ, Καπουλέτε, ἀκολούθησον μετὰ σὺ, Μοντέγε, ἔλθε ἀπόψε εἰς τὸ παλαῖον δημαρχεῖον· ἐκεῖ θὰ ἀκούσετε τὴν ἀπόφασίν μου ἐπὶ τῆς ὑποθέσεως ταύτης. Καὶ πάλιν σὰς λέγω, ἐάν θέλετε τὴν ζωὴν σας, ἀναχωρήσατε.

(Ἐξέρχεται ὁ πρίγκιψ μετὰ τῆς ἀκολουθίας του. Ἰσαύτως ἐξέρχονται καὶ ὅλοι οἱ λοιποὶ ἑκτός τοῦ γέροντος Μοντέγου, τῆς συζύγου του καὶ τοῦ Βενβολίου.)

ΜΟΝΤΕΓΟΣ.—Τίς ἐξήγειρε τὴν ἀρχαίαν ταύτην ἔριδα; Ὀμίλει, ἀνεψιέ, ἥσο ἐδῶ ὅταν ἤρχισεν ἡ συμπλοκή;

ΒΕΝΒΟΛΙΟΣ.—Ὅταν ἐγὼ ἐφθασα, οἱ ὑπηρέται τοῦ Καπουλέτου καὶ οἱ ὑπηρέται σας εἶχον ἤδη συμπλακῆ ἔσυρα τὸ ξίφος μου διὰ νὰ τοὺς χωρίσω. Κατ' ἐκείνην τὴν στιγμήν ἐφθασεν ὁ μανιώδης Τυπάλδος προκαλῶν με διὰ τοῦ γυμνοῦ ξίφους τοῦ τὸ ξίφος του κινεῖται ὑπὲρ τὴν κεφαλὴν του καὶ ὁ ἀνεμος τὸν ὁποῖον χωρίζει· τῷ ἀποκρίνεται διὰ περιφρονητικοῦ συριγμοῦ. Ἐνῶ δὲ ἡμεῖς διεξιφιζόμεθα, ἄλλοι, καὶ πάλιν ἄλλοι, ἤλθον καὶ ἀναιχθησαν εἰς τὴν πάλιν μέχρι τῆς στιγμῆς καθ' ἣν ἐφθασεν ὁ πρίγκιψ καὶ μᾶς διεχώρισε.

ΚΑ. ΜΟΝΤΕΓΟΥ.—Ἄλλ' ὁ Ῥωμαῖος ποῦ εἶναι; τὸν εἶδατε σήμερον; Δοξάζω τὸν Θεὸν διότι δὲν εὗρέθη ἐδῶ.

ΒΕΝΒΟΛΙΟΣ.—Κυρία, μίαν ὥραν πρὶν φανῆ ἡ κεφαλὴ τοῦ ποθητοῦ ἡλίου εἰς τὸ χρυσοῦν παράθυρον τῆς ἀνατολῆς, καταληφθῆς ὑπὸ ἀνησυχίας πνεύματος ἐξῆλθον τῆς οἰκίας μου καὶ ὑπὸ τὴν συστάδα τῶν συκομωρεῶν τῶν πεφυτευμένων εἰς τὸ δυτικὸν μέρος τῆς πόλεως εἶδον τὸν υἱόν σας περιπατοῦντα. Διευθύνθη πρὸς αὐτόν, ἀλλὰ μετὰ δέκρινε καὶ ἐκρίθη εἰς τὸ βάθος τοῦ δάσους. Πρὸς τί νὰ τὸν ἀκολουθήσω; δὲν ἤξευρα ὅτι ἡ ψυχὴ μένουσα μόνη ἐξιχνιάζει πολλά μυστήρια καὶ λύει πολλὰ ζητήματα; Τὸν ἔκρινα κατὰ τὰ αἰσθήματά μου ἔσεβάσθην τὴν μόνωσίν του, καὶ ἐξηκολούθησα τὸν περιπατὸν μου χωρὶς νὰ ταραξῶ τὸν ἰδικόν του, ἀποφεύγων μετὰ προσοχῆς τὸν ὄνειροπόλον ὅστις μετὰ ἀπέφευγε μετὰ προσοχῆς.

ΜΟΝΤΕΓΟΣ.—Πολλάκις ἤδη περὶ τὴν πρῶτην τὸν εἶδον εἰς ἐκεῖνο τὸ μέρος μὴ γνόντα εἰς τὴν ἐσθινὴν δρόσον τὴν δρόσον τῶν δακρῶν του, καὶ προσθέτοντα διὰ τῶν βαθέων στεναγμῶν του εἰς τὰ νέφη ἄλλα νέφη. Ἄλλ' ἅμα ὁ χαροποιὸς ἥλιος ἀρχίζει μακρόθεν ἐξ ἀνατολῶν νὰ διανοίγῃ τὰ σιερά καταπετάσματα τῆς κλίνης τῆς Αὐγῆς, ὁ μελαγχολικὸς υἱὸς μου ἐπιστρέφει εἰς τὴν οἰκίαν. Εἰσερχόμενος εἰς τὸ δωμάτιόν του κλείει θύραν καὶ παράθυρα καὶ μένει μόνος ἐντὸς τῆς τεχνητῆς ταύτης σκοτίας. Ὁ χαρακτήρ οὗτος προοιωνίζεται ὀλέθρια ἀποτελέσματα ἐάν φρόνιμός τις φίλος δὲν κατορθώσῃ διὰ τῶν συμβουλῶν του νὰ σώσῃ τὸ τέκνον μας.

ΒΕΝΒΟΛΙΟΣ.—Εὐγενῆ θεῖέ μου, γνωρίζετε τὴν αἰτίαν;

ΜΟΝΤΕΓΟΣ.—Δὲν τὴν γνωρίζω, καὶ δὲν ἠδυνήθην νὰ τὴν μάθω παρ' αὐτοῦ.

ΒΕΝΒΟΛΙΟΣ.—Μετεχειρίσθητε μέσον τι διὰ νὰ τὸν ἀναγκάσετε νὰ σὰς τὴν εἰπῇ.

ΜΟΝΤΕΓΟΣ.—Καὶ ἐγὼ προσεπάθησα καὶ ἄλλους φίλους μετεχειρίσθην. Ἀλλὰ κρατεῖ δι' ἑαυτὸν τὰς σκέψεις του, ὅπερ ἴσως ἐπικίνδυνον. Ἡ πληγωμένη αὕτη καρδιά κλείεται πρὸς πάντα ὀφθαλμὸν, κρύπτεται ἀπὸ πᾶσαν ἔρευναν. Μαραίνεται ἐν τῇ ἡδῆ ὡς ὁ νεαρὸς κάλυξ ὅστις δάκνεται ὑπὸ φθονεροῦ σκόληκος πρὶν ἀναπτύξῃ εἰς τὸν ἀέρα τὰ μυροβολοῦντα φύλλα του καὶ ἐκθέσῃ τὴν καλλονὴν του εἰς τὰς ἀκτίνας τοῦ ἡλίου. Ἄς μαντεύσωμεν τὴν πηγὴν τῆς θλίψεώς του, καὶ ἄς τὴν θεραπεύσωμεν ἅμα τὴν γνωρίσωμεν.

(Φαίνεται ὁ Ῥωμαῖος ἐν ἀποστάσει τινί.)

ΒΕΝΒΟΛΙΟΣ.—Ἄλλ' ἰδοὺ ἔρχεται ἀποσυρθῆτε σὰς παρακαλῶ, καὶ ἀφήσατέ με μόνον μετ' αὐτοῦ. Ἡ θὰ μάθω τὴν αἰτίαν τῆς θλίψεώς του ἢ δὲν εἶμαι φίλος του.

ΜΟΝΤΕΓΟΣ.—Μείνατε λοιπὸν μετὰ τοῦ Ῥωμαίου καὶ εἶθε νὰ ἐπιτύχετε. Εἶθε νὰ ἐξομολογηθῇ πρὸς ὑμᾶς εἰλικρινῶς. Ἐλθετε, κυρία, ἄς ἀναχωρήσωμεν. (Ἐξέρχεται μετὰ τῆς κυρίας Μοντέγου.)

ΒΕΝΒΟΛΙΟΣ.—(Πρὸς τὸν Ῥωμαῖον προχωροῦντα.)—Καλημέρα, φίλε.

ΡΩΜΑΙΟΣ.—Μοῦ εὐχέσθε καλὴν ἡμέραν; Τόσον πρῶτ' λοιπὸν εἶναι;

BENBOΛΙΟΣ.—Πρὸ ὀλίγου ἐσήμερον ἐν-
νέα ὥραι.

ΡΩΜΑΙΟΣ.—Ἄ! αἱ θλίβεραὶ ὥραι μᾶς
φαίνονται πολὺ μακραῖ. Νομίζω ὅτι εἶδα
τὸν πατέρα μου ἀναχωροῦντα κατεστυ-
σμένως.

BENBOΛΙΟΣ.— Ἐκεῖνος ἦτο. Εἶπέ μοι,
‘Ρωμαῖε, ποῖα θλίψις σοὶ καθιστᾷ μακρὰν
τὴν παρέλευσιν τῶν ὥρῶν ;

ΡΩΜΑΙΟΣ.— Ἡ θλίψις ὅτι δὲν ἀπέκτησα
ἐκεῖνο τοῦ ὁποῖου ἡ ἀπόλαυσις θὰ καθίστα
τὰς ὥρας μου βραχυῆας.

BENBOΛΙΟΣ.— Μήπως εἶσαι ἐρωτευ-
μένος ;

ΡΩΜΑΙΟΣ.— Εἶμαι κατεστραμμένος.

BENBOΛΙΟΣ.— Κατεστραμμένος !

ΡΩΜΑΙΟΣ.— Ναι κατεστραμμένος, ἀφύ-
του μὲ λησμονεῖ ἐκεῖνη τὴν ὁποῖαν ἀγαπῶ.

BENBOΛΙΟΣ.— Φεῦ ! διατὶ ὁ ἔρωσ ὅστις
φαίνεται τοσοῦτον γλυκὺς, εἶναι τοσοῦτον
σκληρὸς καὶ τρομερὸς !

ΡΩΜΑΙΟΣ.— Φεῦ ! διατὶ ὁ ἔρωσ ὅστις
παρίσταται τυφλὸς ἔχει θέλησιν τοσοῦτον
βιαίαν καὶ ἐπιθυμίαν τοσοῦτον ἀδαμάστους !
(Πρὸς τὸν Βενβόλιον).— Φίλε, ποῦ θὰ γευμα-
τίσωμεν ; (Στενάζει.) ‘Ρῆξις συνέβη ἐδῶ πρὸ
ὀλίγου. Ἡξέυρω ἢ σχεδὸν Ἡξέυρω τί συνέ-
βη. Τὰ πάντα δύναται τις νὰ πράξῃ ὠθού-
μενος ὑπὸ τοῦ μίσους, ἀλλὰ πλειότερα ὠ-
θυόμενος ὑπὸ τοῦ ἔρωτος. Ὡ ἔρωσ ! βραεῖα
μηδαμνητότης ! μῖσος καὶ πάλιν κρυπτόμενα
ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦ ἔρωτος ! γόνιμον μηδέν !
σοβαρὰ ματαιότης ! κακόμορφον χάος ἀρ-
μονικῶν εἰς τὸ βλέμμα μορφῶν ! ἀστρά-
πτων εἰς τὰ ὄμματα ἀτμέ ! ἀσθένειν τοῦ ὀ-
γιοῦς ἀνθρώπου ! ἀλλόκοτον αἶθημα τὸ
ὁποῖον οὐδέποτε εἶσαι ὄ,τι φαίνεσαι ! Ὡ ἔ-
ρωσ τὸν ὁποῖον διατηρῶ εἰς τὸ βάθος τῆς
ψυχῆς, καὶ τὸν ὁποῖον δὲν ἀγαπῶ ! . . .
Ἄλλὰ διατὶ γελᾷς ;

BENBOΛΙΟΣ.— Δὲν γελῶ, φίλτατε, κλαίω
μᾶλλον.

ΡΩΜΑΙΟΣ.— Ἀγαθὴ καρδιά ! καὶ διατὶ
κλαίεις ;

BENBOΛΙΟΣ.— Διὰ τὴν θλίψιν τῆς ἀγα-
θῆς ψυχῆς σου.

ΡΩΜΑΙΟΣ.— Ζήτησον λόγον ἀπὸ τὸν ἔ-
ρωτα.— Ἡ θλίψις ἐκοιμᾶτο βαθέως εἰς τὰ
στήθη μου καὶ σὺ τὴν ἀναγκάζεις νὰ ἐκχει-
λίσῃ ἐκχύνων ἐν ἐμοὶ τὴν ἰδικὴν σου ἢ ἀ-

γάπη ἦν δεικνύεις πρὸς ἐμὲ αὐξάνει τὴ
ἤδη μεγάλην θλίψιν μου. Ὁ ἔρωσ γεννᾶται
ἐκ τοῦ ἀτμοῦ τῶν στεναγμῶν ἱκανοποιού-
μενος, εἶναι πῦρ λάμπων εἰς τοὺς ὀφθαλ-
μοὺς τοῦ ἐραστοῦ· μὴ ἱκανοποιούμενος, εἶ-
ναι θάλασσα τρεφομένη ἐκ τῶν δακρῶν
τοῦ ἐρώντος. Τὶ ἄλλο εἶναι ἀκόμη ; ἐγέ-
μυθος τρέλα, πικρία πνίγουσα, ἠδύτης ὑπο-
στηρίζουσα ἡμᾶς, ἀγωνία καὶ χαρὰ ! χεῖρε,
ἐξάδελφε. (Κινεῖται διὰ νὰ ἀναχωρήσῃ.)

BENBOΛΙΟΣ.— Μίαν στιγμὴν. Ἄφησέ με
νὰ σὲ συνοδεύσω.

ΡΩΜΑΙΟΣ.— Θὰ δυσκολευθῆς νὰ μὲ ἀ-
κολουθήσῃς. Ὁ ‘Ρωμαῖος δὲν ἠξέυρω ποῦ
εἶναι. Ζήτησέ τον, εὔρέ τον ἐὰν δύνασαι.
Εἶναι ἀπὼν.

BENBOΛΙΟΣ.— Ἄς ὀμιλήσωμεν σπου-
δαίως· ποῖαν ἀγαπᾶτε ;

ΡΩΜΑΙΟΣ.— Σπουδαίως ; Θέλεις νὰ
κλαύσω ;

BENBOΛΙΟΣ.— Δὲν ἀξίζει τὸν κόπον· ἀρ-
κεῖ νὰ ὀμιλήσῃς ὡς ἄνθρωπος ἔχων τὸ λο-
γικόν του.

ΡΩΜΑΙΟΣ.— Θὰ ἦμαι σοβαρὸς καὶ λογι-
κὸς ὅσον θέλετε· σοβαρὸς ὡς ἂν ἦμην εἰς
τὴν κλίνην τοῦ θανάτου· λογικὸς, ὡς ἂν
συνέταττον τὴν διαθήκην μου. Σὲ λέγω λοι-
πὸν σπουδαίως, ἐξάδελφε, ὅτι ἀγαπῶ μίαν
γυναῖκα.

BENBOΛΙΟΣ.— Σχεδὸν τὸ εἶχα μαν-
τεύσει.

ΡΩΜΑΙΟΣ.— Εἶσθε μάντις, ἐξάδελφε.—
Προσθέτω ὅτι εἶναι ὥραία.

BENBOΛΙΟΣ.— Ὡραῖος λόγος διὰ νὰ ἀ-
ποθάνῃ τις ἀπὸ θλίψιν.

ΡΩΜΑΙΟΣ.— Ἐν τούτοις αὐτὴ τὴν ὁποῖαν
ἀγαπῶ δὲν τιτρώσκειται ὑπὸ τῶν βελῶν τοῦ
ἔρωτος, εἶναι φρούριον ἀπόρρητον, ὄπισθος
ἀδιαπέραστος, ἀρετὴ σιδηρόφρακτος, ψυχὴ
Ἀρτέμιδος. Δὲν πολιορκεῖται οὔτε διὰ λέ-
ξων ἐρωτικῶν, οὔτε διὰ βλεμμάτων περι-
παθῶν, οὔτε ἀνοίγει τὸ στήθος της εἰς τὸν
χρυσὸν ὅστις δελεάζει τοὺς ἀγίους καὶ τοὺς
ἀγγέλους. Ὡ ‘Ροζαλίνα, τοσοῦτον πλουσία
ὑπὸ θελγήτρων, θὰ ἀποθάνῃ πτωχὴ ἀπὸ
ἔρωτα, καὶ ἡ καλλονὴ σου θὰ συναποθάνῃ
μετὰ σοῦ.

BENBOΛΙΟΣ.— Ὡρκίσθη λοιπὸν νὰ ζήσῃ
καὶ νὰ ἀποθάνῃ παρθένος ;

ΡΩΜΑΙΟΣ.— Ὡρκίσθη, καὶ διὰ τοῦ τρόπου

τούτου καταστρέφει ἀνωφελῶς τὰ θέληγ-
τρά της. Ὡ ὠραιοτάτη καὶ αὐστηροτάτη
‘Ροζαλίνα! Ἄγγελε τὸν ὁποῖον περιμένει ὁ
οὐρανός, ἀλλὰ τοῦ ὁποίου ἡ εὐδαιμονία θὰ
μὲ φέρῃ εἰς ἀπελπισίαν, ὠρκίσθης νὰ μὴ ἀ-
γαπήσης ποτέ! ἀπαίσιος ὄρκος τὸν ὁποῖον
ζῶν ἄνθρωπος ἐπαναλαμβάνει καὶ ὅστις μὲ
φρονεῖ ζῶντα.

ΒΕΝΒΟΛΙΟΣ.— Ἄκουσον, φίλε, ἀκολού-
θησον τὴν συμβουλήν μου· λησμονήσον αὐ-
τὴν τὴν γυναῖκα.

ΡΩΜΑΙΟΣ.—ὦ! δίδαξόν με πῶς νὰ τὴν
λησμονήσω.

ΒΕΝΒΟΛΙΟΣ.— Ἀπόδος τὴν ἐλευθερίαν εἰς
τὰ βλέμματά σου. Ἴδὲ ἄλλας καλλονάς.

ΡΩΜΑΙΟΣ.— Καλὸν μέσον διὰ τὴν ἀ-
γαπήσω περισσότερον καὶ νὰ τὴν εὖρω ὡ-
ραιότεραν. Τὰ εὐτυχητὰ ταῦτα προσωπεῖα,
ἡξέρεις, τὰ προσωπεῖα ταῦτα τῶν ὁποίων
τὸ μακρὸν φίλημα ἀναπαύεται ἐπὶ ἐρυθρῶν
παρειῶν, δὲν χρησιμεύουσιν εἰς ἄλλο τι ἢ
νὰ ἀναπολώσιν ἡμῖν τὴν δροσερότητα καὶ
τὴν λάμψιν τὰς ὁποίας ἀποκρύπτει ὁ ἔβενος
αὐτῶν. Ἡ δυσμορφία μάλιστα θὰ μοῦ ἐνθυ-
μίξῃ τὴν ‘Ροζαλίαν. Λησμονεῖ ποτε ὁ τυ-
φλὸς τὸν θησαυρὸν τὸν ὁποῖον ἀπώλεσε, τὰ
θαυμάσια τὰ ὁποία ἀπήλαυσε; Ποτέ! Δεῖ-
ξόν μοι τὴν ὠραιοτέραν ἐρωμένην ἢ καλ-
λονή της; θὰ μοι ἀναμνήσῃ ὅτι ἡ ‘Ροζαλίνα
εἶναι ἔτι μᾶλλον ὠραία. — Χαῖρε, ἐξάδελφε·
δὲν εἶσαι τόσο μὲγας διδάσκαλος διὰ νὰ
μὲ διδάξῃς νὰ λησμονήσω.

ΒΕΝΒΟΛΙΟΣ.— Νὰ ἀποθάνω ἐπὶ ψάθης
ἐὰν δὲν ἀγοράσω αὐτὴν τὴν ἐπιστήμην διὰ
νὰ σὲ τὴν διδάξω. (Ἐξέρχονται.)

ΣΚΗΝΗ Β΄.

Ὁδός.

(Εἰσέρχεται ὁ Καπούλετος, ὁ Πάρις καὶ
εἰς ὑπρέτητος.)

ΚΑΠΟΥΛΕΤΟΣ.— Ὁ Μοντέγος καὶ ἐγὼ
ἐπαγόμεθα εἰς τὴν αὐτὴν ποινήν. Νομίζω
ὅμως ὅτι γέροντες ὡς ἡμεῖς δὲν θὰ ἦτο
δύσκολον νὰ μένωμεν ἡσυχῶν.

ΠΑΡΙΣ.— Ἀμφότεροι ἀπολαύετε κοινοῦ
σεβασμοῦ, καὶ εἶναι λυπηρὸν ὅτι ἐπὶ το-
σαῦτα ἔτη διακείσθε ἐν διχονοίᾳ. Ἄλλ’ εἰ-

πέτε μοι, κύριε, ποίαν ἐκβασιν ἔτυχεν ἡ αἰ-
τησίς μου;

ΚΑΠΟΥΛΕΤΟΣ.— Δὲν δύναμαι νὰ σὰς
ἀπαντήσω ἢ ἐπαναλαμβάνων ὅσα σὰς εἶπον
ἤδη. Ἡ θυγάτηρ μου εἶναι πολὺ νέα, δὲν
συνεπλήρωσεν ἀκόμη τὸ δέκατον τέταρτον
ἔτος τῆς ἡλικίας της καὶ ἀγνοεῖ τὸν κόσμον.
Ἀφήσατε νὰ παρέλθωσι δύο ἔτη καὶ τότε
σκεπτόμεθα περὶ τοῦ γάμου της.

ΠΑΡΙΣ.— Ἰπάρχουσιν ἄλλαι αἴτινες, καί-
τοι νεώτεροι, εἶναι ὅμως εὐτυχεῖς μητέρες.

ΚΑΠΟΥΛΕΤΟΣ.— Ναί, ἀλλ’ ἐκεῖναι αἴ-
τινες τοσοῦτον προῶρως καθίστανται μη-
τέρες τάχιστα καταστρέφονται. Ἡ γῆ κατε-
βρόχθισεν ὄλας μου τὰς ἐλπίδας, ἡ Ἰουλί-
α εἶναι ἡ τελευταία χαρὰ τοῦ οἴκου μου, ἡ
τελευταία ἐλπίς μου, ἡ περιλημένη θυγά-
τηρ μου. Ἀλλὰ προσφέρατε αὐτῇ τὸν ἔρω-
τά σας, εὐγενῆ Πάρι, ἐλύσατε τὴν καρδίαν
της· ἡ συγκατάθεσίς μου ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς
ἐκλογῆς της· ἐὰν τῇ ἀρέσετε καὶ σὰς δεχθῆ,
σὰς τὴν δίδω εὐχαρίστως. Ἀπόψε δίδω με-
γάλην ἐορτὴν, ἐπίσημον ἐορτὴν τὴν ὁποίαν
πρὸ πολλῶν χρόνων συνειθίζω νὰ δίδω· ἐ-
κάλεσα εἰς αὐτὴν ὅσους ἀγαπῶ. Ἐὰν θέ-
λετε νὰ λάβετε μέρος, θὰ ἦσθε ὁ μᾶλλον
εὐπρόσδεκτος. Εἰς τὴν πτωχικὴν μου οἰ-
κίαν θὰ ἰδῆτε ἄπειρα γῆινα ἄστρα ἀμυ-
ροῦντα τὴν λάμψιν τῶν οὐρανίων ἀστέρων.
Ἐλθετε νὰ ἀναμιχθῆτε μὲ τὰ ζῶντα ταῦτα
ἄνθη, μὲ τὸ θῆλυ καὶ φιλόγελον πλῆθος,
μὲ τοὺς δροσεροὺς τούτους κάλυκας τῶν ὁ-
ποίων μόλις διανοίγεται ἡ καλλονή. Θὰ
ἀπολαύσετε ἀπόψε παρ’ ἐμοὶ τὴν αὐτὴν ἐ-
κείνην ἡδονὴν, τὴν ὁποίαν αἰσθάνονται οἱ
ζῶντες νεανῖαι ὅταν ὁ εὐσταλὴς ἀπρίλιος
ἔλθῃ κατόπιν τοῦ χλωροῦ χειμῶνος. Ἐλθετε νὰ
ἰδῆτε ὄλας τὰς νεκράς καὶ μυροβόλους αὐτὰς
γυναῖκας, νὰ τὰς ἀκούσετε ὄλας, καὶ ἀγαπή-
σατε ἐκείνην ἥτις σὰς φανῆ μᾶλλον ἀξία. Ἡ
Ἰουλία μου θὰ ἦναι μεταξὺ αὐτῶν. (Πρὸς ἕνα
ὑπρέτην.)— Ἔ! σὺ, ἔλα ἐδῶ. (Τῷ ἐγγειρι-
ζει κατάλογον.) Θὰ διατρέξῃς τὴν πόλιν
καὶ θὰ εὕρῃς ὅλα τὰ ἄτομα τῶν ὁποίων τὰ
ὀνόματα εἶναι ἐδῶ εἰς αὐτὸν τὸν κατάλο-
γον· θὰ τῷ εἰπῇς ὅτι ἡ οἰκία μου εἶναι
ἀνοικτὴ, ὅτι τοὺς περιμένει καλὴ ὑποδοχὴ
καὶ νὰ τιμήσωσι τὴν ἐορτὴν μου. (Ἐξέρχε-
ται μετὰ τοῦ Πάριδος, καὶ ἀφίνει μόνον τὸν
ὑπρέτην μὲ τὸν κατάλογον εἰς τὴν χεῖρα.)

ΤΠΗΡΕΤΗΣ.—Καλὸ κι' αὐτό! Ὁ ἀφέντης μου εἶπε: νὰ εὕρῃς ὅλα τὰ ἄτομα τῶν ὁποίων τὰ ὀνόματα εἶναι ἐδώ εἰς αὐτὸν τὸν κατάλογον. Ἄλλ' εἶναι γραμμένον ὅτι ὁ καθένας πρέπει νὰ περιορίζεται εἰς ἐκεῖνο ποῦ ζεύρη. Ὁ ζωγράφος εἰς τὴν βελόνα, ὁ βράφτης εἰς τὸ πινέλο, ὁ τσαγκάρης εἰς τὰ δίκτυα καὶ ὁ ψαράς εἰς τὴν πῆχυ. . . Πολλὸ καλὰ, ἀλλὰ τὸ δικό μου τὸ ἐπάγγελμα δὲν εἶναι νὰ διαβάξω καὶ νὰ γράφω. Ὁ διάβολος νὰ μὲ πάρῃ ἂν καταλευθάνω τίποτε ἀπὸ αὐτὰ τὰ ἱερογλυφικά. Πρέπει νὰ υπάγω νὰ εὕρω κανένα σοφὸν διὰ τὰ μου τὰ ἐξηγήση. Θὰ ἰδοῦμε. . . θὰ ἰδοῦμε. . .

(Εἰσέρχεται ὁ Βενθόλιος καὶ ὁ Ῥωμαῖος.)

ΒΕΝΘΟΛΙΟΣ.—Τὸ πῦρ, φίλε, κατευνάζεται διὰ τοῦ πυρός' ἡ λύπη θεραπεύεται ὅταν βλέπῃ ἄλλην λύπην μεγαλειτέραν ἵστασαι ἐπὶ ὑψηλοῦ μέρους καὶ σκοτοδινηξ' στρέψον καὶ θὰ ἰδῆς καθαρά. Τὸ ἐν δεινὸν θεραπεύεται διὰ τοῦ ἄλλου τὸ δηλητήριον τὸ ὁποῖον ἐπιεξ διὰ τῶν ὀφθαλμῶν καὶ ἐκ τοῦ ὁποῖου ἐπληρώθη ἡ καρδιά σου, ἐξαφάνισον διὰ νέου ἔρωτος, διὰ νέου δηλητηρίου.

ΡΩΜΑΙΟΣ.—Ζήτω τὸ ἀρνόγλωσσον!

ΒΕΝΘΟΛΙΟΣ.—Τὸ ἀρνόγλωσσον; Τί ἐνοεῖς μὲ τοῦτο;

ΡΩΜΑΙΟΣ.—Ἐννοῶ ὅτι εἶναι καλὸν διὰ τὰς θλάσεις τῶν μελῶν.

ΒΕΝΘΟΛΙΟΣ.—Καλὸ μήπως εἶσαι τρελός;

ΡΩΜΑΙΟΣ.—Ὅχι ἐντελῶς ἀλλὰ φέρω πολὺ θαρρείας ἀλύσειεις δὲν τρώγω πλέον, δὲν κοιμοῦμαι πλέον, ὑποφέρω, βασανίζομαι καὶ. . . (Ὁ ὑπρέτης κρατῶν τὸν κατάλογον, πλησιάζει τὸν Ῥωμαῖον.)

ΡΩΜΑΙΟΣ.—Καλημέρα, παληκάρι μου.

ΤΠΗΡΕΤΗΣ.—Ὁ Θεὸς νὰ σὰς πολυχρονῆ, ἀφέντη. . . Μὲ συμπάθειο, ἤξεύρετε νὰ διαβάξετε;

ΡΩΜΑΙΟΣ.—Γνωρίζω ἐκ στήθους ὅλον τὸ ἀλφάβητον τῶν θλίψεῶν μου.

ΤΠΗΡΕΤΗΣ.—Δὲν ἔχει κανένας ἀνάγκην ἀπὸ βιβλία διὰ νὰ μάθῃ αὐτὸ τὸ ἀλφάβητον. . . Ἀλλὰ, χωρὶς χωρατὰ, εἰμπορεῖτε νὰ διαβάσετε ὅ,τι ἰδῆτε;

ΡΩΜΑΙΟΣ.—Μάλιστα, ἐὰν γνωρίζω τὴν γλῶτταν καὶ τὸ γράψιμον.

ΤΠΗΡΕΤΗΣ.—Μὲ περιπαίζετε. Ἐχετε ὑγειάν. (Κινεῖται διὰ νὰ ἀναχωρήτῃ.)

ΡΩΜΑΙΟΣ.—Στάσου, παληκάρι, ἤξεύρω νὰ ἀναγινώσκω. (Ἀναγινώσκει.) «Ὁ κύριος Μαρτίνος μετὰ τῆς συζύγου καὶ τῶν θυγατέρων του. . . ὁ κόμης Ἀνσέλμος μετὰ τῶν ὠραίων ἀδελφῶν του. . . ἡ χήρα τοῦ Βιτρουβίου. . . ὁ κύριος Πλακέντιος μετὰ τῶν ἀξιειράτων ἀνεψιῶν του. . . ὁ Μερκούτιος μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ του Βαλεντίνου. . . ὁ θεὸς μου Καπουλέτος μετὰ τῆς συζύγου καὶ τῶν θυγατέρων του ἡ ὠραία ἀνεψία μου 'Ροζαλίνα. . . ἡ Λιβία. . . ὁ κύριος Βαλέντιος μετὰ τοῦ ἐξαδέλφου του Τυπάλδου. . . ὁ Λούκιος μετὰ τῆς ζωγράφου Ἐλένης. . .» (Ἐπιστρέφει τὸν κατάλογον εἰς τὸν ὑπρέτην.) Ὁραία συναναστροφή ἀληθῶς! Καὶ ὅλα αὐτὰ τὰ πρόσωπα εἶναι προσκεκλημένα; . . .

ΤΠΗΡΕΤΗΣ.—Εἰς χορὸν;

ΡΩΜΑΙΟΣ.—Εἰς χορὸν;

ΤΠΗΡΕΤΗΣ.—Ὅπου θὰ ὑπάρχῃ καὶ γεῦμα;

ΡΩΜΑΙΟΣ.—'Ἄλλ' εἰς ποῖον μέρος;

ΤΠΗΡΕΤΗΣ.—Εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ κυρίου μου.

ΡΩΜΑΙΟΣ.—Αὐτὴν τὴν ἐρώτησιν ἔπρεπε νὰ σοῦ ἀποτείνω πρώτην.

ΤΠΗΡΕΤΗΣ.—Τώρα ὁποῦ δὲν μὲ τὸ ἐρωτᾶτε θὰ σὰς τὸ εἰπῶ. Ὁ κύριός μου εἶναι ὁ γέρον Καπουλέτος, ὁ πλοῦσιος καὶ εὐγενής Καπουλέτος. Ἐὰν δὲν ἦσθε ἀπὸ τοῦς Μοντέγους, ἐλάτε ἀφόβως νὰ διασκεδάσετε. Χαίρετε, κύριό μου. Ὁ Θεὸς νὰ σὰς πολυχρονῆ!

ΒΕΝΘΟΛΙΟΣ.—Εἶναι ἡ ἐπίσημος ἑορτὴ τῶν Καπουλέτων. Ἡ ἀγαπητὴ σου 'Ροζαλίνα εἶναι προσκεκλημένη καὶ ὅλαί αἱ θυμαζόμεναι καλλοναὶ τῆς Βερόνης θὰ ἦναι μετ' αὐτῆς. Ἰταγε, καὶ διὰ ἐλέμματος ἀπαθοῦς σύγκρινον αὐτὴν μὲ ἄλλας γυναῖκας τὰς ὁποίας θὰ σοὶ δείξω τότε θὰ ἰδῆς ποῖον εἶναι τὸ εἶδωλόν σου, καὶ θὰ πεισθῆς ὅτι πλησίον αὐτῶν ὁ κύκνος σου εἶναι ἰεράξ.

ΡΩΜΑΙΟΣ.—Ἐὰν οἱ ὀφθαλμοί μου πεισθῶσιν εἰς τὸ θαῦμα τοῦτο, ἐὰν οἱ ὀφθαλμοὶ οὗτοι οἱ τοσαύκις πληρωθέντες δακρύων προδώσωσι τὴν ἱεράν λατρείαν τῆς καρδίας μου, ἄς καθῶν. Ἄλλη γυνὴ ὠραιότερα τῆς 'Ροζαλίνης! Ὁ ἥλιος ὁ βλέπων τὰ πάντα,

οὐδέποτε εἶδεν ὁμοίαν ἀπὸ καταβολῆς κόσμου.

ΒΕΝΒΟΛΙΟΣ.—Τὴν νομίζεις ὠραίαν διότι αὐτὴν μόνην βλέπουσιν οἱ ὀφθαλμοί σου, διότι αὐτὴ μόνη σταθμίζεται εἰς τοὺς ὀφθαλμούς σου· ἄλλὰ θέσον εἰς τὴν κρυσταλλίνην ταύτην στάθμην τὴν καλλονὴν τῆς ἀγαπητῆς σου καὶ τὴν καλλονὴν ἄλλης τινὸς νεάνιδος τὴν ὁποίαν θὰ ἰδῶμεν ἀκτινοβολοῦσαν ἐν τῇ ἑορτῇ ταύτῃ, καὶ ἐκεῖνη ἦτις σοὶ φαίνεται ἤδη τόσον ὠραία, θὰ σοὶ φανῆ σχεδὸν μετρία.

ΡΩΜΑΙΟΣ.—Ναί, θὰ ὑπάγω, ὄχι διὰ νὰ ἀκολουθήσω τὴν συμβουλὴν σου, ἀλλὰ διὰ νὰ θαυμάσω τὴν λατρείαν τῆς καρδίας μου. (Ἐξέρχονται.)

ΣΚΗΝΗ Γ'.

Δωμάτιον ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ Καπουλέτου.
(Ἐξέρχονται ἡ κυρία Καπουλέτου καὶ ἡ Τροφός.)

ΚΥΡΙΑ ΚΑΠΟΥΛΕΤΟΥ.—Παραμάνα, ποῦ εἶναι ἡ κόρη μου· ἄς ἔλθῃ ἐδῶ ἀμέσως.

ΤΡΟΦΟΣ.—Ἀλήθεια, μὰ τὴν παρθενιά μου ὅταν ἤμουν δεκαοκτὼ χρόνων, τὴν ἐφώναξα. Ἰουλίτσα! ἀρνάκι μου! πουλάκι μου! Ἰουλίτσα! Ποῦ νὰ ἦναι καὶ δὲν φαίνεται; Ἰουλίτσα!

(Ἐισέρχεται ἡ Ἰουλία.)

ΙΟΥΛΙΑ.—Ποῖος μὲ φωνάζει;

ΤΡΟΦΟΣ.—Ἡ μητέρα σας.

ΙΟΥΛΙΑ.—Μήτηρ, ἰδοὺ ἐγώ. Τί μὲ θέλετε;

ΚΥΡΙΑ ΚΑΠΟΥΛΕΤΟΥ.—Τώρα θὰ σὲ τὸ εἰπῶ. (Πρὸς τὴν τροφόν.) Παραμάνα, ἀφῆσέ μας μίαν στιγμὴν ἔχομεν νὰ ὁμιλήσωμεν μυστικά.—Ἄλλ' ὄχι, ἐπίστρεψε, παραμάνα, εἰμπορεῖς νὰ μᾶς ἀκούσης. ἤξεύρεις ὅτι ἡ Ἰουλία μου εἶναι μεγάλη πλέον

ΤΡΟΦΟΣ.—ὦ! τὸ ἤξεύρω καλὰ· ἤξεύρω τὰ χρόνια της. Εἰμπορῶ νὰ σᾶς τὰ εἰπῶ χωρὶς νὰ λαθέψω μῆτε ἓνα λεπτό της ὥρας.

ΚΥΡΙΑ ΚΑΠΟΥΛΕΤΟΥ.—Εἶναι σχεδὸν δεκατεσσάρων ἐτῶν.

ΤΡΟΦΟΣ.—Τὸ λοιπὸν, τὸ δεῖλι τοῦ ἀγίου Πέτρου, μῆτε περισσότερο μῆτε ὀλιγώτερο, θὰ ἔχῃ σωστὰ δεκατέσσαρα χρονάκια. Εἶχε τὴν ἴδια ἡλικία μὲ τὴ Σωσάννα μου, ὁ Θεὸς νὰ τὴν ἀναπαύσῃ! Σᾶς ἔλεγα τὸ λοιπὸν ὅτι κατὰ τὴν ἑορτὴν τοῦ ἀγίου Πέτρου θὰ κλείσῃ τὰ δεκατέσσερα,

μῆτε περισσότερο μῆτε ὀλιγώτερο. Ἐνθ' αὐτοῦ μῶσαι σὺν νὰ ἦταν ἐχθές. Ἀπὸ τὸν καιρὸ τοῦ μεγάλου σεισμοῦ ἕως τώρα δὲν ἐπέρασαν ἔνδεκα χρόνια; . . . Ναί, ἐκείνη τὴν ἡμέρα τὴν ἀπόκοψα, τὸ θυμοῦμαι καλά. Εἶχα τριῖς μὲ ἀψηφιά τὴ ῥῶγα τοῦ θυζοῦ μου καὶ ἐστεκόμην εἰς τὸν τοῖχον ἀποκάτω ἀπὸ τὸν περιστεριῶνα. Ὁ ἀφέντης καὶ ἡ εὐγενεῖα σας ἐλείπατε εἰς τὴν Μάντουαν. Ἐγὼ δὲν ξεχνῶ τίποτε. Σᾶς ἔλεγα τὸ λοιπὸν ὅτι ἐστεκόμην εἰς τὸν ἥλιο ἀποκάτω ἀπὸ τὸν περιστεριῶνα καὶ ἔδινα τὸ θυζὶ μου εἰς τὴν μικρῇ. Χὰ, χὰ, χὰ, νὰ τὴν βλέπατε ὅταν ἔβαλε τὴ ῥῶγα στὸ στόμα της καὶ τῆς ἐφάνηκε πικρῇ πῶς ἐστράβωσε τὰ χεῖλια της καὶ ἐκούνησε τὸ κεφάλι. Κατ' ἐκείνη τὴ στιγμὴ νὰ ὁ περιστεριῶνας καὶ ἀρχίνησε νὰ τρέμῃ. Ἐμένα τότε ὅπου μὲ πιάσης, ἔφυγα χωρὶς νὰ ἰδῶ πίσω μου. Καθὼς σᾶς ἔλεγα ἐπέρασαν ἀπὸ τότε ἔνδεκα χρόνια, καὶ θυμοῦμαι ποῦ ἐπεριπατοῦσε μονάχη της καὶ ἔτρεχε εἰς τὴν αὐλὴν σὺν εὐμορφον κοριτσάκι ὅπου ἦταν θυμοῦμαι μάλιστα ποῦ τὴν παραμονὴ ἐκείνης τῆς ἡμέρας ἐκεῖ ποῦ ἔτρεχε ἔπεσε μὲ τὸ πρόσωπο στὴ γῆ. Τότε ὁ μακαρίτης ὁ ἀνδρας μου, ὁ Θεὸς νὰ τὸν ἀνταπάσῃ . . . ὁ μακαρίτης ὁ ἀνδρας μου τὸ λοιπὸν ποῦ ἀγαποῦσε πάντα νὰ γελᾷ τὴν ἐπῆρην εἰς τὰ γόνατά του καὶ τῆς εἶπε: «Ἔτσι πέφτεις, Ἰουλίτσα; θὰ ἔλθῃ καιρὸς νὰ πέφτῃς καὶ ἀνάσκελα ὅταν μεγαλώσης, δὲν εἶναι ἀλήθεια, κόρη μου;» Τότε ἡ μικρὴ ἔπαυσε νὰ κλαίῃ καὶ τοῦ εἶπε: *Ναί*. Ἀκούς ἐκεῖ νὰ εἰπῇ καὶ! Ἐκατὸ χρόνια νὰ ζῆσω πάντοτε θὰ τὸ θυμοῦμαι.—*Δὲν εἶναι ἀλήθεια, κόρη μου;*—Καὶ ἡ μικρὴ ἔπαυσε νὰ κλαίῃ καὶ τοῦ εἶπε: *Ναί*.

ΚΥΡΙΑ ΚΑΠΟΥΛΕΤΟΥ.—Σιῶπα, παραμάνα, ἀρκοῦν αἱ φλυαρίαι.

ΤΡΟΦΟΣ.—Μάλιστα, κυρά μου, μάλιστα. Ἀλλὰ γελῶ ἀκόμη ὅταν τὸ θυμοῦμαι. Ἀκούς νὰ σταθῇ καὶ νὰ εἰπῇ *ναί!* Καὶ ὅμως σᾶς βεβαίονα ὅτι εἶχε φούσκωμα εἰς τὸ μέτωπο, φούσκωμα τρομερὸ, ἴσιο μὲ ἓνα αὐγὸν περιστεριοῦ καὶ ἔκλαυσε· ἄχ! νὰ τὴν ἐβλέπετε πῶς ἔκλαιγε:—Ἔτσι πέφτεις, Ἰουλίτσα; τῆς εἶπε ὁ ἀνδρας μου· θὰ ἔλθῃ καιρὸς νὰ πέφτῃς καὶ ἀνάσκελα ὅταν μεγαλώσης· δὲν εἶναι ἀλήθεια, κόρη μου; Τότε

ἢ μικρὴ ἔπαυσε νὰ κλαίῃ καὶ τοῦ εἶπε: *Ναί!*
 ΙΟΥΛΙΑ.—Σιῶπα πλέον, παραμάνα, σὲ
 παρακαλῶ καὶ ἐγώ.

ΤΡΟΦΟΣ.—Ἐτελείωσα, ἐτελείωσα. Ὁ
 Θεὸς νὰ σὲ πολυχρονῇ, Ἰουλίτσα μου. Ἦ-
 σουν τὸ πλέον νόστιμον παιδί τὸ ὁποῖον
 ἐβύζαζε εἰς τὴν ζωὴν μου ἢ μόνη μου εὐχὴ
 εἶναι νὰ ζήσω διὰ νὰ σὲ ἰδῶ ὑπανδρευ-
 μένη.

ΚΥΡΙΑ ΚΑΠΟΥΛΕΤΟΥ.—Περὶ γόμου
 ἴσια ἴσια πρόκειται. (Πρὸς τὴν Ἰουλίαν.)—
 Ἰουλίτσα, κόρη μου, εἰπέ με σοῦ ἀρέσει ὁ γά-
 μος ἢ ὄχι;

ΙΟΥΛΙΑ.—Δὲν ὠνευρεύθην ἀκόμη τὴν
 τοιαύτην τιμὴν, μῆτέρ μου.

ΤΡΟΦΟΣ.—Τιμὴν! εἶδες ἐκεῖ ἀπάντησι!
 εἶν δὲν ἤμουν παραμάνα σου θὰ ἔλεγα ὅτι
 μαζῇ μὲ τὸ γάλα ἐβύζαζες καὶ τὴν σοφίαν.

ΚΥΡΙΑ ΚΑΠΟΥΛΕΤΟΥ.—Λοιπὸν, κόρη
 μου, εἶναι καιρὸς νὰ σκεφθῶμεν περὶ αὐτῆς
 τῆς τιμῆς. Ἐχομεν ἐδῶ, εἰς τὴν Βερόνην,
 ἀξιοσεβάστους κυρίας καὶ μητέρας πολὺ
 νεωτέρας ἀπὸ σέ. Εἶχα σχεδὸν τὴν ἡλικίαν
 σου ὅταν ἔγινα μῆτηρ, καὶ σὺ ἀκόμη εἶσαι
 κόρη. Διὰ νὰ μὴ πολυλογώμεν ὅμως, ὁ εὐ-
 γενὴς καὶ γενναῖος Πάρις σὲ ζητεῖ διὰ σύ-
 ζυγον.

ΤΡΟΦΟΣ.—Λαμπρὸς ἄνθρωπος, νέα μου
 Κυρία . . . ἄνδρας, καὶ τί ἄνδρας! Ἡ Βε-
 ρόνη δὲν ἔχει δύο σὰν κ' αὐτόν.

ΚΥΡΙΑ ΚΑΠΟΥΛΕΤΟΥ.—Εἶναι τὸ ἄν-
 θος τῶν εὐπατριδῶν τῆς Βερόνης.

ΤΡΟΦΟΣ.—Ἀληθινὸ ἄνθος! . . . λαμπρὸν
 ἄνθος!

ΚΥΡΙΑ ΚΑΠΟΥΛΕΤΟΥ.—Τί λέγεις, Ἰ-
 ουλίτσα; θὰ δυνθῆς νὰ τὸν ἀγαπήσῃς; Ἀπό-
 ψε θὰ τὸν ἰδῆς εἰς τὴν ἑορτὴν μας' παρα-
 τήρησέ τον προσεκτικῶς, ἐρεύνησον τὸ
 πρόσωπόν του ἄνοιξον τὸ νέον τοῦτο διὰ
 σὲ βιβλίον τοῦ ὁποίου τοῦς χαρακτῆρας ἐ-
 χάραξεν ἡ καλλονὴ, ὅπου ἡ ἡδονὴ εἶναι
 γεγραμμένη διὰ τῆς χειρὸς τοῦ ἔρωτος,
 τοῦ ὁποίου θὰ σοὶ ἀνοίξῃ τὰς σελίδας ὁ
 γάμος, τοῦ ὁποίου τὸ σχόλιον θὰ σοὶ προσ-
 φέρωσιν οἱ ὀφθαλμοὶ τοῦ Πάριδος καὶ τὸ
 ὁποῖον σὲ μόνον περιμένει διὰ νὰ τὸ καλ-
 λύνῃς εἶναι βιβλίον πολύτιμον ἔχον ἀνάγ-
 κην βιβλιοδέτου. Εἶθε ἡ ἀξία αὐτοῦ νὰ
 τιμῆσῃ καὶ τὴν θυγατέρα μου καθὼς αἰ
 καχυρωμαίνεαι σελίδες τοῦ συγγραφέως τι-

μῶσι τὴν ἐργασίαν τοῦ βιβλιοδέτου, καὶ
 καθιστῶσι στιλπνοτέραν τὴν χρυσοῦν πύρ-
 ρην του. Ἐκλεξόν λοιπὸν αὐτόν, Ἰουλίτσα
 λάβε αὐτόν, θὰ συμερισθῆς ὅ,τι ἔχει καὶ
 δὲν θὰ γάσῃς τίποτε.

ΤΡΟΦΟΣ.—Νὰ χάσῃ; ἐξ ἐναντίας θὰ
 πάρῃ. Αἱ ὑπανδρευμέναι γυναῖκες πάντοτε
 πέρνον ἀπὸ τοῦς ἄνδρας των.

ΚΥΡΙΑ ΚΑΠΟΥΛΕΤΟΥ.—Ἄ; ἴδωμεν.
 Σοῦ ἀρέσει, Ἰουλίτσα, αὐτὴ ἡ πρότασις;

ΙΟΥΛΙΑ.—Μῆτέρ μου, ἐὰν ἀρχῇ νὰ ἰδῶ
 διὰ νὰ ἀγαπήσω, θὰ ὑπακούσω ἄλλὰ τὸ
 βλέμμα μου καὶ ἡ κλίσις μου θὰ ὀδηγοῦν-
 ται παρ' ὑμῶν, καὶ δὲν θὰ ἴδωσι μακρότε-
 ρον παρ' ὅσον διατάξετε.

(Εἰσερχεται εἰς ὑπηρετικόν.)

ΥΠΗΡΕΤΗΣ.—Κυρία, ὅλοι οἱ προσκα-
 λεσμένοι ἐφθασαν, τὸ δεῖπνον εἶναι ἔτοιμον
 καὶ σὰς περιμένουν ζητοῦν τὴν δεσποινίδα,
 καὶ καταρῶνται τὴν τροφὸν εἰς τὸ μαγει-
 ρεῖον ὅλοι περιμένουν. Πρέπει νὰ τρέξω διὰ
 νὰ ὑπηρετήσω κυρία, ἐλάτε γρήγορα, σὰς
 παρακαλῶ.

ΚΥΡΙΑ ΚΑΠΟΥΛΕΤΟΥ.—Σὲ ἀκολουθῶ.
 Ἰουλίτσα, ὁ κόμης Πάρις σὲ περιμένει.

ΤΡΟΦΟΣ. (Πρὸς τὴν Ἰουλίαν.)—Πήγαινε,
 κόρη μου, πήγαινε!—πήγαινε νὰ εὕρῃς ἡ-
 μέρας εὐτυχεῖς . . . καὶ νύκτας ἐπίσης εὐ-
 τυχεῖς. (Ἐξέρχονται.)

Μετάφρασις

Α. Σ.

Π. Κ.

.....

Η ΘΥΣΙΑ ΤΟΥ ΒΕΕΤΧΟΦΕΝ

ΣΚΟΤΕΙΝΗΝ τινὰ τοῦ νοεμβρίου ἐσπέ-
 ραν τοῦ ἔτους 1805 ἐβάδιζεν ἀνὴρ τριά-
 κοντα καὶ πέντε περίπου ἐτῶν εἰς τὰς ὀ-
 δοὺς τῆς Βιέννης κρύπτων τὸ στερῶδὸν ἀνά-
 στημά του διὰ τοῦ πολυπτύχου ἐπανωφο-
 ρίου του, καὶ τὸ ὑψηλὸν μέτωπον, τὸ ὁ-
 ποῖον ἔφερε τὸν τύπον τῆς μεγαλοφυίας,
 διὰ τοῦ πλατυχειλοῦ πύλου του, ἐπειδὴ δὲν
 ἤθελε νὰ ἀναγνωρισθῇ.

Ὅσον ἐπλησίαζεν εἰς τὸ Πράτερ, πρὸς τὸ
 ἐπορεύετο, τόσον ἐπετάχυνε τὸ βῆμά του,
 ἢ δὲ ἔκφρασις τοῦ μᾶλλον ἐνδιαφέροντος
 καὶ ἐκφραστικοῦ παρὰ ὠραίου καὶ ἐπαγω-

γού προσώπου του ελάμβανε χαρακτηριστικά παθητικώτερον. Ἐπὶ τῶν σοβαρῶν χαρακτηριστικῶν του ἀπετυποῦτο δειλὴ προσδοκία, καὶ στυγνὴ θλίψις. Ὅτ' ἔλθῃ ἀρὰ γε; ἐπιθύριζε σκυθρωπός, ὅπως ὁ ὑπεράνω του φθινοπωρινός οὐρανός, ὅταν ἔκαμψεν εἰς τινα ἀπόκεντρον δίοδον τοῦ μονήρους παραδείσου.

Ταχέως ἔφθασεν εἰς τὸ ἤτυχον ἄλλος, ὅπου ἤλπικεν ὅτι θὰ ἐπιτύχῃ τὴν διακαῶς ἀγαπωμένην φίλην του, διὰ τὴν ἀποχαιρέτησιν αὐτὴν διὰ μακρὸν χρόνον, ἐπειδὴ ἠναγκάζετο νὰ ἐγκαταλείψῃ τὴν ὑπὸ τῶν Γάλλων καταληφθεῖσαν μετὰ τὴν ἀτυχή μάχην τοῦ Ἀουστρηλιτς Βιέννην. Ὁ πόνος τοῦ χωρισμοῦ καθίστατο ἔτι μεγαλειότερος καὶ διὰ τὰς ὑλικὰς ἀπωλείας, τὰς ὁποίας ἐπὶ νεγκεν ὁ πόλεμος· ἂν καὶ τὰς τελευταίας ταύτας ἠδύνατο εὐκολώτερον νὰ τὰς λησμονήσῃ, ἂν μετὰ τούτων δὲν ὑπέφερε καὶ ὁ ἔρωσ του. Ἐπειδὴ ἔνεκα τῆς αἰρηνιδίας τῶν πραγμάτων μεταβολῆς ἔχανε πᾶσαν ἐλπίδα ἐνώσεώς του μετὰ τῆς προσφιλοῦς τῆς καρδίας του χωρὶς νὰ ὑπολογισθῶσι τὰ ἄλλα ἐμπόδια, ἅτινα παρενεβάλλοντο ἔνεκα τῆς διαφορᾶς τῆς τάξεώς των, καὶ τῶν πόρων.

Ἦτο μόνον εὐφυὴς ἀλλὰ πτωχὸς μουσικός, ἐν ᾧ αὐτὴ ἀνῆκεν εἰς τὴν ἀνωτέραν ἀριστοκρατικὴν τάξιν τῆς πρωτευούσης τῆς αὐτοκρατορίας, καὶ καθήγετο ἐκ τῶν πρώτων οἰκογενειῶν τῆς Βιέννης. Ὁ περίφημος μουσουργὸς ἐγένετο διδάρακλός της, ἡ δὲ ἐπαγωγὸς, διὰ τὴν ὠραιότητα καὶ τὸ πνεῦμά της περίπυστος κόμησσαι Ἰουλίαν Γουϊκιάρδη; ἡ νέα Ἐλοίζα τοῦ μουσικοῦ τούτου Ἀβελάρδου, σαγηνευθεῖσα ἀπὸ τὸ πνεῦμα τοῦ περιφήμου τούτου καλλιτέχνου, ἐλησμονήσῃ καὶ τὴν τάξιν της καὶ τὴν καταγωγὴν της μόνον καὶ μόνον διὰ νὰ ὑπηρετήσῃ τὴν κλίσιν της.

Φοβούμενοι ὁμῶς τοὺς ἰσχυροὺς καὶ υπερβήφανους συγγενεῖς της ἀπέκρυπτον τὴν σχέσιν των ἀπὸ τὸν κόσμον, μυστικὰ μόνον ἐτόλμων καὶ ἠδύναντο οἱ δύο ἐρωμένοι νὰ συναντῶνται δι' ὀλίγας στιγμάς. Μολαταῦτα ὁ μεγαλοφυὴς καλλιτέχνης ἤλπικεν ὅτι μετὰ τὸν χρόνον θὰ ὑπερνηκίησῃ ὅλας τὰς δυσκολίας, ἐπειδὴ ἀπῆλαυε τῆς εὐνοίας καὶ τῆς προστασίας τῶν ἐν τῇ αὐτῇ, καὶ ἐν αὐ-

τῇ τῇ αὐτοκρατορικῇ οἰκογενείᾳ τῶν ἀνωτέρων καὶ σπουδαιοτέρων προσώπων, τὰ ὁποῖα εἶχε γοητεύσει διὰ τῶν θαυμασθεῖσων συνθέσεών του.

Πάσαις ὁμῶς τὰς προσδοκίαις του εἶχε ματαιώσῃ ὁ ἀτυχὴς πόλεμος. Ὁ αὐτοκράτωρ καὶ οἱ ἀρχιδούκες, οἵτινες τὸν ἐκπροστάτεον εἶχον ἐγκαταλείψει τὴν Βιέννην. Οἱ εὐγενεῖς φίλοι του εἶχον φύγει· οὐδεὶς δὲ ἐφρόντιζεν εἰς τὴν γενικὴν τότε σύγχυσιν διὰ τὸν πτωχὸν ἐγκαταλειμμένον καλλιτέχνην.

Καὶ ὁ ἔρωσ ἐνόμιζεν ὅτι τοῦ ἐγένετο ἀπιστος, ἐπειδὴ ὅσον καὶ ἂν προσεπάθει νὰ ἀνακαλύψῃ τὰ ἔχνη τῆς κομῆσεως μάτην ἀνεζήτει τὴν εὐγενὴ αὐτῆς ἐμφάνισιν. Τὸ ὑψηλὸν μέτωπόν του ἐπεσκιάζετο περισσώτερον, τὸ βλέμμα τῶν πυρίνων ὀφθαλμῶν του ἐσκοτίζετο μᾶλλον· πικρὸν δὲ μειδίωμα περιέπτατο ἐπὶ τῶν σφραδίζοντων χειλέων του. Ἡ ὑπερβηθεῖσα δυσπιστία του ἐτάραττε τὴν πολλάκις ἀπαθηθεῖσαν καρδίαν του· ἡ δὲ προσβληθεῖσα ἀνδρική ὑπερηφάνειά του ἐμάχετο μετὰ τοῦ πρὸς τὴν ὠραίαν Ἰουλίαν ἔρωτός του.

Εἶναι καὶ αὕτη γυνὴ ὅπως ὄλαι αἰ ἄλλαι, ἐπιθύριζεν ἄθυμος. Ἐν ᾧ ἐγὼ μένω ἐνταῦθα ὡς μωρὸς καὶ περιμένω αὐτὴν, πιθανῶς αὕτη ἀκροᾶται τὰ μωρὰ ληρήματα αὐστριακοῦ τινος ἱππότου, ἕως ἕως δὲ τὰς τετορνευμένας φράσεις σεμονοτύπου τινὸς Γάλλου, καὶ λησμονεῖ ὅτι ἐγὼ αὐτοῦ ἀναχωρῶ. Τί τὴν μέλει διὰ τὸν ἀμύθητόν μου πόνον, ἂν ἐνταῦθα κατατῆκαμαι ἀπὸ τὴν θλίψιν καὶ τὴν ἀνυπομονησίαν. Βιβὴ μωρὸς δαπανῶν τὰ καλλίτερά μου αἰσθήματα διὰ μίαν γυναῖκα, ἥτις ἕως ταύτην τὴν στιγμήν με προδίδει. Ἰφριλον νὰ μὴ ἐκλέξω ἄλλην ἐρωμένην παρὰ τὴν θεῖαν τέχνην, ἂν καὶ αὕτη εἰς τοὺς λάτρας της παρέχει ἀκάνθινον στέφανον, ὅποσον ἔφερε ποτε ὁ σωτὴρ μας. Ἐν τῇ καταφλεγομένῃ ὁμῶς βάτῳ ἀπεκαλύφθη τὸ πνεῦμα τοῦ Θεοῦ. Μόνον δὲ διὰ τῆς θύρας τῶν παθῶν φθάνει τις εἰς τὸν ναὸν καὶ τὴν ἀθανασίαν.

Κατηφὴς ἐσκαρδάμυττε τὰ ξηρὰ φύλλα, ἅτινα ὁ ψυχρὸς τοῦ φθινοπώρου ἄνεμος συνέστρεψε πρὸ αὐτοῦ. Βεβουθισμένος εἰς διαλογισμοὺς δὲν ἐνόησεν ὅτι εἶχε φθάσει ἐντὸς τοῦ ἄλλους ἡ ἀναμενομένη ἐρωμένη

του, μεχρισοῦ ἔστη αἴφνης ἔμπροσθέν του. Μέλαις πέπλος ἐκάλυπτε τὸ θελκτικὸν ὠχρὸν πρόσωπόν της, ὅπως τὸ νέφος τὴν χρυσοῖν σελήνην.

« Ἰουλία, ἀνεφώνησεν ὁ μουσουργὸς παρτηρήσας ἤδη αὐτήν. Ἄγγελέ μου, τὸ πᾶν μου, τὸ ἐγὼ μου. Ἦδη ἔχουσι τὰ πάντα καλῶς. Ἐχω θάρρος νὰ ἀντιστῶ κατὰ τῆς εἰμαρμένης.

« Βεετχόφεν! εἶπεν αὐτή. Συγχώρησόν μοι ἂν σὲ ἠνάγκασα νὰ περιμένης· μοι ἦτο ἀδύνατον νὰ ἔλθω πρότερον. Ὁ κόμης Γάλ- λενβεργ δὲν ἀπεμακρύνθη ἀπὸ τὸ πλευρὸν μου, διὰ τινος πονηρίας δὲ κατώρθω- σα νὰ ἐλευθερωθῶ ἀπὸ τὴν συναναστροφὴν του. Δὲν θὰ ὀργισθῆς διότι ἤλθον τόσον ἀργά;

« Δὲν ὀργίζομαι πλέον ἂν καὶ μεγάλη λύπη κατέλαβε ταύτην τὴν στιγμὴν τὴν ψυχὴν μου, ἣ δὲ ἰδέα τοῦ χωρισμοῦ μας μοῦ σπαράττει τὴν καρδίαν.

« Μήπως θὰ μὲ ἐγκαταλείψης; Δὲν δύ- νασαι νὰ πράξης ἄλλως; ἠρώτησεν ἡ κό- μησσα μὲ τρέμουσαν φωνήν.

« Πρέπει νὰ χωρισθῶμεν, ἀπεκρίνατο ἀ- θύμως. Δὲν δύναμαι νὰ ζήσω παρὰ μόνον μετὰ σοῦ, ἄλλως. . . Ἀπεφάσισα νὰ πλανῶ-μαι μακρὰν, μεχρισοῦ δυνηθῶ νὰ καταφύγω εἰς τὰς ἀγκάλας σου, μεχρισοῦ δυνηθῶ νὰ γίνω οικειὸς σου, καὶ περιστοιχιζόμενος ὑπὸ σοῦ νὰ πέμψω τὴν ψυχὴν μου εἰς τὸ βασι- λειον τοῦ Ἄδου. — Δυστυχῶς οὕτω πρέπει νὰ γίνῃ. Σὺ πρέπει νὰ ἔχης θάρρος· ἐπειδὴ γνωρίζεις καλῶς τὴν πρὸς σὲ πίστιν μου. Ποτὲ ἡ καρδία μου δὲν θὰ ἀγαπήσῃ ἄλλην τινά, ποτὲ, ποτὲ! Ὡ Θεέ μου, ἀνέκραξε μὲ υπερβάλλουσαν θλίψιν, διὰ τί νὰ ἀποχωρί- ζεται τις ἀπὸ ἐκείνην τὴν ὁποῖαν τοσοῦ- τον ἀγαπᾷ; Καὶ ἐν τούτοις ἡ ζωὴ μου εἶναι, ὅπως ἤδη, ἀθλιχὴ ζωὴ. Ὁ ἔρωσ μὲ καθιστᾷ εὐτυχῆ καὶ δυστυχῆ συγχρόνως.

« Καὶ δὲν ὑπάρχει ἄλλη τις ὑπεκφυγῆ, δὲν εἶναι δυνατὸν ἐκ τῶν ἐνόνητων νὰ ἐνω- θῶμεν; ἠρώτα ἡ ὠραία κόμησσα, ἐν ᾧ θερ- μὰ δάκρυα ἔβρεχον τὰς παρειάς της.

« Πρὸς τί ἡ βαθεῖα αὕτη ἀληθῶν, εἶ- πεν ὁ Βεετχόφεν, ὅταν ἡ ἀνάγκη ἐπιβά- λῃ! Εἶναι δυνατὸν νὰ ἐξακολουθήσῃ ἄλ- λως ὑπάρχων ὁ ἔρωσ μας παρὰ διὰ θυσῶν; Δύνασαι νὰ τὸν μεταβάλλης, ὥστε σὺ μὲν

νὰ μὴ ἦσαι ἐντελῶς ἐμῆ, ἐγὼ δὲ ἐντελῶς σός; Ὁ ἔρωσ ἀπαιτεῖ καὶ δικαίως τὰ πάντα καὶ ὀλόκληρα. Οὕτως ἔχει καὶ μὲ τὰς σχέσεις ἡμῶν. Ἔσο ἡπυχοσ· μόνον ἐλέ- ποντες ἡσύχως τὴν ὑπαρξίν μας, θὰ δυνη- θῶμεν νὰ ἀπολαύσωμεν ὅ,τι ἐπιθυμοῦμεν, τὴν συμβίωσίν μας.

« Ἀλλὰ τί θὰ κάμης, ποῦ θὰ καταφύ- γης; ἠρώτησεν ἡ θελκτικὴ Ἰουλία περι- φροντίς.

« Γνωρίζετε, ἀπήνησεν ὁ Βεετχόφεν, ὅτι ὅπως ἔχουσιν ἤδη τὰ πράγματα, δὲν ὑπάρχει ἐλπίς νὰ ἀποκτήσω τὴν χει- Ͼά σου. Ὁ πόλεμος κατέστρεψεν ὅλας μου τὰς ἐλπίδας, ὥστε τίποτε ἄλλο δὲν μοῦ μένει παρὰ νὰ ἐγκαταλείψω τὴν Βιέν- νην. Ἐπὶ τοῦ παρόντος μοὶ παρέχει ἄσυλον ἐν τῷ παρὰ τοῖς ὀρίοις ἀνακτόρω του ὁ δούξ Λιχνόβσκη, πρὸς δὲ καὶ μισθὸν ἐξα- κοσίων φορινίων, ἂν ἀναλάβω τὴν διεύ- θυσιν τῆς μουσικῆς τοῦ παρεκκλησίου του. Ὁ δούξ εἶναι εὐγενὴς, ἀληθὴς φίλος τῶν ὠραίων τεχνῶν, ἣ δὲ δούκισσα μὲ ἀγαπᾷ ὡς ἰδίον της τέκνον.

« Καὶ ἐμὲ ὡς θυγατέρα της, ἐπειδὴ, ὡς γνωρίζεις, εἶναι ἡ ἀνάδοχος μου.

« Τοῦτο κυρίως μὲ ἐπεισε νὰ δεχθῶ τὴν πρόσκλησιν, καὶ νὰ διατρίψω παρ' αὐτοῖς μεχρισοῦ κλεισθῆ ἡ εἰρήνη. Ἐλπίζω ὅτι θὰ κατορθώσω νὰ κερδήσω ὑπὲρ τοῦ ἔρωτός μας τὸ εὐγενὲς ζεῦγος. Ὁ δούξ ἀπολαμ- βάνει μεγάλης ὑπολήψεως, διὰ δὲ τῆς συν- δρομῆς του ἐλπίζω ὅτι θὰ καταβληθῶσιν ὅλα τὰ ὑπάρχοντα κωλύματα· διὰ τῆς με- σιτείας του θὰ υπερνικηθῶσιν αἱ προλήψεις τῶν συγγενῶν σου. Ἐὰν δὲν διαπράξῃ ἄλ- λο τι, τοῦλάχιστον θὰ μοῦ οἰκονομήσῃ παρὰ τοῦ αὐτοκράτορος τίτλον εὐγενείας καὶ πιστοποιητικόν. Ἄν καὶ τὸ κατ' ἐμὲ μέ- χρι τοῦδε δὲν κατεδέχθην νὰ ζητήσω τοι- οῦτό τι, οὔτε ἔδωκα τὴν ἐλαχίστην ἀξίαν εἰς τὰς τοιαύτας διακρίσεις, ἐπειδὴ δὲν ἀ- ναγνωρίζω ἄλλην εὐγένειαν, παρὰ τὴν τῶν φρονημάτων καὶ τοῦ πνεύματος.

« Καὶ ἐν τούτοις τὸ χωρίζον ἡμᾶς βάρ- αθρον, καὶ τὸ ὁποῖον ἀπειλεῖ τὸν χωρι- σμὸν μας, εἶναι ἡ διαφορὰ τῆς τάξεως, ἐ- πειδὴ οἱ συγγενεῖς μου οὐδέποτε θὰ μοὶ ἐ- πιτρέψωσι νὰ ὑπανδρευθῶ μὲ ἰδιώτην, προ- σέθηκεν ἡ κόμησσα, ἥτις μ' ὄλον της τὸν

ἔρωτα δὲν ἦτο ἐλευθέρων τῶν προλήψεων τῶν συγγενῶν της.

« Ἐγὼ ἐν τούτοις θεωρῶ ὅτι ἡ εὐγένεια, τὴν ὁποίαν ἡ φύσις ἐχορήγησεν εἰς τὸν ἀληθῆ καλλιτέχνην, δύναται νὰ ἀντισταθμισθῇ μὲ πᾶσαν καὶ τὴν ἀρχαιοτάτην γενεαλογία, ἀπήντησεν ὁ Βεστώφεν ὑπερφάνως. Ἐν τούτοις δὲν θὰ φιλονεικῶμεν περὶ τούτου. Βλέπεις ὅτι ὡς πρὸς τὸ ἀντικείμενον τοῦτο εὐκόλως ὑποχωρῶ, διότι ἀπεφάσισα τῇ μεσιτεῖα τοῦ δουκὸς Διχνόβσκυ νὰ παραμερίσω τοῦτο τὸ κώλυμα. Διὰ τοῦτον μόνον τὸν λόγον ἐδέχθη τὴν πρόσκλησιν, ὅπως ἐκπληρώσω τὰς διακαεστέρας μου εὐχάς, ὅταν ὁ ἀτυχὴς πόλεμος καταπαύσῃ καὶ ἐπανεέλθῃ ὁ αὐτοκράτωρ εἰς τὴν Βιέννην.

« Ὁ Θεὸς νὰ δώσῃ, εἶπεν ἡ κόμησσα ὅσον πρότερον, τόσον καλλίτερον. Θὰ παρακαλῶ τὴν παναγίαν παρθένον γονυπετῆς νὰ ἐπαναφέρῃ τὴν εἰρήνην, καὶ νὰ βοηθήσῃ εἰς τὴν πραγματοποιήσασιν ὅλων τῶν σχεδίων σου.

« Δὲν ἀμφιβάλλω ποσῶς ὅτι ἡ Θεοτόκος θὰ εἰσακούσῃ τῆς δεησέως σου, καὶ θὰ προστατεύσῃ τὸν ἔρωτά μας. Μετὰ τινος μῆνας θὰ σὲ ἐπανίδω πάλιν, διὰ νὰ μὴ χωρισθῶμεν πλέον ποτέ!

« Ὁ χρόνος οὗτος θὰ μοὶ φανῇ αἰὼν. Ἡμέραν καὶ νύκτα μόνον σὲ θὰ συλλογίζωμαι.

« Τοῦτο εἶναι ἡ πορηγορία μου κατὰ τὴν σκληρὰν ταύτην στιγμήν ἕπειδὴ ἄνευ ἐμπιστοσύνης δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ὑπάρξῃ ἔρως.

« Πιστεύω, ὅτι δὲν ἀμφιβάλλεις ποσῶς περὶ τοῦ ἔρωτός μου, εἶπεν ἡ κόμησσα μετὰ συγκινήσεως.

« Ἐγὼ ἐμπιστοσύνην εἰς σὲ, ἂν καὶ δὲν δύναμαι νὰ ἀποσιωπήσω ὅτι ὑπάρχουσι στιγμαί, καθ' ἃς κατατῆμαι ὑπὸ τῆς τρομερωτέρας ζηλοτυπίας ἰδίως δὲ ὅταν συλλογίζωμαι τὸν κόμητὰ Γαλλενβέργ, αἱ περὶ γάμου αἰτήσεις τοῦ ὁποίου ἐπιδοκιμάζονται ὑπὸ τῶν συγγενῶν σου. Φοβοῦμαι μήπως ἐπὶ τέλους ὑποκύψῃς εἰς τὸν πειρασμόν, καὶ δώσης ἀκρόασιν εἰς τὰς ὑποβολὰς καὶ εἰς τὰς ἐπιθέσεις των. Οἱ ἀπάντες ἔχουσι πέντοτε ἄδικον, καὶ λησμονοῦνται ταχέως.

« Μὲ ἄδικεῖς δι' ὃ λυποῦμαι τὰ μέγιστα. Χοῦ ὁμνῶ ὅτι θὰ σὲ ἀγαπῶ αἰωνίως.

« Ὅσον καὶ ἂν μὲ ἀγαπᾷς, ἐγὼ σὲ ἀγαπῶ περισσότερον. Ὅποιοι πόθοι μετὰ δακρύων διὰ σὲ ψυχὴ μου! τὸ πᾶν μου! Ἄν μὲ ἀπατήσῃς, τότε θὰ ἀμφιβάλλω καὶ διὰ τὸν Θεὸν καὶ διὰ τὴν ἀνθρωπότητα.»

Ἦττηθεις ὑπὸ τῶν αἰσθημάτων του ἔσυρε ὁ Βεστώφεν τὴν κόμησσαν πρὸς τὴν καρδίαν του. Ἐκρατοῦντο δὲ ἀμφοτέροι ἐνηγκαλισμένοι. Ὁ κρότος τῶν κωδῶνων τοῦ Ἁγίου Στεφάνου ἐξήγειρεν ἐκ τῶν παθητικῶν καὶ τερπνῶν ἐνειροπολήσεων τοὺς ἔρωμένους. Τεταραγμένη ἡ κόμησσα ἀπεσπάσθη ἀπὸ τοὺς βραχίονας τοῦ ἔραστοῦ της, καὶ ἐκάλυψε μὲ τὸν καταπεσόντα πέπλον τὸ πρόσωπόν της.

« Εἶναι ἀργά, ἐψιθύρισε περίλυπος, θὰ μὲ ἀναζητήσωσιν εἰς τὴν οἰκίαν. Ἄς ἀναχωρήσωμεν.

« Μίαν στιγμήν ἀκόμη, παρακάλει ἐνθέρμως θὰ στερηθῶ ἐπὶ μακρὸν τῆς εὐτυχίας ταύτης.

« Ὄχι! ὄχι! Δὲν δύναμαι νὰ μείνω πλείοτερον πρέπει νὰ χωρισθῶμεν. Ἰγίαινε.

« Ἰγίαινε, φῶς μου, ζωὴ μου, τὸ πᾶν μου!»

Θλίβοντες τὰ χεῖλη ἐπὶ τῶν χειλέων, καὶ τὴν καρδίαν ἐπὶ τῆς καρδίας ἐκένωσαν οἱ ἔρωμένοι τὸ πικρὸν ποτήριον τοῦ ἀποχωρισμοῦ μέχρι τοῦ πυθμένος. Βιαίως ἀπεσύρθη ἡ Ἰουλίττα ἀπὸ τὰς ἀγκάλας του, καὶ ἔρευγεν ὡς διωκομένη δορκάς, μέχρις οὗ ἠφανίσθη ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν τοῦ Βεστώφεν, ὅστις καταβεβλημένος ἐπορεύθη εἰς τὴν οἰκίαν του.

Κατακυριευμένος εἰσέτι ὑπὸ τῆς λύπης καὶ βαθέως συγκεκνημένος ἐκάθησεν πρὸ τοῦ κλειδοκουμβάλου του, εἰς ὃ ἐνεπιστεύθη τὰ κρύφια χισθήματα καὶ τοὺς διαλογισμοὺς του. Ἐν ᾧ οἱ δάκτυλοί του ἐκινουντο, ὑπέκρινον εἰς τῆς φαντασίας του τὰς πτήσεις ἐπὶ τῶν χορδῶν τοῦ δοργάνου, ἠσθάνετο ἐπανειλημμένως τὰς βασάνους τοῦ πρὸ ὀλίγου γενομένου ἀποχωρισμοῦ. Οἱ θρῆνοί του ὁμῶς μετεμορφώθησαν εἰς μαγευτικὰς μελωδίας, οἱ στεναγμοὶ του εἰς ἀγγελικὰς θρηνώδεις ἀρμονίας. Πᾶν τὸ συγκινοῦν τὴν καρδίαν του ἐξεπροσωπεῖτο εἰς φθόγγους ἠδῆως συγκινούντας, εἰς θρηνωδίαν, οἶαν μόνος ὁ ἀθάνατος δαίμων δύναται νὰ ψάλλῃ, βαθέως συγκινούσαν, καὶ ἐν τούτοις σιωπηλὴν καὶ εὐγενῆ, ἐλευθέραν, ἀθικτὸν ἀπὸ πᾶσαν ἐπίγειον ἐπιθυμίαν, ἀπὸ

τὴν καταστρεπτικὴν καταγίδα τῶν κοινῶν παθῶν εἰς ἄσμα, δι' οὗ ἐφαίνετο ὅτι ἀπηνείετο τὰ πάντα, ἐξαιρῶν καὶ παρήγορον, ὁμοιον μὲ τὸ γλυκὺ τῆς σελήνης φῶς, τὸ ὁποῖον πάντοτε φωτίζει τὸ σκότος τῆς νυκτός, καὶ πληροῖ τὴν πληγωμένην καρδίαν μὲ ἀνάπυσιν καὶ εἰρήνην.

Ἦτο ἐκείνη ἡ Sonata quasi fantasia ἣτις ἐγένετο περιφημος ὑπὸ τὸ ὄνομα Sonata τοῦ φωτός τῆς σελήνης, καὶ ἣτις διὰ τῆς περιπαθοῦς μαγείας τῆς ἀκόμη καὶ ἤδη συγκινεῖ καὶ καταγοητεύει πᾶσαν αἰσθανομένην καρδίαν.

Τὴν ἀκόλουθον ἡμέραν ὁ Βεστχόφεν ἐγκατέλειπε τὴν Βιέννην ὅπως μεταβῇ εἰς τὰ ἀνάκτορα τοῦ φίλου τοῦ δουκὸς Λιχνόβσκυ, καὶ ὅπου ἔτυχε φιλοφρονεστάτης ὑποδοχῆς. Ἐνταῦθα εὖρε ἀσφαλὲς ἄσυλον. Ἡ δούκισσα τὸν ἐπεριποιεῖτο ὡς πραγματικὴν μήτηρ, ἣτις ἐφρόντιζε δι' ὅλας τὰς ἀνάγκας του μὲ τὴν τρυφερωτέραν προσοχὴν, καὶ παραβλέπουσα τὰς ἰδιοτροπίας τοῦ εἰσβεβίστου καλλιτέχνου.

Περεχωρήθη εἰς τὸν Βεστχόφεν κατοικία κειμένη ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς πτέρυγος τοῦ ἐν τῷ φυσικῷ δάσει τῶν ὀρίων τῆς Μοραβίας κειμένου ἀνακτόρου, ὅπου ἦσυχος εἰργάζετο καὶ ἐμελοποιεῖ. Ἦτο ἐλεύθερος νὰ γευματίζῃ μετὰ τοῦ δουκὸς, ἢ ἐν τῇ κατοικίᾳ του' ἐν γένει ἀπήλαυε τῆς μεγαλειότηρας ἐλευθερίας. Ἡ μόνη του ὑποχρέωσις ἦτο ἐνίοτε νὰ διασκεδάσῃ τὸν δούκα διὰ τοῦ κλειδοκυμβάλου καὶ νὰ διευθύνῃ τὴν μουσικὴν τοῦ παρεκκλησίου.

Τὴν σχολὴν ταύτην μετεχειρίσθη ὁ Βεστχόφεν πρὸς τελειοποίησιν μεγάλης τινὸς συμφωνίας, τὴν ὁποίαν εἶχεν ἀρχίσει ἐν Βιέννῃ πρό τινος καιροῦ, καὶ τὴν ὁποίαν εἶχε παραμελήσει. Ὅπως λησμονήσῃ τὸν πόνον τοῦ ἀπὸ τῆς ἐρωμένης του χωρισμοῦ, ἐπανήρτισε τὴν συμφωνίαν ταύτην, ἣ ὁποία ὑπεμείνωνσκεν αὐτῷ ἀρχαίας λυπηρᾶς ἀναμνήσεως.

Ὁ Βεστχόφεν δὲν ἦτο μόνον τοῦ εὐγενοῦς ἔρωτος, ἀλλὰ καὶ τῆς εὐλικρινοῦς πολιτικῆς ἐνθερμῶς θιασώτης. Ἐνθουσία ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας, ὠνειροπόλει δημοκρατίαν διευθυνομένην ὑπὸ τῶν ἀρίστων καὶ εὐγενεστέρων, δι' ἣς ἡδύνατο ὁ λαὸς νὰ εὐδαιμονήσῃ. Μὲ ἐνθουσιασμὸν ἐχαιρέτισε τὴν

γαλλικὴν ἐπανάστασιν, ἣτις εἰς μὲν τοὺς δούλους ἀπέδωκε τὴν ἐλευθερίαν, εἰς δὲ τοὺς πολίτας τὰ δικαιώματα τοῦ ἀνθρώπου. Μὲ θαυμασμὸν ἠκολούθει τὸν λάμποντα ἥλιον τοῦ πρώτου ὑπάτου, τὸν ὁποῖον, ὡς πολλοὶ ἄλλοι ἀπατηθέντες, ἐθεώρει ὡς τὸν ἥρωα τῶν εὐχῶν του, καὶ τῶν ἰδανικῶν του ἐλπίδων.

Ἀπροκαλύπτως ἐξεφράζετο τὰς ἀρχὰς του ταύτας ἐνώπιον τοῦ τότε πρέσβειος τῆς Γαλλίας ἐν Βιέννῃ, ὅστις τὸν ἐνεθάρρυνεν εἰς ταύτας, καὶ τὸν παρεκίνησε ν' ἀφισρῶσῃ ὕμνον ἐπίτηδες συντεθειμένον εἰς τὸν ἥρωα τῆς ἐκατονταετίας. Μετ' εὐχαριστήσεως καὶ σπουδῆς ὁ Βεστχόφεν ἐπελήρθη τοῦ ἔργου, τὸ ὁποῖον ἐξῆμνει διὰ τῶν τῶνον τῆς μουσικῆς τὰς γενναίας πράξεις ἐνὸς ἀληθοῦς ἥρωος. Ἡ σύνθεσις αὕτη ἐπλησίαζεν εἰς τὸ τέλος τῆς, ὅτε ἔλαβε τὴν εἰδήσιν, ὅτι ὁ Ναπολεὼν ὁ υἱὸς τῆς ἐπαναστάσεως ἀπιστήσας εἰς τὴν μητέρα του ἐγένετο αὐτοκράτωρ.

Δὲν εἶναι λοιπὸν καὶ οὗτος τίποτε περισσότερον, παρὰ ἀπλοῦς ἀνθρώπος; ἀνέκραζεν ὁ Βεστχόφεν περιφρονητικῶς. Θὰ καταπατήσῃ καὶ οὗτος ἤδη ὅλα τὰ δικαιώματα τοῦ ἀνθρώπου μὲ τοὺς πόδας του. Εἰς τὴν φιλοδοξίαν του ὑπεῖκων θὰ στήσῃ ἐξυτὸν ὑψηλότερον παντὸς ἄλλου καὶ θὰ κατασταθῇ τύραννος.

Τότε ἔλαβε τὴν μουσουργίαν, ἐπὶ τοῦ ἐξωφύλλου τῆς ὁποίας μὲ τὴν ἰδίαν του χεῖρα εἶχε γράψῃ Bonoparte καὶ κάτωθεν Luigi van Beethoven, ἐξέσχισε τοῦτο καὶ ἔρριψε, καταρώμενος τὸν νέον τῆς Γαλλίας αὐτοκράτορα, τὸν προδότην τῆς ἐλευθερίας, τὸ ἔργον ἐπὶ τοῦ ἰδάφους, ὅθεν διὰ τινος τυχαίου συμβεβηκότος περιεσώθη.

Ἐκ νέου ἐν τούτοις ἐνησχολήθη ὁ Βεστχόφεν εἰς τὴν τελειοποίησιν τῆς ἐργασίας ταύτης, ἣτις δὲν ἦτο πλέον προσωρισμένη διὰ τὸν Ναπολέοντα, ἀλλὰ διὰ τὸν ἰδανικὸν τῆς ἐλευθερίας ἥρωα. Δι' αὐτῆς ἐζήτησε νὰ ὑμνήσῃ κατ' ἀξίαν τὴν λατρίαν τῶν ἠρώων ἐν γένει, νὰ παραστήσῃ τὴν πάλην τοῦ πνεύματος πρὸς ἀπάκτησιν τῆς δάφνης τῆς νίκης. Ὑπὸ τῆς ἰδέας ταύτης κατεχόμενος προσέβη εἰς τὴν ἐπεξεργασίαν τῆς μουσουργίας του μὲ τοιαύτην σπουδὴν, ὥστε συχνάκις ἐλησμόνει νὰ μεταβῇ εἰς τὸ πρόγευμα,

καὶ ἔμνευε κεκλεισμένοις ἐντὸς τοῦ δωματίου του.

Ὁ δοῦξ γνωρίζων καλῶς τὰς ἰδιοτροπίας τοῦ ξενιζομένου του παρεῖχεν αὐτῷ πλήρη ἐλευθερίαν. Οὗτος δὲ ζῶν μεμονωμένος δὲν ἐφρόντιζε ποσῶς περὶ τῶν συμβαινόντων μακρὰν αὐτοῦ. Δὲν ἐγνώριζεν ὅτι οἱ Γάλλοι νικηταὶ εἶχον κατασκηνώσει πλησίον τοῦ ἀνακτόρου τοῦ δουκὸς, καὶ ὅτι ὁ στρατηγὸς Σαιντ Κλαίρ μετὰ τοῦ ἐπιτελείου του διέτριβεν εἰς τὸ πλησίον κείμενον Τροπῶου.

Ὁ δοῦξ καίτοι καλὸς πατριώτης, συνετῶς φερόμενος, ἐφρόντιζε νὰ περιοριῆται τὸν στρατηγόν. Ἐφρόντιζε νὰ προσκαλῆ αὐτὸν εἰς τὸ γεῦμά του καὶ νὰ διδῆ χάριν αὐτοῦ συναναστροφὰς καὶ ἐορτὰς, ὥστε οἱ Γάλλοι ταχῶς ἤρχισαν νὰ ἐπισκέπτονται συνεχῶς τὸ ἀνάκτορον, καὶ νὰ θεωρῶνται ὡς εὐάριστοι ξένοι, ἐπειδὴ καὶ ὁ στρατηγὸς καὶ οἱ ἀξιωματικοὶ του διεκρίνοντο διὰ τοὺς εὐγενεῖς καὶ φιλόφρονας τρόπους των. Ἡ δὲ σχέσις αὕτη ἐπυξήθη καὶ διότι ὁ κ. Σαιντ Κλαίρ, ἀνήκων εἰς ἀρχαίαν εὐγενῆ οἰκογένειαν, ἠγάπα πολὺ, καθὼς καὶ ὁ δοῦξ, τὴν μουσικὴν.

Συνδιαλεγόμενος ὁ δοῦξ μετὰ τοῦ στρατηγοῦ περὶ μουσικῆς ἀνεκοίωσεν αὐτῷ ὅτι ἐν τῇ οἰκίᾳ του ἐφιλοξένει τὸν γνωστὸν μουσικὸν Βεσεχόφεν· τοῦτο ἀκούσας ὁ στρατηγὸς ἐξέφρασε τὴν ζωηροτέραν ἐπιθυμίαν νὰ γνωρίσῃ αὐτὸν καὶ μάλιστα ἀσχοῦντα τὸ ἔργον του. Τοῦτο ὑπεσχέθη αὐτῷ ὁ δοῦξ πρὸς ἐκτέλεσιν δὲ τῆς ὑποσχέρσεώς του μετέβη εἰς τὴν κατοικίαν τοῦ μουσουργοῦ· εὔρε δ' αὐτὸν ἴσα ἴσα καθ' ἣν στιγμήν εἶχε τελειώσει τὴν ἐργασίαν του, καὶ διὰ τοῦτο εὐδιάθετος, καὶ ἐνθουσιῶντα καὶ πλήρη ἐλπίδος, ἐπειδὴ ἐπίστευεν, ὅτι διὰ τῆς νέας του ταύτης μουσουργίας θὰ κατορθώσῃ νὰ πείσῃ τὸν δοῦκα νὰ μεσιτεύσῃ παρὰ τοῖς συγγενεῖς τῆς ἐρωμένης του Ἰουλίαν.

Ἐπρεπε νὰ εἶμαι ἐναντίον σας θυμωμένος, ἐπειδὴ δὲν σὰς βλέπομεν ποσῶς, εἶπεν ὁ δοῦξ εἰσελθὼν εἰς τὸ δωματίον τοῦ προστατευομένου του· καὶ ἡ δούκισσα ἡ μητρικὴ σας φιλὴ παραπονεῖται καθ' ὑμῶν. Τοῦτο δὲν εἶναι καλὸν, φίλτατέ μοι Βεσεχόφεν.

Ἡ ἐκλαμπρότης σας, ἀπήντησεν ὁ μουσουργός, θὰ μὲ συγχωρήσῃ. Ἡμῶν ἐνησο-

λημένοις εἰς τὴν τελειοποίησιν μουσουργίας, τὴν ὁποίαν σήμερον ἴσα ἴσα ἐπεράτωσα. Ἄν καὶ ὁ καλλιτέχνης σπικνῶς δύναται νὰ ἐπιφέρῃ ὀρθὴν κρίσιν περὶ τῶν ἰδίων του ἔργων, καθὼς ὁ τρυφερός πατήρ ἀγαπᾷ περισσότερο τὸ νεώτερόν του τέκνον, ἐν τοῦτοις δύναμαι νὰ σὰς διαβεβαιώσω ὅτι τοῦτο εἶναι τὸ καλλίτερον τῶν ἔργων μου.

« Χάρις τὰ μέγιστα. Εἰμὶ δὲ πολὺ περίεργος νὰ γνωρίσω τὸ νέον σας τοῦτο ἔργον.

« Ὅθ' προσπαθῆσω, καθόσον εἶναι δυνατόν διὰ τοῦ κλειδοκουμβάλου νὰ παράσχῃ ὑμῖν ἰδέαν τινὰ περὶ τοῦ ἔργου μου τοῦτου τῇ βοηθείᾳ τοῦ διαγράμματος. Ὅθ' δυναθῆτε νὰ κρίνετε ἐὰν κατώρθωσα νὰ πραγματοποιήσω τὴν ἐν τῇ φαντασίᾳ μου ἰδέαν. Δὲν θὰ τὸ ἀποκρύψω ὅτι ἀνέλαβον τὴν τολμηρὰν ἐπιχείρησιν νὰ μεταχειρισθῶ τὴν μελικὴν γλώσσαν τῶν τόνων, ἥτις μέχρι τοῦδε ἐχρησίμευε μόνον πρὸς ἔκφρασιν τῶν αἰσθημάτων, πρὸς παράστασιν μεγάλης τινὸς ἰδέας. Γνωρίζω ὅτι ὑπερέβην οὕτω τὰ ὅρια τῆς τέχνης μου, ἀλλὰ διὰ τί τάχα μόνον ὁ ποιητὴς καὶ ὁ ζωγράφος νὰ δύναται νὰ παριστώσῃ τὴν ἀθάνατον ἰδέαν; Καὶ ἡ μουσικὴ κατὰ τὴν γνώμην μου ἔχει ὑψηλοτέραν ἀποστολὴν, καὶ ἔχει μόνον τὴν τῆς τέρψεως τῶν αἰσθήσεων καὶ τὴν τῆς ἀπατηλῆς ἡδυπαθείας· διὰ τοῦτο λέγω, ὡς ὁ εὐγενὴς Οὕττεν' τὸ ἐτόλμησα.

Ταῦτα εἰπὼν ἐκάθησε πρὸ τοῦ κλειδοκουμβάλου καὶ ἔπαιξε μέρος τῆς ἡρωϊκῆς μουσουργίας, δι' ἣς ἠνοιξε νέον στάδιον καλλιτεχνίας ἐν τῇ μουσικῇ. Ἐν ᾧ δὲ ἀπέσπα ἐκ τοῦ ὄργάνου τοὺς μεγαλοπρεπεστέρους καὶ γλυκυτέρους τόνους πλήττων αὐτὸ καλλιτεχνικώτατα διὰ τῶν δακτύλων, ἀπήγγελλε καὶ τὰς ἀντιπροσωπευόμενας λέξεις, διὰ νὰ εἰσαγάγῃ τὸν δοῦκα εἰς τὸν μεγαλοπρεπῆ τῶν ἰδεῶν του κόσμον.

Ἐκτεπληγμένος καὶ θαυμάζων ὁ δοῦξ τὴν πρωτότυπον ταύτην τοῦ τόνου ποίησιν, τὴν πορείαν τῶν ἰδεῶν τὰς ὁποίας μόλις ἠδύνατο νὰ ἀκολουθῆ, ἂν καὶ κάτοχος μεγάλων μουσικῶν γνώσεων, ἠκροῦτο μὲ αὐξὸν ἐνδιαφέρον καὶ μὲ μεγάλην περιέργειαν τὴν ἰδιόρρυθμον ἐφεύρεσιν τοῦ μεγαλοφυοῦς καλλιτέχνου.

Ὅσον ἐπροχώρει παίζων, τόσον κῦζανεν ὁ θαυμασμός τοῦ δουκός, καὶ κατενόει τὸ ἔργον. Ἐπίστευεν ὅτι ἔβλεπε πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν του τὴν ταραχὴν τῆς μάχης, καὶ τῶν μαχητῶν τὰς ἀδιάρρηκτους σειράς, τὸν κρότον τῶν ὄπλων, τὸν ἦχον τῶν σαλπίγγων, καὶ ὅτι ἐν τῷ μέσῳ ὄλων τούτων, ἤκουε τὴν ἐμπνεύσαν θάρρος φωνὴν τοῦ ἀρχηγοῦ. Ἐν τῷ μεταξύ ἤχει ἡ στρατιωτικὴ μουσικὴ παροτρύνουσα εἰς νέαν προσβολὴν, ὁ ἄγριος ἀλαλαγμὸς τῶν μαχομένων στήθος μὲ στήθος πρὸς ἐπίτευξιν τῆς νίκης.

Κατὰ μικρὸν κατέπαυεν ὁ θόρυβος τῆς μάχης, μόνον εἰς μακρυνὴν ἀπόστασιν ἠκούεσθαι τι ὡς στεναγμὸς τῶν πληγωμένων, ὡς οἰμωγὴ τῶν θνησκόντων ταχέως ὅμως ἐφαιδρεύετο ἡ ἀλγεινὴ διάθεσις δι' ἄσματος θριαμβευτικοῦ, μετὰ τοῦ ὁποῖου ἐμίγνυτο ὁ ἦχος τῶν σαλπίγγων, καὶ ὁ κρότος τῶν τυμπάνων. Ἡ νίκη ὅμως ἐξηγοράζετο διὰ τοῦ θανάτου. Καὶ ὁ ἦρος αὐτὸς ἐφονεύθη πένθιμον δὲ συγκινοῦν ἐμβατήριον μέλος συνώδευε τὸν νεκρὸν του μὲ σοβαροῦς καὶ βαθέως συγκινοῦντας τόνους.

Ἐκ τοῦ χυθέντος αἵματος προῆλθεν ἡ ἐπιθυμητὴ εἰρήνη· οἱ μαχηταὶ μεταβαίνουσιν οἰκᾶδε στολισμένοι μὲ δάφνας, ὅπου τοὺς ὑποδέχονται γηθασύνως οἱ συγγενεῖς τῶν, αἱ εὐτυχεῖς μητέρες, καὶ αἱ εὐδαίμονες νύμφαι. Ἄπαντες δὲ κινοῦνται ἐν χορῶ ἀκούοντες τὸν ἦχον τῶν συρίγγων τῶν χωρικῶν, καὶ λησμονοῦσι τὰ παθήματα καὶ τὰ βάρη τοῦ πολέμου· οἱ δὲ πατέρες εὐλογοῦσι τὸν Ἰψιστον καὶ ὑμνοῦσι τὸν ἰθύντορα τῶν μαχῶν.

Ὅτε ὁ Βεετχόφεν ἐτελείωσεν, ὁ δούξ ἀνεπήδησεν ἐκ τῆς ἔδρας του ἐνθουσιῶν, καὶ ἐνηγκαλίσθη κατακυριευμένος ὑπὸ ἐνθουσιασμοῦ τὸν μέγαν καλλιτέχνην.

« Πρὸς Θεοῦ! εἶπεν ἐνθουσιῶν. Δὲν ἐπηνέσατε ἐπαξίως τὸ ἔργον σας. Ἡ μουσουργία αὐτὴ εἶναι ἀριστούργημα. Μόνον τὸ πένθιμον ἐμβατήριον περιποιεῖ ὑμῖν τὴν ἀθανασίαν.

« Εἰμὶ εὐχαριστημένος, εἶπεν αἰδημόνως ὁ καλλιτέχνης, ἐπειδὴ τὸ ἔργον μου τυγχάνει τῆς ἐπιδοκιμασίας ἀνδρὸς εἰδήμονος, οἷος εἴσθε ἡ ἐκλαμπρότης σας· καὶ τοσοῦ-

τον μᾶλλον ἐνδιαφέρομαι, καθόσον μόνον ἐξ ὑμῶν ἐξαρτᾶται ἡ εὐτυχία μου.

« Λέγετε, ἀγαπητέ μοι! Ἔστε δὲ βέβαιος, ὅτι θὰ πράξω δι' ὑμᾶς πᾶν ὅ,τι ἐξαρτᾶται ἀπὸ ἐμέ.

« Λοιπὸν θὰ μάθετε ὅ,τι μέχρι τοῦδε οὐτε ὑμεῖς, οὐτε ἄλλος τις ἐν τῷ κόσμῳ γνωρίζει. Ἀγαπῶ ἀγαπῶ νέαν τινα, οἱ συγγενεῖς τῆς ὁποίας ἐκ προλήψεων μοι ἀρνοῦνται τὴν χειρὰ της.

« Εἰπέτε με, τίνι τρόπῳ δύναμαι νὰ σᾶς βοηθήσω.

« Τὸ μόνον ἐμπόδιον ὅπερ μοι προτείνουσιν εἶναι ἡ καταγωγὴ μου. Ἡ οἰκογένεια εἶναι ὑπερήφανος διὰ τὴν ὑψηλὴν της εὐγένειαν. Ὑμεῖς μόνος δύνασθε διὰ τῆς μεσιτείας σας νὰ ὑπερικήσετε τὰς δυσκολίας, ἐπειδὴ εἴσθε φίλος μὲ τοὺς συγγενεῖς τῆς ἐρωμένης μου.

« Εἰπέτε μοι τὸ ὄνομά της, καὶ θὰ σᾶς εἶπω τί δύναμαι νὰ κατορθώσω εἰς τὴν ὑπόθεσιν ταύτην.

« Κόμησα Γουικιάρδη, ἡ βαπτιστικὴ τῆς εὐγενοῦς δουκίσσης.

« Ἡ ὠραία Ἰουλία, ἀνεκράξεν ὁ δούξ ἀπορῶν. Τίς ἠδύνατο νὰ τὸ φαντασθῆ. Βεβαίως θὰ ἀπαντήσωμεν δυσκολίας. Γνωρίζω τὴν οἰκογένειαν καὶ ἤξεύρω πόσον εἶναι ὑπερήφανος. Ἐν τούτοις δὲν ἀπελπίζομαι. Ὁ λόγος μου ἰσχύει πολὺ παρ' αὐτῆ· ἡ δὲ διαφορὰ τῆς τάξεως, εἰς ἣν οἱ συγγενεῖς της δίδουσι μεγάλην σπουδαιότητα, πιθανώτατα θὰ συμβιβασθῆ ἀποκαθισταμένου καὶ ὑμῶν εὐγενοῦς.

« Θὰ μὲ ὑποχρεώσετε διὰ βίου, ἐὰν φροντίσητε περὶ τούτου. Ἐγὼ γνωρίζετε, ἐκλαμπρότατε, οἱ πρόγονοί μου ἦσαν εὐγενεῖς, ἀπωλέσθη δὲ ἡ εὐγένεια μὲ τὸν καιρὸν, ἐκπεσούσης τῆς οἰκογενείας μου. Πρόκειται λοιπὸν μόνον περὶ ἀνανέωσης τῶν λησμονηθέντων προνομίων μου. Τὸ κατ' ἐμέ, ὀλίγον φροντίζω περὶ τῶν τίτλων, ἡ ἀνάγκη ὅμως μὲ βιάζει νὰ προβῶ εἰς τὸ διάθεμα τοῦτο.

« Καὶ ἐν τούτοις δικαίως ἀνῆκει ὑμῖν ὁ τίτλος τῆς εὐγενείας, ἐπειδὴ ἔχετε τὰ σπουδαιότερα πρὸς τοῦτο προσόντα τῆς μεγαλοφυΐας, ὥστε δὲν ἀμφιβάλλω ὅτι ἐκὺ τοκράτωρ, ἅμα ἀποκατασταθῆ ἡ εἰρήνη, τῆ μεσιτεία μου θὰ πεισθῆ νὰ ἐκπληρώσῃ τὴν ἐπιθυμίαν σας. Τότε δὲ ἐγὼ θὰ χρησιμεύσω

ὡς προμνήστωρ παρὰ τῆ φίλῃ μου οἰκογενεῖα Γουϊκιάρδη. Ἐμπιστευθῆτε εἰς ἐμέ.

«Ἐκλαμπρότατε, ἀναζῶ· θὰ εἶμαι δὲ ὑμῖν εὐγνώμων μέχρι θανάτου.

«Θὰ συνεννοηθῶ περὶ τούτου καὶ μετὰ τῆς δουκίσσης, διὰ νὰ τακτοποιήσωμεν τὴν ὑπόθεσιν. Εἰς ὑποθέσεις ἐρωτικὰς αἱ γυναῖκες εἶναι οἱ καλλίτεροι σύμβουλοι. Ἐνταῦθα εὐρίσκονται εἰς τὸ στοιχεῖόν των. Μὴ ἔχετε κάμμιν ὑποψίαν, ἀγαπητέ μου Βεετχόφεν.

«Πῶς δύναμαι νὰ ἀνταμείψω τὴν ὑμετέραν ἐκλαμπρότητα διὰ τὴν τόσην σας καλωσύνην;

«Εἰς τοῦτο δὲν θὰ δυσκολευθῆτε, ἀπήντησεν ὁ δούξ· ἐπειδὴ ἴσα ἴσα προστιθέμην νὰ σας ζητήσω χάριν τινά. Σκοπεύω δηλ. προσεχῶς νὰ δώσω μουσικὴν συμφωνίαν πρὸς τιμὴν τοῦ Γάλλου στρατηγοῦ Σαιντ Κλαίρ, ὅστις εἶναι ἐραστὴς τῆς μουσικῆς καὶ ἐπιθυμεῖ πολὺ νὰ σας γνωρίσῃ διὰ τοῦτο θὰ σὰς παρακαλέσω διὰ τὴν συνδρομὴν σας.

«Λυποῦμαι τὰ μέγιστα, ἀπήντησεν ὁ Βεετχόφεν ὑποχωρῶν· ὡς γνωρίζετε, ἐκλαμπρότατε, μὲ μεγάλην μου δυσαρέσκειαν αἰζῶ ἐνώπιον ξένων. Κατὰ τὴν ἐποχὴν δὲ ταύτην ἀποφεύγω τοῦτο πολὺ περισσότερο.

«Ἐλπίζω ὅτι θὰ ἐνδώσετε πρὸς χάριν μου. Σὰς γνωρίζω καὶ ἠξέστω ὅτι φθάνει μόνον νὰ θέλετε ὅπως ἐνθουσιάσῃτε τοὺς ἀκροατάς σας. Πρὸς χάριν μου θὰ ὑπερικήσετε τὴν ἰδιοτροπίαν σας, δὲν εἶναι ἀληθές, ἀγαπητέ Βεετχόφεν;

«Δὲν δύναμαι, πραγματικῶς δὲν δύναμαι, ἀπήντησεν ὁ καλλιτέχνης μὲ τὴν συνήθη αὐτῷ ἐπιμονήν.

«Δὲν θὰ δυνηθῆτε καὶ ἐὰν σὰς παρακαλέσω, καὶ ἐὰν ἡ εὐδαιμονία τοῦ βίου σας, ἢ χεῖρ τῆς Ἰουλίας σας ἐξαρτᾶται ἀπὸ τοῦτο;

«Δὲν δύναμαι νὰ ἐννοήσω τίνα σχέσιν ἔχει ὁ ἔρωσ μου μὲ τὴν ἀρνησίν μου.

«Πολὺ μεγαλειτέραν ἀφ' ὅσον πιστεύετε, ἀπήντησεν ὁ δούξ μὲ προφανῆ δυσαρέσκειαν. Ἰπεςχέθη εἰς τὸν Γάλλον στρατηγὸν νὰ ἐπιδείξω αὐτῷ τὴν εὐφυιαν σας. Ἐὰν ἐπιμένετε ἀρνούμενος νὰ πιάξῃτε ἔμπροσθέν του, θὰ δυσαρεστηθῆ καὶ θὰ θεωρησῆ ἑαυτὸν προσβεβλημένον. Ἐν τούτοις ἔχω ἀνάγκην νὰ περιποιηθῶ τὸν ἐξασκουῦντα μεγάλην

ἐπιβροχὴν νικητὴν τοῦτον, ὅστις προσηνέχθη λίαν εὐγενῶς μέχρι τοῦδε καὶ πρὸς ἐμέ καὶ πρὸς τοὺς ὑπηκόους μου. Ἐκτός δὲ τούτου, ὁ Ναπολέων δίδει μεγάλην σημασίαν εἰς τὰς περὶ τέχνης κρίσεις τοῦ στρατηγοῦ τούτου. Μία λέξις του, ἡ σύστασις του ἀρκεῖ ὅπως χορηγήσῃ ὑμῖν τὴν μεγαλειτέραν τιμὴν, ἰσόβιον σύνταξιν καὶ ἀσφαλὲς μέλλον.

«Τοῦτο ἴσα ἴσα θέλω νὰ ἀποφύγω, ἀπήντησεν ὁ φιλελεύθερος καλλιτέχνης. Τούτου ἕνεκα ἐξέσχισα καὶ κατέστρεψα μὲ τὴν ἰδίαν μου χεῖρα τὴν ἀφιέρωσιν τῆς νέας μου ταύτης μουσουργίας, τὴν ὁποίαν εἶχα γράψῃ διὰ τὸν Ναπολέοντα καὶ προορίσει δι' αὐτόν. Δὲν δύναμαι νὰ δεχθῶ κἀνὲν δῶρον, κάμμιν εὐεργεσίαν ἀπὸ τὰς χεῖρας ἐνὸς τυράννου, τοῦ ἔχθρου, ὅστις ὑπέταξε τὴν πατρίδα μου, χωρὶς νὰ ἐρυθριάσω.

«Εἶσθε ἀδιόρθωτος μωρός, εἶπεν ἔργισθεις ὁ δούξ, καὶ βλάπτετε ἑαυτὸν τὰ μέγιστα. Ἐν τούτοις ἐλπίζω ὅτι θὰ ἀκούσετε τὴν φωνὴν τοῦ λογικοῦ καὶ τοῦ ἰδίου σας συμφέροντος. Ἐλπίζω ὅτι τὴν νύκτα θὰ σκεφθῆτε ὀρθότερον.»

Ταῦτα εἰπὼν ἀπεμακρύνθη προσβεβλημένος καὶ ἀνίων διὰ τὴν ἰδιοτροπίαν τοῦ καλλιτέχνου, ὅστις ὤφειλεν αὐτῷ εὐγνωμοσύνην, ὡς ἐπίστευεν. Καὶ ὁ Βεετχόφεν ἐγκατέλειπε τὸ δωμάτιόν του ὅπου ἔστενοχωρεῖτο, καὶ ἐπορεύθη μ' ὄλην τὴν ἀθλιότητα τοῦ καιροῦ εἰς τὸ δάσος. Ὅπως ἡ θύελλα ἐξῶ ἐρυκᾶτο ἐπὶ τῶν γηραιῶν δένδρων, ὥστε ταῦτα ἐστέναζον, οὕτως ἐμυκᾶτο καὶ ἡ ἀγανάκτησις ἐντὸς τῶν σπλάγχχνων τοῦ περιφήμου καλλιτέχνου. Ὅπως ὁμως τὰ σκληρὰ καὶ ἀκαμπτα δένδρα, οὕτως ἔμεινε καὶ αὐτὸς σταθερὸς καὶ ἀσυγκίνητος.

Ἐν τῇ καρδίᾳ του ἐμάχετο ὁ ἔρωσ μετὰ τοῦ καθήκοντος καὶ τῶν ἀνδρικών του πεποιθήσεων. Ὅσον ἰσχυρὰ καὶ ἂν ἦτο ἡ πρὸς τὴν ὡραίαν Ἰουλίαν κλίσις του, ἡ καλλιτεχνικὴ ὅμως ὑπερηφάνεια, ὁ ἔρωσ τῆς ἐλευθερίας ἦσαν ἰσχυρότερα καὶ ἐπικρατέτερα. Δὲν ἠδύνατο νὰ ἐνδώσῃ, ὥστε νὰ περιποιηθῆ τὸν Δεσπότην, νὰ ἀρνηθῆ τὰς ἀρχάς του, καὶ ἐὰν ἐπαπειλῆτο ἡ ἀνωτάτη εὐτυχία τοῦ βίου του, αἱ ὡραιότεραι ἐλπίδες του καὶ προσδοκίαι.

Πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν του ἴπτατο ἡ εἰκόνη

τῆς ὤραίας Ἰουλίας προσπαθοῦσα νὰ ἀποπλανήσῃ αὐτὸν δι' ὄλων τῆς τῶν θεληγῆτρων μετ' αὐτῆς ὅμως ἐπαρουσιάσθη καὶ οὐρανία τις ἐμφάνιτις μὲ σοβαροῦς θεῖους χαρακτῆρας, ἔχουσα τὴν κεφαλὴν στολισμένην μὲ στέφανον ἐξ ἄστρον, καὶ κρατοῦσα εἰς τὰς χεῖρας τὸν ἀθάνατον ἐκ δάφνης στέφανον καὶ τὴν λύραν, ἥτις ἔνευεν αὐτῷ νὰ τὴν ἀκολουθήσῃ εἰς τὴν ἀκανθώδη καὶ ἄβυθον ὁδὸν τὴν φέρουσαν εἰς τὸν ναὸν τῆς ἀθανάτου δόξης.

Ἐν τῇ τοιαύτῃ τῆς καρδίας του διαμάχῃ καὶ πλήρῃ βρασάνων περιεπλανᾶτο μέχρι τῆς ἐσπέρας ἐν τῷ δάσει μεχρισοῦ καταβεβλημένος καὶ ἀπνηδηκῶς ἐπανῆλθεν εἰς τὸ ἀνάκτορον, ὅπου ἀπηλιτισμένος ἐρρίφθη εἰς τὴν κλίνην του.

Ὅπως ὁ ἦρος τῆς μουσουργίας του οὕτω καὶ ὁ καλλιτέχνης ἐδείχθη νικητῆς, ἀλλὰ μὲ τὴν ἀπώλειαν τοῦ αἵματος τῆς καρδίας του. Ὁ ὕπνος του ἦτο τεταραγμένος, ἐβασανίζετο ὑπὸ τρομερῶν ὀνείρων, καθ' ἃ μεμονωμένος, ἐγκαταλελειμμένος εὐρέθη ἐπὶ τοῦ πεδίου τῆς μάχης περικυκλωμένος ὑπὸ τῶν φονευθέντων πολεμιστῶν. Μακρὰν ἤκούοντο οἱ τόνοι τοῦ προτρεπτικοῦ πενθίμου ἐμβατηρίου, ὁ καταπληκτικὸς θρῆνος διὰ τὴν ἐνταφιασθεῖσαν εὐδαιμονίαν του, διὰ τὸν νεκρὸν τοῦ ἔρωτα.

Τὴν ἐπομένην πρωῒν προσεκάλεσε τὸν Βεετχόφεν ἡ δούκισσα, ἥτις εἶχε μάθει παρὰ τοῦ δουκὸς τὰ διατρέξαντα. Πλήρῃς μητρικῆς στοργῆς διὰ τὸν μεγαλοφυῆ καλλιτέχνην ἠλπίζεν ὅτι διὰ τῆς πράξης καὶ τῆς εὐμενείας τῆς θᾶ μαλακώσῃ τὸν ἄκαμπτον χαρακτῆρα τοῦ τρυφεροῦς ὑπακούοντος αὐτῇ καλλιτέχνου καὶ ὅτι θὰ πείσῃ αὐτὸν ὑποσχομένη τὴν συνδρομὴν τῆς.

«Σεῖς οἱ ἄνδρες εἰσθε ἰδιότροποι, ἄκαμπτοι κεφαλαί, μὲ τοὺς ὁποίους πρέπει τις νὰ ἔχη μεγάλην ὑπομονὴν, εἶπε πρὸς τὸν καλλιτέχνην ἡ δούκισσα μετὰ φιλοφροσύνης. Ὁ δούξ μοι εἶπε τὰ πάντα, εἰμὶ δὲ πρόθυμος νὰ σοῦ προμηθεύσω τὴν ἀγαπήτην μου βαπτιστικὴν, ἐὰν ἦσαι φρόνιμος καὶ πράξης ὅ,τι εἶναι ἀναπόφευκτον διὰ τὴν εὐτυχίαν σου.

«Προθύμως θὰ πράξω πᾶσαν θυσίαν χάριν τοῦ ἔρωτός μου, ἀπήντησεν ὁ Βεετχόφεν, φθάνει μόνον ἡ ἐκλαμπρότης σας νὰ

μὴ ἀπαιτήσῃ ἀπὸ ἐμὲ νὰ ἀπαρνηθῶ τὰς ἀρχάς μου. Τοῦτο δὲ θὰ πράξω ἐὰν παίξω ἔμπροσθεν τοῦ ἐχθροῦ τῆς πατρίδος μου, ἐὰν ὡς ἐπαίτης ζητήσω χάριν παρὰ τοῦ Ναπολέοντος. Οὕτω ποιῶν θὰ περιφρονῶ αὐτὸς ἑμυτὸν.

«Θέλετε λοιπὸν, ἀδιόρθωτε ἰδιότροπε, νὰ καταστήσετε διὰ παντός δυστυχῆ σεαυτὸν καὶ τὴν ἐρωμένην σας Ἰουλιαν' προτιμάτε νὰ τῆς σπαράξετε τὴν καρδίαν. Αὕτη λοιπὸν εἶναι ἡ ἀγάπη σας. Τοιούτοι ὅμως εἰσθε σεῖς οἱ ἰδιοτελεῖς ἄνδρες, οἵτινες εἰς τὸ εἶδωλον τῆς λεγομένης τιμῆς, οἵτινες εἰς τὸ φάντασμα τῆς πεποιθήσεώς σας θυσιάζετε τὰ πάντα. Σὰς εἶναι δὲ ἀδιάσφορον ἂν ἡμεῖς αἱ ἀτυχεῖς γυναῖκες καταστρεφόμεθα. Τί σὰς μέλει διὰ τὰς βρασάνους μας, διὰ τὴν ἀπελπισίαν μας, διὰ τὰ δάκρυά μας, τὰ ὁποῖα χύνομεν χάριν ὑμῶν; Εἰσθε καὶ μένετε ἀχάριστον γένος, ἀνάξιοι τῆς τρυφερᾶς μας ἀγάπης.

«Ὁ Θεὸς γνωρίζει, καὶ ἐπικαλοῦμαι αὐτὸν μάρτυρα, πόσον ἐπολέμησα μετ' ἑμυτοῦ καθ' ὅλην τὴν νύκτα. Ἀλλὰ δὲν δύναμαι νὰ παίξω ἔμπροσθεν τῶν Γάλλων.

«Θεὲ μου! ἀπήντησεν ἡ δούκισσα. Ἐν τούτοις ὁ ἄνθρωπος πρέπει νὰ συμμορφῶται καὶ μὲ τὰς περιστάσεις. Ἡ σύνεσις ἀπαιτεῖ νὰ κλακεῖται τοὺς ἰσχύοντας. Βλέπετε ὅτι καὶ ὁ δούξ, ὅστις εἶναι καλὸς πατριώτης καὶ ἀγαπᾷ τὴν πατρίδα του, περιποιεῖται τὸν Γάλλον στρατηγὸν, καὶ προσπαθεῖ ὅλον ἐν νὰ οἰκειοῦται μετ' αὐτοῦ. Τοιαύτη εἶναι ἡ φύσις τῶν πραγμάτων, τὴν ὁποῖαν καὶ ὑμεῖς ὀφείλετε νὰ ἀκολουθήσετε, ἐὰν θέλητε νὰ ἐπιτύχητε τὸν σκοπὸν σας. Οἱ Παρίσιοι ἀξίζουσι διὰ μίαν λειτουργίαν, ἔλεγεν ὁ καλὸς Ἐρξίκος ὁ Δ' τῆς Γαλλίας, ὅστις ἄλλως τε ἦτο μέγας βασιλεὺς. Ἐπειτα ὑπολογίζω ἡ ἀπόκτησις μιᾶς κομήσης Γουϊκιάρδη, ἡ εὐτυχία σας, δὲν ἀγοράζεται τόσον ἀκριβὰ διὰ μιᾶς συμφωνίας, ἢ μιᾶς σονάτας, τὴν ὁποῖαν θὰ παίξετε ἐνώπιον τοῦ Γάλλου, χωρὶς νὰ προσθέσω ὅτι διὰ τούτου θὰ ὑποχρεώσῃτε μεγάλως καὶ τὸν δούκα.

«Ἐκλαμπροτάτη! γνωρίζετε ὅτι ἐκάστη ἐπιθυμία σας εἶναι δι' ἐμὲ διαταγή. Σὰς ἀγαπῶ ὡς ἄλλην μητέρα' μετὰ δὲ τὴν Ἰου-

λίαν μου· σεις εἶσθε τὸ πολυτιμότερόν μου ὄν εἰς τὸν κόσμον. Ἀλλὰ...

« Παρκαλιῶ νὰ λείπῃ τὸ ἄλλὰ, ἀπὴν τηρεν ἡ δούκισσα διακίπτουσα τὸν λόγον του. Ἐάν θέλετε νὰ ἦσθε καλὸς υἱὸς, πρέπει καὶ νὰ ὑπακούετε, καὶ νὰ ἐνδίδετε εἰς τὰς ἰδιοτροπίας σας. Μετὰ οὕτω ἡμέρας θὰ δοθῇ ἡ μουσικὴ συμφωνία, δὲν ἀμφισβάλλω δὲ ὅτι θὰ κάμετε τὸ χοεὸς σας, καὶ δὲν θὰ λυπήσετε τὴν μητέρα σας.»

Ταῦτα εἰπούσα ἐπρότεινεν αὐτῷ τὴν χεῖρά της πρὸς ἀσπασμόν, ἣν οὗτος αἰδημόνως ἔφερεν εἰς τὰ χεῖλη του μὴ τολμή σας ἀπὸ σεβασμόν ἢ ἀντίπητι, ἂν καὶ ἡ ἀπόφασίς του δὲν ἐκλονίσθη ποσῶς ὑπὸ τῆς συνομιλίας μετὰ τῆς ὑπ' αὐτοῦ μεγάλως τιμωμένης δουκίσσης. Αὕτη ὅμως καὶ ὁ δούξ ἐπίστευον τὸ ἐναντίον, καὶ δὲν ἐδίσταζον ποσῶς μέχρι τῆς τελευταίας στιγμῆς ὅτι θὰ ἐνδῶση.

Τοῦτο πιστεύοντες ἔστειλαν τὰς ἀναγκαίας προσκλήσεις εἰς τὸν γάλλον στρατηγὸν καὶ τοὺς λοιποὺς προσκεκλημένους ἔκτακτον ὄλας τὰς ἀναγκαίας προετοιμασίας διὰ τὴν ὠρισθεῖσαν ἐσπέραν· εἰς τὸ παρεκκλησίαν ἐγένοντο καὶ αἱ δοκιμασίαι.

Οὕτως ἔφθικεν ἡ ἐσπέρα καθ' ἣν ἐπρόκειτο νὰ δοθῇ ἡ μουσικὴ συμφωνία· ἐξ ὅλων τῶν περιχώρων συνηθρίζοντο οἱ προσκληθέντες φίλοι εὐγενεῖς διὰ νὰ ἀπολαύσωσι ταύτης· τῆς εὐχарιστήσεως. Ἐπὶ τέλους ἔφθασε καὶ ὁ στρατηγὸς Σαίντ Κλαίρ ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ ἐπιτελείου του. Ὁ δούξ καὶ ἡ δούκισσα ὑπεδέχοντο μεθ' ὅλης τῆς δυνατῆς περιποιήσεως τοὺς ξένους.

Ὅλον τὸ ἀνάκτορον ἔλαμπεν ἀπὸ τὴν πολυτέλειαν καὶ τὰ φῶτα· εἰς τὴν μεγάλην αἴθουσαν συνηθροίσθησαν οἱ μουσικοὶ, καὶ ἐπειόμενον τὴν ἐναρξιν τῆς συμφωνίας, ἡ ὁποία ἐπρόκειτο νὰ ἀρχίσῃ μετὰ τὸ δειπνόν, καὶ τὴν ἀριξιν τοῦ περιφήμου μουσουργοῦ, ὅστις διεύθυνε τὴν μουσικὴν τοῦ παρεκκλησίου.

Παρετήρησε μὲν ὁ δούξ ὅτι ὁ Βεστχόφεν δὲν παρευρέθη εἰς τὸ δειπνόν, δὲν ἐφρόντισεν ὅμως διὰ τοῦτο, ἐπειδὴ ἐγνώριζε τὰς ἰδιοτροπίας του. Ὅλος ἀμέριμος μετὰ τὸ δειπνόν προσεκάλεσε τὸν στρατηγὸν καὶ τοὺς λοιποὺς ξένους τοῦ νὰ μεταβῶσιν εἰς τὴν αἴθουσαν.

(ΠΑΡΘΕΝΩΝ)

« Σὰς ὑπόσχομαι ἐξαίρετον ἀπόλαυσιν, ἔλεγεν. Θὰ ἀκούσωμεν ἕν νέον ἔργον τοῦ περιφήμου μουσουργοῦ, τὸ ὁποῖον ἀδιαφιλονεικῆτως εἶναι τὸ καλλίτερον ἀφ' ὅσων μέχρι τοῦδε ἐσύνθεσεν. Ἰδιαιτέρως δὲ συνιστῶ ὑμῖν τὸ ἔργον τοῦτο, ἐπειδὴ πραγματεύεται περὶ στρατιωτικῆς ὑποθέσεως καὶ παρουσιάζει πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν εἰκόνα μάχης μεγαλοπρεπέστατα ἐπεξεργασμένην. Ὁ κύριος Βεστχόφεν, τὸν ὁποῖον ἰδιαιτέρως συνιστῶ ὑμῖν, ἐνεπνεύσθη, ὡς ὁ ἴδιος μοὶ ἔλεγεν, ἐκ τῶν πράξεων τοῦ μεγάλου Ναπολεοντός σας, καὶ ἐξυμνεῖ διὰ τοῦ ἔργου του τὸν ἥρωα τῆς ἐποχῆς.

« Δὲν θὰ λείψω νὰ συστήσω εἰς τὸν αὐτοκράτορα τὴν περίστασιν ταύτην, εἶπεν ὁ στρατηγός· εἰμὶ δὲ βέβαιος, ὅτι οὗτος θὰ ἀνταμείψῃ κατ' ἀξίαν τὸν προστατεύμενόν σας.

« Διὰ τοῦτου θὰ ὑποχρεώσετε καὶ ἐμὲ τὰ μέγιστα, ἐπειδὴ ἐνδιαφέρομαι πολὺ διὰ τὸν ἐξαίρετον τοῦτον καλλιτέχνην.

« Τοῦτο μόνον ἀρκεῖ δι' ἐμὲ, κατόπιν θὰ θεωρήσω ἑμαυτὸν εὐτυχῆ, ἐάν δυνηθῶ νὰ εὐαρεστήσω τὴν ἐκλαμπρότητά σας· ἂν καὶ νομίζω πάντοτε καθήκόν μου νὰ προστατεύω τοὺς μεγάλους νόας.»

Ἐν τῷ ὁ δούξ συνίστα κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον τὸν Βεστχόφεν εἰς τὸν στρατηγόν, ἐνευσεν εἰς ἕνα ὑπρητέτην νὰ προσκαλέσῃ τὸν μὴ φαινόμενον καλλιτέχνην, διὰ νὰ τὸν συστήσῃ εἰς τὸν στρατηγόν. Μετὰ τινὰς στιγμὰς ἐπανήλθεν ὁ ὑπρητέτης καὶ ἀνήγγειλεν ὅτι ὁ Βεστχόφεν δὲν ὑπάρχει εἰς τὴν αἴθουσαν.

« Δὲν εἶναι ποσῶς παράδοξον, εἶπεν εὐμενῶς ἡ δούκισσα, ἐντελῶς ἀφρημένους, ὡς εἶναι πάντοτε, ὅτι ἐλησημόνησε τὴν μουσικὴν συμφωνίαν. Δὲν δύνασθε νὰ ἐννοήσετε, γενναιότατε, τί ὑποφέρομεν μὲ τὸν παράδοξον ἀλλὰ μεγαλοφυῆ τοῦτον ἄνθρωπον. Ὅταν ὅμως ἀκούσετε αὐτὸν παίζοντα τὸ κλειδοκτύμβalon θὰ συγχωρήσετε ὄλας τὰς ἰδιοτροπίας καὶ τοὺς παραλογισμοὺς του.

« Μὲ ἕνα τὸσον μέγαν καλλιτέχνην πρέπει τις νὰ ἦναι ἐπιεικής, ἀπεκρίνατο ὁ κ. Σαίντ Κλαίρ. Εἶμαι πραγματικῶς περίεργος νὰ τὸν γνωρίσω.

« Τοῦτο θὰ γίνῃ ἀμέσως, » εἶπεν ὁ δούξ, διατάξας τὸν θαλαμηπόλον του νὰ μεταβῇ

εἰς τὴν κατοικίαν τοῦ Βεετχόφεν καὶ νὰ τῷ εἶπῃ ὅτι τὸν περιμένουσι καὶ πρέπει νὰ σπεύσῃ.

Ὁ Θαλαμηπόλος ἔμως ἐπανελθὼν ἀνήγγειλεν ὅτι ὁ Βεετχόφεν δὲν ὑπάρχει οὔτε εἰς τὴν κατοικίαν του. Τότε ὁ δοῦξ ὠργίσθη μεγάλως.

«Ὁ κύριος Βεετχόφεν, ἔλεγε προσβληθεὶς, κάμνει πολὺ μεγαλειτέρα καταχρησιν τοῦ προνομίου τῆς εὐφυΐας του, τῆς εἰς ταύτην ἀρμοζούσης, καὶ θέτει τὴν ὑπομονὴν μας εἰς μεγάλην δοκιμασίαν.

«Φοβοῦμαι, εἶπε περίλυπος ἡ δούκισσα κακὰ προοιωνιζομένη, ὅτι δὲν θὰ ἔλθῃ ποσῶς. Ἀπὸ τοιαύτην κεφαλὴν πρέπει τις νὰ περιμένη τὰ χεῖριστα.

«Τὶ λέγεις; ἀπήντησεν ὁ δοῦξ μὲ τὸ αὐτὸ ὕφος. Γνωρίζει τί θυσιάζει οὕτω φερόμενος. Ἡ θέσις του, ὁ ἔρωσ του, τὸ μέλλον του ἐξαρτᾶται ἀπὸ ἡμᾶς. Ἐλπίζω ὅτι θὰ τὸ σκεφθῇ καλῶς πρὶν προβῆ εἰς τοιαύτην ἀνοησίαν, τὴν ὁποίαν ποτὲ δὲν θὰ τοῦ συγχωρήσω. Εἶμαι βεβαιότατος ὅτι περιδιαβάσει, ὡς συνήθως, ἐν τῷ δάσει. Οἱ ἀνθρώποι μας ἄς τὸν ἀναζητήσωσι, καὶ ἄς ἐρωτήσωσι περὶ αὐτοῦ καὶ τὸν κηπουρόν.»

Ἐνῶς ὁ δοῦξ ἔδιδε τὰς διαταγὰς ταύτας, ὁ κηπουρὸς, μεθ' οὗ ἐσυνείθιζε περιδιαβάζων ὁ Βεετχόφεν νὰ συνομιλῇ, ἐζήτησε νὰ συνομιλήσῃ μετὰ τοῦ δουκός.

«Τὶ τρέχει; εἶπεν ὁ δοῦξ ἀνησυχῶν. Μήπως συνέβη κἀνὲν δυστύχημα.

«Τοιοῦτόν τι βεβαίως ὄχι, ἀπήντησεν ὁ γέρον, ἂν καὶ ἐξῶ μυκᾶται ἡ θύελλα, ὥστε καὶ τὰ ἀρχαῖα δένδρα τζακίζονται. Ἦλθον νὰ ἀναγγείλω τῇ Υ. ἐκλαμπρότητι ὅτι καθ' ὁδὸν ἀπήντησα τὸν κύριον Βεετχόφεν ὅστις μοι ἔδωκε μίαν ἐπιστολὴν, ὅπως τὴν ἐγγχειρίσω ἀκριβῶς τὴν 9 ὥραν.

«Καὶ τί σημαίνει πάλιν τοῦτο; ἀνέκραξεν ὁ δοῦξ ἀθύμως βεβαίως νέα τρέλα τοῦ ἀνθρώπου τούτου.

«Τοῦτο εἶναι ἐνδεχόμενον, εἶπεν ὁ ἀξιότιμος κηπουρὸς. Ὃταν ἀπήντησα τὸν ἀνθρώπον μοι ἐφάνη ὅτι δὲν ἦτο εἰς τὰ σωστά του· πὸν ἀπήντησα ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τῆς φερύσης εἰς Ὀλμουτς κρατοῦντα ἐν μὲν τῇ μιᾷ χειρὶ ράβδον, ἐν δὲ τῇ ἄλλῃ ὁδοιπορικὸν σάκον, ὡς ἂν ἀνεχώρει. Ὡμίλει μεθ' ἑαυτοῦ ὡς μαϊνόμενος, ἔτρεχεν ὡς

τρέλος καὶ μάλιστα κατὰ τὴν νύκτα ταύτην τὴν τρομερὰν, καθ' ἣν πᾶς φρόνιμος εὐχαριστεῖ τὸν Θεόν, ἐὰν δύναται νὰ μὲνῃ οἶκος.»

Ἐν ᾧ ὁ γέρον ἔλεγε ταῦτα ὁ δοῦξ ἀνεγίνωσκε τὴν μὲ μολυβδοκόνδυλον γεγραμμένην ἐπιστολὴν, ἣτις περιεῖχε μόνον τὰς ἐπομένας λέξεις· «Μὴ ὀργίζεσθε ἐναντίον μου, εὐεργέτα μου, δὲν δύναμαι νὰ παίξω ἐνώπιον τῶν Γάλλων, νὰ ἀρνηθῶ τὰς ἀρχάς μου ἔστω καὶ μὲ τὴν θυσίαν τῆς ζωῆς μου. Ὃταν ἀνγινώσκετε τὰς γραμμὰς ταύτας θὰ εἶμαι μακρὰν ὑμῶν, ὥστε δὲν θὰ δυνηθῆτε νὰ μὲ καταφθάσετε. Αἰωνίως ἐν τούτοις θὰ σᾶς ἐνθυμοῦμαι εὐγνωμόνως. Ὁ ἀτυχῆς Λουδοβίκος Βὰν Βεετχόφεν.»

Ἄθυμος ἐξέσχιεν ὁ δοῦξ τὴν ἀθῶαν ἐπιστολὴν, τὸ ἀπροσδόκητον περιεχόμενον τῆς ὁποίας ἀνεκοίνωσεν εἰς τὴν δούκισσαν, ἣτις κατῴρωσε διὰ τῶν εὐγενῶν αὐτῆς τρόπων νὰ ἐξιλεώσῃ καὶ καθησυχᾶσῃ τὸν γάλλον στρατηγόν, ὅστις ἀνεχώρησεν ἐκ τοῦ ἀνακτόρου ὡς φίλος, χωρὶς νὰ ἐννοήσῃ τὸν πραγματικὸν λόγον, δι' ὃν δὲν ἐδόθη ἡ μουσικὴ συμφωνία, καὶ πρὸ πάντων δὲν ἐπαίχθη τὸ ἔργον τοῦ περιφήμου καλλιτέχνου.

Ἐπὶ τῆς δυσβάτου σχεδὸν λεωφόρου ἐβάδιζεν ἐν τούτοις μόνος ὁδοιπόρος ἐν σκοτεινῇ καὶ νεφελῶδει νυκτὶ, ἀπονεναρκωμένος ὑπὸ τοῦ ψύχους, καὶ μαστιγούμενος ὑπὸ τοῦ ἀγρίου ἀνέμου, ὅστις ἔρριπτε κατὰ τοῦ προσώπου του τὰς παγωμένας νιφάδας. Ἄθυμότερα ἔμως καὶ ἀπαρηγόρητος ἦτο ἡ ψυχὴ του ἢ καταβεβλημένη ὑπὸ τοῦ μεγάλου πόνου καὶ ὑπὸ τοῦ φοβεροῦ πάθους.

Ἐθυσίασε τὸν ἔρωτά του, τὴν μόνην του εὐτυχίαν. Χάριν τῶν πεποιθήσεών του παρεβλέψε τὰ προσφιλέστερά του εἰς τὸν κόσμον.

Ἰπὸ ἀγρίας ἀπελπισίας κατεχόμενος ἐξηκολούθει νὰ πλανᾶται ἄνευ πατρίδος, ἄνευ καταφυγίου, ἄνευ φίλων καὶ ἄνευ ἐρωμένης, τὴν ὁποίαν ἀπληρνήθη διὰ νὰ μείνῃ πιστὸς εἰς ἑαυτόν.

Καταβεβλημένος ἀπὸ τὴν ἐσωτερικὴν διαμάχην καὶ κουρασμένος ὑπὸ τοῦ ψύχους, ἀποναρκωθείς θὰ κατέπιπτε καὶ θὰ ἔμενεν ἐπὶ τῆς λεωφόρου, ἂν δὲν τὸν ἐξωογόνοι ὀλίγον μόνον μίξ ἰδέα, μία παρηγορία. Ἐν ᾧ ὠδοιπόρει ἐγκαταλελειμμένος ὑπὸ πάντων,

συνεβάδιζεν εἰς τὸ πλευρόν του ἡ ἀθάνατος θεὰ ἔχουσα στολισμένην τὴν κεφαλὴν μὲ τὸν στέφανον τῆς ἀθανασίας καὶ κρατοῦσα τὴν λύραν. Ἐπέγυεν εἰρήνην καὶ ἡσυχίαν εἰς τὴν πληγωμένην καρδίαν του, ὠδήγει καὶ ὑπεστήριζεν αὐτὸν κινδυνεύοντα νὰ πέσῃ, ὅτε δὲ ἐθλῶντο τὰ γόνάτά του ἀνήγειρεν αὐτὸν ἐκ τοῦ ἐδάφους.

Μετὰ πολλὰς ὥρας ὁδοπορίας ἔφθασεν ὁ Βεετχόφεν εἰς Ὀλμούτς, ὅπου καταβέβλημένος μέχρι θανάτου ἐξηπλώθη ἐπὶ τῆς κλίνης ἀθλίου τινὸς ξενοδοχείου. Πάλιν ὠνευρέθη τὴν ἡρωϊκὴν του μουσουργίαν, καὶ πάλιν εἶδεν ἐσυτὸν κείμενον νεκρὸν ἐπὶ τοῦ πεδίου τῆς μάχης. Ἰπεράνω του ὅμως ἵστατο ἡ Θεὰ τῆς τέχνης, καὶ ἐστέρφανο αὐτὸν μὲ στέφανον ἀθάνατον ἐκ δάφνης.

Ἐνδυναμωμένος καὶ θαρρῶν ἐπανῆλθε τὴν ἐπιούσαν εἰς Βιέννην, ὅπου εἶχε φθάσει ἡ εἰδὴσις τῆς γενομένης εἰρήνης. Αἱ ὑποθέσεις του ἐτακτοποιήθησαν περισσότερον ἄφ' ὅσον ἐπερίμενον, ἂν καὶ ἡ ἔρωμένη του Ἰουιλία, ἣτις, ὡς αὐτὸς ὁ ἴδιος ἔλεγε, δὲν ἦτο ἀνταξία του, ἠρράβωνίσθη μὲ τὸν κόμητα Γάλλενβεργ, ὁ δὲ δούξ Λιχνόβσκυ ἐτήρησε τὴν ὀργὴν ἐπὶ πολλὰ ἔτη.

Ἄντι τοῦ ἀτυχοῦς ἔρωτός του, ἀντι τῆς ἀπωλείας τῆς φιλίας, ἀντι τῶν πολλῶν βασάνων καὶ θλίψεων, ἀντι τῆς μεγάλης θυσίας, ὁ Βεετχόφεν ἀπήλαυσε τὴν ἀθανασίαν.

Σ. ΛΟΓΙΩΤΑΤΙΑΗΣ

ΟΙ ΡΩΜΑΙΟΙ ΔΟΥΛΟΙ ΚΑΙ Ο ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΣΜΟΣ

Ἰπάρχουσιν ἱστορικαί τινες γινῶμαι, ἵνα μὴ εἶπω προλήψεις, ὁμοιάζουσαι τὸν Νεῖλον ποταμόν. Ἄγνωστον πόθεν οὗτος πηγάζει, ἀλλ' οὐδόλωι γνωστότερον ἐπὶ τίνων γεγονότων ἢ κειμένων στηρίζονται αἱ γινῶμαι αὗται. Καὶ ἐν τούτοις εἰσὶ πρὸ αἰῶνων παρὰ τοῖς πλείστοις παραδεδεγμένα· ἡ δὲ ἕξις τὰς περιβάλλει διὰ κύρους ἐξομοιούτος σχεδὸν αὐτάς πρὸς τὰ πρῶτα ἀξιώματα τῆς γεωμετρίας, ἅτινα οὔτε εἰς ἀμφισβήτησιν ὑπόκεινται οὔτε ἀποδείξεις εἰσὶ δεκτικά. Ἄν δὲ τις φανῇ ἀντιφρονῶν, ὁμοιάζει

ἄνθρωπον ἀμφισβητοῦντα ὅτι μεταξὺ δύο σημείων ἡ εὐθεῖα εἶναι συντομωτάτη, ἢ ζητοῦντα ἀποδείξεις περὶ τούτου ἵνα πεισθῇ.

Κατὰ τοιοῦτου τινὸς ἱστορικοῦ θεωρήματος ἐπιχειροῦμεν σήμερον ἐνστάσεις τινάς, ὑποτασσόμενοι ἐκ προοιμίων εἰς τὴν ἐπὶ παραδοξολογίᾳ μομφὴν καὶ λέγοντες τῷ φίλῳ ἀναγνώστῃ «Πάταξον μὲν, ἀκουσον δέ.»

Οἱ πλείστοι τῶν συγγραψάντων τὰ κοινῶς ἀναγινωσκόμενα πονήματα περὶ τῆς καταπτώσεως τοῦ ῥωμαϊκοῦ κόσμου καὶ τοῦ συγχρόνου ταύτῃ θριάμβου τῆς ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ, εἰς οἶαν δῆποτε σχολὴν καὶ ἂν ἀνήκωσιν, οἰκνῶντες φιλοσοφικὴν ἰδέαν ἢ πολιτικὴν φατρίαν καὶ ἂν ὑπηρετώσι, φαίνονται συμφωνοῦντες κατὰ τοῦτο· ὅτι τὸ χριστιανικὸν δόγμα ἀνέβη ἔρπον ὡς ὁ κισσὸς ἀπὸ τῶν κατωτάτων εἰς τὰ ἀνώτερα στρώματα τῆς ῥωμαϊκῆς κοινωνίας, καὶ πρῶτοι αὐτοῦ προσήλυτοι καὶ ὁμολογηταὶ ὑπῆρξαν οἱ δούλοι, οἱ ἀπελεύθεροι, οἱ χειρώνακτες, οἱ ἀγρόται, οἱ κάπηλοι, αἱ ἑταῖραι, οἱ μεταπράται, ὁ ὄχλος, τὸ σκυλολόγιον, αἱ τάξεις τέλος ἐκεῖναι τῆς κοινωνίας, ἃς ὁ Ἅγ. Ἰερώνυμος ὠνόμαζεν «*ageriη surporetōn (vilis plebicula)*»

Τοιαῦτα μαρτυροῦσιν οἷτε κληρικοὶ συγγραφεῖς καὶ οἱ ἐχθρικῶς διακαίμενοι πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν, ὅτε Βολταῖρος καὶ ὁ Ἄλβιας Φλωρῆ, ὁ Γίβων καὶ ὁ Καντού. Κατὰ τοῦτο δὲ μόνον διαφωνοῦσι πρὸς ἀλλήλους, ὅτι οἱ μὲν φιλόχριστοι θεωροῦσι τὴν ταπεινὴν ταύτην καταγωγὴν τοῦ χριστιανισμοῦ ὡς τὸ μέγιστον τεκμήριον τῆς ἀληθείας καὶ τῆς ἀνάγκης αὐτοῦ, ἐλθόντος νὰ συντρίψῃ τὰς ἀλύσεις τοῦ δούλου καὶ νὰ διδάξῃ τὴν ἰσότητά καὶ τὴν ἀγόπνην, οἱ δὲ τάναντία φρονοῦντες ὁρμῶνται ἐκ τοῦ αὐτοῦ σημείου ἵνα παραστήσωσι τὸ νέον δόγμα ὡς ἀνατολικὴν δεισιδαιμονίαν ἐπιβληθεῖσαν εἰς τὸν κόσμον, κατ' αὐτὴν τῶν ἀπολογητῶν τὴν μαρτυρίαν, ὑπὸ ἡλιθίου καὶ ἀπεκτηνωμένης πλειονοψηφίας.

Ἄν ἡ γνώμη αὕτη τῆς συρφετώδους καταγωγῆς τοῦ χριστιανισμοῦ ἐχρησίμευεν ὡς ὀρηκτῆριον ἐπιχειρημάτων εἰς μόνους τοὺς συγγραφεῖς καὶ τοὺς θεολόγους, ἡ ἐξέτασις περὶ τοῦ ἀληθοῦς αὐτῆς ἦθελεν ἐνδιαφέρει μόνον τὸν ἀρχαιοδίφην. Δυστυχῶς ὅμως δὲν ἔχει οὕτω, ἢ δὲ ἔρευνα ἦν ἐπιχειροῦμεν δὲν

εἶναι ἴσως ἀμέτοχος σήμερον καὶ πρακτικῶς τινος διαφέροντος· καθόσον πλὴν τῶν θεωρητικῶν λογίων καὶ ἄλλοι τινές, πολὺ τούτων ἐπιφωβώτεροι, ἐκμεταλλεύονται πρὸς ἐπιτυχίαν ἀπαισιῶν σκοπῶν τὴν ἐπικρατήσασαν γνώμην τῆς ὑπὸ τοῦ ὄχλου ἐγκυβερνήσεως ἐν Ῥώμῃ τοῦ χριστιανισμοῦ. Οὗτοι εἰσὶν οἱ ἐρυθροὶ λεγόμενοι δημοκράται, κοινοκτῆμονες, ἐταιρισταί, φαλαγγίται ἢ ὅπως ἄλλως καλοῦνται, οἱ φρονοῦντες, ἢ τούλάχιστον κηρύττοντες, διὰ πᾶν καλὸν, πᾶσα πρόβδος καὶ εὐγενῆς ἰδέα ἐκπορεύεται ἐκ τοῦ πλήθους. Οἱ ἄνθρωποι οὗτοι δὲν διακρίνονται συνήθως ἐπὶ ὑπερβολῇ εὐσεβείας· ἀπ' ἐναντίας μιποῦσι καὶ ἀποστρέφονται πᾶν δόγμα καὶ πάντα νόμον. Ἀπ' ἐτέρου ὅμως ἀναγκαζόμενοι καθ' ἑκάστην νὰ συμμαχῶσι μετὰ τοῦ ὄχλου, τῆς βίας, τῆς ἀμαθείας καὶ πολλῆς τοῦ ἐγκλήματος πρὸς ὑποστήριξιν τῶν ἀλλοκῶτων αὐτῶν συστημάτων, ἀρέσκονται ἐνίοτε παραβάλλοντες ἑαυτοὺς πρὸς τοὺς κήρυκας τοῦ χριστιανισμοῦ, μεταχειρισθέντας δὴθεν ὡς ἐκεῖνοι πρὸς θρίαμβον τῆς ἀποστολῆς αὐτῶν ἀγενῆ συρφετῶν δούλων, ἐταιρῶν, καπήλων καὶ φαυλοβίων.

Εἰς τοὺς δημοκόπους τούτους κυρίως ἀποβλέπομεν ἐξετάζοντες διὰ βραχυτάτων ἂν ἡ χριστιανικὴ ἀνάπλασις τοῦ Ῥωμαϊκοῦ κόσμου δύναται τῷ ὄντι νὰ θεωρηθῆ ὡς κατόρθωμα τῆς συρφετώδους ὀχλοκρατίας. Πρὸς μείζονα εὐκολίαν τῆς ἐρεῦνης ταύτης δυνάμεθα νὰ διαιρέσωμεν τὸν ὄχλον τῆς Ῥώμης ἐπὶ τῶν τελευταίων αυτοκρατορῶν εἰς τέσσαρας κατηγορίας· εἰς κυρίως δούλους, εἰς γεωργούς, εἰς χειρῶν κτας, καὶ καπήλους ἢ μεταπράτας, μὴ λησμονοῦντες ὅτι καὶ αἱ τελευταῖαι αὗται βιομηχανίαι ἠσκούντο πολλῶς κατὰ τὴν τέταρτον ἐτι Μ. Χ. αἰῶνα ὑπὸ δούλων καὶ ἀπελευθέρων. Ἰδῶμεν ἤδη κατὰ πόσον τὸ χριστιανικὸν δόγμα ἐθεράπευε τὰ συμφέροντα καὶ τὰς ἀρέξεις τῶν τάξεων τούτων καὶ ποίας ὑποδοχῆς ἔτυχε παρ' ἑκάστη αὐτῶν.

Ἀρχόμεθα ἀπὸ τῶν χωρικῶν. Ἀλλὰ περὶ τούτων ὀλίγιστα θέλουσιν ἀρκέσει, ἀφοῦ ἀναμφισβήτητα καὶ πανθομολογούμενα γεγονότα μαρτυροῦσιν ὅτι ὁ ἀγροτικὸς ὄχλος τῆς αυτοκρατορίας ὑπῆρξε δυσμενέστατος καὶ ἄσπονδος διώκτης τῆς εὐαγγελικῆς

μεταρρυθμίσεως. Μεσοῦντος τοῦ τετάρτου αἰῶνος, ὁ χριστιανισμὸς ἦτο ἤδη πρὸ ἐτῶν ἢ ἐπίσημος τοῦ κράτους θρησκεία· οἱ διάδοχοι τοῦ Κωνσταντίνου ἐκάθηντο ἐπὶ τοῦ θρόνου τοῦ Βυζαντίου· αἱ οἰκουμενικαὶ σύνοδοι ἐδογματίζον καὶ πανταχοῦ ἐκάπιζε τὸ θυμίαμα· ἀλλ' ἐν τοῖς ἀγροῖς τὰ εἰδῶλα ἔμενον εἰσέτι ὀρθά· καθότι οἱ γαιοκτῆμονες καὶ οἱ ἀγροκόμοι, καίτοι χριστιανοὶ ὄντες πρὸ πολλοῦ, ἐφοβοῦντο τοὺς δούλους, τοὺς ποιμένας καὶ τοὺς ἀροτῆρας ὀλοφύχως ἔτι ἀφωσιωμένους εἰς τοὺς πατρῶους αὐτῶν θεούς. Ἐν ταῖς πόλεσιν ὀλίγοι ἀπέμενον οἱ μὴ χριστιανοί, ἀλλ' ἐν τοῖς ἀγροῖς οἱ χριστιανοὶ ἠδύναντο ν' ἀριθμηθῶσιν ἐπὶ τῶν δακτύλων, ὁ δὲ Χριστὸς ἐκαλεῖτο ἀκόμη κατὰ τὸν πέμπτον μετὰ Χριστὸν αἰῶνα ὁ Θεὸς τῶν πόλεων.

Magnus qui colitur solis in urbibus.

Ἐκ τῆς ἀντιθέσεως ταύτης προέκυψε τὸ νέον ὄνομα τῆς εἰδωλολατρίας, ἣτις ἐκαλεῖτο ἔκτοτε Paganismus, ἣγον ἀγροτισμὸς, θρησκεία τοῦ ἀγρότου. Ἐνῶ ἐν Ῥώμῃ καὶ Βυζαντίῳ ἀντήχει ἡ φωνὴ τῶν Ἀμβροσίων, τῶν Χρυσοστόμων καὶ τῶν Αὐγουστίνων, τοὺς ἀγροὺς περιήρχοντο ἀκόμη οἱ ἱερεῖς τῆς Ρέας, οἱ ὑπὸ τοῦ Λουκιανοῦ ἀπαθανατισθέντες ἐκεῖνοι κίναϊδοι καὶ Γάλλοι, οἱ τοσοῦτον αἰσχροὶ καὶ ἀκάθαρτοι, ὥστε καὶ αὐτὸς ὁ ὄνος τῶν Λούκιος ἠσχύνετο ὀδαιπυρῶν μετὰ τοιούτων συντρόφων. Ἀλλ' οἱ ἀγρόται, ἤττον ὑπερήφανοι τοῦ ὄνου, ἐδέχοντο αὐτοὺς μετὰ σεβασμοῦ καὶ ἀγάπης· ἠσπάζοντο τὰς ῥυπράς χειράς των, τοὺς δὲ σάκκους αὐτῶν ἐπλήρουν δραχμῶν, ὀβολῶν, σύκων, οἴνου καὶ τυρίων. Ἀληθὲς εἶναι ὅτι κατ' αὐτὴν περίου τὴν ἐποχὴν ἡ Ρέα ἤρχιζε νὰ γηράσκη, οἱ δὲ πιστοὶ αὐτῆς λάτραι, βλέποντες αὐτὴν καθ' ἑκάστην παρακμάζουσαν καὶ ρυτιδουμένην, ἠσθάνοντο τὴν ἀνάγκην νεωτέρας θεότητος. Ἀλλ' ἀντὶ τοῦ Ἰησοῦ προὔτιμησαν τὴν Συρίαν Θεάν, τὴν μαύρην Ἀφροδίτην, ἣτις μεταξὺ ἄλλων πλεονεκτημάτων εἶχε καὶ τὸ μέγιστον νὰ δύναται νὰ συζήσῃ ἐν εἰρήνῃ καὶ ἀρμονίᾳ μετὰ τῶν γεγηρακῶτων ἀλλ' ὀρθῶν εἰσέτι εἰδώλων. Καὶ τῷ ὄντι ἀπαντῶμεν αὐτὴν ἀνὰ πᾶν βῆμα συνοδοιποροῦσαν δι' ὄρεων καὶ κοιλάδων μετὰ τῆς Ρέας, ἐπὶ τῆς βίχως τοῦ αὐτοῦ ὄνου, τὴν δὲ νύκτα

καταλούσαν ὑπὸ τὴν στέγην τοῦ αὐτοῦ ναοῦ. Οἱ ἱερεῖς αὐτῶν περιήρχοντο τὰ χωρία καὶ τὰς ἐπαύσεις ἐπισύροντες τὴν προσυχήν καὶ τὴν εὐλάβειαν τῶν χωρικῶν διὰ τοῦ γυναικείου αὐτῶν ἱματισμοῦ καὶ τοῦ ἀγενείου προσώπου. Διωχθέντες ἐκ τῶν πόλεων, οὐδενὸς ἡμέλουν ἵνα διαιωσῶσιν ἐν τοῖς ἀγροῖς τὴν ἀμάθειαν καὶ δεισιδαιμονίαν ἐξ ὧν ἀπέζων ἐν τρυφῇ καὶ ἀφθονίᾳ. Ὅπως δύνανται νὰ εἰσδύωσιν εὐχερῶς καὶ ἀνυπόπτως εἰς τοὺς κόλπους τῶν οἰκογενειῶν ἦσαν πάντες ὑποχρεωτικῶς ἐκτομίαι. Ἐγνώριζον ὡς οὐδεὶς ἄλλος νὰ κολακεύωσι τὰ πάθη καὶ τὰς ὀρέξεις τοῦ πλήθους· προέλεγον τὰ μέλλοντα ἔψαλλον διὰ γυναικώδους φωνῆς ἀσελγῆς ὕμνους· ἐχόρευον εἰς τὸν ἦχον χαλκίων ἀγγείων· κατέπινον μαχαίρας ἴσως δὲ καὶ φλογεροῦς ἀνθρακας ὡς οἱ παρ' ἡμῖν ἀγύρται. Ἐν ἐνὶ λόγῳ ἦσαν ἄνθρωποι διασκευαστικοὶ καὶ ἀρεστοὶ εἰς τὸν ῥωμαῖον χωρικόν, ὅστις τοὺς ὑπεδέχετο ἀνοικταῖς ἀγκάλαις, ἐνῶ τοὺς ἀποστόλους τοῦ Θεοῦ τῶν πόλεων κατεφρόνει καὶ ἐδίωκεν ὡς ἐπίσάκτους καὶ παραζῖας. Καὶ πῶς ἦτο δυνατόν νὰ συμβῆ ἄλλως ἐνῶ οὗτοι ἀντὶ ἁσμάτων, ὀρχήσεων καὶ θωπειῶν ἐτόλμων νὰ κηρύττωσιν εἰς ἠλίθιον καὶ διεσθαρμένον ὄχλον τὴν ἐγκράτειαν, τὴν αὐταπάρνησιν καὶ πᾶσαν θυσίαν; Ὁ ἀρχέτυπος, ἄσπιλος καὶ ἀμιγῆς χριστιανισμὸς τῶν πρώτων αἰώνων, ὁ χριστιανισμὸς τοῦ Ἰησοῦ, τῶν ἀποστόλων, τῶν μαρτύρων καὶ τῶν πατέρων τῆς Ἐκκλησίας οὔτε ἐποίησεν οὔτε ἠδύνατο νὰ ποιήσῃ προσηλύτους μεταξὺ χωρικῶν ἀπεκτηνωμένων ἐκ τῆς δικθορᾶς καὶ τῆς δεισιδαιμονίας. Οἱ κήρυκες αὐτοῦ ἐδιώχθησαν καὶ ἐσυρίχθησαν ὡς ὄχληρά «*περικαθάριμα τῆς γῆς,*» κατὰ τὴν ἔκφρασιν τοῦ Ἀγ. Παύλου· πᾶσαι δὲ αὐτῶν αἱ προσπάθειαι συνετρίβησαν κατὰ τῆς ἀναληγῆς τοῦ ῥωμαίου ἀγρότου ὡς τὰ κύματα κατὰ τῶν βράχων. Τοῦτο μαρτυροῦσι τὰ συγγράμματα τῶν τότε πατέρων καὶ πρὸ πάντων τὰ πικρὰ παράπονα τοῦ Ἀγ. Σαλβιανοῦ. Τότε δὲ μόνον ἠδυνήθη ὁ χριστιανισμὸς νὰ καταστῆ ἡ θρησκεία τοῦ χωρικοῦ, ἀφοῦ ἐμιάνθη καὶ ἐνοθεύθη ἐκ τῆς μακροχρονίου μετὰ τῶν εἰδωλολατρῶν ἐπιμιξίας· ἀφοῦ

ἐκὼν ἄκων παρεδέχθη κάλεινος εἰδωλα, τελετάς, δεισιδαιμονίας καὶ πανηγύρεις. Τοὺς χωρικοὺς ἐχριστιάνισαν οὐχὶ ἀπόστολοι κηρύττοντες κίβνιους ἀληθείας, ἀλλὰ πλάνητες καὶ ἐπαίται μοναχρὶ περιφέροντες ἅγια λείψανα, θαυματουργοῦντες, προφητεύοντες, μυθολογοῦντες καὶ κατὰ τὴν αἰσχροπότητα καὶ ἀγυρτεῖαν οὐδόλως ἐλαττούμενοι τῶν ἱερέων τῆς Ῥέας καὶ τῆς Συρίας Θεοῦ. Τὴν εὐνοίαν τοῦ πλήθους ἀδύνατον εἶναι νὰ ἐλύσῃ τις ἄλλως ἢ κολακεύων τὰ πάθη καὶ τὰς ὀρέξεις του, γενόμενος δηλ. δημαγωγός· ἀλλὰ τὰ ὑψηλὰ διδάγματα τοῦ εὐαγγελικοῦ χριστιανισμοῦ κηρύττοντα ἄσπονδον πόλεμον κατὰ τῶν τοιούτων ὀρέξεων ἀδύνατον ἦτο νὰ καταστῶσι θέματα δημαγωγίας. Συγγραφεῖς τινες, τυφλοῦμενοι ὑπὸ κομματικοῦ πάθους, ἐτόλμησαν νὰ ἰσχυρισθῶσιν ὅτι ἡ χριστιανικὴ ἀλήθεια ἐγένετο ἀμέσως ἀσπιστὴ εἰς τὰ δυστυχοῦντα καὶ δυναστευόμενα πλήθη, διότι ἐκόμιζεν αὐτοῖς τὴν ἐλευθερίαν. Ἡ λέξις αὕτη κατήντησεν ἐσχάτως· παρὰ τοῖς ἅγαν δημοκράταις τοσοῦτον ἐλαστικὴ καὶ τοιαύτη ἐγένετο κατάχρησις αὐτῆς, ὥστε ἀγνοοῦμεν τῇ ἀληθείᾳ τί ἐνοοῦσιν οἱ κύριοι οὗτοι λέγοντες ἐλευθερίαν. Οἱ χωρικοὶ ἀπ' ἐναντίας τῆς παρακμαζούσης Ῥώμης εἶχον περὶ ἐλευθερίας ἰδέαν σαφῆ καὶ ἀκριβῶς ὠρισμένην. Τὴν ἰδέαν ταύτην εὐρίσκομεν διατυπωμένην ἄνευ τῆς ἐλαχίστης περιφράσεως ἐν τῷ κατωτέρῳ ἀποσπάσματι δημῶδους κωμῶδιᾶς τοῦ τετάρτου αἰῶνος. Ὁ διάλογος μεταξὺ χωρικοῦ καὶ τοῦ Ἐφεστίου Θεοῦ καὶ ὑπόθεσις αὐτοῦ ἡ ἐπικρατήσασα παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ Λεῖγῆρος ἐχλοκρατία μετὰ τὴν ἐπανάστασιν τῶν Βαγαυδίων·

Ἐφέστιος Θεός.

«Ποῖαν ἐλευθερίαν θέλεις νὰ σοὶ δώσω;»

Χωρικός.

«Τὴν ἐλευθερίαν νὰ λαμβάνω χρήματα παρ' ὅσων δὲν μοὶ χρεωστοῦσι, νὰ γυμνώσω τοὺς ξένους καὶ τοὺς γείτονάς μου.»

Ἐφέστιος Θεός.

«Ἡ ἐλευθερία ἦν ζητεῖς ὁμοιάζει πολὺ μὲ ληστείαν. Ἡ αἴτησίς σου εἶναι δύσκολον νὰ παραχωρηθῇ· ἀλλ' ἐπιθυμῶ νὰ σ' εὐχαριστήσω. Ἄκουσέ με, πορεύθητι εἰς τὰς ὄχθας τοῦ Λεῖγῆρος.»

Χωρικός.

«Τὶ νὰ κάμω ἐκεῖ;»

Ἐρραστῖος: Θεός.

«Ἐκεῖ θὰ εὖρη; ὅτι ζητεῖς ἑλευθερίαν ἀπεριόριστον. Παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ ποταμοῦ τούτου οὔτε νόμοι ὑπάρχουσι πλέον, οὔτε ἰδιοκτησία, οὔτε περιορισμὸς οἰοσδῆποτε. Οἱ δυστροποῦντες πλούσιοι δέονται εἰς πασσάλους ἢ κρεμάζονται εἰς τοὺς κλάδους δρυός. Οἱ ἀγράμματοι ἀναδεικνύονται ῥήτορες, δικασταὶ καὶ στρατηγοί. Τὸ πᾶν εἶναι ἐκεῖ θεμιτὸν καὶ κατορθωτόν.»

Ἡ εἰκὼν αὕτη τῆς ἐν τῇ χώρᾳ τοῦ Λεῖγῆρος κοινωνικῆς καταστάσεως, ἡ πρὸ δεκαπέντε αἰώνων χαραχθεῖσα, δὲν ὁμοιάζει πολὺ τὴν πρὸ ὀλίγων ἔτι ἡμερῶν ἐπικρατοῦσαν ἐν ταῖς αὐταῖς ἐπαρχίαις ἐπὶ τῆς δικτατορίας τοῦ Γαμβέττα; Ἄν δὲ ἀπὸ τῶν χειρῶν τούτου μετέπιπεν ἡ ἐξουσία εἰς τοὺς γνησίους ἀντιπροσώπους τοῦ γαλλικοῦ ὄχλου, τοὺς Πυάτους καὶ τοὺς Βλαγκέ; ἡ ὁμοιότης δὲν ἤθελεν εἶναι πλήρης καὶ ἀπαράλλακτος; Οἱ σήμερον ἐν τῷ Σηκουάνα καταποντισμοὶ, οἱ ἐν Λουγδούμφ τουφεκισμοὶ καὶ τὰ ἐν Ἀλσατία δλοκαυτώματα ἔχουσι τι νὰ φρονήσωσιν εἰς τοὺς πασσάλους καὶ τὰς ἀπὸ δρυός ἀναρτήσεις τῶν ἐπαναστατῶν τοῦ τετάρτου αἰῶνος; Τὰ δὲ προγράμματα τῶν καθ' ἡμᾶς δημαγωγῶν δὲν ἔχουσι πολλὴν τὴν ὁμοιότητα πρὸς τὰς ἀνωτέρω ἐπαγγελίας τοῦ Ἐρραστῖου Θεοῦ;

Ἐρωτῶμεν ἤδη τὸν ἀναγνώστην ἂν τοιοῦτου εἶδους ἑλευθερίαν ἐκόμεζεν εἰς τὰ ἀγροτικά πλῆθη ἡ θρησκεία τοῦ ἐλέους καὶ τῆς ἀγάπης, καὶ ἂν τὰ δόγματα αὐτῆς ἠδύναντο νὰ ἀρέτωσιν εἰς ἀνθρώπους, εἰς οὐδὲν ἄλλο ἢ ἀποβλέποντας ἢ πῶς νὰ κορέσωσι τὰς κτηνώδεις αὐτῶν ὀρέξεις διὰ τῆς βίας, τῆς ἀρπαγῆς καὶ τῆς κοινοκτημοσύνης; Ἡ λογικὴ ἀποκρίνεται «Ὅχι,» καὶ πάντα τὰ ἱστορικὰ μνημεῖα ἐπικυροῦσι τὴν ἀπάντησιν ταύτην· τάναντία δὲ δοξάζουσι μόνου οἱ θέτοντες ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τοῦ Ἰησοῦ, ἀντὶ ἀκανθίνου στεφάνου πῖλον ἐρυθρὸν, καὶ τὰς λέξεις Σοσιαλισμὸς καὶ Χριστιανισμὸς θεωροῦντες; ὡς συνωνύμους.

Ἰκανὰ νομίζοντες τὰ παρθεθέντα πρὸς ἀπόδειξιν τῆς δυσμενεῖας τοῦ ῥωμαίου χωρικοῦ πρὸς τὸ εὐαγγελικὸν κήρυγμα, θέλο-

μεν ἤδη ἐξετάσει ἂν ἔτυχε κρείττονος ὑποδοχῆς παρὰ τῷ ὄχλῳ τῶν πόλεων.

(Ἐπεταὶ συνέχεια.)

ΕΜ. Δ. ΡΟΪΔΗΣ

.....

ΠΙΝΑΚΙΔΕΣ

Tout passe, tout lasse dans ce monde. Οὐδὲν ἀληθέστερον. Αἱ ἀποκρέω κατ' ἔτος παρακμάζουσι, καὶ παρακμάζουσι διότι ἀπὸ τοῦ λαοῦ ἀνῆλθον εἰς τὰς ἄνω τάξεις αἰτινες τῇ ἀληθείᾳ καὶ ἐν τῇ εὐθυμίᾳ αὐτῶν δὲν εἶναι εὐθυμοὶ. Ἐνθυμείσθε ἄλλοτε τὰς δύο τελευταίας κυριακὰς τῶν ἀποκρέω; Ὅποια ζωηρότης παρὰ τῷ λαῷ! Ὅποια εὐθυμία! αἱ ὁδοὶ Ἐρμού καὶ Αἰόλου ἦσαν ἀδιάβατοι ἕνεκα τοῦ πλήθους τῶν προσωπιδοφόρων καὶ ἐφέτος αἱ ὁδοὶ ἦσαν ἀδιάβατοι ἕνεκα τῶν θεατῶν οἵτινες ἐθεῶντο... τί; καὶ ἐγὼ ἀγνοῶ. Ἐν τούτοις οἱ χοροὶ ἦσαν ἄφθονοι· τὴν νύκτα πληθὺς προσωπιδοφόρων διέτρεχε τὰς ὁδοὺς τῆς πόλεως καὶ μετέβαιναν ἀπὸ οἰκίας εἰς οἰκίαν· τίνες ἦσαν αὐτοῖς; δὲν ἦτο ὁ λαός. Ὁ λαός δὲν εἶναι πλέον εὐθυμὸς ἢ καρδία τοῦ ἀκατεργάστου αὐτοῦ λαοῦ, ὡς τὸν ὀνομάζομεν ἡμεῖς, εἶναι τεθλιμμένη καὶ ἐκπεπληγμένη· ἐκπεπληγμένη διὰ τὰς φοβερὰς συμφορὰς τῆς Γαλλίας· τεθλιμμένη, διότι ἐγενόμεθα παίγνιον μιᾶς τῶν ἰσχυρῶν δυνάμεων, τῆς Ἀγγλίας, ἣτις δὲν ἐννοεῖ ὅτι ὅταν αὐτὴ καταχρᾶται τῆς ἰσχύος αὐτῆς προσθεύουσα τὸ δίκαιον τοῦ ἰσχυροτέρου, ἐξχαγιάζει τὴν ληστὴν ὅστις διὰ τοῦ αὐτοῦ δικαίου φονεύει ἢ φορολογεῖ τοὺς αἰχμαλώτους.

Παρατηρήσατε τί συμβαίνει ἀπὸ τινος ἐν Ἑλλάδι· αἱ πάνδημοι ἑορταὶ ὀλονέν ἐκλείπουσιν ἢ φθίνουσιν, ἀρκεῖ πρὸς τοῦτο ν' ἀναμιχθῇ ἡ μέση τάξις· διατὶ ἄρα γε ἡ μέση τάξις δηλητηριάζει τὰς τοῦ λαοῦ διασκευάσεις; Δὲν εἴμεθα φιλόσοφοι, ἄπαγε τῆς βλασφημίας, ἀλλὰ τὸ πρᾶγμα εἶναι εὐεξήγητον. Ἐν τῇ πατρίδι ἡμῶν δὲν ἀναπτύσσεται οὐδ' ἐνθαρρύνεται ὁ ἐθνικὸς βίος· πλαστὸς πολιτισμὸς μᾶλλον ὀλέθριος τῆς βαρβαρότητος· εἰσέδυσεν ἐν τῇ κοινωνίᾳ ἡμῶν, εἰσέδυσεν δὲ εἰς τὰς μᾶλλον ἀνεπτυγ-

μείνας τάξεις αίτινες ἐσχημάτισαν χάσμα διὰ τῶν ἔξωων καὶ τῶν ἠθῶν αὐτῶν μεταξὺ αὐτῶν καὶ τοῦ λαοῦ· ὁ λαὸς ἀποστρέφεται τοὺς πιθηκίζοντας Ἕλληνας καὶ μιμουμένους πολιτισμὸν ξένιον, ὃν οὔτε κἀν ἐννοοῦσι, καὶ μάλιστα τὸν γαλλικὸν πολιτισμὸν ὅστις ἐξηλέγχθη ἐσχάτως ὀλέθριος· ἅμα δὲ οἱ πιθηκίζοντες οὗτοι ἀναλάβωσιν ἐορτὴν καὶ περικοσμήσωσιν αὐτὴν μετὰ τὰ ἄνθη ξένων λειμῶνων, ὁ λαὸς παραιτεῖται αὐτῆς.

Ὁ καιρὸς ἦτο αἶθριος καὶ γλυκύτατος κατὰ τὰς ἡμέρας τῶν ἀποκρέω· μὴ νομίσσατε ἐν τούτοις ὅτι λέγω τοῦτο χείρων. Ἀποστρέφομαι τὸν αἶθριον καιρὸν διὰ πολλοῦ λόγου. Ἐμπρῶτοις ἀδύνατον νὰ ἐργασθῶ αἶθριος οὐσῆς· ὅταν ὁ ἥλιος διατρέχη οὐρανὸν ἄνευ νεφῶν, ὅταν ἡ φύσις πᾶσα ἦναι φαιδρὰ ὡς ὁ νεαρὸς τῆς Ἀφροδίτης παῖς, τῇ ἀληθείᾳ παραιτῶ τὴν ἐργασίαν καὶ σπεύδω νὰ ἀπολαύσω τὴν καλὴν ἡμέραν. Ἄλλ' ὅταν τοῦτο συμβαίῃ 28 ἡμέρας τὸν μῆνα, θὰ ὁμολογήσητε ὅτι οὐδὲν ἐπιζημιώτερον τοῦ ὠραίου καιροῦ. Συμφωνοῦσι πρὸς τοῦτο καὶ οἱ ἔμποροι τῶν ἐπενδυτῶν. Ἀλλὰ γνωρίζετε ποῖαν ἐπιβροχὴν ἔχει ἐπὶ τῆς ψυχῆς ἡ ὠραία ἡμέρα; Ἡ γαλήνη τοῦ καιροῦ ἐμπνέει γαλήνην τῶν αἰσθημάτων· καὶ ἡ γαλήνη τῶν αἰσθημάτων εἶναι ἡ γῆρας· ἡ θάνατος. Παρητήρησα ὅτι ὅταν ὁ καιρὸς ἦναι ὠραῖος, οἱ βουλευταὶ ἀγορεύουσι τρεῖς ἀνοητότερον τοῦ συνήθους, οἱ ὑπουργοὶ μεταθέτουσι δεκάκις τρεῖς περισσοτέρους ὑπαλλήλους· ταξιδεύει τις τόσον καλῶς μετ' ὠραῖον καιρὸν! Οἱ ἐφημεριδογράφοι καταχωροῦσιν αἰτήσεις περὶ μεταλλείων καὶ μόνον οἱ δανεισταὶ ἐξακολουθοῦσι θηρεύοντες τοὺς ὄρειέτας. Ἐκάστη καλὴ ἡμέρα πληράνεται κατὰ μέσον ὄρον μετ' 100,000 δραχμῶν καὶ ἂν δὲν ὑπῆρχεν ἐν Ἑλλάδι τοσοῦτον συνεχῆς εὐδία τὸ ἔθνος θὰ ἦτο πλουσιώτερον.

Τελευταῖον εὐρισκόμεθα εἰς τὴν ἀγίαν καὶ μεγάλην τεσσαρακοστήν· δὲν γνωρίζω ἂν πάντες προσεῶχονται, ἀλλὰ βεβαίως πάντες στεροῦνται τῶν θορυβωδῶν διασκευῶν. Ἰδίως εὐρίσκουσιν ἀφορμὴν οἱ ἱεροκήρυκες νὰ κηρύξωσιν ἀπὸ τοῦ ἄμβωνος ἐν ὑπερμεσοῦντι δεκάτῳ ἐνάτῳ αἰῶνι ὅτι ἐν τῇ νηστείᾳ οἱ νόμοι καὶ οἱ προφῆται

κρέμονται· κάλλιον θὰ ἦτο ἂν ἐκρεμῶντο οἱ τοιοῦτοι ἱεροκήρυκες. Ἄν ἐπετρέπετο νὰ δώσω συμβουλὴν τινὰ ἤθελον παρακαλέσει τότους νέους οἵτινες καλῶς ἀπαγγέλλουσι καὶ αἰσθάνονται ὅτι ἀπαγγέλλουσι νὰ διαμοιράζωνται εἰς τὰς κεντρικώτερας ἐκκλησίας καὶ ν' ἀναγινώσκωσι κατὰ κυριακὴν ἓνα λόγον τοῦ Μηνιάτου. Ὁ ἄριστος οὗτος ῥήτωρ τῆς ἐκκλησίας, τοῦ ὁποῖου ἡ εὐαισθησία ἀμιλλᾶται πρὸς τὴν εὐγλωττίαν, ἔγραψεν εἰς γλώσσαν τοῦ λαοῦ μὲν ἀλλὰ κομψήν, εὐληπτον δὲ πρὸ πάντων εἰς τὸν λαόν, ὅστις ἀπαυδήσας ν' ἀκούῃ ἀνοησίας αἰωνίως, θέλει μετὰ βαθείας συγκινήσεως ἀκροασθῆ τοὺς περιπαθεῖς τοῦ Μηνιάτου λόγους. Προτρέπομεν τοὺς νέους καὶ ἔχει τοὺς ἱεροκήρυκας, διότι τίς ἐξ αὐτῶν δὲν πείθεται ἐνδομύχως ὅτι υπερβαίνει τὸν Μηνιάτην;

Ἡ θρησκεία μ' ἐνθύμισε τὸν ἔρωτα· ὑπάρχουσι τόσαι τραγωδίαι ἐπιγραφόμεναι θρησκεία καὶ ἔρωσι! Ὁ ἔρωσι μετ' ἐνθύμισε τὸ θέατρον. Ὅποια σχέσις ὑπάρχει μεταξὺ ἔρωτος καὶ θεάτρου; Ὅχι βεβαίως· διότι ἐν τῷ θεάτρῳ διδάσκειται ἰδίως ὁ ἔρωσι· ἀλλὰ πρὸ πάντων διότι ὁ ἔρωσι ἐν Ἀθήναις εἶναι ὑπόκρισις ἀπλῆ καὶ οὐδὲν ἄλλο. Ὁ πολιτισμένος νέος πρέπει νὰ φορῇ χειρόκτιτα, νὰ ψελλίξῃ γαλλικὰ καὶ νὰ ἦναι ἐρωτευμένος. Ἐπομένως ἐρωτεύεται ἢ μᾶλλον λέγει ὅτι ἐρωτεύεται τὴν τυχοῦσαν, μόνον διὰ νὰ ἀποκτήσῃ τὸ ἐπίθετον τοῦ ἐρωτευμένου. Καὶ ἔπειτα, ὁ ἐρωτευμένος εἶναι εὐαίτητος ἄνθρωπος καὶ ὁ νέος τοῦ συρμοῦ πρέπει νὰ νομίζεται εὐαίτητος. Ἀλλὰ πρὸ πάντων τί δὲν συγχωρεῖται εἰς τὸν ἐρωτευμένον; ἂν εἴπῃ ἀνοησίαν τινὰ·—Ὁ δυστυχῆς, ψιθυρίζουσιν οἱ περὶ αὐτόν, θὰ ἐνθυμεῖται τὴν ἐρωμένην του· παρακατέθεσε πλησίον αὐτῆς καὶ νοῦν καὶ καρδίαν. Ἄν ἦναι ἀκηδῆς, ἀκηρόης, —Ὁ ταλαίπωρος, ψιθυρίζουσι, πῶς θέλετε νὰ ἔχη τὴν ὑπομονὴν τῆς ἐργασίας ἀφοῦ δνειροπολεῖ αἰωνίως τὴν ἐρωμένην αὐτοῦ· ὁ ἐργάτης ἐργάζεται ἀνευδότως, ἀλλ' ὁ ἐργάτης δὲν εἶναι ἐρωτευμένος. Αἴ! φίλε ἀναγνώστα, φρόντισε νὰ σὲ νομιζῶσιν ἐρωτευμένον· δὲν ἔχεις ἰδέαν τί ὠραῖον πρᾶγμα εἶναι ὁ ἔρωσι· δικαιολογεῖ τὰ πάντα.

Ὁ Γαλλοπρωσικὸς πόλεμος ἔπαυσε τέλος πάντων καὶ ἡ συντριβείσα Γαλλία ὑπέκυ-

ψεν εἰς ἔθους εἰρήνης, σκληροτάτους. Ἀναγινώσκετε ἐφημερίδας; Σὰς παραπέμπω εἰς αὐτάς νὰ φωτισθῆτε περὶ τούτου, ἀλλ' ὁ Παρθενῶν δὲν εἶναι ἐφημερίς. Διάβολο!- nous sommes chez nous, nous rounons juger — τώρα ἐνθυμήθη ὅτι φίλοι μου τινες κατέκριναν τὸν τίτλον τοῦτου τοῦ Παρθενῶνος. Οἱ μὲν ἔλεγον, εἶναι λίαν πομπώδης! οἱ δὲ, ἐν ἐρείπιον δὲν ἔπρεπε νὰ τεθῆ ἐπὶ κεφαλῆς νεογνοῦ περοδικοῦ. Καὶ ἄλλοι ἄλλα. Οἱ φιλοκατήγοροι εὐρίσκουσι πάντοτε ἄφθονον ὕλην ἑμιλίας, Παρθενῶν! Ἀλλ' ἂν ἐλέγετο Ἐρεχθεῖον; Ἄν ἐλέγετο . . . μυριάδες ὀνομάτων ὑπάρχουσι. Ἀληθῶς καὶ οἱ Ἴσπανοὶ, πρὸς ἀποφυγὴν τοιοῦτων παραπόνων, φέρουσι δέκα ἢ εἴκοσι ὀνόματα· ἀλλὰ οἱ Ἴσπανοὶ εἶναι Ἴσπανοὶ, καὶ οἱ Ἕλληνες Ἕλληνες· πρὸς ἀποφυγὴν παρατηρήσεων ἔπεισα τὸν συντάκτην νὰ μεταβάλλῃ τὸν τίτλον. Θὲς ἐπιγραφήν «Ὅπως θέλετε» καὶ πάντες θὰ εὐχαριστηθῶσιν· ὁ μὲν θὰ τὸ ὀνομάζῃ Παρθενῶνα, ὁ δὲ σελήνην, ὁ δὲ τάλληρον, ὁ δὲ Ἀσπκσίαν, πάντες κατὰ τὰς ὀρέξεις αὐτῶν. Ἀλλὰ τότε ἡ μετωπίς; Αἶ εἰς τὴν μετωπίδα κανεῖς ἠδύνατο νὰ υπογράψῃ, ὅ,τι θέλετε. Παράδοξον ἀληθῶς ζῶον ὁ ἄνθρωπος! τέρπεται ὅταν ἀναγνωρίζῃ εἰς πᾶν ἔργον τὰ ἴδια ἐκυτοῦ αἰσθημῆτα· διὰ τοῦτο ἡ μουσικὴ συγκινεῖ πάντας, καὶ συγκινεῖ βαθύτατα, διότι ἐγείρει τὰς αἰσθητικὰς δυνάμεις ἀορίστως καὶ ἕκαστος πλάττει ἴδιον κόσμον εἰς ὃν περιάγεται ἐνὸσω ἀναπτεροῦται ὑπὸ τῆς μουσικῆς. Τὸ αὐτὸ ἄσμα ἐνθυμίζει εἰς τὸν στρατιώτην τὰς μάχας του, εἰς τὸν ναύτην τὰς τρικυμίας του, εἰς τὸν νέον τοὺς ἐρώτας αὐτοῦ. Καὶ πολὺ φοβοῦμαι ὅτι τὸ ἀριστον σύγγραμμα εἶναι ὁ λευκὸς χάρτης.

Δ. ΠΑΠΑΡΡΗΓΟΠΟΥΛΟΣ

ΑΝΑΝΔΡΙΑ

Ἐξ οὗ συμπεραίνω, ἐξηκολούθησεν ὁ λοχαγὸς Δερβίλλης ὅτι ἐνώπιον ἀναποφεύκτου κινδύνου τὸ φρονιμώτερον εἶναι νὰ δεικνύωμεν ἀναλλοίωτον θάρ-

ρος. Ὁ κίνδυνος, ὡς ἠξέυρετε, ἀπλῆ, μόνον λέξις εἶναι, καὶ ἐὰν ἐζώμεν ἀκόμη εἰς τοὺς χρόνους τῶν ἀλληγοριῶν, θὰ ἔλεγον ὅτι τὰ προσκόμματα εἶναι ἀλαζόνες· ἐκαδίσατε εὐθὺ πρὸς αὐτὰ καὶ ἐστὲ βέβαιος ὅτι θὰ τὰ νικήσετε.

— Εἶναι ἀληθές, εἶναι ἀληθές, ἀνέκραξεν ἡ νεαρὰ μαρκεσία Βιρέ· συμφωνῶ μὲ τὸν λοχαγόν· ὅταν δὲν ἔχη τις θάρρος, πρέπει νὰ ἔχη φρόνησιν. Τὸ νὰ φέρεται τις οὕτως ὥστε νὰ νομίζεται ἀσύνετος, σημαίνει πολυλάκις ὅτι ἔχει φρόνησιν. Τί λέγετε, ἰατρέ; . .

Ἐκείνος πρὸς ὃν ἀπετεινετο ἡ αἰφνιδία αὕτη ἐρώτησις ἐφάνη ὡσεὶ προσβληθεὶς ὑπὸ ἠλεκτρικοῦ δονισμοῦ. Ὅταν ἐνόησεν ὅτι ἡ ἐρώτησις τῆς κυρίας Βιρέ ἀπευθύνετο πρὸς αὐτὸν, ἐφάνη ἀνακύπτων ἀπὸ βαθεῖαν ὄνειροπόλησιν.

— Εἰμπορῶ, εἶπε, νὰ σὰς διηγηθῶ ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου ἱστορίαν τινά.

— Ὡραιότεραν ἀπὸ ἐκείνην τὴν ὁποίαν διηγήθη ὁ λοχαγὸς Δερβίλλης;

— Ὡραιότεραν ὄχι, ἀλλ' ἀποδεικνύουσαν ἐνεργῶς ὅτι ἐνίοτε εἶναι γενναϊότης νὰ δεικνύεται τις δειλός. Ἐγὼ εἶμαι ὁ ἥρωας τοῦ συμβάντος· ἀλλὰ σὰς ὑπόσχομαι ἐκ προουμίων ὅτι δὲν θὰ προσθέσω εἰς τὴν ἀλήθειαν οὔτε τὸ ἐλάχιστον περιτέχνημα. Δὲν θὰ ἦμαι εἰμὴ ἀληθής. Ἄλλως τε δὲ ἐν ἀνάγκῃ δὲν θὰ μοὶ λείψουν αἱ μαρτυρίαι.

Ὁ κύκλος τῶν ἀκροατῶν περιεστάλθη ἐκ νέου· κυρία τις τριακοντούτις περίπου, ὠραία μὲν εἰσέτι, ἀλλ' ἦς· ἡ φυσιογνωμία ἐμαρτύρει μακρὰ θάσανα, ἐπλησίασε τὴν καθέδρην τῆς πρὸς τὸ ἀνάκλιτρον ἐπ' οὗ ἐκάθητο ὁ ἰατρὸς, καὶ ἐφάνη λίαν προσέχουσα εἰς τὸν διηγούμενον.

Ὁ ἰατρὸς ἤρχισεν:

«Ἦτο ἐν ἔτει 1820· μετὰ τρεῖς ἑβδομάδας ἀρότου ἐπέτυχον, διὰ πολλῶν λευκῶν ψήφων, τὸν τίτλον τοῦ ἰατροῦ, ἀνεχώρησα διὰ Νεάπολιν, ὅπου ἐσκόπευον νὰ ἀναπαυθῶ μετὰ τὰς μακρὰς καὶ κοπιώδεις ἐργασίας μου.

»Κανένα δὲν ἐγνώριζα ἀκόμη, ὅταν ἡμέραν τινὰ ἔλαβον γραμμάτιον περιέχον τὰ ἀκόλουθα: «Ὁ ἰατρὸς Δερβίλλης παρακαλεῖται ἐνθέρμως νὰ περάσῃ ἀπὸ τὸ μέγαρον τοῦ κόμητος Π. . .» Σὰς ζητῶ τὴν ἀ-

δεινὸν νὰ μὴ ἀποκαλύψω τὸ ὄνομα τοῦ ἐπιφανοῦς πελάτου μου.

» Ἐσπευσα νὰ ἀκολουθήσω τὸν γραμματοκομιστὴν καὶ νὰ ἐνδώσω εἰς τὴν πρόσκλησιν ἐκείνην ἥτις ἐθρυσσε τὴν μικρὰν ματαιότητά μου ὡς πρωτοπεύρου.

» Κατὰ τὴν ἀφίξιν μου, ὑπεδέχθην ὑπ' αὐτοῦ τούτου τοῦ κόμητος. Ἦτο ἀνὴρ τεσσαράκοντα πέντε ἕως πενήκοντα ἐτῶν· οἱ ὀφθαλμοὶ τοῦ ἦσαν φλογεροί, τὰ μῆλα τῶν παρειῶν του ἐξεῖχον, τὰ χεῖλη του ἦσαν ὠρὰ καὶ λεπτά. Ἡ ἀτάραχος στάσις του ἐμαρτύρει πνεῦμα ψυχρὸν καὶ ἀποφασιστικόν.

» Μὲ ἐχαιρέτισε σοβαρῶς καὶ διὰ χειρονομίας εὐγενεστάτης καὶ μεγαλοπρεπεστάτης μοῖ ἐδειξε τὴν θύραν τοῦ ἐστιατορίου.

— « Ἐπειδὴ ἡ συνδιάλεξις μας μέλλει νὰ ἴναι ὀλίγον μακρὰ, μὲ εἶπεν, ἐσκέφθην ὅτι δὲν θὰ ἤρνεϊσθε νὰ συμμετάσχητε τοῦ λιτοῦ δείπνου μου.

» Ἐκπλαγεὶς ἀλλὰ ταπεινωθεὶς μὲ ὅλα μου τὰ εἰκοσιπέντε ἐτη ὑπὸ τῆς ἐπιβλητικῆς θεᾶς τοῦ αὐστηροῦ ἐκείνου προσώπου, εἰσῆλθον εἰς τὸ ὑποδειχθὲν δωμάτιον. Ἐκεῖ ἦτο παρατεθειμένον πλουσιοπάροχον γεῦμα. Ὁ κόμης ἐσήμανεν, ὑπῆρέτης παρουσιάσθη. Ὁ κόμης ἔκαμε χειρονομίαν τινα, ὃ ὑπῆρέτης ἐχαιρέτισε καὶ ἐξῆλθεν. Ὀλίγον μετὰ ταῦτα ἤνοιξαν τὰ δύο φύλλα θύρας τινός. Νεαρὰ κυρία ἐπροχώρησεν, ὀδηγούμενη ὑπὸ ἐκκλησιαστικοῦ τινος, εἰς οὗ τὸν βραχίονα ἐφαίνετο ὅτι ἐστηρίζετο μετὰ δυσαρρεσκείας. Τὸ ἀνάστημα τῆς κυρίας ἐκείνης· ἐφαίνετο πλήρες χάριτος καὶ μεγαλοπρεπείας· ἡ μέλαινα κόμη τῆς καθίστα λευκοτέραν τὴν διαφάνειαν τῆς ἐπιδερμίδος τῆς· τὰ μακρὰ βλέμματά τῆς ἐξέφραζον γλυκεῖαν καὶ τρυφερὰν μελαγχολίαν.

» Ὁ ἱερεὺς, — ἦτο ἄρα γε ἱερεὺς; ἢ ἦτο μᾶλλον ἄθλιός τις ὅστις περιεβλήθη τὸ ἐκκλησιαστικὸν ἔνδυμα διὰ νὰ κρύπτῃ τοὺς ἐγκληματικούς σκοπούς του; — Τὸ πρόσωπόν του ἐξέφραζεν ὄχι ταπεινώσιν, ἀλλὰ ψυχρότητα καὶ ἐπὶ τοῦ μετώπου του ἦσαν ἐντετυπωμένα τὰ ἴχνη τοῦ μίσους καὶ τῆς πλεονεξίας.

» Ὁ συνδυασμὸς ἐκείνου, ἔστω καὶ στιγμαῖος, τῶν δύο ἐκείνων ἀνομοίων ὄντων κατέθλιψε τὴν ψυχὴν μου. Διὰ κινήμα-

τος ἀκρατήτου, ὤρμησα πρὸ τῆς κυρίας καὶ τῆ προσέφερα τὸν βραχίονα. Μὲ εὐχαρίστησε μειδιάσασα.

» Ἐκαθήσαμεν εἰς τὴν τράπεζαν· δὲν εἶχον ποσῶς ὄρεξιν καὶ δὲν ἔφαγον τίποτε. Ὁ κόμης καὶ ἡ νεαρὰ κυρία δὲν ἐτίμησαν πλείωτερον ἐμοῦ τὸ δεῖπνον ὅπερ ὑπῆρξε μελαγχολικὸν καὶ σιωπηλόν. Μόνον ὁ ἀββάς· ἐφέρθη ὡς πεπειραμένος συμπότης.

» Ἄμα ἔφερον τὰ ἐπιδόρπια, ἡ κυρία ἠγέρθη, ἔκλινε τὴν ὠραίαν κεφαλὴν τῆς πρὸς ἐμὲ, καὶ δὲν τὴν ἐπανείδον πλέον.

» Τότε ὁ κόμης ἤρχισε τὴν ὁμιλίαν.

— Ἦλθεν ἡ στιγμή, κύριε ἰατρέ, νὰ σὰς εἶπω ποῖαν ἐκδούλευσιν περιμένω παρ' ὑμῶν.

» Ἡ κυρία ἥτις ἐξῆλθε πρὸ ὀλίγου τῆς αἰθούσης εἶναι σύζυγός μου. Μετ' ὀλίγον συμπληροῦνται ἐξ μῆνες ἀφ' οὗτου, κατὰ διαταγὴν τοῦ βασιλέως, ὠδήγησα εἰς τὴν ἐκκλησίαν τὴν δεσποινίδα Παυλίαν Ματσιαῖνη ἥτις ἀνήκει εἰς ἀφανῆ οἰκογένειαν. Ὅταν τὴν εἶδον κατὰ πρῶτον δὲν ἠδυνήθην ν' ἀντισταθῶ εἰς ἐκεῖνο ὅπερ ὑμεῖς οἱ Γάλλοι καλεῖτε « ἰσχὺν θελητήρων. » Διὰ νὰ τῇ ἀρέσω, ἐπειράθην πᾶν εἶδος δελεασμοῦ· ἀλλ' ἐκείνη ἔμεινεν ἀκαμπτος. Διρκίσθην νὰ γίνῃ ἰδική μου, καὶ κατὰ τινὰ ὠραίαν νύκτα, τέσσαρες στιβαροὶ καὶ ἀφωσιωμένοι ὑπῆρέται μὲ ἐδοθήθησαν νὰ κατακτῆσω τὴν ἀγρίαν ἐκείνην καλλονήν. Τὴν ἐπιούσαν, ἡ μήτηρ τῆς ἦλθε μετὰ δακρύων νὰ ζητήσῃ τὴν κόρην τῆς, ἀπὸ τῆς ὁποίας οὐδεμίαν εἶχον διάθεσιν νὰ τὴν χωρίσω, καὶ τὴν ἀπέδωκα ἀμέσως εἰς τὰς μητρικὰς περιπτύξεις. Ἐνόμιζα ὅτι τὰ πάντα ἐτελειώσαν ὅταν ἔμαθον ὅτι ἡ ὑπόθεσις ἐφθασεν εἰς τὰ ὄτα τοῦ γεβαστοῦ καὶ αὐστηροῦ μονάρχου μας. Δὲν ἦτο πλέον ἀστείτημός, ἔν ἐκ τῶν δύο ἔπρεπε νὰ γίνῃ· ἢ νὰ ἐξορισθῶ διὰ βίου ἢ νὰ συγγενεύσω μὲ τοὺς Ματσιαῖνη. Δὲν ἐδίστασα· ἡ δεσποινὶς Ματσιαῖνη ἐγένετο κόμησσα Π. . .

» Δὲν εἶμαι πλούσιος, κύριε ἰατρέ. Δαπανῶ ἐτησίως διπλάσια τοῦ εἰσοδήματός μου καὶ διὰ τοῦτο ἐσκεπτόμην πάντοτε νὰ συνάψω πλούσιον συνοικέσιον. Τὸ συνοικέσιον ἐκεῖνο ἦτο ἐγγὺς νὰ πραγματοποιηθῆ ὅταν ἡ βασιλικὴ ἐξουσία μὲ ἠνάγκασεν, ἐκόντα ἄκοντα, νὰ ματσιαρισθῶ. Τὸ κακὸν ἐγένεν, ἀλλὰ δὲν εἶναι ἀνεπανόρθωτον. Ἐὰν

αὔριον ἐχάρουν, τὸ συνοικέσιον ἐκεῖνο, τὸ ἀντικείμενον ὄλων τῶν εὐχῶν μου, θὰ ἡδύνατο νὰ πραγματοποιηθῇ . . . Ἐννοεῖτε ;

» — Παντάσας, κύριε κόμη.

» — Διάβολο! εἰσθε σκληροκέφαλος. Ἡ κυρία αὕτη μετὰ τῆς ὁποίας συνεγευματίσατε πρὸ ὀλίγου εἶναι ἀσθενής, πολὺ ἀσθενής· δὲν θὰ ζήσῃ ἕως αὔριον.

» — Ἀστεΐζεται ὁ κύριος κόμης.

» — Σπανίως ἀστεΐζομαι, κύριε ἰατρὲ ἢ κυρία αὕτη εἶναι πολὺ ἀσθενής σὰς λέγω καὶ δὲν θὰ ζήσῃ ἕως αὔριον· τὸ ἀπαιτῶ, ἀκούετε ; . . . νομίζω ὅτι ἀρκετὰ σαφεῖς εἶναι οἱ λόγοι μου.

» Ἐνόμισα ὅτι ἔμελλα νὰ παραφρονήσω. Ἐκύτταξα τὸν κόμητα ὅστις οὐδόπως εἶχεν ἀπολέσει τὴν ἀταραξίαν καὶ τὴν ψυχραιμίαν του· ἐκύτταξα τὸν ἱερέα ὅστις ἐφάνετο ὄλως ξένος εἰς τὴν ἀκατονόμαστον ταύτην σκηνὴν καὶ προσήχето.

» Ἐπανελάθον τὰς αἰσθήσεις μου :

» — Κύριε κόμη, εἶπον μετὰ φωνῆς σταθερᾶς, δὲν ἐνόησα τίποτε, δὲν ἤκουσα καμμίαν ἐκ τῶν προτάσεών σας. Ἀλλὰ δὲν εἰμπορῶ νὰ μένω περισσότερο εἰς αὐτὸ τὸ μέγαρον καὶ ἐπιτρέψατέ μοι νὰ ἀποσυρθῶ.

» Ἠγέρθην.

» Βίαιος κωδωνισμὸς ἤχησε, δύο ἄνθρωποι εὐρέθησαν εἰς τὰ πλευρά μου, δύο ἐγχειρίδια ἔλαμψαν ἐπὶ τοῦ στήθους μου. Ὁ ἱερεὺς προσήχето πάντοτε.

» — Μίαν στιγμὴν, κύριε ἰατρὲ, ἐξηκολούθησεν ὁ φλεγματικὸς Νεαπολιτανός. Νομίζετε λοιπὸν ὅτι δὲν ἔλαβον ὅλας τὰς ἀπαιτουμένας προφυλάξεις ; Ἀκούσατε· πρὸ τριῶν ἡμερῶν ἐπέτυχον παρὰ τῆς Αὐτοῦ Μεγαλειότητος τοῦ Φραγκίσκου ἄδειαν ἐβδομάδων τινῶν. Σπουδαῖαι ὑποθέσεις με ἐκάλουν εἰς Γαλλίαν. Προχθὲς ἀφῆκα τὴν Νεάπολιν δημοσίως ἐν πλήρει μεσημβρίᾳ. Δεύγας τινὰς μακρὰν ἀπ' ἐδῶ, κατέβην τῆς ἀμάξης μου, καὶ με ἐνδυμασίαν ἐργατικὴν ἐπέστρεψα εἰς τὴν πόλιν, ἐνῶ ὁ θαλαμηπόλος μου ἔχων τακτικὸν διαβατήριον καὶ τὸν τίτλον τοῦ κόμητος Π . . ., τὸν ὁποῖον οὐδεὶς θὰ τῷ ἀμφισβήτησῃ, διευθύνεται πρὸς τὴν Γαλλίαν. Θὰ ἦμαι εἰς Γαλλίαν ταυτοχρόνως μετ' αὐτοῦ. Ἐκεῖ δὲ πρέπει νὰ λάβω τὴν εἰδήσιν ὅτι ἡ κυρία κόμησσα δὲν ὑπάρχει πλέον καὶ ὅτι ὑπέκυψεν εἰς σοβαρὰν

ἀσθένειαν. Ἡ κυρία κόμησσα εἶναι γνωστὴ διὰ τὰς ἰδιοτροπίας της, κανεὶς λοιπὸν δὲν θὰ ἐκπλαγῇ μανθάνων ὅτι ἐζήτησε τὴν συνδρομὴν γάλλου ἰατροῦ· πολὺ δὲ ὀλιγώτερον θὰ ἐκπλαγῇ μανθάνων ὅτι ὁ ἰατρὸς ἐκεῖνος δὲν ἠδυνήθη νὰ τὴν σώσῃ . . . Μὴ ταράττεσθε, μὴ σπασμωδεῖτε γελοιωδῶς, ἀλλ' ἐνδύτατε εὐχαρίστως, τὸ κάτω κάτω περὶ τίνος πρόκειται ; Νὰ συνθέσωμεν φάρμακον δραστήριον θεραπεύον ταχέως τὴν τρομεροτέραν ἀσθένειαν. Γράψατε συνταγὴν εἰς τρία ἢ τέσσαρα τεμάχια διακεκριμένα· θὰ μεταβῶσιν εἰς πολλοὺς φαρμακοποιοὺς, διὰ νὰ μὴ δώσωσιν ὑπονοίαν, θὰ σὰς φέρωσιν ὅλα τὰ ἀναγκαιούντα βότανα, καὶ οὔτε κἀν θὰ λάβετε τὸν κόπον νὰ ἀναγκάσετε τὴν ἀσθεῖν νὰ λάβῃ τὸ ποτόν. Ἀναλαμβάνω αὐτὴν τὴν φροντίδα. Συγκατατίθεσθε ; Θὰ κερδίσετε δέκα χιλιάδας φράγκα, δέκα χιλιάδας φράγκα εἰς ὦραῖον καὶ καλὸν χρυσόν· ἐν ἐναντίᾳ περιπτώσει σὰς ἀφίνω εἰς αὐτοῦς τοὺς ἀνθρώπους, οἵτινες, σὰς δίδω λόγον ἐπατριδου, δὲν θὰ σὰς ἀφήσουν νὰ διαστάσετε. Ναι ἢ ὄχι ; Ὁ καιρὸς ἐπέιγει.

» Ἡ ὄρη, τὸ αἶσχος, ἡ ἀγανάκτησις με ἐπνιγον. Δὲν ἠδυνάμην νὰ ἀρθρώσω λέξιν. Ἡ ἀντίστασις θὰ ἦτο παραφροσύνη· ἐνέδωκα !

— Πῶς ! διέκοψεν ἡ μαρκεσία, εἶχατε τὴν βαρβαρότητα ; . . .

— Εἰπέτε μᾶλλον τὴν ἀνανδρίαν ! ἀνέκραξεν ὁ λοχαγὸς Δερβίλλης.

— Ὀνομάσετέ το βαρβαρότητα, ἀνανδρίαν, ἢ ὅπως ἄλλως θέλετε, ἀλλὰ διατείνομαι ὅτι εἰς τὴν θέσιν μου ὅλοι θὰ ἐπραττον τὸ αὐτό. Ἐγραψα διαφόρους συνταγὰς, καὶ μετὰ τινὰς στιγμὰς ὅλοι οἱ φαρμακοποιοὶ ἐφορολογήθησαν. Τὸ ὀλέθριον μίγμα ἐτελειώσεν, ὁ κόμης τὸ ἔλαβε καὶ με ἀφῆκε μόνον. Ὁ ἱερεὺς τὸν ἠκολούθησεν ἀπαγγέλλων τὰς εὐχὰς τῶν ἀγωνιώντων.

» Μετὰ ἐν τέταρτον τῆς ὥρας ὁ κόμης ἀνεφάνη· ἦτο ἀκτινοβόλος, τὸ ἀποτέλεσμα τοῦ δηλητηρίου ὑπῆρξε ταχὺ, στιγμιαίον.

» Μοὶ ἐμέτρησε τὰ δεκακισχίλια φράγκα καὶ ἀνεχώρησε.

» Τὴν ἐποιούσαν ἐτελεῖτο ἡ κηδεῖα τῆς κομήσσης Π . . .

» Μετὰ τρεῖς μῆνας, ἀποθανόντος τοῦ

κόμητος ὑπὸ ἐγκεφαλικοῦ πυρετοῦ, ἐνυμφεύθη τὴν Παυλίαν Ματσιάνη, τὴν ὀποίαν τὸ ποτόν μου, καθαρῶς ναρκωτικόν, δὲν εἶχε φονεύσει ὡς δύνασθε νὰ βεβαιωθῆτε ἰδίῳις ὄμμασι. »

Ὅλα τὰ βλέμματα ἐστράφησαν τότε πρὸς τὴν κυρίαν Δερλίνου, ἣτις ἐφαίνετο τρέμουσα ἀκόμη ἐκ τοῦ τρομεροῦ παρελθόντος τοῦ ὀποῖον ἀνεμνήσθη ὁ σύζυγός της.

(Μετὰφρασις Α. Γ. Σ.)

ΠΟΙΗΣΕΙΣ

ΡΕΜΒΑΣΜΟΙ ΕΠΙ ΤΟΥ ΤΑΦΟΥ

ΤΗΣ ΜΑΡΙΑΣ ΠΙΚΕΡΝΗ

τὸ γένος ΜΩΡΑΙΤΙΝΗ.

Α΄.

Τῶν Ἀποκρέω ἦτο χθὲς ἡ νύξ ἡ τελευταία,
Κ' ἡ Κεκροπία ἐμμανοῦς βακχίδος εἶχεν ἦθος·
Ἀντήχου βάρβαροι αὐλοὶ καὶ ἄσματ' ἀγοραῖα,
Καὶ εἰς τὰς ῥύμας ἔτρεχον ὀαμιονίωντων πλῆθος.
Μετῆλλαζον τὸ ἔνδυμα, τὸ βράδισμα, τὸ εἶδος,
Καὶ προσωπίδα ἔθετον ἐπὶ τῆς προσωπίδος...

Συννεφωμένοι, ἀπελπῖς, καὶ ξένος τῶν ὀργίων,
Διέσχισα μ' ἀποστροφῆν τὰ θορυβοῦντα σμήνη,
Κ' εὐρέθην πέραν τῶν Στρωλῶν, εἰς τοὺς νεκροὺς
[πλησίον]

Ἄ! ποία ἔπ. εἰν ἐκεῖ οὐράνιος γαλήνη!
Ἀνέπνευσα, κ' ἐδάδισα ἐγγὺς τῶν κυπαρίσσων·
Μὲ εἶχε φέρει οὐσπνοῖαν τὸ πάσχα τῶν μεθύ-
[σων...]

Ἐνώπιόν μου ἡ κοιλὰς ἐφάνη τῶν μνημάτων,
Σεπτῆ, μεγάλη, ἥρεμος ὡς ἀχανὴς ἰδέα,
Κ' εἶδον τὸ μέγα θέατρον τῶν ζοφερῶν δραμάτων·
Ἐφούτο ἡ ἀπέραντος καὶ μαύρη του αὐλαία,
Κ' ἤρχοντο ἦρωες ὄωβοι ἐπὶ σκηνῆς ἀνέτου,
Λαλοῦντες εὐγλωττότερον τοῦ σκοτεινοῦ Ἄμ-
[λέτου!]

Χωρῶν τῆς Νεκροπόλεως τὴν μαύρην θύραν εἶδα,
Ἦτις ποτὲ δὲν ἔκλεισεν, ἦτις ποτὲ δὲν κλείει·
Πῶς, Δάντη, ψάλτα τῶν νεκρῶν, δὲν εἶδες τὴν
[ἐλπίδα,
Εἰς μέρος εἰς ὃ ἄπασαν τὴν λάμπην της δει-
[κνύει; ...]

Ἄ, τῆς ζωῆς τὸ πλάνον φῶς σὲ εἶχεν ἀπατήσει,

Βλέπει τὸν φῶσφορον κανεῖς τὸν λύγγον ὅταν
[σούστ...]

Β΄.

Θὰ εἶχον ἤδη πρὸ πολλοῦ μεσάνυκτα σημάει,
Ἐπότῃ εἰς τὰ κατηφῆ ἐπάτησα ἐδάφη·
Ἄπαν τὸ κοιμητήριον εἰς τ' ὄμμα μου ἐφάνη.
Ἦ ἐκκλησία, οἱ σταυροὶ, τὰ δένδρα καὶ οἱ τάφοι·
Λύγγων πλῆθος ἐφύτιζε τὰ σκυθρωπά μνημεῖα.
Δειλὴ ἐθάβρεις ἐκ φωτὸς πῶς ἦτο ἱεσία...

Ὀῖμοι τὸ κοιμητήριον τῆς γῆς δὲν εἶναι μέρος!
Εἶν' ἀγνωστος ὠκεανός, με κύματα μνημάτων·
Ἄρχῃ τοῦ ἄδου, εἰσοδος κρυφία τοῦ αἰθίρος,
Κῆπος αἰώνιος σποδὸν ἀθάνατον φυλάττων,
Ναὶ οὐρανοῦ ὑπὸ τὴν γῆν τὸ πτῶμα ἔχει μελλόν·
Ἦ σῆψις χερουδεῖμ γενῶ καὶ πτέρυγας ἀγ-
[γέλων...]

Ἐποία εἰς τὴν ἦσυχον περιοχὴν ἐκείνην,
Ἐποία μυστικὴ σιγὴ καὶ ὕπνος ἐπεκράτει·
Ἐπναυτὸν πάντες οἱ νεκροὶ μ' ἀνέκφραστον γα-
[λήνην,
Κ' ἔτρεμα μὴ τὸν ὕπνον τῶν τὸ βῆμά μου τα-
[ράττει·
Μὴ εἰς τὸν ἔρημον σταυρὸν τοῦ τάφου τῶν προσ-
[κόψω,
Καὶ τὸνειρον τοῦ οὐρανοῦ τὸ πρῶτον διακόψω.]

Καὶ ὅμως ἐκ τῆς πόλεως ἐνόησε τῶν ζώντων,
Ἄγρια ἤρχετο βοή, καὶ ὕλακῃ ὀργίων,
Κ' ἐξῆύριζε ταραττωσα τὸν ὕπνον τῶν θανόντων·
Μὲ τὴν σειραν τοῦ ἕκαστος κ' ἐκείνων τὸ μνημεῖον,
Κ' ἐκείνων θέλει ταραχθῆ κατόπιν ὑπὸ ἄλλων·
Θ' ἀκούσων καὶ οἱ τάφοι τῶν ὀργίων ποτὲ
[σάλον!]

Γ΄.

Ἐν μέσῳ τάφων καὶ σταυρῶν ἐδάδισα ἡσύχως,
Κ' ἐρρέμαζα τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν ἀθανάσιαν·
Ἀντήχει τῶν θεμάτων μου μονότονος ὁ ἦχος,
Καὶ τὴν σιγὴν δικοποῖεν ἐκείνην τὴν βαθεῖαν.
Ἀλλόκοτον καὶ τολμηρὸν μ' ἐφαίνετο συγχρόνως,
Πῶς ἔζων μεταξὺ νεκρῶν τοσοῦτων ἐγὼ μόνος,

Τῶν ἄστρον ἡ λευκὴ ἀκτίς ὡς φίλου ἡδὺ βλέμμα,
Κατερχομένη ἐπιπτεν ἐπὶ μαρμάρων λείων,
Κ' ἐμίγνυτο σιωπῆτως ὡς συγγενὴς ἡρέμα,
Μὲ τὴν ἀκτίνα τὴν ὠχρὰν τῶν λύγγων τῶν
[μνημείων...]
Τίς οἶδε ποίας ἔφρην εἰδήσεις καὶ ἐλπίδας,
Τῶν ἄστρον ἡ λευκὴ ἀκτίς εἰς τὰς ψυχρὰς κοι-
[τίδας!]

Πικρόγελως ἐξέφευγε τὰ πελιῶνά μου χεῖλη,
 Ὅποτε γὰρρον ἔβλεπον μαρμάρου Μουσωλετον.
 Φεῦ· ἤξιζε πλειότερον ἢ μαρμαρίνη στήλη,
 Ἄπο τὸ πτώμα τοῦ νεκροῦ τὸ ἄψυχον καὶ κρῶνον.
 Ἄλλὰ τοιαύτη τῶν θνητῶν ἐπλάσθη ἡ καρδία
 Σῦρει τὴν ματαιότητα αὐτῆς κ' εἰς τὰ μνημεῖα.

==o==

Ὅποταν τὸμμα νεκρωθῆ, ἡ δόξα τί σημαίνει;
 Μὴ τὸν καπνὸν τῆς ἡ πυρὰ σβεσθεῖσθα διακρίνη,
 Ὅποταν νέφος γίνεται κ' ἐπάνω ἀναβαίνει; . . .
 Βλέπει τὸν ἥλιον ποτὲ ἡ δύσασα σελήνη;
 Τῆς ῥέμβως μου μ' ἀπέσπασεν ὠρολόγιος ἤχος
 Σημαίων ἐνδον τοῦ ναοῦ τὰς ὥρας του ἡσυχως.

==o==

Τοῦ Πλάστου ἢ φιλόανθρωπος δὲν ἔδωκε σοφία,
 Οἰκτερούσα τὸν ἄνθρωπον φωνὴν καὶ εἰς τὸν χρόνον.
 Πλὴν ἀνωτέρα τῶν θνητῶν ἢ ὑψηλὴ βλακία,
 Ἐφεῦρεν ὠρολόγια κ' ἐμέτρησε τὸν πόνον.
 Φεῦ· εἰς τοῦ χρόνου κεραυτὸν ἐπέθεσαν τὸ στόμα,
 Καὶ δὲν τὸν ἄφησαν βυθὸν νὰ σήπεται ἀκόμα!

==o==

Δ.

Τὸ βῆμά μου ἐπὶ σταυροῦ προσέκοψεν ἀγίου,
 Κ' ἐπάτησα τὴν κορυφὴν νοποῦ τινος μνημείου.
 Μετὰ σπουδῆς ἀπέσυρα τὸ ἀμαρτήσαν βῆμα.
 Μ' ἐφάνη στένον ἤκουσα βαθὺν ὑπὸ τὸ μνημα,
 Ὅτι παράπονον δειλῆς ἠκούσθη ἱεσίας,
 Καὶ ἀργυρόηχος φωνὴ σβεσθείσης μελωδίας.

==o==

Ἦ γῆ ἐσεισθῆ ἐλαφρῶς καὶ ἦνοιξε τὸ μνημα,
 Καθὼς ὅταν θλιβόμενον ἀνοίγεται τὸ κῶμα.
 Ὅχι· τῆς φαντασίας μου ποτὼς δὲν ἦτο πλάνη.
 Ὡχρὰ τὸ πρῶτον κεραλὴ ἀγγέλου ἐπεφάνη,
 Κατόπιν κένουο τράχηλος καὶ κυπαρίσσου σῶμα,
 Κ' εἶδε νεάνιδα ὠχρὰν τὸ ἔχθαμβόν μου ὄμμα

==o==

Ἐπὶ τὸ σῶμα τὸ ἀβρὸν σινδὼν ἑνταρία,
 Ἦσυχως ἐκουμαίετο πολὺπτωχος, εὐρετα.
 Μέχρις ὀσφύος ἐπιπτεν ἡ κόμη λελυμένη,
 Κ' ἦτο ὠχρὰ καθὼς ἀκτὶς ἀστέρος σθουμένη.
 Οἱ ὀφθαλμοὶ τῆς ἔλαμπον οἱ μέλανες ἡρέμα,
 Ἄλλ' ἔμμενον ἀκίνητοι ὡς νὰ μὴνεῖχον βλέμμα...

==o==

Τοῦ τάφου τὴν ἐφώτιζεν ἡ πένθιμος λυγνία·
 Φεῦ· ἦτο, ἦτο ἡ νεκρὰ ἐκεῖνη ἡ Μαρία!
 Ἦτο τοῦ Περιελέους μας ἡ ἀδελφὴ τὸ φάσμα.
 Ἦ ποίησις τῶν γυναικῶν, τῶν γυναικῶν τὸ ἄσμα.
 Ἄλλ' ὄχι, ὄχι· τῆς μορφῆς τῆς πρώτης ἐστερεῖτο.
 Ὡραιότερα ἄλλοτε, ὠραιότερα ἦτο!

==o==

« Συγγνώμην, ἔκραξα, νεκρὰ, τὸν τρόμον κατα-
 στέλλων.
 » Διέκοφα τοῦ ὕπνου σου τὸ ὄνειρον μὴ θέλων.
 » Ἀπὸ τοῦ κόσμου ἔφυγα τὸν θυρυθῶδη πόντον,
 » Καὶ ἦλθα εἰς τὰ ἤσυχα πεδία τῶν θανόντων...
 » Ἐκ τῶν σαβάνων μ' ἔτεινε χεῖρα λευκὴν ἡσυχως,
 Κ' ἠσθάνθην μέχρι τῶν ὀστέων θανάσιμόν τι ψῆχος.

Λευχείμων, μελαγχολικὴ ὡς Βύρωνος ἰδέα,
 Εἰς τὸν σταυρὸν τοῦ τάφου τῆς ἐρείδετο ἡ νέα.
 Ἦ κεφαλὴ τῆς ἔκλινε μετ' ἄλγους εἰς τὸν ὄμιον.
 Καὶ τ' ἀνοικτὸν μνημεῖόν τῆς ἠτένιζε μετ' ὀμιον.
 Ἐξήκολούθει σιωπῆν φυλάττουσα βαθεῖαν
 Καὶ τῶν ἀστέρων ἔβλεπε τὴν λάμπην μετ' δειλίαν.

==o==

« Νεκρὰ, τῆ εἶπον, ἄνοιξε τὰ κεκλεισμένα χεῖλη,
 » Κ' εἰς τοῦ Θεοῦ τὸ ὄνομα τὸ ἅγιον ὀμίλει.
 » Εἰπέ μοι τὸ ἀπόρρητον τοῦ τεθαμμένου κόσμου·
 » Μίαν ἀκτίνα τοῦ φωτὸς τοῦ κεκρυμμένου
 δός μου . . .
 » Εἰπέ, εἰπέ! Τὸ μυστικὸν ἄς λύσῃ ἔν σου ῥῆμα·
 » Κατάγγειλον τὸν θάνατον καὶ φώτισε τὸ
 μνημα. »

==o==

Εἰς τὴν μορφὴν τῆς Ζοφερά ὀδύνη διεχύθη,
 Κ' ἐσεισθῆσαν τὰ σάβανα ἡρέμα εἰς τὰ στήθη.
 Τῆν κεφαλὴν τῆς ἔκλινε πενθίμως τὴν ὠραίαν,
 Καὶ στρέψας, εἶδον ἑνδοακρὺν τὴν τεθνηκυῖαν
 νέαν.
 « Διατὶ κλαίεις, ἔκραξα, νεκρὰ πεφιλημένη;
 » Λοιπὸν καὶ ὄμματα νεκρὰ τὸ δάκρυον ὕ-
 γραίνει; . . . »

==o==

Δὲν μ' ἀπεκρίθη· ἄφωνος, ἀλλόφρων ἐθεώρει,
 Τὸν οὐρανόν, τὰ μνημεῖα, καὶ τὰ πλησίον ὄρη.
 Ἐθάρβρεις ὅτι ὕπνωτες μετ' ἀνοιγμένον ὄμμα;
 Φεῦ· δὲν ἀνοίγεται ποτὲ τὸ κλεισθὸν ἄπαξ στόμα!
 Νεκρὰ καὶ ζῶσα σιωπῆν ἐτήρει βαθυτάτην,
 Καὶ μάτην τὴν ἰκέτευσον νὰ μοὶ λαλήσῃ, μάτην!

==o==

Ναί, μάτην τῆ ἐνθύμισα, ἐλπίζων νὰ λαλήσῃ,
 Πᾶν ὅτι εἶχεν εἰς τὴν γῆν ἀγαπητὸν ἀφήσει·
 Πατέρα τὸσον εὐγενῆ, μητέρα φθινομένην,
 Καὶ τὴν καλὴν τῆς ἀδελφῆν τὴν προσφιλεῖ Ἐ-
 λένην.
 Εἰς μάτην, δὲν εἰμπόρεσα μικρὸν νὰ τὴν κινήσω,
 Καὶ τῆς νεκρῆς καρδίας τῆς τὴν μνήμην νὰ
 φωτίσω . . .

==o==

Ἄλλ' ὅτε τῆς ἐνθύμισα τὰ δύο ὄρρανα τῆς,
 Ἄκτινα ἔλαβον ζωῆς καὶ φῶς τὰ ὄμματα τῆς,
 Κ' ἠκούσθη πάλιν ὡσαυφὴ καὶ λαλιὰ γλυκεῖα·
 — Ἐνίκησε τὸν θάνατον ἡ μητρικὴ καρδία! —
 Ἐλαβε βλέμμα καὶ ζωὴν, θερμότητα καὶ χροῖμα·
 Ἦ μήτηρ ἔζη, καὶ ζωὴ κατέκλυσε τὸ πτώμα...

ΑΧΙΛΕΥΣ ΠΑΡΑΣΧΟΣ.

(Ἐπεταὶ τὸ τέλος.)

ΑΞΙΩΜΑΤΑ ΚΑΙ ΣΚΕΨΕΙΣ

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΕΝ ΓΕΝΕΙ,

(Κατὰ Βαλζάκ.)

Τὸ σύμπλεγμα τῆς Δαλιδάς μετὰ τοῦ Σαμφών καὶ τὸ τῆς ἀγρίας Ἰουδιθ, ἰδοὺ ἡ ἐξήγησις τῆς γυναίκος. Ἡ Ἀρετὴ κόπτει τὴν κεφαλὴν, ἡ Κακία τὰς τρίχας μόνον κόπτει τῆς κεφαλῆς!

* * Πολλάκις ἤκουσα ἄθλια τινα ὄντρια λυπούμενα διότι ἦσαν γυναῖκες καὶ θέλοντα νὰ ἦσαν ἄνδρες· πάντοτε τὰ ἐλεεινολόγησα. Ἐγὼ ἂν ἠδυνάμην νὰ ἐκλέξω θὰ ἐπροτίμων νὰ ἤμην γυνή. Τὶ ὠραία εὐχαρίστησις νὰ ὀφείλῃ τις τοὺς θριαμβοὺς εἰς τὴν ἰσχύν, — εἰς ὅλην τὴν δύναμιν τὴν ὁποῖαν τὰς δίδουσι νόμοι γενόμενοι παρ' ὤμων! Ἄλλ' ὅταν αἱ γυναῖκες βλέπωσιν εἰς τοὺς πόδας τῶν ἀνδρῶν λέγοντας καὶ πράττοντας ἀνοησίας, δὲν εἶναι ἄφατος ἡδονὴ νὰ αἰσθάνεται τις ἐν ἑαυτῷ θριαμβεύουσαν τὴν ἀδυναμίαν! Ὅταν αἱ γυναῖκες ἐπιτυχάνωσιν, ὀφείλουσι νὰ σιωπῶσι, διότι ἄλλως κινδυνεύουσι νὰ χάσωσι τὸ κράτος τῶν. Δερόμεναι αἱ γυναῖκες ὀφείλουσι καὶ πάλιν νὰ σιωπῶσιν. Ἡ σιωπὴ τοῦ δούλου εἶναι τρομερὰ διὰ τὸν κύριον.

* * Οἱ βασιλεῖς καθὼς καὶ αἱ γυναῖκες, νομίζουσι ὅτι τὰ πάντα τοῖς ὀφείλονται.

* * Μόνον ὁ τελευταῖος ἔρωσ τῆς γυναικὸς ἱκανοποιεῖ τὸν πρῶτον ἔρωτα τοῦ ἀνδρός.

* * Ἐν τῇ δόξῃ ὑπάρχει τι τοσοῦτον λάμπον καὶ ἀνδρικόν, ὥστε ὁ Θεὸς ἀπηγόρευσεν εἰς τὰς γυναῖκας νὰ φέρωσι τὸν στέφανον τοῦτον, ἀφίνων αὐταῖς τὸν ἔρωτα καὶ τὴν τρυφερότητα διὰ νὰ δροσίῳσι τὰ μέτωπα τὰ περιβαλλόμενα διὰ τοῦ τρομεροῦ τούτου πυρός.

* * Τοῦτο τὸ κοινὸν ἔχει ἡ γυνὴ μὲ τὸν ἄγγελον, ὅτι τῇ ἀνήκουσι τὰ πάσχοντα ὄντα.

* * Ἡ μεγαλειτέρα δόξα τῆς κοινωνίας εἶναι ὅτι ἐπλασε τὴν γυναῖκα ἐκεῖ ὅπου ἡ φύσις ἐπλασε θήλειαν, ὅτι ἐπλασε τὴν διαιώνισιν τῆς ἡδονῆς ἐκεῖ ὅπου ἡ φύσις ἔθεσε τὴν διαιώνισιν τοῦ εἶδους, καὶ τέλος ὅτι ἐφεύρε τὸν ἔρωτα, τὴν ὠραιότατην ἀνθρωπίνην θρησκείαν.

* * Ἰπάρχουσι γυναῖκες αἵτινες εἶναι διὰ τὴν ψυχὴν ὅ,τι εἶναι τὸ κλίμα τῆς Νικαίας καὶ τῆς Νεαπόλεως διὰ τοὺς φθισικούς.

* * Αἱ πλείσται γυναῖκες ἱππεύουσαι καλῶς ἐλαχίστην ἔχουσι τρυφερότητα. Ὡς αἱ ἀμαζόνες στεροῦνται καὶ αὐταὶ ἐνὸς μαστοῦ, καὶ αἱ καρδίαι τῶν τραχύνονται εἰς μέρος τι τὸ ὅποιον δὲν θέλω νὰ ὀνομάσω.

* * Ἡ λέξις τῶν ἀρχαίων ἱπποτῶν εἶναι ἐπίσης ἡ λέξις τῆς φρονήσεως : *Θεραπεύειν ὄλας, ἀγαπᾶν μίαν.*

* * Εἶναι ἔργον καλαισθησίας νὰ σέβεται τις τὰς γυναῖκας, αἰαδήποτε καὶ ἂν ἡ ἡλικία αὐτῶν, καὶ νὰ ἀναγνωρίζῃ τὰς κοινωνικὰς διακρίσεις χωρὶς νὰ τὰς συζητῇ.

* * Οἱ ξανθοί, μικροί, λεπτοὶ καὶ ξηροὶ ἀρέσκονται νὰ βασανίζωσι τὰς γυναῖκας διότι δὲν δύνανται νὰ βασιλεύσωσιν εἰμὴ ἐπὶ τῶν ἀσθενῶν αὐτῶν πλασματῶν ἀγαπῶσι δὲ διὰ νὰ ἔχωσι λόγον τινὰ νὰ νομίζωσιν ἑαυτοὺς ἄνδρας. Ἡ τυραννία τοῦ ἔρωτος εἶναι ἡ μόνη ἐλπίς τῆς δυνάμεώς τῶν.

* * Ἐννοοῦμεν ἀμέσως τὸ πνεῦμα τῆς οἰκοδοσποίνης ἅμα πατήσωμεν τὸν οὐδὸν τῆς θύρας τῆς.

* * « Τὶ ἰδιαιτέρον λοιπὸν ἔχει διὰ νὰ τὴν ἀγαπῶσι τόσον ; . . » Αὐτὰ λέγουσιν ὅλοι οἱ ἄνδρες ὅσοι δὲν ἔχουσι τὸ δῶρον τοῦ ἀρέσκειν εἰς τὰς γυναῖκας.

* * Ἡ φύσις ἡ πλάττουσα τυφλοὺς ἐκ γενετῆς, δύναται νὰ πλάσῃ γυναῖκας κωφάλαλους καὶ τυφλὰς πρὸς τὸν ἔρωτα.

* * Ἴσως πρέπει νὰ γραφῇ εἰς τὸ εὐαγ-

γέλιον τῶν γυναικῶν : «Μακάριαι αἱ ἀτε-
λεῖς, ὅτι αὐτῶν ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ ἔ-
ρωτος.»

* * * Διὰ πολλὰς γυναῖκας οὐδέποτε τὸ
λεπτὸν εἶναι ἑκατομμύριον· ἐξ ἑναντίας τὸ
ἑκατομμύριον εἶναι λεπτόν.

* * * Ἰπάρχουσιν ἄνθρωποι οἵτινες, εἴτε
ἀπὸ ἐγωῖσμόν, εἴτε ἀπὸ ἀδυναμίαν, οὐδέ-
ποτε ἀρνοῦνται τι εἰς γυναῖκα καὶ οἵτινες
τοσοῦτον αἰσχύνονται νὰ εἰπωσι : Δὲν εἴμ-
πορῶ, δὲν μοι ἐπιτρέπουσι τὰ μέσα μου,
δὲν ἔχω χρήματα, ὥστε καταστρέφονται.

* * * Αἱ γυναῖκες εἶναι ὅ,τι ὠραῖον καὶ ἀ-
γαθὸν ἐν τῇ ἀνθρωπότητι· οὐδέποτε εἶναι
ἐνοχοὶ διὰ τὰ σφάλματά των, διότι τῶν
σφαλμάτων τούτων ἡμεῖς εἴμεθα οἱ αἴτιοι.

* * * Ἡ γυνὴ ἐπὶ παρουσίᾳ τοῦ ἀνδρὸς τὸν
ὁποῖον βαθέως μισεῖ μειδιᾷ ὡς αἱ χορεύ-
τρισι ἐνώπιον τοῦ κοινοῦ.

* * * Ὄταν αἱ γυναῖκες μᾶς ἀγαπῶσι, μᾶς
συγχωροῦσι τὰ πάντα, καὶ αὐτὰς τὰς κα-
κίας μας· ὅταν δὲν μᾶς ἀγαπῶσι, δὲν μᾶς
συγχωροῦσι τίποτε, — οὔτε αὐτὰς τὰς ἀρε-
τάς μας.

* * * Ἡ γλυκύτης καὶ ἡ ὑποταγὴ εἶναι τὰ
ἰσχυρότερα ὄπλα τῆς γυναικός.

* * * Ἡ περιφρόνησις τῆς γυναικός εἶναι ἡ
πρώτη μορφή τὴν ὁποῖαν λαμβάνει τὸ μῖτος.

* * * Αἱ γυναῖκες διπλὴν ἔχουσι μνήμην·
τὴν τῶν ἀγγέλων καὶ τὴν τῶν δαιμόνων.

* * * Ὁ εὐήθης εἶναι ὁ συνταγματάρχης
τοῦ ἔρωτος. Διοικεῖ δλόκληρον σύνταγμα ἐκ
γυναικῶν.

* * * Ὀλίγισται γυναῖκες εἶναι δημοκρα-
τικαί, καὶ τοῦτο διότι ὁ γυναικειὸς χαρα-
κτὴρ εἶναι φύσει δεσποτικός.

* * * Αἱ γυναῖκες ἔχουσι μέσον νὰ καθι-
στῶσι τοὺς ἀνθρώπους μικροὺς, — διὰ τοῦ
μεγαλείου τῆς ἀφοσιώσεώς των.

ΠΟΙΚΙΛΑ—ΑΝΕΚΔΟΤΑ

Ἡμέραν τιὰν, ὁ Λουδοβίκος ΙΔ' διὰ σο-
βαρωτάτου τρόπου εἶπεν εἰς κύριον τιὰν τῆς
αὐλῆς του τοῦ ὁποῖου ἐγνωρίζε τὴν φιλο-
δοξίαν «Ἡξέυρετε Ἰσπανικά; — Ὁχι, μεγα-
λειότατε. — Τόσον τὸ χειρότερον. Ὁ κύριος
ἐσκέφθη ὅτι ἂν ἐκμάθη ταχέως τὴν Ἰσπα-
νικὴν ἤθελε διορισθῆ πρέσβυς ἐν Ἰσπανίᾳ·
ἐφρόντισε λοιπὸν δι' ὅλων τῶν μέσων καὶ
τὴν ἐξέμαθεν ἐντὸς ἐλαχίστου χρόνου. Πα-
ρουσιασθεῖς τότε ἐνώπιον τοῦ μονάρχου·
«Μεγαλειότατε, τῷ λέγει, ἔμαθον τὴν Ἰσ-
πανικὴν. — Τὴν γνωρίζετε τόσον καλῶς ὥ-
στε νὰ δύνασθε νὰ ὁμιλήσετε καὶ με αὐ-
τοὺς τοὺς Ἰσπανοὺς; — Μάλιστα, μεγα-
λειότατε. — Σᾶς συγχαίρω, διότι δύνασθε
τώρα νὰ ἀναγνώσετε τὸν Δὸν Κισῶτ ἐν
πρωτοτύπῳ.

Ἡμέραν τιὰν ὁ περίφημος Ἰωάννης Βάρτ,
ἐλθὼν εἰς Βερσαλλίας μετὰ τοῦ ἱππότη
Φορβὲν, ἐκάπνιζε τὴν καπνοσύριγγά του εἰς
τὸ κοίλωμα ἐνὸς ἀνοικτοῦ παραθύρου. Ὁ
Λουδοβίκος ΙΔ' στέλλει νὰ τὸν ζητήσῃ ἰδὼν
δὲ αὐτὸν εἰς τὸ παράθυρον τῷ λέγει: Ἰωάννη
Βάρτ, αὐτὴν τὴν στιγμὴν σᾶς διώρισα ὑπο-
νάρχον. — Ἐκάματε πολλὴ καλὰ, μεγα-
λειότατε, ἀπεκρίθη στρέφων τὴν πίπαν
του. Αὕτη ἡ ἀπάντησις ἐπροξένησε μεγάλ-
ον γέλωτα εἰς τοὺς παρευρεθέντας θεσοθή-
ρας καὶ λοιποὺς αὐλικοὺς οἵτινες καὶ κα-
τήγρουσαν τὸ Ἰωάννην Βάρτ διὰ τὴν τοιαύ-
την ἀπότομον ἀπάντησίν του. — Ἀπατά-
σθε, Κύριε, τοῖς λέγει σοβαρῶς ὁ βασιλεὺς·
ἡ ἀπάντησις του εἶναι ἀπάντησις ἀνθρώπου
ὅστις ἠξέυρει τί ἀξίζει καὶ ὅστις θέλει μοὶ
δώσει τάχιστα νέα δείγματα τῆς ἰκανότη-
τός του. Τὰ συμβεβηκότα δὲν διέψευσαν
τοὺς λόγους τοῦ Λουδοβίκου ΙΔ'.

Ὁ Κατινάτος πληγωθεὶς εἰς μάχην τιὰν
ἔμενε πεισματωδῶς εἰς τὸ πεδῖον τῆς μά-
χης καὶ ἐζήτηε νὰ συναθροίσῃ τὰ διασκορ-
πισθέντα σώματα. — Ποῦ θέλετε νὰ ὑπά-
γωμεν, τοῦ λέγει ἀξιωματικὸς τις, ὁ θά-
νατος εἶναι ἐνώπιόν μας. — Καὶ τὸ αἶσχος
ἔπισθεν, ἀπεκρίθη ἐκεῖνος.

Σοφός τις ἔλεγεν : Ἦθελα διὰ τιμωρίαν ἐνὸς κακούργου νὰ δύναται οὗτος νὰ ἔχη δι' ὀλίγας ὥρας τὴν καρδίαν ἐνὸς τιμίου ἀνθρώπου.

Χωρικός τις ἠρώτα διατί ἔθεσαν δύο ὠρολόγια ὅμοια εἰς ἑκατέραν τῶν πλευρῶν τοῦ κωδωνοστασίου τῆς μητροπόλεως.

— Διότι εἰς περίπτωσιν καθ' ἣν δύο ὁδοιπόροι ἤθελον διέλθει ταυτοχρόνως νὰ δύνανται καὶ οἱ δύο νὰ ἴδωσι τὴν ὥραν, τοῦ ἀπεκρίθησαν.

Μεταξὺ δύο βουλευτῶν

— Δὲν ἀκροάζεσθε οὐδέποτε τοὺς ῥήτορας τῆς ἀντιπολιτεύσεως.

— Ἡ δεξιὰ πρέπει πάντοτε ν' ἀγνοῇ τί πράττει ἡ ἀριστερά.

Εἰς συναναστροφὴν τινα τῶν ἀνακτόρων ἠγέρθη τὸ ζήτημα τοῦ πῶς δύναται τις νὰ διακρίνῃ τὸ ψεῦδος τῆς ἀληθείας.

— Ἄν κάμετε ὥστε νὰ διέλθωσι καὶ τὰ δύο ἐκ τῆς αὐτῆς θύρας, εἶπεν ὁ βασιλεὺς, ἐστὲ βέβαιοι ὅτι τὸ ψεῦδος θέλει διέλθει πρῶτον. Κατὰ τὴν αὐτὴν στιγμήν εἰς θεράπων ἀνοίγει τὰ δύο φύλλα τῆς θύρας καὶ βλέπουσι δύο ὑπουργοὺς καταγινομένους εἰς φιλοφρονήσεις ποίος νὰ ἀφήσῃ τὸν ἕτερον νὰ διέλθῃ πρῶτος.

Τέλος ὁ νεώτερος προφασίζεται τὴν ἡλικίαν του, τὸ ὀλιγοχρόνιον τῆς ὑπηρεσίας του καὶ ἀφίνει ἐλευθέραν τὴν εἴσοδον εἰς τὸν πρωθυπουργὸν ὅστις καὶ εἰσέρχεται.

Αὕτη ἡ εἴσοδος ἐπροξένησε πολὺν γέλωτα εἰς ὅλους ἐν γένει καὶ εἰς αὐτὸν ἀκόμη τὸν πρωθυπουργὸν ὅστις ἀγνοῶν τὴν αἰτίαν ἐγέλα διότι ἔβλεπε τὸν βασιλέα του νὰ γελά.

Οἱ σιδηρόδρομοι δὲν ἦσαν ἀκόμη εἰς ἐνέργειαν ὅταν ὀλίγας λεύγας μακρὰν τῆς Βιέννης ὑπῆρχε ξενοδοχεῖόν τι ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν « Ξενοδοχεῖον τοῦ Γαιδάρου, » τοῦ ὁποίου ὁ διευθυντὴς καὶ αἱ θυγατέρες του ποσοῦτον περιπονητικῶς ἐδέχοντο τοὺς εἰς αὐτὸ καταλύοντας ξένους ὥστε ἡ φήμη τοῦ ξενοδοχείου ἐκείνου ἐφθασε πολὺ μακρὰν καὶ ὅλοι οἱ ἐρχόμενοι εἰς τὴν πόλιν ἐκείνην κατέλυον ἐκεῖ καὶ μόνον. Ἐγγοεῖται

ὅτι μετ' ὀλίγα ἔτη ὁ ξενοδόχος καὶ αἱ θυγατέρες του ἐπλούτισαν καὶ τότε ἐνδίδοντες εἰς τὰς προτροπὰς τῶν γνωρίμων των ἀπεφάσισαν νὰ μεταβάλλωσι τὴν κακόηχον ὀνομασίαν τοῦ ξενοδοχείου των καὶ νὰ ὀνομάσωσιν αὐτὸ « Ξενοδοχεῖον τοῦ πρίγκηπος διαδόχου. » Τὴν ἰδίαν ἡμέραν τῆς μεταβολῆς τῆς ὀνομασίας, ἄλλος τις κάτοικος τοῦ χωρίου ἦλθε καὶ ἐνοίκιασε τὴν ἀπέναντι οἰκίαν διὰ ξενοδοχεῖον καὶ ἐπέγραψεν αὐτὸ « Ξενοδοχεῖον τοῦ Γαιδάρου. » Δὲν παρήλθον πολλὰ ἡμέραι καὶ ὁ Γιόχαν, ὁ κύριος τοῦ ξενοδοχείου τοῦ πρίγκηπος διαδόχου ἠεθάνθη τὰ ὀποτελέσματα τῆς ἀπερισκέπτου μετωνυμίας τοῦ ξενοδοχείου του, διότι ὅλοι οἱ ξένοι ἅμα, ἤρχοντο εἰς τὴν πόλιν ἐκείνην ἐζήτουν νὰ ὀδηγηθῶσιν εἰς τὸ ξενοδοχεῖον τοῦ Γαιδάρου, καὶ ἐννοεῖται ὅτι οἱ ὀδηγοῦντες αὐτοὺς τοὺς ἔφερον εἰς τὸ ξενοδοχεῖον τὸ πρὸ ὀλίγου συσταθὲν ἀπέναντι τοῦ παλαιοῦ. Δὲν παρήλθον εἰς χρόνος καὶ τοῦ μὲν νέου ξενοδόχου αἱ ὑποθέσεις ἦσαν εἰς ἀνθηροτάτην κατάστασιν, ὁ δὲ Γιόχαν εἰς τοσαύτην περιήλθεν ἀπραξίαν ὥστε ἐκινδύνευε νὰ καταστραφῇ. Μετὰ πολλὴν δὲ σκέψιν καὶ ἐπὶ τῇ ἐλπίδι νὰ σταματήσῃ τὸν χεῖμαρρον τῆς καταστροφῆς ἐμηχανεύθη νὰ συμπληρώσῃ τὸν τίτλον τοῦ ξενοδοχείου του ὡς ἐξῆς: « Ξενοδοχεῖον τοῦ πρίγκηπος ΔΙΑΔΟΧΟΥ πρῶτον ΓΑΙΔΑΡΟΥ. » Ἡ ἐφημερίς ἐξ ἧς ἐβρανίσθημεν τὸ ἀνέκδοτον τοῦτο δὲν ἀναφέρει ἐὰν ὁ τρόπος οὗτος συνετέλεσεν εἰς τὸ νὰ περιστείλῃ τὰς τραμερὰς προόδους τοῦ ἀντιζήλου ξενοδόχου.

— Μαθητὴς τις εἶδιδε τὰς ἀπολυτηρίου ἐξετάσεις του.

« Ποία εἶναι ἡ κυριώτερα ἰδιότης τῆς θερμότητος; ἐρωτᾷ ὁ ἐξετάζων.

« Ἡ διαστολὴ τῶν σωμάτων, ἀποκρίνεται ὁ μαθητὴς.

« Ἐχει καλῶς. Δύνασθε νὰ μᾶς φέρετε παράδειγμά τι;

« Ἀπλούστατον, κύριε καθηγητά· τὸ θέρος αἱ ἡμέραι εἶναι πολὺ μεγαλείτεροι τῶν τοῦ χειμῶνος. »

— Ἠρώτα τις πτωχὸν κοράσιον τίνες ἦσαν οἱ προπάτορες ἡμῶν.

« Ὁ Ἀδάμ καὶ ἡ Εὐα, ἀπεκρίθη.

« Καὶ διατὶ τοῦ; εἰδιώξαν ἀπὸ τὸν πα-
ράδεισον; »

Τὸ κοράσιον περιεπλέχθη καὶ δὲν ἤξευρε
τὶ ν' ἀποκριθῆ. Τέλος, μετὰ στιγμᾶς τινάς,
νομίσαν ὅτι εὔρε τὴν αἰτίαν, ἀνέκραξε·

« Διότι δὲν ἐπλήρωον τὸ ἐνοίκιον. »

ΚΙΣΣΑ ΚΑΙ ΣΤΡΟΥΘΙΟΝ

Μῦθος

Ἐν ἀμπέλῳ εἶδε κίσσα
Ἐπὶ κλήματος στρουθίον
Σταφυλὰς καλὰς ἐσθίον,
Καὶ τὴν θέσιν τῆς ἀφείσα
Ἦλθε καὶ αὐτὴ ταχεῖα
Τοῦ στρουθίου συνοδία,
Καὶ ἀπλήστως λαιμαργοῦσα
Οὕτως ἤρχισε λαλοῦσα·
» Πόσον πλήθος σταφυλῶν,
Γλυκυχύμων καὶ καλῶν!
Καὶ ὁ φύλαξ συμφωνεῖ.
Ἡ τοιαύτη πλησμονή,
Τὸ τοιοῦτον ἄρωμά των
Εἶν' ἐκ τῶν σπανιωτάτων·
Εἶδαμέν ποτε τοιοῦτον
Ἄλλοτε ἀμπέλου πλοῦτον; »
Ἦκουσεν ὁ φύλαξ ὅσα
Φλύαρος ἐλάλει γλώσσα,
Προχωρεῖ καὶ λίθους βάλλει
Καὶ τοὺς ξένους ἀποβάλλει.
Ἐκ τοῦ κλήματος φυγόντες
Ἐφθασαν αὐτοὶ πετιῶντες
Εἰς τὸν λόφον τὸν πλησίον.
Εἶπε τότε τὸ στρουθίον·
« Κίσσα, ἡ ἀδολεσχία
Καὶ πολλή σου φλυαρία
Ἀφαιροῦσι τὴν τροφήν μου
Καὶ τὴν εὐχαρίστησίν μου·
Ἐπιστρέψωμεν, ὦρίη, ἢ
Πλὴν διόλου μὴ ὀμίλει,
Ὅτι, ἂν μᾶς ἐνοήσουν,
Πάλιν θὰ μᾶς ἐμποδίσουν. »
Ἐπανήλθον ἡ δὲ κίσσα,
Νὰ σιγᾶ ὑποσχεθεῖσα,
Ὅντως ἔτρωγε τὸ πρῶτον
Χωρὶς λέξιν, χωρὶς κρότον.
Αἴφνης εἶπε· « Τί συμβαίνει;
Τίνος ἕνεκα καὶ πῶς
Τώρα πλέον δὲν μ' εὐφραίνει

Τῆς ἀμπέλου ὁ καρπός;
Ποῖος ἦτο ἐν ἀρχῇ! . . .
Πλὴν σιώπα. Ταραχὴ!
Λίθους πάλιν ἐτοιμάζει
Ὁ ἀνὴρ καὶ πλησιάζει. »
' Ἄλλ' ἰδοὺ αὐτὴ τί πράττει·
Κόψασα τὸν βότρυν δούρτει,
Κ' ἐπὶ δρυὸν μ' αὐτὸν ὑπάγει
Ἀνερόχλητος νὰ φάγη.
' Ἐπὶ κλάδου καθεσθεῖσα
Πάλιν ἤρχισεν ἡ κίσσα·
« Ἰδοὺ θέσις ἀσφαλείας
Καὶ ἀνέσεως τελείας.
Πόσον εἶμαι εὐτυχῆς!
Πῶς δὲν ἦλθα ἐξ ἀρχῆς! »
Ἐλεγε καὶ ἄλλ' ἀκόμα
Τὸ ἀνήσυχόν τῆς στόμα,
Ὅτ' ἐξαίφνης ἄλλα κίσσαι
Τὴν φωνὴν ἀκροασθεῖσαι,
Εἰς τὸ δένδρον πλησιάζουσι
Καὶ τὸν βότρυν τῆς ἀρπάζουσι.

Δυσάρεστα φέρει παντοῖα
' Ἀνθρώπων ἀθυροστομία.

ΑΔ. ΚΑΤΑΚΟΥΖΗΝΟΣ

ΑΙΝΙΓΜΑ.

Τῶν ἐκτὸς ἐντὸς ὑπάρχω καὶ τῶν κάτω ἄνω
(κεῖμαι,
Πλὴν καὶ ἄνω ἂν δὲν μ' εὔρησ, κάτω ζητεῖ
(κάτω εἶμαι.
' Ἄλλ' ὁ λόγος μου, ὡς βλέπω, νὰ σὲ πείσῃ
(δὲν ἀρκεῖ.
Τί ζητεῖς ἐδῶ καὶ βλέπεις; Πρέπει νὰ ζητῆς
(ἐκεῖ,
Μὴ με ζητ' εἰς τὰ μεγάλα, ἀλλὰ ζητ' εἰς τὰ
(μικρά.
Κ' ἐξ αὐτῶν εἰς ζῶντα ὄχι, ἀλλὰ μόνον εἰς
(νεκρά.
Δυσκολεύεσαι νὰ μ' εὔρησ; Ἐγὼ πάλιν σ' εὐ-
(κολώνω.
Δὲν μ' ἀπῆντησες εἰς τοῦτο: Ζήτησέ με εἰς
(ἐκεῖνο.

ΑΔ. ΚΑΤΑΚΟΥΖΗΝΟΣ